

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

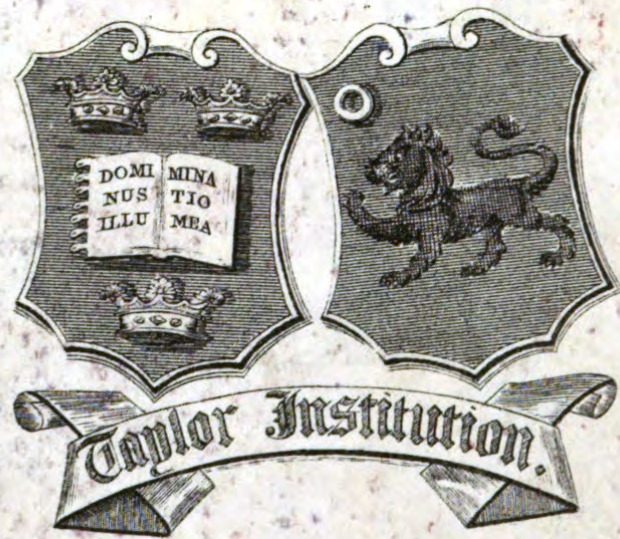
<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

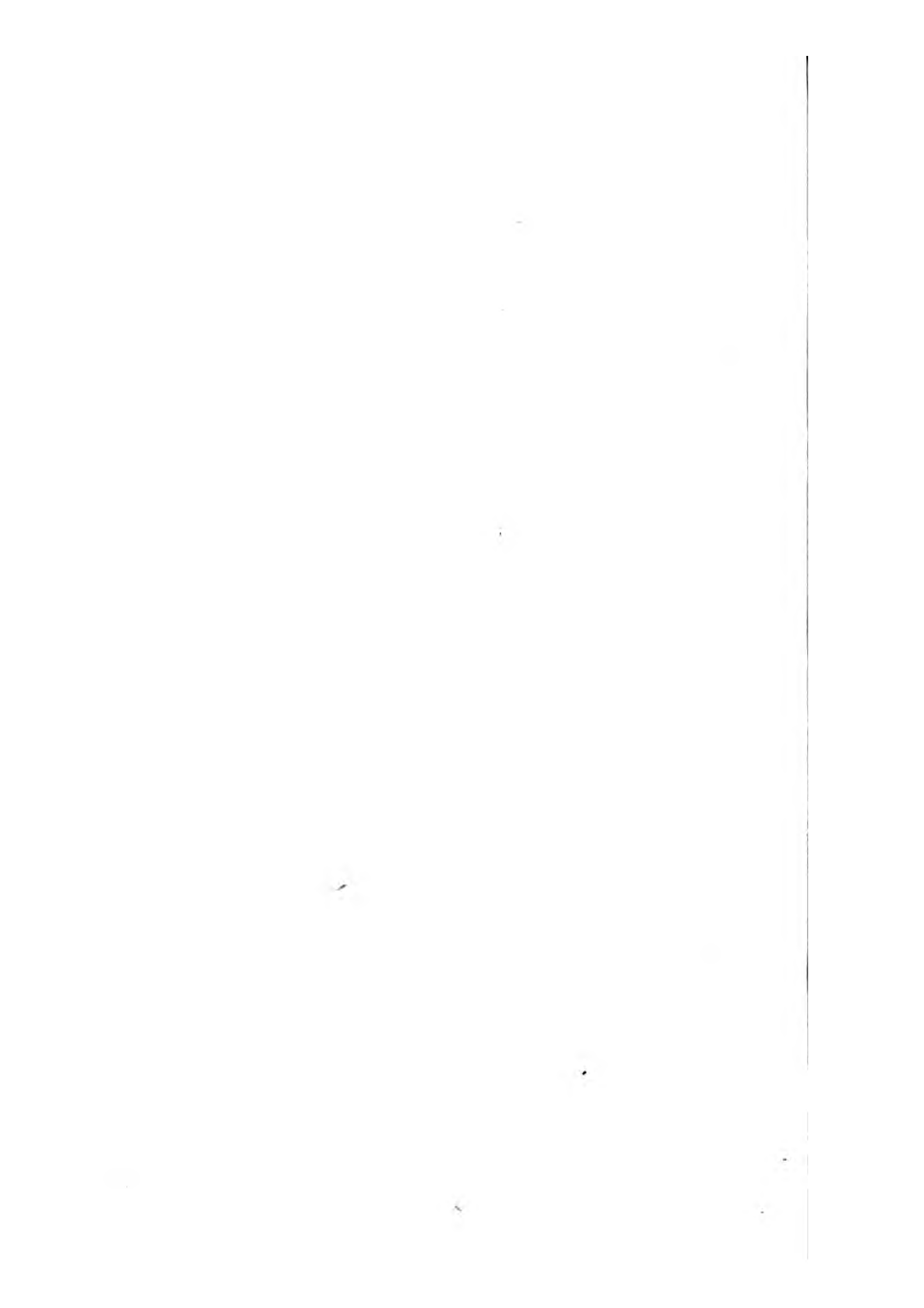

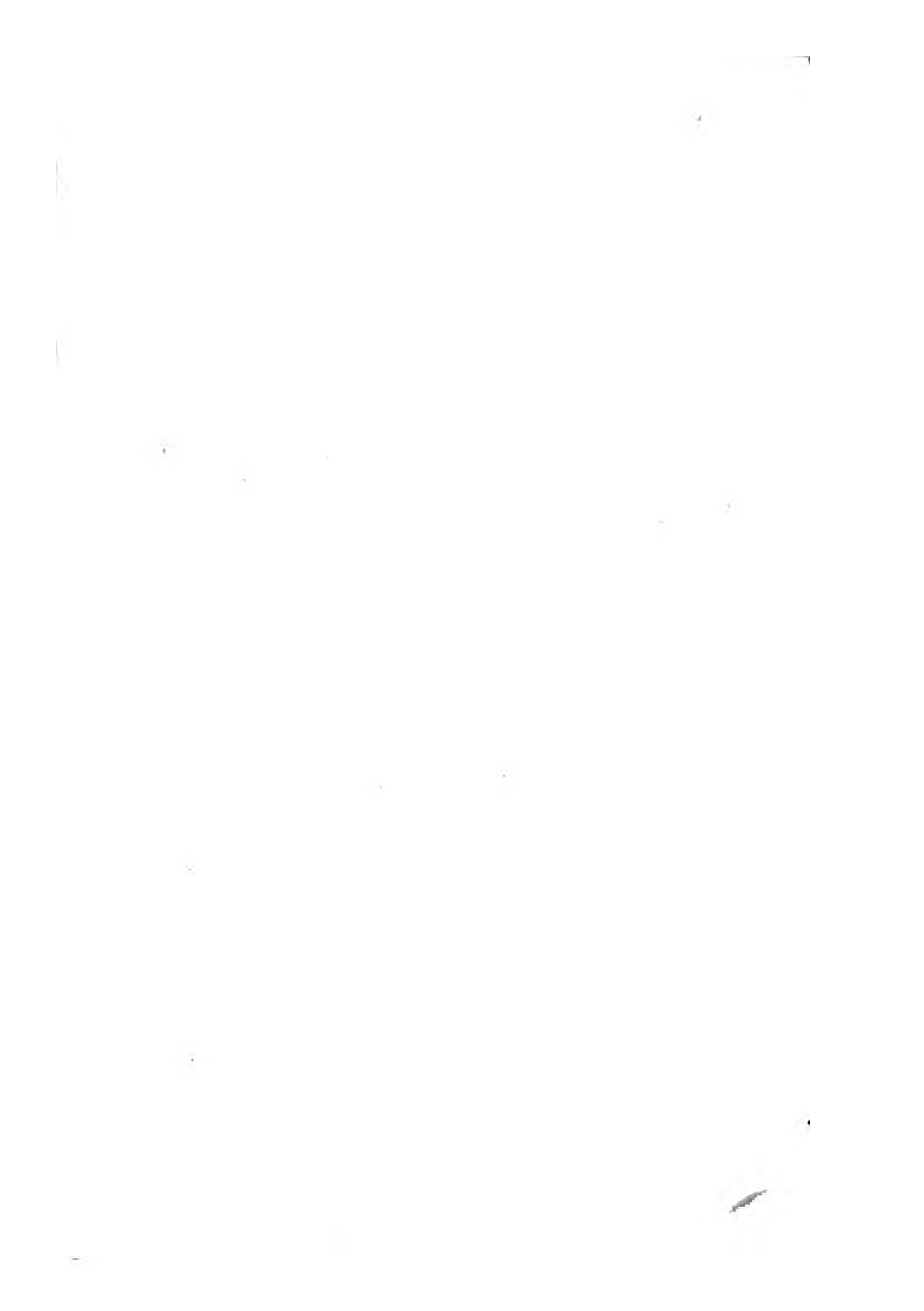
✓ ~~55. f. 22 b~~
~~283 of 10~~

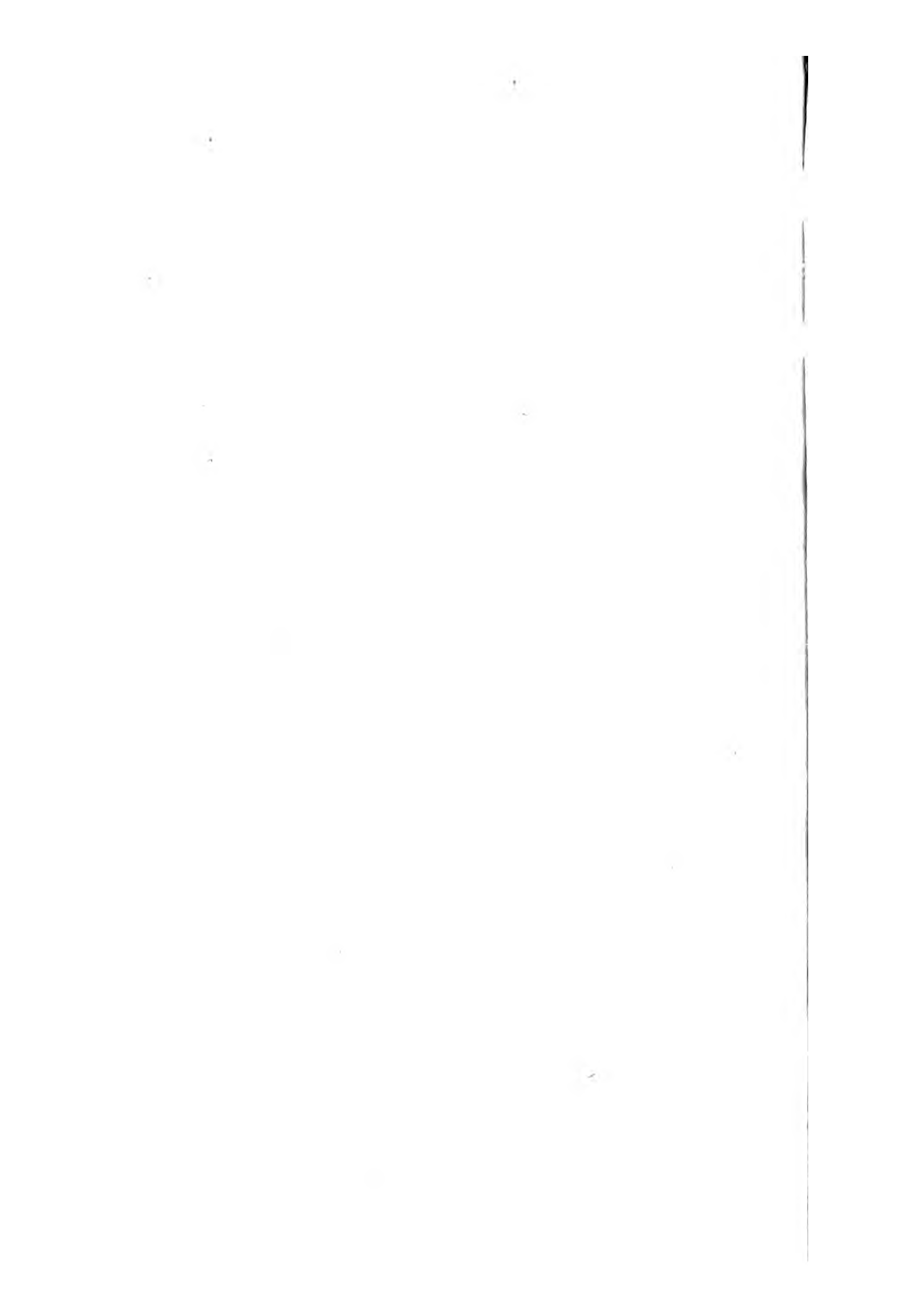

NOR 6 D BJO 11

Fortællinger

af

Bjørnstjerne Bjørnson.

Anden Udgave.

Anden Del.

2.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Høgel).

G. E. Wibes Bogtrykkeri.

1873.

55. f. 22

OXFORD

Indhold.

	Side
En glad Gut.	1
Fisterjenten	105
Brude-Slaatten	277

Englad Gut.

(1859—60.)

Første Kapitel.

Dyvind hed han og græd, da han blev født. Men alt da han sad oprejst paa Moderens Fang, lo han, og naar de tændte Lys paa om Kvælden, lo han, saa det fang, men græd, da han ikke fik komme bort til det. „Af den Gutten maa der blive noget rart,“ sagde Moderen.

Der, hvor han blev født, hang det bare Berg udover, men det var ikke højt; Furu og Birk saa ned, Hæggen strøde Blomster paa Taget. Men oppe paa Taget gif en liden Buk, som Dyvind aatte; den skulde gaa der for ikke at tulle sig væk, og Dyvind bar Løv og Græs op til den. En vakker Dag hoppede Bukken over og bort i Berget; den gif ende op og kom did, den aldrig havde været før. Dyvind saa ikke Bukken, da han kom ud efter Ron, og tænkte strax paa Ræven. Han blev hed over hele Kroppen, saa sig om og lyede: „Kille=kille=kille=killebukken!“ — „Bæ=æ=æ=æ!“ sa' Bukken oppe paa Bergkanten, lagde Hovedet paa Skafte og saa ned.

Men ved Siden af Bukken laa en liden Jente paa Knæ. „Er den din, den Bukken?“ spurte hun. Dyvind

Fang o: Favn. Tulle sig væk o: forvilde sig. Ende o: lige. Ron o: Midasten.

stod med aaben Mund og Dine, stak begge Hænder i den Kjølebuxen, han bar. „Hvem er du?“ spurte han. — „Jeg er Marit, Mor sin Unge, Felen til Far, Guldra i Huset, Datterdatter til Ola Nordistuen paa Hejdegaardene, fire Aar til Høsten, to Dage efter Frost-Nætterne, jeg!“ — „Er du det, du!“ sa' han og drog Buxten, for han havde ikke turdet slippe den, saa længe hun talte.

„Er den din, den Buxen?“ spurte Tenten op igjen. — „Ja-ha,“ sa' han og saa op. — „Jeg har faaet saadan Lyst paa den Buxen; — du vil ikke gi' mig den?“ — „Nej, det vil jeg ikke.“

Hun laa og spændte med Benene og saa ned paa ham, og da sagde hun: „End naar du faar en Smørkringle for Buxen, kan jeg saa faa den?“ — Dyvind var af Fattigfolk; han havde spist Smørkringle bare een Gang i sit Liv; det var, da Bedstefar kom did, og slikt havde han aldrig spist hverken før eller siden. Han saa op paa Tenten; „lad mig saa se den Kringlen først,“ sa' han. Hun var ikke sen paa det, viste en stor Kringlen frem, som hun holdt i Haanden; „her er den!“ sagde hun og kastede den ned. „Nu, den gif i Stykker,“ sa' Gutten, han samlede hver Bid op med Omhu; den allermindste maatte han smage paa, og den var saa god, at han maatte smage paa en til, og før han selv vidste af det, havde han spist op hele Kringlen.

„Nu er Buxen min,“ sa' Tenten. Gutten stansede med den sidste Bid i Munden, Tenten laa og lo, Buxen stod ved Siden, hvid i Brystet, brunsort i Nagget, og saa ned paa Skaffe.

„Kunde du ikke vente saa længe,“ bad Gutten; Hjærtet begyndte at flappe i ham. Da lo Benten endnu mere, skyndte sig op paa Kææ. „Nej, Bukken er min, den,“ sagde hun og slog Armene om Halsen paa den, løste et Strømpebaand og bandt omkring. Dyvind saa paa. Hun rejste sig og begyndte at drage i Bukken; den vilde ikke gaa med og tøjede Halsen nedover mod Dyvind. „Bæææ!“ sa' den. Men hun tog i Ragget med den ene Haand, drog i Baandet med den andre og sagde vakkert: „Kom du, Bukken, saa skal du saa gaa i Stuen og spise af Mor sine Fad og mit Forflæde,“ og saa sang hun:

Kom Bukken til Gutten,
kom Kalben til Mor,
kom mjauende Ratten
i snehvide Sko'r,
kom Gellinger gule,
kom frem ifra Skjule,
kom Kyllinger smaa,
som næppe kan gaa,
kom Duerne mine
med Fjerene fine!
Se Græsset er vaadt,
men Solen gjør godt,
og tidlig, tidlig er det paa Sommer'n,
men raab paa Høsten, saa kommer'n!

Der stod Gutten.

Bukken havde han stillet med fiden i Vinter, den blev født, og aldrig havde han tænkt sig, at den kunde mistes; men nu var det gjort paa en liden Stund, og han skulde ikke se den mere.

Moderen kom trallende op fra Fjoren med Kopper, som hun havde skuret; hun saa Gutten sidde og græde med Benene under sig i Græsset og gik bort til ham. „Hvad græder du for?“ — „Aa, Bukken, Bukken!“ — „Ja, hvor er Bukken?“ spurte Moderen, hun saa op paa Taget. — „Den kommer aldrig mere igjen,“ sa' Gutten. — „Kjære, hvordan kunde det gaa til?“ — Han vilde ikke strax tilstaa det. „Har Ræven taget den?“ — „Ja, Gud give, det var Ræven!“ — „Er du paa Stel!“ sa' Moderen; „hvor er det blevet af Bukken?“ — „Aa, aa, aa, — jeg kom i Skade for — — at sælge den for en Kringle!“ —

Just i det samme han sagde Ordet, forstod han, hvad det var at sælge Bukken for en Kringle; før havde han ikke tænkt paa det. Moderen sagde: „Hvad tror du nu, den lille Bukken tænker om dig, naar du kunde sælge den for en Kringle?“

Og Gutten selv tænkte paa det og forstod meget godt, at han aldrig kunde blive glad mere her i Verden — og ikke engang hos Gud, tænkte han siden.

Saa megen Sorg følte han, at han lovede med sig selv aldrig mere at gjøre noget galt, hverken at skære Rokke-snoeren eller slippe Sauderne eller gaa ned til Sjøen alene. Han sov nede ind, der han laa, og han drømte om Bukken, at den var kommen til Himmerige; Vorherre sad med stort Skjæg ligesom i Katekismen, og Bukken stod og bed Løv af et skinnende Træ; men Dyvind sad alene paa Taget og kunde ikke komme op.

Da stak noget vaadt lige borti Dret paa ham, han

Fjore o: Strandbred. Kopper o: Trætar, Botte. Paa Stel o: fra Samlingen. Saud o: Faar.

svat op. „Bæ=æ=æ=æ!“ sa' det, og det var Bukken, som var kommen igjen!

„Nej, er du kommen igjen!“ Han sprang op, tog begge Forbenene op paa den og dansede med den som en Bror; han rykkede den i Skjægget, og han vilde netop ind til Mor med den, da han hørte nogen bag sig og saa Tenten sidde paa Grønsværet lige ved Siden. Nu forstod han altsammen, han slap Bukken: „Er det dig, som er kommen med den?“ Hun sad og rev Græs op med Haanden og sagde: „Jeg fik ikke Lov at beholde den; Bedstefar sidder der oppe og venter.“ Mens Gutten stod og saa paa hende, hørte han en skarp Stemme oppe fra Bejen raabe: „Naa!“ Da huffede hun, hvad hun skulde gjøre; hun rejste sig og gik bort til Dyvind, stak den ene muldede Haand bort i en af hans, saa bort og sagde: „Om Forladelse.“ Men saa var ogsaa hendes Mod forbi, hun kastede sig ned over Bukken og græd.

„Jeg mener, du faar beholde Bukken, jeg,“ sagde Dyvind og saa væk.

„Stynd dig nu!“ sagde Bedstefader oppi Bakken. Og Marit rejste sig, og hun gik med dragende Ben op efter. „Du glemmer nok Strømpebaandet dit,“ raabte Dyvind efter hende. Da vendte hun sig og saa først paa Baandet, siden paa ham. Endelig fattede hun en stor Beslutning og sagde med tykt Maal: „Det kan du beholde.“ Han gik bort til hende og tog hende i Haanden; „Tak skal du ha'!“ sa' han. — „Na, ikke noget at takke for,“ svarede hun, drog et uhyre langt Suk og gik videre.

Han satte sig ned igjen i Græsset, Bukken gik ved Siden af ham, men han var ikke længer saa glad i den som før.

Andet Kapitel.

Bukken gik bunden ved Stuevæggen; men Dyvind gik og saa op over Berget. Moderen kom ud til ham og sad hos ham; han vilde høre Eventyr om det, som var langt borte, thi nu var ikke Bukken længer nok. Saa fik han høre om, at engang kunde alting tale; Berget talte til Bækken og Bækken til Elven og Elven til Havet og Havet til Himmelen; men saa spurte han, om ikke Himmelen talte til nogen, og Himmelen talte til Skyerne, men Skyerne til Træerne, men Træerne til Græsset, men Græsset til Fluerne, men Fluerne til Dyrene, men Dyrene til Børnene, men Børnene til de voksne; og saaledes gik det endnu videre, til det gik rundt, og ingen vidste, hvem som begyndte. Dyvind saa paa Berget, Træerne, Sjøen, Himlen og havde i Grunden aldrig set dem før. Ratten kom ud i det samme og lagde sig paa Hellen i Solskinnet. „Hvad siger Ratten?“ spurte Dyvind og pegte. Moderen sang:

Solen skinner vakker om Kvælden,
 Ratten ligger doven ud paa Hellen.
 „To smaa Mus,
 Fløde af et Krus,
 fire Stykker Fisk
 stjæl jeg bag en Duff

og er saa god og mæt
og er saa doven og træt,"
figer Katten.

Men Hanen med alle Hønsene kom. „Hvad figer Hanen?“ spurte Dyvind og slog Hænderne sammen. Moderen sang:

Kyllinghønen Bingerne sænker,
Hanen staar paa eet Ben og tænker.
„Den graa Gaas
styrer høi nok Kaas;
men se til, om den kan
naa en Hane i Forstand!
Ind, ind, Høner under Tag,
Solen kan giærne faa Lov for i Dag,
figer Hanen.

Men to smaa Fugle sad og sang oppe paa Mønen. „Hvad figer Fuglene?“ spurte Dyvind og lo.

„Herre Gud, det er godt at leve
for den, som slipper at stræve,
figer Fuglene.

Og han fik høre, hvad altsammen sagde lige ned til Myren, som krøb gennem Mosen, og Ormen, som pikkede i Barken.

Samme Sommer begyndte Moderen at lære ham at læse. Bøgerne havde han ejet længe og tænkt meget paa, hvorledes det skulde gaa til, naar ogsaa de begyndte at tale. Nu blev Bogstaverne til Dyr, Fugle og alt, som til var; men snart begyndte de at gaa sammen, to og to; a stod og hvilte under et Træ, som hed b, saa kom e og gjorde det samme; men da de kom sammen tre og fire,

var det, som de blev finte paa hverandre; det vilde ikke rigtig gaa. Og jo længere udover han kom, des mere glemte han, hvad de var; længst huskede han paa a, som han holdt mest af; den var et lidet, sort Lam og var Benner med alle; men snart glemte han ogsaa a, Bogen havde intet Eventyr, men bare Lektier.

Saa var det en Dag, Moderen kom ind og sagde til ham: „I Morgen begynder Skolen igjen, da skal du følge med mig op til Gaarden.“ Dyvind havde hørt, at Skolen var et Sted, hvor mange Gutter legede, og det havde han ingen Ting imod. Han var meget fornøjet; paa Gaarden havde han været ofte, men ikke, naar der var Skole, og han gik fortere end Moderen op over Bakkerne, for han længtede. De kom op til Livørestuen, en forfærdelig Sur som af Kværnhuset hjemme stod imod dem, og han spurte Moderen, hvad det var. „Det er Ungdommen, som læser,“ svarede hun, og han blev meget glad, for saadan var det ogsaa, han havde læst, før han kjendte Bogstaver. Da han kom ind, sad der saa mange Børn omkring et Bord, at der ikke var flere i Kirken; andre sad paa sine Nistekopper langs Bæggene, nogle stod i smaa Hobe omkring en Tabel; Skolemesteren, en gammel, graahaaret Mand, sad paa en Kraak nede ved Gruen og stoppede sin Pibe. Da Dyvind og Moderen traadte ind, saa de alle op, og Kværnhus-Surret stansede, som naar de dæmmede i Renden. Alle saa paa de indtrædende, Moderen hilste paa Skolemesteren, som hilste igjen.

„Her kommer jeg med en liden Gut, som vil lære at læse,“ sagde Moderen. „Hvad hedder den Kroppen?“

Sint o: vreb. Livørestue o: Stue, indrettet for Aftægtsfolkene. Niste-
kop o: Madbøtte. Kraak o: lille Stol uden Ryg. Gruen o: Urnested, Skorsten.

spurte Skolemesteren og grov ned i Skindposen efter Tobak.

„Dyvind,“ svarede Moderen; „han kan Bogstaverne, og han kan lægge sammen.“ — „Na, nej da,“ sagde Skolemesteren, „kom hid, du Hvidhoved!“ Dyvind gik bort til ham, Skolemesteren fik ham paa Fanget og tog Huen af ham. „For en vakker liden Gut!“ sagde han og strøg ham i Haaret; Dyvind saa ham op i Øjnene og lo. „Er det ad mig, du ler?“ han rhykede Brystene. „Ja, det er det,“ svarede Dyvind og skratlo. Da lo ogsaa Skolemesteren, Moderen lo, Børnene skjønnede ogsaa, de fik Lov at le, og saa lo de allesammen.

Dermed var Dyvind kommen ind paa Skolen.

Da han skulde sætte sig, vilde de alle gjøre Plads for ham; han saa sig ogsaa længe om; de hviskede og pegte; han drejede sig omkring til alle Kanter med Huen i Haanden og Bogen under Armen. „Nu, hvad bliver det saa til?“ spurte Skolemesteren, han holdt atter paa med Biben. Idet Gutten skal vende sig mod Skolemesteren, ser han tæt ved Siden af ham nede ved Gruestenen og siddende paa en liden, rødmalet Løb Marit med de mange Navne; hun havde gjemt Ansigtet bag begge Hænder og sad og ghyttede hen til ham. „Her vil jeg sidde!“ sagde Dyvind rask, tog en Løb og satte sig ved Siden. Nu løftede hun lidt den Armen, som vendte mod ham, og saa paa ham under Albuen; strax dækkede ogsaa han til sit Ansigt med begge Hænder og saa paa hende under Albuen. Slik sad de og skabte sig til, indtil hun lo, saa lo ogsaa han, Ungerne havde set det og lo med; da skar det ind med frygtelig stærk

Stemme, men som blev mildere efter hvert: „Stille, Trolldunger, Smaatoj, Spilleværk! — stille og værre snille mod mig, Sukkergriser!“ — Det var Skolemesteren, som havde for Vis at fuge op, men blive god igjen, før han endte. Strax blev der roligt i Skolen, indtil Beberkværnene atter begyndte at gaa, de læste højt, hver i sin Bog, de fineste Diskanter spillede op, de grovere Stemmer trommede højere og højere for at have al Overvægten, og en og anden hulkede ind imellem; Dyvind havde i sine Levedage ikke haft sliq Moro.

„Er det sliq her bestandig?“ hviskede han til Marit.
„Ja, sliq er det,“ sagde hun.

Senere hen maatte de frem til Skolemesteren og læse; en liden Gut blev dernæst sat til at læse med dem, og saa fik de slippe og skulde gaa hen og sidde rolige igjen.

„Nu har ogsaa jeg faaet en Buk,“ sagde hun. — „Har du?“ — „Ja, men den er ikke saa vakker som din.“ — „Hvorfor er du ikke oftere kommen op paa Berget?“ — „Bedstefar er ræd, jeg skal falde udfor.“ — „Men det er ikke saa højt.“ — „Bedstefar vil ikke alligevel.“

„Mor kan saa mange Viser,“ sagde han. — „Du kan tro, Bedstefar ogsaa kan.“ — „Ja, men han kan ikke om det, som Mor kan.“ — „Bedstefar kan om en Dans, han. — Vil du høre den?“ — „Ja, gjerne det.“ — „Men saa maa du komme længer hid, at ikke Skolemesteren skal mærke det.“ Han flyttede sig, og saa sagde hun frem en liden Visestump fire-fem Gange, saa Gutten lærte den, og det var det første, han lærte paa Skolen.

„Dans,“ raabte Felen
og skratted paa Strængen,
saa Lensmandsbrengen
sprat op og sa': „Ho!“
„Stans!“ raabte Ola,
flog Bena unda'n,
saa Lensmand dat af'n,
og Jenterne lo.

„Hop!“ sa'n Erik
og spændte i Taget,
saa Bjælkerne braged,
og Bæggene skreg.
„Stop!“ sa'n Elling
og tog ham i Kragen
og holdt ham mod Dagen;
„du er nok for veg!“

„Hej!“ sa'n Rasmus,
tog Randi om Live';
„skynd dig at give
den Kysfen, du veed.“
„Nej!“ svarte Randi,
en Ørfig hun gav ham
og sled sig ifra ham;
„der har du Besked!“

„Op, Unger!“ raabte Skolemesteren; „i Dag er det første Dagen, saa skal I slippe tidlig; men først maa vi holde Bøn og synge.“ Der blev et Leven i Skolen, de hoppede af Bænkene, sprang over Gulvet, snakkede i Munden paa hverandre. „Stille Fantunger, Skarvunger, Fjorunger! — stille og gaa vakkert over Gulvet, Smaabørn!“ sagde Skolemesteren, og de gik rolige hen og stillede sig op; hvorefter Skolemesteren gik foran dem og

Dætte (dat) o: falde, dratte. Fant o: Landstryger. Skarvunge =
Ravnunge.

holdt en kort Bøn. Siden sang de; Skolemesteren begyndte med stærk Bas, alle Børnene stod med foldede Hænder og sang med, Thyvind stod nederst ved Døren sammen med Marit og saa paa; de foldede ogsaa Hænderne, men de kunde ikke synge.

Dette var den første Dag i Skolen.

Tredje Kapitel.

Thyvind vorte til og blev en rask Gut; i Skolen var han blandt de første, og hjemme var han duelig i Arbejde. Det kom deraf, at hjemme holdt han af Moderen og i Skolen af Skolemesteren; Faderen saa han lidet til, thi enten laa han paa Fiske, eller han passede deres Kværn, hvor den halve Bygd malte.

Det, som i disse Aar havde mest Birkning paa hans Sind, var Skolemesterens Historie, som Moderen fortalte ham en Kvæld, de sad ved Aaren. Den gik ned i hans Bøger, den lagde sig under hvert Ord, Skolemesteren sagde, og smøg omkring i Skolen, naar der var stilt. Den gav ham Lydighed og Erbødighed og ligesom et lettere Nemme for alt, der blev lært. Den Historie var saadan:

Baard hed Skolemesteren og havde en Broder, som hed Anders. De holdt meget af hverandre, lod sig begge hverve, levede i Byen sammen, var med i Krigen, hvor de begge blev Korporaler og stod ved samme Kompagni. Da de efter Krigen kom hjem igjen, syntes alle, det var

to staute Karle. Saa dør deres Fader; han havde meget løst Gods, der var vanskeligt at bytte, og derfor sagde de til hverandre, at de heller ikke denne Gang skulde blive uforligte, men sætte Godsset til Auktion, at hver kunde kjøbe det, han vilde, og dele Udbyttet. Som sagt, saa gjort. Men Faderen havde ejet et stort Gulduhr, som var vidt spurt; thi det var det eneste Gulduhr, Folk paa den Kant havde set, og da dette Uhr blev op-raabt, vilde mange rige Mænd have det, indtil ogsaa begge Brødrene begyndte at byde; da gav de andre sig. Nu ventede Baard af Anders, at han skulde lade ham faa Uhret, og Anders ventede det samme af Baard; de bød hver sin Gang for at prøve hverandre og saa over til hverandre, mens de bød. Da Uhret var kommet op i 20 Daler, syntes Baard, det ikke var vakkert gjort af Broderen, og bød paa, til det blev hen imod 30; da Anders endnu ikke gav sig, syntes Baard, at Anders ikke huffedede, hvor god han ofte havde været med ham, end videre, at han var den ældste, og Uhret kom over 30 Daler. Anders fulgte endnu med. Da satte Baard Uhret op i 40 Daler med een Gang og saa ikke længer paa Broderen; der var meget stilt i Auktionsværelset, kun Lensmanden nævnte rolig Prisen. Anders tænkte, der han stod, at havde Baard Raad til at give 40 Daler, havde ogsaa han, og undte ikke Baard ham Uhret, fik han vel tage det; han bød over. Dette syntes Baard var den største Skam, som nogenjinde var hændt ham; han bød 50 Daler og ganske sagte. Meget Folk stod omkring, og Anders tænkte, at saaledes kunde ikke Broderen haane ham i alles Paahør og bød over. Da lo Baard; „100 Daler og mit Brorsskab paa Kjøbet,“ sagde han, vendte sig og gik ud af Stuen. En Stund

efter kom en ud til ham, mens han holdt paa at sadle den Hest, han nys for havde kjøbt. „Uhret er dit,“ sagde Manden; „Anders gav sig.“ I samme Stund Baard fik høre dette, foer der som en Anger igjennem ham, han tænkte paa Broderen og ikke paa Uhret. Sadlen var lagt paa, men han stansede med Haanden paa Hesteryggen, uvis, om han skulde ride. Da kom meget Folk ud, Anders imellem dem, og saa snart han fik se Broderen staa borte ved den sadlede Hest, vidste han ikke, hvad Baard nu stod og tænkte paa, men skreg over til ham: „Taf for Uhret, Baard! Du skal ikke se det gaa den Dag, at Bror din skal træde dig i Hælene!“ — „Heller ikke den Dag, jeg rider tilgaards igjen,“ svarede Baard bleg i Ansigtet og svang sig til Hest. Det Hus, hvori de havde boet sammen med Faderen, betraadte ingen af dem mere.

Kort Tid efter giftede Anders sig ind paa en Husmandsplads, men bad ikke Baard til Bryllups; Baard var heller ikke i Kirken. Første Aar, Anders var gift, blev den eneste Ko, han ejede, funden død bortom den nordre Stuevæg, hvor den gif i Tjør, og ingen skjønnede, hvad den var død af. Flere Uheld lagde sig til, og det gif tilagters for ham; men værst blev det, da hans Laave midt paa Vinteren brændte og alt, som i den var; ingen vidste, hvorledes Ilden var opkommen. „Dette har en gjort, som vil mig ondt,“ sagde Anders, og han græd den Natten. Han blev en fattig Mand, og han mistede Hugen til Arbejde.

Da stod Baard næste Kvæld i hans Stue. Anders laa paa Sengen, da han traadte ind, men sprang op.

„Hvad vil du her?“ spurte han, men taug og blev staaende ufravendt seende paa Broderen. Baard ventede lidt, før han svarede: „Jeg vil byde dig Hjælp, Anders; du har det ikke godt.“ — „Jeg har det, som du har undt mig det, Baard! Gaa, eller jeg veed ikke, om jeg kan styre mig.“ — „Du tager fejl, Anders; jeg angreer —“ — „Gaa Baard, eller Gud naade baade dig og mig!“ Baard gif ogsaa et Par Skridt tilbage; med dirrende Stemme spurte han: „Vil du have Uhret, skal du faa det.“ — „Gaa, Baard!“ skreg den anden, og Baard vilde ikke vente, men gif.

Men med Baard var det gaaet saadan til. Saa snart han hørte, at Broderen led ondt, tøde Hjærtet op, men Stoltheden holdt igjen. Han fik Trang til at søge Kirken, og der tog han gode Forsætter, men han orkede dem ikke frem. Ofte kom han saa langt, at han kunde se Huset, men snart kom en ud af Døren, snart var der en fremmed, saa stod Anders ude og huggede Bed, saa der var altid noget i Vejen. Men en Søndag ud paa Vinteren var han atter i Kirke, og da var Anders der ogsaa. Baard saa ham; han var bleven bleg og mager, de samme Klæder bar han som før, da de var sammen, men nu var de gamle og lappede. Under Prædikenen saa han op paa Præsten, og Baard syntes, han var god og blid, huffede deres Barneaar, og hvilken god Gut han var. Baard selv gif til Alters den Dagen, og han gjorde sin Gud det højtidelige Løfte, at han skulde forlige sig med sin Broder, der maatte komme, hvad der vilde. Dette Forsæt gif gennem hans Sjæl, i det samme han drak Vinen, og da han rejste sig, vilde han gaa lige bort til ham og sætte sig hos ham; men der sad nogen i Vejen, og Broderen saa ikke op. Efter

Prædikenen var der ogsaa noget i Vejen; der var for mange Folk, Konen gik ved Siden af ham, og hende kjendte han ikke; han tænkte, det var bedst at gaa hjem til ham selv og tale alvorlig med ham. Da Kvælden kom, gjorde han det. Han gik lige hen til Stuedøren og lyttede, men da hørte han sit Navn nævne; det var af Konen. „Han gik til Alters i Dag,“ sagde hun; „han tænkte vist paa dig.“ — „Nej, han tænkte ikke paa mig,“ sagde Anders; „jeg kjender ham; han tænker kun paa sig selv.“

Der blev længe ikke sagt noget; Baard svævede, der han stod, skjønt det var en kold Kvæld. Konen derinde arbejdede med en Gryde, det knitrede og bragede paa Gruen, et lidet Spædbarn græd engang imellem, og Anders vuggede. Da sagde hun disse Par Ord: „Jeg tror, I begge tænker paa hverandre uden at ville være ved det.“ — „Lad os tale om noget andet,“ svarede Anders. En Stund efter rejste han sig, han vilde gaa mod Døren. Baard maatte gjemme sig i Vedstjulet; netop did kom ogsaa Anders for at tage et Fang Ved. Baard stod i Krogen og saa ham tydelig; han havde lagt sine daarlige Kirkeklæder og gik i den Uniform, han havde ført hjem med fra Krigen, Magen til Baards, og som han havde lovet Broderen aldrig at røre, men lade gaa i Arv, ligesom denne igjen havde lovet ham det samme. Anders's var nu lappet og udslidt, hans stærke, velvorne Krop laa som i en Bundt af Filler, og paa samme Tid hørte Baard Guldubret pikke i sin egen Lomme. Anders gik did hen, hvor Risveden laa; i Stedet for strax at bøje sig ned og læsse paa sig

stansede han, hældede sig bagover mod en Bedstabel og saa ud mod Himlen, der var tindrende klar med Stjerner. Da drog han et Suf og sagde: „Ja — ja — ja; — Herre Gud, Herre Gud!“

Saa længe Baard levede, hørte han siden dette. Han vilde træde frem imod ham, men i det samme kræmte Broderen, og det faldt saa haardt; mere skulde der ikke til for at stanse ham. Anders tog sit Fang Ved, strøg saa tæt forbi Baard med det, at Kvisterne slog hans Ansigt, saa det sved.

Endnu vel i ti Minutter stod han stille paa den samme Plet, og uvist var det, naar han var gaaet, dersom han ikke ovenpaa den stærke Kærelse var tagen af en saadan Frygtsning, at han skald al igjennem. Da gik han ud; han erkjendte aabent for sig selv, at han var for feig til at gaa ind, derfor havde han nu lagt en anden Plan. Af en Astekep, som stod i den Krog, han netop forlod, tog han nogle Kulstykker til sig, fandt sig en Thyrspek, gik op paa Laaven, lukkede efter sig og slog Ild. Da han havde faaet Spiken tændt, lyfte han op efter den Nab, hvorpaa Anders hængte sin Lygte, naar han om Morgenens tidlig kom for at tærste. Baard tog sit Gulduhr op og hængte det fra sig paa Nabben, slukkede saa sin Spik og gik, og da var han saa lettet, at han sprang hen over Sneen som en ung Gut.

Dagen efter hørte han, at Laaven var nedbrændt samme Nat. Ventelig havde Gnister faldt ned af den Spik, som skulde lyse ham, mens han hængte fra sig Uhret.

Kræmte o: rømme sig. Astekep o: Astebette. Thyrspek o: Splint af febt, harpirholdigt Træ. Nab o: Knage.

Dette overvældede ham saaledes, at han den Dag blev fiddende som en fyg, tog sin Salmebog frem og sang, saa Folk i Huset trode, her var noget galt paaferde. Men om Kvælden gif han ud; det var stærkt Maanestun, han gif til Broderens Plads, gravede efter i Brandtomten — og fandt ganske rigtig en liden, sammensmeltet Guldklump; det var Uhret.

Med den i Næven var det, han gif ind til Broderen hin Kvæld, bad om Fred og vilde forklare sig. Men før er fortalt, hvordan det da gif.

En liden Jente havde set ham grave i Brandtomten, nogle Gutter, som gif til Dans, havde foregaaende Søndagskvæld set ham gaa nedover mod Pladsen, Folkene i Huset forklarede om, hvor underlig han var Mandag, og da nu alle vidste, at han og Broderen var bitre Ubenner, blev det meldt, og Forhør optaget.

Ingen kunde bevise ham noget, men Mistanken sad paa ham; han kunde nu mindre end nogenfinde nærme sig Broderen.

Anders havde tænkt paa Baard, da Laaven brændte, men ingen sagt det. Da han Kvælden efter saa ham bleg og forunderlig træde ind i sin Stue, tænkte han strax: nu har Angeren slaaet ham, men for saadan forfærdelig Gjerning mod sin Broder faar han ikke Tilgivelse. Siden hørte han om, at Folk havde set ham gaa ned til Husene samme Kvæld, det brændte, og skjönt intet blev opløst ved Forhøret, trode han uroffelig, at Baard var Gjerningsmanden. De mødte hinanden ved Forhøret, Baard i sine gode Klæder, Anders i sine lappede; Baard saa hen til ham, da han steg ind, og Djnene bad, saa Anders kjendte det langt ind. Han vil ikke, jeg skal sige noget, tænkte Anders, og da han

blev spurtt, om han trode Broderen til hin Gjærning, sagde han højt og bestemt: „Nej.“

Men Anders slog sig stærkt paa Driften fra den Dag, og det gik meget snart daarlig med ham. Endnu daarligere var det dog med Baard, skjønt han ikke drak; han var ikke til at kjende igjen.

Saa kommer sent en Kvæld en fattig Kone ind i det lille Kammer, Baard bode til Leje i, og bad ham følge med ud lidt. Han kjendte hende, det var Broderens Kone. Baard forstod strax, hvad Grenden hun førte, blev ligbleg, klædte paa sig og fulgte uden at tale et Ord. Der lyfte ud fra Anders's Vindue med svagt Skin, det blinkede og luffede sig, og de gik efter Ufset; thi der førte ingen Sti over Sneen. Da Baard atter stod i Svalen, slog der en underlig Lugt imod ham, hvoraf han fik ondt. De gik ind. Et lidet Barn stod borti Gruen og spiste Kul, var sort over alt Ansigt, men saa op og lo med hvide Tænder; det var Broderens Barn. Men borti Sengen med alle Slags Klæder over sig laa Anders, afmagret, med klar, høj Pande, og saa hult paa Broderen. Baard skald i Ræene, han satte sig ned ved Sengfoden og brast i en ualmindelig stærk Graad. Den syge saa paa ham uafvendt og taug. Endelig bad han Konen gaa ud, men Baard vinkede, hun skulde blive, — og nu begyndte disse to Brødre at tale sammen. De forklarede sig lige fra den Dag, de bød paa Uhret, og ud igjennem til den, da de nu mødtes her. Baard sluttede med at tage Guldklumpen frem, som han altid bar hos sig, og aabenbaret blev det nu mellem Brødrene, at de i alle disse Aar ikke een Dag havde følt sig lykkelige.

Anders sagde ikke stort, for han var ikke god til; men ved Sengen blev Baard siddende, saa længe Anders var syg. „Nu er jeg fuldkommen frisk,“ sagde Anders en Morgen, han vaagnede; „nu, Bror min, skal vi leve længe sammen og aldrig gaa fra hverandre, ligesom i gamle Dage.“ Men den Dagen døde han.

Konen og Barnet tog Baard til sig, og de havde det godt fra den Tid. Men hvad Brødrene havde samtalt om ved Sengen, det sprængte ud gjennem Væggene og Matten, blev bekjendt for alt Folk i Bygden, og Baard blev den mest agtede Mand imellem dem. Alle hilste paa ham som paa en, der har haft stor Sorg og atter fundet Glæde, eller som paa en, der meget længe har været borte. Baard blev stærk af Sind ved denne Venlighed omkring sig, han blev gudhengiven — og vilde bestille noget, sagde han, og saa gav den gamle Korporal sig til at være Skolemester. Hvad han indprentede Børnene baade først og sidst, var Kjærlighed, og selv øvede han den, saa Ungerne holdt af ham som af en Legekammerat og Fader paa een Gang.

Se, denne Historie var det, som gif om den gamle Skolemester og i Dyvinds Sind fik en saadan Vært, at den blev ham baade Religion og Opdrager. Skolemesteren var bleven ham en næsten overnaturlig Mand, skjønt han sad der saa omgængelig og smaaskjænde. Ikke at kunne hver en Lektie til ham var umuligt, og fik han et Smil eller et Haandstrøg over Haaret efter at have læst den op, da var han glad og varm for en hel Dag.

Størst Indtryk paa Børnene gjorde det altid, naar Skolemesteren før Sungen somme Tider holdt en liden Tale til dem og i det mindste een Gang hver Uge læste

op nogle Vers for dem, som handlede om at elske sin Næste. Naar han læste det første af disse Vers, skald han i Stemmen, skjønt han vel nu havde læst det i 20—30 Aar; det lød:

Elf din Næste, du Kristen-Sjæl,
træd ham ikke med jærnskoet Hæl,
ligger han end i Støvet!
Alt, som lever, er underlagt
Kjærlighedens Gjenstaber-magt,
bliver den bare prøvet.

Men naar saa det hele Digt var sagt, og han havde staaet lidt efter, saa han paa dem og plirede med Djuene: „Op, Smaatrolde, og gaa vakkert hjem uden Støj, — gaa vakkert, at jeg maa høre bare vel om eder, Smaarollinger!“ Mens de da støjede som værst for at finde sine Bøger og Madkopper, skreg han gennem Larmen: „Kom igjen i Morgen, strax det blir lyst, eller jeg skal tage og myge jer! — kom igjen i betimelig Tid, Smaajenter og Smaagutter, saa skal vi være flittige!“

Fjerde Kapitel.

Om hans videre Opvæxt til et Aar før Konfirmationen er ikke stort at melde. Han læste om Morgenen, arbejdede om Dagen og legede om Kvælden.

Da han havde et ualmindelig muntert Sind, varede det ikke længe, før den nærmeste Ungdom i Fristunderne gjerne fandtes der, hvor han var. Der løb en stor Bakke nedover til Bugten foran Pladsen langs Berget paa den ene Side og Skogen paa den andre, som før

meldt, og den hele Vinter var her hver Godvejrskvæld og Søndag Kjælkebakke for Bygdens agende Ungdom. Dyvind var Mester i Bakken, ejede to Kjælker, „Skarptraaveren“ og „Skabejstet“; den sidste laante han ud til større Følger, den første sthyrede han selv og havde Marit i Fanget.

Det første, Dyvind i den Tid gjorde, naar han vaagnede, var at se ud, om det var Tøvejr, og saa han, at der hang graat over Bussene paa hin Side Bugten, eller hørte han, det dryppede af Taget, da gik det saa sent med Paaklædningen, som om der intet var at udrette den Dag. Men vaagnede han, og helst en Søndag, til knitrende Kulde og Klarvejr, de bedste Klæder og intet Arbejde, bare Overhøring eller Kirkegang om Formiddag og saa hele Eftermiddag og Kvæld fri, — hej! da stod Gutten med et Byx ud af Sengen, klædte sig som til Ildebrand og kunde næsten intet spise. Saa snart Eftermiddagen var der, og den første Gut kom staaende paa sine Ski langs Bejkanten, svingede Skistaven over Hovedet og raabte, saa det gjaldede i Nasene omkring Vandet, og saa en efter Bejen paa Kjælke, og nok en, nok en, — da Gutten afsted med „Skarptraaveren“, sprang hele Bakken og stansede op imellem de sidstkomne med en lang, skingrende Hauking, der lo langs Bugten fra Nas til Nas og døde først langt borte.

Han saa da gjærne efter Marit; men var hun først kommen, brydte han sig heller ikke mere om hende.

Men saa kom der en Jul, da Gutten saa vel som Benten kunde være saa pas som 16, i sit 17de Aar og skulde begge konfirmeres til Vaaren. Fjerde Dag Jul stod et stort Lag paa den øvre af Hejdegårdene hos

Marits Bedsteforældre, hos hvem hun var opdraget, og som havde lovet hende dette Lag nu paa tredje Aaret, men endelig den Helg maatte ud med det. Hid blev Dyvind indbuden.

Det var en halvklar, ikke kold Kvæld, ingen Stjerner saas, Dagen efter maatte der komme Regn. Der gif en noget døsigt Bind over Sneen, som var afføgen hist og her paa de hvide Hejdemarker, andre Steder havde den lagt Skavl. Langs efter Bejen, hvor ikke netop Sneen laa, var der Holke, og den laa blaa=fort imellem Sneen og den bare Mark og blinkede stykkevis bortover, saa langt en kunde se. Langs Fjældene havde der gaaet Fønner; efter dem var der mørkt og tomt, men paa begge Sider af deres Reje lyst og sneklædt, undtagen hvor Birkestogen stak sig sammen og gjorde fort. Vand var ikke at se, men halvnøgne Moer og Myrer laa op under Fjældene, sønderrevne og tunge. Gaardene laa i svære Rhynger midt paa Fladen; de saa i Vinterkvældens Mørke ud som sorte Klumper, hvorfra Rys skar ud over Marken, snart fra et Bindue, snart fra et andet; det syntes paa Rysene, at man havde det travelt inde. Ungdommen, den voxne og halvvoxne, flokkede sig sammen fra forskjellige Kanter; de færreste gif Bejen eller forlod den i alle Fald, naar de kom nær Gaardene, og listede sig da frem, en bag Fjøsset, et Par under Stabburet, nogle foer længe bag Laaben og skreg som Ræve, andre svarede langt borte som Ratte, en stod bag Ildhuset og gøde som en gammel, sint Hund, for hvem Kvinten var brusten, indtil der skete almindelig Sagt. Benterne kom dragende

Helg o: Højtid. Skavl o: Snedrive. Holke o: Glarhed (af H). Føn o: Snefled. Mo og Myr o: Sandflette og Mose. Fjøs o: Kvægstald.

i store Flokke, havde nogle Gutter, helst Smaagutter, med sig, som sloges omkring dem langs Vejene for at synes Karle. Naar en saadan Jenteslok kom tilgaards, og en eller anden af de voksne Gutter fik se dem, skilte Jenterne sig, fløj ind i Gangene eller ned i Haven og maatte drages frem og ind, een for een. Somme var saa rent undselige, at der maatte gaa Bud efter Marit, hun kom da ud og stivnødede dem. Somme Tider kom der ogsaa en, som oprindelig ikke var buden, og hvis Hensigt det slet ikke var at gaa ind, men bare se paa, indtil det blev saa, at hun blot skulde tage en eneste Dans. De, som nu Marit likte godt, bad hun ind til selve Kaarfolkene i et lidet Kammer, hvor Gamlen sad og røg, og Bedstemor gik omkring; de blev da skjænkede og vel tiltalte. Dyvind var ikke blandt dem, og dette faldt ham noget underligt.

Dygdens gode Spillemand kunde ikke komme før senere, saa de indtil da maatte hjælpe sig med den gamle, en Husmand, som de kaldte Graa-Knut. Han kunde fire Danse, nemlig to Springere, en Halling og en gammel, saakaldt Napoleonsvals; men lidt efter lidt havde han maattet gjøre Hallingen om til skotsk ved at forandre Takten, og en Springdans maatte paa samme Maade blive til Polka mazurka. Han spillede nu op, og Dansen begyndte. Dyvind turde ikke gaa med strax, thi her var for mange voksne; men de halv voksne slog sig snart sammen, puffede hverandre frem, drak lidt stærkt Øl til Hjælp, og da kom ogsaa Dyvind med; hedt blev der i Stuen, Lystigheden og Øllet steg dem til Hovedet. Marit var mest paa Gulvet den Kvæld,

ventelig fordi Laget stod hos hendes Bedsteforældre, og dette gjorde, at ogsaa Dyvind saa ofte til hende; men altid dansede hun med andre. Han vilde gjerne selv danse med hende, derfor sad han over en Dans for at kunne springe bort til hende, strax den sluttede, og det gjorde han, men en høj forsmudstet Karl med stærkt Haar kaster sig foran ham. „Væk Unge!“ raabte han og puffede til Dyvind, saa han nær var falden baglænds over Marit. Aldrig var noget saadant hændt ham, aldrig havde Folk været andet end snille med ham, aldrig var han bleven kaldt „Unge“, naar han vilde være med; han blev blussende rød, men sagde intet og trak sig tilbage did, hvor den nye Spillemand netop var kommen og sad og stemte op. Der var stilt ind imellem Flokken, man ventede paa at høre de første, stærke Toner af „ham selv“; han prøvede og stemte, det varede længe; men endelig hug han i med en Springer, Gutterne streg og kastede sig, Bar for Bar svingende ind i Kredsen. Dyvind ser paa Marit, der hun danser med den stærkhaarede Mand; hun lo over Mandens Skuldre, saa de hvide Tænder vistes, og Dyvind kjendte en forunderlig stikkende Smerte i Brystet, første Gang i sit Liv.

Han saa længere og længere paa hende, men hvorledes han end saa, forekom det ham, at Marit var ganske voksen; det kan ikke være saa, tænkte han, thi hun er jo med i Kjælkebækkerne endnu. Men voksen var hun dog, og den stærkhaarede Mand drog hende efter endt Dans ned paa Fanget; hun sled sig løs, men blev dog siddende ved Siden.

Dyvind ser paa Manden; han havde fine blaa Klædesklæder, blaatærnet Skjorte og Silketørklæde, et lille Ansigt havde han, blaa stærke Øjne, leende, trodsig

Mund, han var vakker. Dyvind saa mere og mere, saa endelig ogsaa paa sig selv; han havde faaet nye Buxer til Jul, som han var meget glad i, men nu saa han, det var bare graat Badmel; Trøjen var af samme Slags, men gammel og mørk, Besten af rudet Hvergarn, ogsaa gammel og med to blanke og een sort Knap. Han saa omkring sig og syntes, meget saa var saa daarlig klædt som han. Marit havde sort Livkjole af fint Tøj, Sølje i Halstørklædet og et sammenlagt Silketørklæde i Haanden. Over Baghovedet havde hun en liden, sort Silkehue, som var fæstet med store randede Silkebaand under Hagen. Hun var rød og hvid, lo, Manden talte med hende og lo; det spillede atter op, og de skulde atter danse. En Kammerat kom og satte sig ved Siden af ham. „Hvorfor danser du ikke, Dyvind?“ sagde han blidt. — „Na, nej,“ sagde Dyvind; „jeg ser ikke saadan ud.“ — „Ser ikke saadan ud?“ spurte Kammeraten; men før han kunde komme videre, sagde Dyvind: „Hvem er han i de blaa Klædesklæderne, som danser med Marit?“ — „Det er Jon Hatlen, han, som længe har været borte paa en Agronomskole og nu skal tage Gaarden.“ — I det samme satte Marit og Jon sig. „Hvem er den Gutten i det lyse Haaret, som sidder der bortved Spillemanden og glør paa mig?“ spurte Jon. Da lo Marit og sagde: „Det er Husmandsgutten paa Pladsen.“

Dyvind havde jo altid vidst, han var Husmandsgut; men før nu havde han aldrig følt det. Han kjendte sig ligesom saa liden i Kroppen, kortere end alle andre; for at holde sig oppe maatte han forsøge at tænke paa alt det, som hidtil havde gjort ham glad og stolt, lige fra Kjællebakken til de enkelte Ord. Da han ogsaa

tænkte paa sin Mor og Far, der sad hjemme og trode, at han nu havde det godt, syntes han næsten ikke at kunne holde Graaden. Omkring ham lo og spogte allesammen, Felen ljomedede lige ind i Øret paa ham, der var et Øjeblik, hvori der ligesom steg noget sort op, men saa hufkede han Skolen med alle Kammerater og Skolemesteren, som klappede ham, og Præsten, som ved sidste Examen havde givet ham en Bog og sagt, han var en dygtig Gut; Faderen havde selv fiddet og hørt paa og smilt bortover til ham. „Vær nu snil, du Øyvind,“ syntes han Skolemesteren sige, idet han blev taget paa Fanget, som da han var liden. „Herre Gud, det er saa lidet værdt allesammen, og i Grunden er alle Mennesker snille; det ser bare ud, som de ikke er det. Vi to skal blive dygtige, Øyvind, lige saa dygtige som Jon Hatlen; skal nok saa gode Klæder og danse med Marit i en lys Stue, hundre Mennesker, smile og tale sammen, to Brudfolk, Præsten, og jeg i Koret, som ler over til dig, og Mor i Huset, og stor Gaard, tyve Rør, tre Heste, og Marit god og snil som paa Skolen — —.“

Dansen holdt op, Øyvind saa Marit foran sig paa Bænken og Jon ved Siden med Ansigtet tæt op til hendes; en stor, stikkende Smerte kom igjen i Brystet, og det var, som om han sagde til sig selv: det er sandt, jeg har ondt.

I det samme rejste Marit sig, og hun kom bent over til ham. Hun bøjede sig ned over ham. „Du skal ikke sidde saadan og nidstirre paa mig,“ sagde hun;

Ljome o: Lyde (stærkt, brusende). Bent o: Ige. Nidstirre o: stirre i eet væf.

„du kan skjønne, Folk lægger Mærke til det; tag dig nu nogen og dans med.“

Han svarede ikke, men saa paa hende og kunde ikke for det: Djnene løb fulde. Hun havde allerede lettet sig for at gaa, da hun saa det og stansede; hun blev med een Gang ildrød, vendte sig om og gik til sin Plads; men der vendte hun sig igjen og satte sig et andet Sted. Jon gik strax efter.

Han rejste sig fra Bænken, gik ud mellem Folket, ud paa Gaarden, satte sig inde i en Sval og vidste saa ikke, hvad han skulde der, rejste sig, men satte sig igjen, thi han kunde jo lige saa godt sidde der som et andet Sted. At gaa hjem brydde han sig ikke om, gaa ind igjen heller ikke; det var ham det samme. Han var ikke istand til at samle noget af, hvad der var foregaaet; han vilde ikke tænke paa det; fremover vilde han heller ikke tænke; thi der var intet, som han længtes til.

Men hvad er det ogsaa, jeg tænker paa? spurte han halvhøjt sig selv, og da han havde hørt sin egen Stemme, tænkte han: tale kan du endnu, kan du le? og han prøvede paa; jo, han kunde le, og saa lo han, højt, endnu højere, og da syntes han, det var kosteligt, at han sad der og lo ganske alene, og lo. Men Hans den Kammerat, som havde fiddet ved Siden af ham, kom ud efter ham. „I Guds Navn, hvad ler du ad?“ spurte han og stansede foran Svalen. Da holdt Dyvind op.

Hans blev staaende, som han ventede, hvad der videre vilde ske; Dyvind rejste sig, saa sig forsigtig om, og da sagde han sagte: „Nu skal jeg sige dig, Hans, hvorfor jeg har været saa glad før; det har været, fordi jeg ikke rigtig har holdt af nogen; men fra den Dag,

vi holder af nogen, er vi ikke længer glade," og han brast i Graad.

„Dyvind!“ hviffede det ude paa Gaarden; „Dyvind!“ Han stansede og lyttede; „Dyvind,“ sagde det een Gang til, lidt stærkere. Det maatte være den, han tænkte. „Ja,“ svarede han, ogsaa hviffende, tørrede sig rask af og traadte frem. Da kom et Kvindfolk stille over Gaarden. „Er du der?“ spurte hun. — „Ja,“ svarede han og stod. — „Hvem er hos dig?“ — „Det er Hans.“ — Men Hans vilde gaa; „nej, nej!“ bad Dyvind. Hun kom nu tæt hen til dem, men langsomt, og det var Marit. „Du kom saa snart bort,“ sagde hun til Dyvind. Han vidste ikke, hvad han hertil skulde svare. Derved blev ogsaa hun forlegen; de taug alle tre. Men Hans listede væk saa smaat efterhaanden. De to stod igjen, saa ikke paa hverandre, men rørte sig heller ikke. Da sagde hun hviffende: „Seg har i hele Kvæld gaaet med noget Julegodt i Lommen til dig, Dyvind; men jeg har ikke kunnet give dig det før.“ Hun trak op nogle Æbler, en Skive af en Byfage og en liden Pæglflaske, som hun stak til ham og sagde, han kunde beholde.

Dyvind tog det; „Tak,“ sagde han og gav Haanden frem; hendes var varm, han slap den strax, som havde han brændt sig. — „Du har danset meget i Kvæld.“ — „Seg har saa,“ svarede hun; „men du har ikke danset stort,“ lagde hun til. — „Seg har ikke det,“ svarede han. — „Hvorfor har du ikke det?“ — „Na —.“

„Dyvind!“ — „Ja.“ — „Hvorfor sad du og saa saadan paa mig?“ — „Na —.“

„Marit!“ — „Ja.“ — „Hvorfor likte du ikke, at jeg saa paa dig?“ — „Der var saa mange Folk.“

„Du dansede meget med Jon Hatlen i Kvæld.“ —
 „Na, ja.“ — „Han danser godt.“ — „Synes du?“ —
 „Synes ikke du?“ — „Na, jo.“

Jeg veed ikke, hvorledes det er, men i Kvæld taaler jeg ikke, at du danser med ham, Marit;“ han vendte sig bort, det havde kostet ham at sige det. — „Jeg forstaar dig ikke, Dyvind.“ — „Jeg forstaar det heller ikke selv; det er saa dumt af mig. Farvel, Marit, nu vil jeg gaa.“ Han gjorde et Skridt uden at se sig om. Da sagde hun efter ham: „Det er fejl, det, du har set, Dyvind.“ — Han stansede: „At du alt er voxen Bente, er ikke fejl set.“ — Han kom ikke med det, hun havde tænkt, derfor taug hun; men under dette ser hun Udsning af en Pibe ret foran sig; det var hendes Bedstefader, som netop havde bøjet om Hjørnet og kom forbi. Han stansede: „Er det her, du er, Marit?“ — „Ja.“ — „Hvem taler du med?“ — „Dyvind.“ — „Hvem, sagde du?“ — „Dyvind Bladsen.“ — „Na, Husmandsgutten paa Bladsen; — kom strax og følg med ind.“

Femte Kapitel.

Da Dyvind den følgende Morgen slog Djnene op, var det fra en lang, kvægende Søvn og lykkelige Drømme. Marit havde lagt paa Berget og kastet Løb ned paa ham, han havde taget imod og kastet op igjen; det var gaaet op og ned i tusend Farver og Figurer; Solen stod paa, og hele Berget glimrede opunder. Idet han vaagnede, saa han sig om for at finde alt igjen; da huskede han Gaarsdagen, og den samme stikkende,

saare Smerte i Brystet begyndte strax. Denne bliver jeg nok aldrig mere kvit, tænkte han og følte en Slaphed, som faldt hele Fremtiden fra ham.

„Nu har du sovet længe,“ sagde Moderen, hun sad ved Siden og spandt. „Op nu og spis; din Far er alt i Skogen og fælder Ved.“ — Det var, som denne Stemme hjalp ham; han stod op med lidt mere Mod. Moderen husede nok sin egen Dansetid; thi hun sad og trallede ved Rokken, mens han klædte sig og spiste; derfor maatte han rejse sig fra Bordet og gaa til Vinduets; den samme Thyngsel og Ulyst lagde sig over ham, han maatte tage sig sammen og tænke paa Arbejde. Vejret var slaaet om, der var kommen lidt Kulde i Luften, saa det, der igaar truede med at falde som Regn, faldt i Dag som vaad Sne. Han tog paa sig Snefokker, en laadden Hue, Sjømandstrøje og Botter, sagde Farvel og gik med Øren paa Nakkens.

Sneen faldt langsomt i store vaade Dufte; han strævede op over Kjællebakken for til venstre at bøje ind i Skogen; aldrig, Vinter eller Sommer, var han før gaaet Kjællebakkerne uden at huske noget, som gjorde ham glad, eller som han længtes til. Nu var det en død, tung Vej, han gled i den vaade Sne, Knæene var stive enten af Dansen igaar eller af Ulyst; nu følte han, at det var forbi med Kjællebakkerne for i Aar, og dermed for bestandig. Noget andet længtes han til, der han gik ind mellem Stammerne, hvor Sneen faldt tykt; en skræmt Rype streg og flaksede et Par Favne bort, og ellers stod alting, som ventede det paa et Ord, der aldrig blev sagt. Men hvad det var, han stundede efter,

Saar o: bitter, smertelig. Botter o: Banter. Flakke o: slagre.

vidste han ikke tydelig, kun var det ikke hjem, heller ikke bort, ikke til Uystighed, ikke til Arbejde; det var noget højt tilvejs, lige op som en Sang. Lidt efter samlede dette sig i et bestemt Ønske, det var at blive konfirmeret til Vaaren og ved den Lejlighed være Nummer een. Brystet bankede, mens han tænkte derpaa, og førend han endnu kunde høre Faderens Ør i de skælvende Smaatræer, havde dette Ønske stærkere Slag i ham end noget, siden han blev født.

Faderen sagde som sædvanlig ikke stort til ham; de huggede begge to og drog sammen i Houger. De kunde en og anden Gang mødes, og ved et saadant Møde lod Øyvind tungfindig falde: „En Husmand maa slide meget ondt.“ — „Han som andre,“ sagde Faderen, spyttede i Næven og tog Øren. Da Træet var fældet, og Faderen drog det op i Bælten, sagde Øyvind: „Var du Gaardmand, slæbte du ikke saa.“ — „Na, da var der vel andre Ting, som thngede,“ han tog i med begge Hænder. Moderen kom op med Middagsmad til dem; de satte sig. Moderen var munter, hun sad og trallede og slog Fødderne sammen efter Takten. „Hvad skal du tage dig for, naar du bliver stor, Øyvind?“ sagde hun pludselig. — „For en Husmandsgut er der ikke mange Beje,“ svarede han. — „Skolemesteren siger, du maa paa Seminariet,“ sagde hun. — „Kommer en frit did?“ spurte Øyvind. — „Skolekassen betaler,“ svarede Faderen, han spiste. — „Har du Øyst til det?“ spurte Moderen. — „Jeg har Øyst til at lære noget, men ikke til at blive Skolemester.“ — De taug alle tre en Stund; hun trallede igjen og saa ud for sig. Men Øyvind gif bort og satte sig for sig selv.

„Vi behøver just ikke at laane af Skolekassen,“ sagde hun, da Gutten var gaaet. Manden saa paa hende: „Fattigfolk som vi?“ — „Jeg liker ikke, Thore, du bestandig giver dig ud for fattig, naar du ikke er det.“ — De skottede begge ned efter Gutten, om han ikke kunde høre det. Derefter saa Faderen kvast paa Konen: „Du snakker, som du har Biddet til.“ Hun lo; „det er ligesom ikke at takke Gud for, at det er gaaet os vel,“ sagde hun og blev alvorlig. — „Han kan vel takkes uden med Sølvknapper paa,“ mente Faderen. — „Ja, men ved at lade Dyvind gaa som igaar til Dansen takkes han heller ikke.“ — „Dyvind er Husmandsgut.“ — „Derfor kan han klædes stikkelig, naar vi har Raad til det.“ — „Snak om det, saa han selv hører det!“ — „Han hører det ikke; ellers kunde jeg nok have Lyft til det,“ sagde hun og saa tappert paa Manden, som var mørk og lagde Skeen bort for at tage sin Pipe. „Slig usel Plads, som vi har,“ sagde han. — „Jeg maa le ad dig, som altid taler om Pladsen; hvorfor nævner du aldrig Kværnene?“ — „Na, du og de Kværnene; jeg tror, du taaler ikke høre dem gaa.“ — „Jo, Gud ske Lov og Tak; bare de vilde gaa baade Nat og Dag.“ — „Nu har de staaet siden før Jul.“ — „Folk maler da ikke om Juledagene.“ — „De maler, naar der er Vand; men siden de fik Kvarn ved Nystrømmen, gaar det skrøbelig.“

„Han sagde ikke saa, Skolemesteren, i Dag.“ — „Jeg skal lade en tausere Karl sthyre med vore Penge end Skolemesteren.“ — „Ja, han burde sidst tale med din egen Kone.“ — Thore svarede ikke herpaa, han havde netop faaet Ild paa Piben, hældede sig nu op til en Risbundt og flyde med Blikket først for Konen, siden

for Sønnen og hæftede det ved et gammelt Kraakerede, som hang halvkælvat bortpaa en Furugren.

Dyvind sad for sig selv med Fremtiden foran sig som en lang, blank Is, hvorefter han for første Gang lod det staa strygende afsted fra den ene Strand til den andre. At Fattigdommen stængte til alle Sider, følte han, men derfor gik ogsaa al hans Tanke ud paa at komme den forbi. Fra Marit havde den vistnok skilt ham for bestandig, hende betragtede han halvt som bortlovet til Jon Hatlen; men al hans Tanke stod til at kapløbe med ham og hende hele Livet bortover. Ikke oftere at blive puffet som igaar, derfor holde sig borte, til han var noget, og saa med den almægtige Guds Hjælp blive noget, det tænkte han paa, og det faldt ikke en Tvivl i hans Sjæl om, at det vilde lykkes. Han havde en dunkel Følelse af, at gennem Læsning vilde det gaa bedst; hvad Maal den skulde bane, maatte han senere selv tænke paa.

Det blev Kjælkeføre om Kvælden, Børnene kom paa Bakken, men ikke Dyvind. Ved Aaren sad han og læste, og han havde ikke et Øjeblik at spille. Børnene ventede længe, tilsidst blev en og anden utaalmodig, kom op, lagde Ansigtet til Ruden og raabte ind; men han lod, som han ikke hørte. Der kom flere, og Kvæld efter Kvæld, de gik udenfor i stor Forundring; men han vendte Ryggen til og læste, kæmpede trolig for at samle Mening. Senere hørte han, at Marit heller ikke kom. Han læste med en Flid, som selv Faderen maatte sige gik for vidt. Han blev alvorlig; Ansigtet, der havde været saa rundt og blødt, blev magrere, skarpere, Øiet haardere, sjælden sang han, aldrig legede han, det var, som Tiden ikke slog til. Naar Fristelsen kom paa ham,

var det, som nogen hvistede: „siden, siden!“ og bestandig: „siden.“ — Børnene rendte, raabte og lo en Stund som før, men da de ikke kunde kalde ham ud til sig hverken med sin egen agende Lystighed eller sine Raab ind med Ansigtet paa Ruden, blev de efterhaanden borte; de fandt andre Legepladse, og snart stod Bakken tom.

Men Skolemesteren mærkede snart, det var ikke den gamle Dyvind, der læste, fordi det faldt sig saa, og legede, fordi det var nødvendigt. Han talte ofte med ham, loffede og ledte; men det vilde ikke lykkes ham at finde Guttens Hjærte saa let som i gamle Dage. Han talte ogsaa med Forældrene, og ifølge Samraad kom han ned en Søndagskvæld sidst paa Vinteren og sagde, da han havde siddet en Stund: „Kom nu, Dyvind, saa skal vi gaa ud, jeg vil gjerne tale med dig.“ — Dyvind tog paa sig og fulgte. Det bar opover mod Hejdegårdene, Samtalen gik godt, men om intet vigtigt; da de var komne nær Gaardene, bøjede Skolemesteren af mod en, som laa i Midten, og da de kom længere frem, hørte de Raab og Lystighed derifra. „Hvad er her paa-færde?“ spurte Dyvind. — „Her er Dans,“ sagde Skolemesteren; „skal vi ikke gaa ind?“ — „Nej.“ — „Vil du ikke gaa med paa en Dans, Gut?“ — „Nej; ikke endnu.“ — „Ikke endnu? Naar da?“ — Han svarede ikke. — „Hvad mener du med: endnu?“ — Da Gutten ikke svarede, sagde Skolemesteren: „Kom nu, ikke sliig Snak.“ — „Nej, jeg gaar ikke!“ — Han var meget bestemt og dertil bevæget. „At din egen Skolemester skal staa her og bede dig gaa til Dans!“ — Der blev lang Tausshed. „Er der nogen derinde, som du er ræd for at se?“ — „Jeg kan jo ikke vide, hvem som er der.“ — „Men kunde der være nogen?“ — Dyvind

taug. Da gik Skolemesteren lige bort til ham, lagde Haanden paa hans Skulder: „Er du ræd for at se Marit?“ Dyvind saa ned, Aandedrættet blev tungt og fort. „Sig det til mig, du Dyvind.“ — Dyvind taug. — „Du er kanske skamfuld for at tilstaa det, siden du ikke er konfirmeret; men sig mig det alligevel, du Dyvind, og du skal ikke angre det.“ — Dyvind saa op, men kunde ikke faa Ordet frem og gled til Side med Øjet. — „Du er heller ikke mere glad paa det sidste; holder hun mere af andre end af dig?“ Dyvind taug fremdeles, Skolemesteren følte sig lidt frænklet og vendte sig fra ham: de gik tilbage.

Da de havde gaaet et langt Stykke, stansede Skolemesteren saa vidt, at Dyvind kom paa Siden af ham. „Du længes vel efter at blive konfirmeret,“ sagde han. — „Ja.“ — „Hvad tænker du saa at tage dig for?“ — „Jeg vilde gjerne ind paa Seminariet.“ — „Og saa blive Skolemester?“ — „Nej.“ — „Du synes ikke, det er stort nok?“ — Dyvind taug. De gik atter et langt Stykke. „Naar du har været paa Seminariet, hvad vil du saa?“ — „Jeg har ikke rigtig tænkt paa det.“ — „Dersom du havde Penge, vilde du nok gjerne købe dig Gaard?“ — „Ja, men beholde Kværnene.“ — „Da er det bedst, at du tager paa Agronomskolen.“ — „Lærer de saa meget der som paa Seminariet?“ — „Na, nej; men de lærer, hvad de siden skal bruge.“ — „Faar de Nummer der ogsaa?“ — „Hvorfor spør du saa?“ — „Jeg vilde gjerne blive flink.“ — „Det kan du vist blive uden Nummer.“ — De gik atter tause, til de saa Pladsen; der skar Lys ud af Stuen, Berget hang fort over nu i Vinterkvælden, Vandet laa nedenfor med blank, blinkende Is, Skogen stod omkring den stille Bugt, men

uden Sne, Maanen bar udover og spejlede Skogen i Isen. „Her er vakkert paa Pladsen,“ sagde Skolemesteren. Dyvind kunde somme Tider se paa den med de Dine, hvormed han saa, da Moderen fortalte Eventyr, eller med det Syn, han havde, naar han rendte i Bakken; nu gjorde han dette: alt laa løftet og klart. — „Ja, her er vakkert,“ sagde han, men sukede. — „Far din har haft nok i den Plads; du kunde ogsaa have nok i den.“ — Det glade Syn af Stedet var med een Gang borte. Skolemesteren stod, som han ventede Svar, han fik intet, rystede paa Hovedet og gik med ind. Han sad der en Stund hos dem, men var mere taus end talende, hvorved ogsaa de andre bleve tause. Da han sagde Farvel, fulgte baade Manden og Konen ham udenfor Døren; det var, som de begge ventede paa, at han skulde sige noget. De blev imidlertid staaende og se op i Kvælden. „Her er blevet saa uvant stille,“ sagde endelig Moderen, „siden Børnene er flyttet bort med sin Leg.“ — „J har heller ikke længer noget Barn i Huset,“ sagde Skolemesteren. Moderen forstod, hvad han mente; „Dyvind er ikke glad paa det sidste,“ sagde hun. — „Na, nej; den, som er ærgjerrig, er ikke glad;“ han saa med den gamles Ro op i Guds stille Himmel.

Sjette Kapitel.

Et halvt Aar efter, som Høsten nemlig (Konfirmationen var bleven udfat til da), sad Hovedsognets Konfirmander i Præstens Borgestue for at udtages; iblandt dem Dyvind Pladsen og Marit Hejdegårdene. Marit

var netop kommen ned fra Præsten, hvor hun havde faaet en vakker Bog og megen Ros; hun lo og snakkede med sine Veninder til alle Sider og saa omkring sig mellem Gutterne. Marit var fuldvoxen Jente, let og fri i al sin Adfærd, og Gutterne saa vel som Jenterne vidste, at Bygdens bedste Ungkarl, Jon Hatlen, gik paa Frieri til hende; hun kunde sagtens være glad, der hun sad. Nede ved Døren stod nogle Jenter og Gutter, der ikke var slupne frem; de græd, mens Marit og hendes Veninder lo; iblandt dem var en liden Gut i sin Faders Støvler og sin Moders Kirketørklæde. „Gud, o Gud!“ hulkede han, „jeg tør ikke gaa hjem igjen.“ Og dette greb dem, der endnu ikke havde været oppe, med Samfølelsens Magt; der blev almindelig Taushed. Angsten stod dem i Hals og Dine, de kunde ikke se sikkert og heller ikke svælge, hvortil de følte en bestandig Trang. En sad og regnede over, hvad han kunde, og skjønt han blot nogle Timer i Forvejen havde fundet ud, at han kunde alt, fandt han nu lige saa sikkert ud, at han kunde intet, ikke engang læse indenad. En anden lagde sammen sit Synderregister, fra han var saa stor, han kunde huske, til nu, han sad der, og han fandt det just ikke underligt af Vorherre, om han lod ham gaa tilbage. En tredje sad og tog Mærke af alle udbortes Ting; dersom Klokken, som netop skulde slaa, ikke fik Slaget frem, før han kom til 20, saa slap han; dersom den, som han hørte i Gangen, var Gaardsgutten Lars, saa slap han; dersom den store Regndraabe, som arbejdede ned over Ruden, kom saa langt som til Risten, saa slap han. Den sidste og afgjørende Prøve skulde være, om han fik den højre Fod snoet omkring den venstre, og dette var ham aldeles umuligt. En fjerde vidste med sig selv, at

blev han bare hørt om Josef i Bibelhistorien og om Daaben i Forklaringen, eller om Saul, eller i Hus=tablen, eller om Jesus, eller i Budene, eller — han sad endnu og prøvede, da han blev raabt. En femte havde lagt en forunderlig Elst paa Bjærgprædikenen; han havde drømt om Bjærgprædikenen, han var vis paa at blive hørt i Bjærgprædikenen, og han ramsede op Bjærgpræ=di=kenen for sig selv, han maatte gaa ud ved Husvæggen for at læse over Bjærgprædikenen, — da blev han kaldt op for at examineres om de store og smaa Profeter. En sjette tænkte paa Præsten, som var en velsignet Mand og kjendte saa godt hans Far, tænkte ogsaa paa Skolemesteren, som havde et saa kjærligt Ansigt, og paa Gud, som var saa inderlig god og havde hjulpet mange før, baade Jakob og Josef, og saa tænkte han paa, at Mor og hans Søstende sad hjemme og bad for ham, saa det vist vilde hjælpe. Den syvende sad og slog af paa alt det, han havde tænkt at blive her i Verden. Engang havde han tænkt at ville drive det til Konge, engang til General eller Præst, nu var den Tid forbi; men lige til han kom hid, havde han dog tænkt at ville gaa tilsjøs og blive Kaptejn, kanske Sjørøver, og handle sig frygtelige Rigdomme til; nu slog han først af Rig=dommen, saa Sjørøveren, saa Kaptejnen, Styrmanden, han stansede ved Matrosen, i det højeste Baadsmanden, ja det var muligt, han slet ikke gik tilsjøs, men tog Plads under sin Faders Gaard. Den ottende var mere vis i sin Sag, dog ikke sikker; thi selv den flinkeste var ikke sikker. Han tænkte paa de Klæder, han skulde kon=firmes i, hvad de skulde bruges til, hvis han ikke slap. Men slap han, skulde han til Byen og saa Klædes=klæder og komme hjem igjen og danse i Tulen til Mis=

undelse for alle Gutter og Forbauselse for alle Zenter. Den niende regnede anderledes; han oprettede en liden Kontrabog med Borherre, hvori han paa den ene Side satte som „Debet“: han skal lade mig slippe frem, og paa andre Siden som „Kredit“: saa skal jeg aldrig mere lhyve, aldrig mere sladre, bestandig gaa i Kirke, lade Zenterne være og vænne mig af med at bande. Men den tiende tænkte, at havde Ole Hansen sluppet ifjor, var det mere end Uretfærdighed, om ikke han slap i Nar, som altid havde været bedre paa Skolen og desuden var af bedre Folk. Ved Siden af ham sad den ellebte, der droges med de rædsomste Hævnplaner, i Tilfælde af at han ikke slap, enten at brænde ned Skolen eller rømme Bygden og komme igjen som Præstens og hele Skolekommissionens tordnende Dommer, men højmodig lade Naade gaa for Ket. Til en Begyndelse vilde han tage Tjeneste i Nabobygden hos Nabopræsten og der til næste Nar staa Nummer 1 og svare, saa hele Kirken maatte undre sig. Men den tolvte sad for sig selv under Klokken med begge Hænder i Kommen og saa vemodig ud over Forsamlingen. Ingen her vidste, hvad Byrde han bar, hvilket Ansvar han stod i. Hjemme var der en, som vidste det; thi han var forlovet. En stor, langbenet Kongle gif hen ad Gulvet og nærmede sig hans Fod; han plejede at træde paa det ækle Insekt, men i Dag løftede han kjærlig Foden, for at den i Fred kunde gaa did, den vilde. Hans Stemme var blid som en Kollekt, hans Dine sagde vedholdent, at alle Mennesker var gode, hans Haand gjorde en ydmyg Bevægelse ud af Kommen og op i Haaret for at lægge det mere glat. Blot han

kunde smyge lempelig igjennem dette farlige Naaleøje, vilde han nok voxte ud igjen paa den andre Siden, tygge Tobak og gjøre Forlovelsen offentlig. Men nede paa en lav Skammel med Benene i Krog op under sig sad den urolige trettende; hans smaa, gnistrende Øjne løb hele Stuen rundt tre Gange i Sekundet, og under det stærke, stridende Hoved væltede alle de tolv Tanker i en broget Uorden, fra det mægtigste Haab til den mest sønderknusende Tvivl, fra de ydmygste Forsætter til de mest bhgdesødelæggende Hævnpianer, og imidlertid havde han spist op alt det ledige Kjød paa sin højre Tommelfinger, holdt nu paa med Neglene og sendte store Stykker bort over Gulvet.

Dyvind sad borte ved Vinduet, havde været oppe og havde svaret paa alt, hvorom han blev spurt; men ikke havde Præsten sagt noget, ej heller Skolemesteren; han havde i over et halvt Aar tænkt paa, hvad begge vilde sige, naar de fik vide, hvad han havde arbejdet, og han følte sig nu meget skuffet, tillige krænket. Der sad Marit, som for ulige mindre Anstrængelse og Kundskab havde faaet baade Opmuntring og Løn; det var netop for at staa stor i hendes Øjne, han havde arbejdet, og nu raade hun leende, hvad han havde arbejdet til med saa megen Forsagelse. Hendes Latter og Spas brændte ham paa Sjælen; den Frihed, hvormed hun bevægede sig, gjorde ham ondt. Han havde undgaaet omhyggelig at tale med hende siden hin Kvæld; der skal gaa Aar hen, tænkte han; men Synet af hende, saa glad og overlegen hun sad der, det trykkede ham

til Jorden, og alle hans stolte Forsætter hang som vaadt Løv.

Han forsøgte dog lidt efter lidt at ryste af. Det kom an paa, om han i Dag blev Nummer een, og herpaa ventede han. Skolemesteren plejede at blive lidt efter hos Præsten for at ordne Ungdommen og siden at gaa ned og fortælle dem Udfaldet; det var jo ikke den endelige Afgjørelse, men det var, hvad Præsten og han foreløbig var komne overens om. Samtalen i Stuen blev livligere, efter hvert som flere blev prøvet og slap; men nu begyndte de ærgjerrige at sondre sig stærkt ud fra de glade; de sidste gif, saa snart de havde faaet Følge, for at meddele Forældrene sin Lykke, eller de ventede for andres Skyld, som ikke vare færdige; de første derimod blev mere og mere stille, Djnene saa spændte mod Døren.

Endelig var Ungdommen færdig, de sidste var komne ned, og Skolemesteren talte altsaa nu med Præsten. Dyvind saa til Marit; hun var lige glad, men blev dog siddende, om for sin egen Skyld eller andres, vidste han ikke. Hvor vakker Marit var bleven; blændende fin i Huden var hun som ingen, han før havde set: Næsen var lidt opkastet, Munden smaaleende. Djnene var halvlukkede, naar hun ikke netop saa paa en, men derfor kom Blikket altid med uventet Magt, naar det kom, — og som hun selv vilde lægge til, at hun ikke mente noget med det, smilede hun halvt i det samme. Haaret var hellere mørkt end lyst, men det var smaafruset og laa langt frem til begge Sider, saa at det sammen med de halvlukkede Djne gav noget dulgt, som man aldrig kunde blive færdig med. Man var ikke ganske sikker paa, hvem det var, hun saa efter, naar hun sad for sig selv og

imellem flere; heller ikke, hvad hun egentlig tænkte, naar hun saa vendte sig til en og talte; thi hun tog ligesom strax tilbage, hvad hun gav. Indunder alt dette er vel egentlig Jon Hatlen gjemt, tænkte Dyvind, men saa dog bestandig paa hende.

Da kom Skolemesteren. Enhver forlod sin Plads og stormede omkring ham. „Hvad Nummer har jeg?“ — „End jeg?“ — „End jeg, jeg?“ — „Hys, opløbne Unger, ingen Spektakel her; — rolige, saa skal I saa høre det, Børn.“ Han saa sig langsomt om. „Du er Nummer 2,“ sagde han til en Gut med blaa Øjne, der saa bønlig paa ham, og Gutten dansede ud af Kredsen. „Du er Nummer 3,“ — han slog paa en rødhaaret, raast liden en, som stod og sled ham i Trøjen; „du er Nummer 5, du Nummer 8“ o. s. v. Han fik se Marit: „Du er Nummer 1 af Benterne;“ hun blev blussende rød over Ansigt og Hals, men forsøgte at smile. „Du Nummer 12, har været doven, din Knægt, og en stor, Skøjerfant; du Nummer 11, ikke bedre at vente, Gutten min; du Nummer 13, maa læse dygtig, møde frem til Overhøring, ellers gaar det dig galt! —“ — Dyvind kunde ikke holde det ud længer; Nummer 1 var vistnok ikke nævnt; men han stod den hele Tid saaledes, at Skolemesteren kunde se ham. „Skolemester!“ — han hørte ikke; „Skolemester!“ — tre Gange maatte han gjentage det, før det blev hørt. Endelig saa Skolemesteren paa ham; „Nummer 9 eller 10, husker ikke sikkert hvilket,“ sagde han og vendte sig til en anden. „Hvem er Nummer 1 da?“ spurte Hans, som var Dyvinds bedste Ven. — „Det er ikke dig, du Krushoved!“

sagde Skolemesteren og slog ham over Haanden med en Papirrulle. „Hvem er det da?“ spurte flere, „hvem er det, ja hvem er det?“ — „Det faar den vide, som har Nummeret!“ svarede Skolemesteren strængt; han vilde ikke have flere Spørgsmaal. — „Gaa nu vakkert hjem Børn, tak eders Gud, og glæd eders Forældre! Tak ogsaa eders gamle Skolemester; I havde siddet der net og gnaget Ben, havde ikke han været!“ — De takkede ham og lo, de drog jublende afsted; thi i dette Øjeblik, da de skulde hjem til Forældrene, var de alle glade. Blot en var igjen, som ikke strax kunde finde sine Bøger, og som, da han fandt dem, satte sig ned, som skulde han paa ny til at læse dem over.

Skolemesteren gik bort til ham: „Nu, Dyvind; skal du ikke gaa med de andre?“ — Han svarede ikke. — „Hvorfor slaar du op dine Bøger?“ — „Jeg vil se, hvad jeg har svaret galt i Dag.“ — „Du har vistnok ikke svaret noget galt.“ — Dyvind saa da paa ham, Lærerne stod ham i Øjnene, han saa ufravendt paa ham, medens een efter een randt nedover, men han sagde ikke et Ord. Skolemesteren satte sig foran ham: „Er du ikke glad nu, at du er sluppen frem?“ — Det bævrede om Munden, men han svarede ikke. „Din Mor og Far vil være meget glade,“ sagde Skolemesteren og saa paa ham. — Dyvind kæmpede længe for at faa et Ord frem, endelig spurte han sagte og afbrudt: „Er det — fordi jeg — er Husmandsgut — at jeg staar Nummer 9 eller 10?“ — „Vistnok er det derfor,“ svarede Skolemesteren. — „Saa nytter det jo ikke mig at arbejde,“ sagde han klangløst og sank sammen over alle sine Drømme. Bludselig løftede han Hovedet, hævede den højre Haand, slog den i Bordet med al sin Magt,

fastede sig ned paa sit Ansigt og brød ud i den heftigste Graad.

Skolemesteren lod ham ligge og græde, rigtig græde ud. Det varede længe, men Skolemesteren ventede, til Graaden blev barnligere. Da tog han om hans Hoved med begge Hænder, lettede det op og saa ind i det forgrædte Ansigt. „Tror du, det er Gud, som nu har været hos dig?“ sagde han og holdt ham venlig imod sig. Dyvind hulkede endnu, men fortere, Taarerne randt mere stille, men han turde ikke se paa ham, som spurte, ej heller svare. — „Dette, Dyvind, har været Løn som forskyldt. Du har ikke læst af Kjærlighed til din Kristendom og dine Forældre; du har læst af Forfængelighed.“ — Der blev stilt i Stuen mellem hver Gang, Skolemesteren talte, Dyvind kjendte hans Blik hvile paa sig, og han blev optøet og ydmyg opunder det. — „Med saadan Brede i dit Hjærte kunde du ikke have mødt frem for at tage Pagten af din Gud; kunde du vel, Dyvind?“ — „Nej,“ stammede han, saa godt som han formaade. — „Dg stod du der med forfængelig Glæde over, at du var Nummer 1, stod du da ikke frem med en Synd?“ — „Jo,“ hviskede han og skalb om Munden. — „Du holder endnu af mig, Dyvind?“ — „Ja;“ han saa op for første Gang. — „Saa skal jeg sige dig, at det var mig, som fik dig flyttet ned; thi jeg holder saa af dig, Dyvind.“ — Den anden saa paa ham, blinkede nogle Gange, og Taarerne randt tæt ned. — „Du har ikke noget imod mig derfor?“ — „Nej;“ han saa fuldt og klart op, skjönt Stemmen var kvalt. — „Mit kjære Barn; jeg vil være om dig, saa længe jeg lever.“

Han ventede paa ham, til han fik ordne sig og samle sine Bøger, sagde saa, at han vilde følge ham

hjem. De gik langsomt hjemover, i Begyndelsen var Øyvind endnu stille og kæmpende, men lidt efter lidt vandt han paa sig selv. Han var saa overtydet om, at det foresaldne var det bedste, som nogen sinde kunde have truffet ham, og før han kom hjem, var Troen derpaa bleven saa stærk, at han takkede sin Gud og sagde det til Skolemesteren. „Ja, nu skal vi tænke paa at naa noget i Livet,“ sagde Skolemesteren, „og ikke løbe efter Blindmænd og Numre. Hvad siger du om Seminariet?“ — „Jo, jeg vilde gjerne did.“ — „Du mener Agromskolen?“ — „Ja.“ — „Den er vistnok ogsaa den bedste; den giver andre Udsigter end en Skolemesterstilling.“ — „Men hvorledes skal jeg komme did? Jeg har inderlig Øyst, men ikke Raad.“ — „Vær flittig og brav, saa skal der nok blive Raad!“

Øyvind følte sig ganske overvældet af Taknemmelighed. Han fik denne Lindren for Djet, det lette Andedrag, den uendelige Kjærlighedens Ild, som bærer frem, naar man føler Menneskers uventede Godhed. Hele Fremtiden forestiller man sig et Øjeblik som at vandre i frisk Fjældluft; man bæres mere, end man gaar.

Da de kom hjem, var begge Forældre i Stuen og havde siddet der i stille Bente, skjønt det var Arbejdstid og travelt. Skolemesteren kom først ind, Øyvind efter; begge smilte. „Nu?“ sagde Faderen, han lagde en Salmebog bort, hvori han netop havde læst „en Konfirmands Bøn.“ Moderen stod ved Gruen, turde ingen Ting sige; hun lo, men hun var usikker paa Haanden; hun ventede øjensynlig noget godt, men vilde ikke røbe sig. „Jeg maatte bare følge for at glæde eder med, at

han svarede paa alt, han blev spurt om, og at Præsten sagde, da Dyvind var gaaet, at han ikke har haft flinkere Konfirmand." — „Na, nej!" sagde Moderen og blev meget bevæget. — „Det var jo brav," sagde Faderen og rømmede sig usikkert.

Efter at der havde været længe stilt, spurte Moderen sagte: „Hvad Nummer faar han?" — „Nummer 9 eller 10," sagde Skolemesteren rolig. — Moderen saa paa Faderen, denne først paa hende, saa paa Dyvind; „en Husmandsgut kan ikke vente mere," sagde han. Dyvind saa paa ham igjen; det var, som atter noget vilde op i Halsen, men han betvang sig ved i en Hast at huske paa kjærlige Ting, den ene efter den anden, saa længe, til det gik ned igjen.

„Nu er det bedst, jeg gaar," sagde Skolemesteren, nikkede og vendte sig. Begge Forældrene fulgte efter Sædvane ud paa Stenhellen; her tog Skolemesteren sig en Skraa og sagde smilende: „Han bliver Nummer een alligevel; men det er ikke værdt, han faar vide noget om det, før Dagen kommer." — „Nej, nej," sagde Faderen og nikkede. „Nej, nej," sagde Moderen, hun nikkede ogsaa; derpaa tog hun Skolemesteren i Haanden; „du faar have Tak for alt, du gjør imod ham," sagde hun. „Ja, du faar have Tak," sagde Faderen, og Skolemesteren gik, men de stod endnu længe og saa efter ham.

Syvende Kapitel.

Skolemesteren havde taget rigtigt Djemærke, da han bad Præsten prøve, om Dyvind taalte at staa Nummer een. I tre Ugers Tid, som hengik indtil Konfirmationen, var han hos Gutten hver Dag; et er, at en ung, blød Sjæl kan give efter for et Indtryk, et andet er, hvad den med Tro skal besidde. Mange mørke Timer faldt paa Gutten, førend han lærte at tage sit Fremtidsmaal af bedre Ting end Ære og Trods. Ret som han sad i fuldt Arbejde, slap han Øysten og Arbejdet: hvortil, hvad vinder jeg? — og saa en Stund efter huffede han Skolemesteren, hans Ord og hans Godhed; men dette menneskelige Middel trængte han at stige op igjennem, hver Gang han paa ny faldt ned fra Forstaaelsen af sin højere Pligt.

I de Dage, man paa Pladsen forberedte sig til Konfirmationen, forberedte man sig ogsaa paa hans Rejse til Landbrugsskolen; thi Dagen efter skulde den foregaa. Skrædder og Skomager sad i Stuen, Moderen bagte i Køkkenet, Faderen arbejdede paa en Kiste. Der taltes meget om, hvad han vilde koste dem i to Aar, om, at han ikke kunde komme hjem den første Sælen, kanske heller ikke den anden, og hvor tungt det vilde være at findes skilt saa længe. Der taltes ogsaa om den Kjærlighed, han maatte have til sine Forældre, der vilde strække sig saa langt for sit Barns Skyld. Dyvind sad som den, der havde været ude og forsøgt paa egen Haand, men havde kuldsejlet og nu var taget op af kjærlige Menneſter.

En saadan Følelse giver Ndmtyghed, og med den

fommer meget andet. Da den store Dag nærmede sig, turde han kalde sig forberedt og turde se fremover med tillidsfuld Hengivenhed. Hver Gang Marits Billede vilde være med, skød han det forsigtig til Side, men kjendte Smerten ved at gjøre det. Dette forsøgte han at øve sig i, men blev dog aldrig stærkere derved, tværtimod, det var Smerten, som voxte. Derfor var han træt den sidste Kvæld, da han efter en lang Selvprøvelse bad, at i dette Stykke maatte Vorherre ikke prøve ham.

Skolemesteren kom, da det led paa. De satte sig ind i Stuen, efter at alle havde vasket og redt sig, som sædvanligt, Aftenen før man skal gaa til Alters eller Højmesse. Moderen var bevæget og Faderen taus; Afstedden laa bag Morgendagens Højtid, og det var uvist, naar de atter kunde sidde sammen. Skolemesteren tog Salmebøgerne frem, de holdt Andagt og sang, og bagefter sagde han en liden Bøn, saadan som Ordene vilde falde.

Disse fire Mennesker sad nu sammen, til det led langt paa Kvælden, og Tanken drog sig ind til sig selv; de skiltes da med de bedste Ønsker for den kommende Dag, og hvad den vilde binde. Dyvind maatte indrømme, da han lagde sig, at aldrig havde han lagt sig saa lykkelig; i Kvæld gav han nemlig dette en egen Fortolkning, han forstod dermed: aldrig har jeg lagt mig saa hengiven i Guds Vilje og saa glad i den. — Marits Ansigt vilde strax frem igjen, og det sidste, han endnu sansede, var, at han laa og fristede sig selv: ikke ganske lykkelig, ikke ganske, — og at han svarede: jo, ganske —; men atter igjen: ikke ganske; — jo, ganske; — nej, ikke ganske —.

Da han vaagnede, huffede han strax Dagen, bad og følte sig stærk, som man gjør om Morgen. Han

havde siden i Sommer lagt paa Væmmen for sig selv, han stod nu op, iførte sig sine nye, smukke Klæder var-
somt; thi han havde aldrig haft saadanne paa før. Især var der en rund Klædestrøje, som han mange
Gange maatte føle paa, før han blev vant til den. Han
fik op et lidet Spejl, da han havde faaet Kraven paa
og for fjerde Gang ogsaa trak Trøjen paa. Da han
nu saa sit eget fornøjede Ansigt med det ualmindelig
lyse Haar omkring ligge og le i Spejlet, faldt det ham
ind, at dette atter bestemt var Forfængelighed. Ja, men
velklædt og ren maa da Folk faa være, svarede han, idet
han trak Ansigtet fra Spejlet, som var det Synd at se
deri. — Vistnok, men ikke fuldt saa glad i sig selv for
den Sags Skyld. — Nej vist, men Vorherre maa da
ogsaa like, at en synes om at se godt ud. — Kan vel
være, men han likte vel bedre, du var det uden selv at
lægge saa meget Mærke dertil. — Det er sandt, men
se, det kommer nu af, at alting er saa nyt. — Ja, men
saa maa du ogsaa lidt efter lidt lægge det af. — Han
greb sig i, at han snart over dette Emne, snart over
hint gif og førte saadan selvprøvende Samtale, at ikke
en Synd skulde falde ned paa Dagen og plette den;
men han vidste ogsaa, at der maatte mere til.

Da han kom ned, sad Forældrene fuldt paaflædte
og ventede ham med Maden. Han gif bort og tog dem
i Haanden med Tak for Klæderne, og et „flid dem med
Helsen“ fik han igjen. De satte sig tilbords, bad stille
og spiste. Moderen tog af Bordet og bar ind Riste-
løben til Kirkefærden. Faderen drog paa sig Trøjen,
Moderen hæftede sine Tørklæder, de tog sine Salme-

bøger, laafede Huset og gif opover. Saa snart de var komne op paa den øvre Vej, mødte de kirkefarende Folk, kjørende og gaaende, Konfirmander indimellem, og i et og andet Følge hvidhaarede Bedsteforældre, som endnu denne ene Gang maatte afsted.

Det var en Høstdag uden Solskin, som naar Vejret er ved at slaa over. Der gif Skyer sammen og skiltes igjen, somme Tider blev der af en stor Samling thye mindre, som jagede bortover med Ordre til Uvejrs; men nede paa Jorden var der endnu stilt, Løvet hang affjælet og dirrede ikke engang, Luften var lidt lummer; Folket bar med sig Rejseplag, men brugte dem ikke. En ualmindelig stor Skare havde samlet sig omkring den fritliggende Kirke; men Konfirmationsungdommen gif strax ind i Kirken for at blive stillet op, før Gudstjenesten begyndte. Da var det, at Skolemesteren i blaa Klæder, Frakke og Knæbuxer, høje Støvler, stift Halsbind og Piben stikkende frem af Baglommen kom nedover, nikkede og lo, slog en paa Skulderen, talte et Par Ord til en anden om at svare højt og tydelig og kom under alt dette nedover til Fattigblokken, hvor Dyvind stod og svarede paa alle sin Ven Hans's Spørgsmaal i Anledning af Rejsen. „God Dag, Dyvind, vakker i Dag,“ — han tog ham ved Trøjekraven, som vilde han tale med ham; „hør du, tror alt godt om dig. Nu har jeg talt med Præsten; du faar beholde Pladsen din; gaa op paa Nummer een og svar tydelig!“

Dyvind saa forbauset op paa ham, Skolemesteren nikkede, Gutten gif nogle Skridt, stod, atter nogle Skridt, stod; jo vist er det saa, han har talt til Præ-

sten for mig, og Gutten gik fort opover. „Du skal jo være Nummer een alligevel,“ hvisker en til ham. „Ja,“ svarede Dyvind sagte, men vidste endnu ikke rigtig, om han turde.

Opstillingen var færdig, Præsten kommen, de ringede sammen, og Folk holdt paa at strømme ind. Da saa Dyvind Marit Hejdegårdene staa lige foran sig, hun saa ogsaa ham, men begge var saa bundne af Stedets Hellighed, at de turde ikke hilse. Han saa blot, hun var skinnende vakker og havde bart Haar, mere saa han ikke. Dyvind, som i over et halvt Aar havde bhgget saa store Planer paa at staa lige overfor hende, glemte, da det kom til Stykket, baade Bladsen og hende, og at han nogensinde havde tænkt paa dem.

Efter at alt var endt, kom Slægtninge og Kjendinger for at aflægge sine Dykønsninger, dernæst kom hans Kammerater for at tage Farvel med ham, da de havde hørt, at han skulde rejse den næste Dag; saa kom mange smaa, som han havde aget med i Bakkerne, og som han havde hjulpet paa Skolen, og det var ikke frit, at de putrede lidt ved Afskeden. Sidst kom Skolemesteren, tog ham og Forældrene taust i Haanden og gjorde Tegn til at gaa; han vilde følge. De fire var atter sammen, og det skulde nu være sidste Kvæld. Paa Bejen var der endnu mange, som tog Farvel og ønskede ham til Lykke, men ellers taltes de ikke ved indbyrdes, før de sad hjemme i Stuen.

Skolemesteren prøvede paa at holde dem ved godt Mod; det var ikke mere end saa, at de alle tre gruede

nu, naar det kom til Stykket, for hele to Mars Fravær, da de hidtil ikke havde været skilt een Dag; men ingen vilde være ved det. Jo længer det led, jo mere beklemmt blev Øyvind, han vilde gaa ud for at komme lidt til Ro.

Det var halvmørkt nu og en forunderlig Susning i Luften, han blev staaende paa Stenhellen og se op. Da hørte han fra Bergkanten sit eget Navn nævne, ganske sagte, det var intet Bedrag; thi det gjentoges to Gange. Han saa op og skimtede, at et Kvindfolk sad paa Hug mellem Træerne og saa ned. — „Hvem er det?“ spurte han. — „Jeg hører, du skal rejse,“ sagde hun sagte, „saa maatte jeg gaa til dig og sige Farvel, siden du ikke vilde komme til mig.“ — „Kjære, er det dig, Marit! Jeg skal komme op til dig.“ — „Nej, gjør ikke det; jeg har ventet saa længe, og da maatte jeg vente endnu længere; ingen veed, hvor jeg er, og jeg maa skynde mig hjem.“ — „Det var snilt af dig, at du vilde komme,“ sagde han. — „Jeg kunde ikke holde ud, at du skulde rejse sliq, Øyvind; vi har kjendt hinanden, fra vi var smaa.“ — „Vi har saa.“ — „Og nu har vi ikke talt med hinanden paa et halvt Aar.“ — „Nej, vi har ikke det.“ — „Vi skiltes ogsaa saa rart den Gang.“ — „Ja; — jeg tror, jeg maa komme op til dig.“ — „Na, nej; gjør ikke det! Men sig mig: du er vel ikke sint paa mig?“ — „Kjære, hvor kan du tro det?“ — „Farvel da, Øyvind, og Tak for det, vi har haft sammen!“ — „Nej, Marit!“ — „Jo, nu maa jeg gaa; de savner mig.“ — „Marit, Marit!“ — „Nej, jeg tør ikke være længer borte, Øyvind; Farvel!“ — „Farvel!“

Siden gif han som i en Drøm og svarede langt borte fra, naar de talte til ham; de tilskrev det Afrejfsen, som venteligt kunde være, og denne havde ogsaa hans hele Opmærksomhed i det Øjeblik, Skolemesteren om Kvælden tog Afsted og gav ham noget i Haanden, som han siden saa var en Femdalersfeddel. Men siden, da han lagde sig, tænkte han ikke paa Afrejfsen, men paa de Ord, der var komne ned fra Bergkanten og gif op igjen. Som Barn fik hun ikke Lov at komme paa Bergkanten, fordi Bedstefaderen var ræd, hun skulde falde nedfor. Kanste kommer hun nedfor alligevel!

Ottende Kapitel.

Kjære Forældre!

Nu have vi faaet meget mere at læse, men nu er jeg ogsaa kommen de andre mere paa Siden, saa det er ikke saa tungt. Og nu skal jeg forandre meget paa Faders Blads, naar jeg kommer hjem; thi der er det meget galt, og det er forunderligt, at det har hængt sammen. Men jeg skal faa Skif derpaa igjen, for jeg har nu lært meget. Jeg har Øyst til at komme et Sted, hvor jeg kan gjøre alt det, jeg nu veed; derfor maa jeg søge en stor Post, naar jeg er færdig. Her siger alle, at Jon Hatlen er ikke saa flink, som der er sagt hjemme hos os, men han haver egen Gaard, saa det er nu det samme for andre end ham selv. Mange, der kommer herfra, faar meget stor Løn; men de bliver saa godt betalt, fordi vi er den bedste Landbrugsskole i Landet. Somme siger, at en i næste Amt er bedre, men det er

fler ikke sandt. Her er to Ord; det ene hedder Theori og det andet Praxis, og det er godt at have dem begge to, og det ene er ikke noget uden det andet, men det sidste er dog det bedste. Og det første Ord bethyder at vide Aarsagen og Grunden i et Arbejde, men det andet bethyder at kunne gjøre Arbejdet, ligesom nu med en Myr. For der er mange, som veed, hvorledes de skal gjøre med en Myr, men gjør det galt alligevel, for de kan det ikke. Men mange kan det og veed det ikke, og saaledes kan det ogsaa blive galt, for der er mange Slags Myr. Men vi paa Landbrugsskolen, vi lærer begge Ord. Bestyreren er saa flink, at fler ingen kan maale sig med ham. Paa sidste Landbrugsmøde for hele Landet styrede han to Spørgsmaal, men de andre Landbrugsbestyrere havde blot eet hver, og det blev altid, som han sagde, naar de fik tænkt sig om. Men paa forrige Møde, hvor han ikke var, der sludrede de bare. Løjtnanten, som lærer Landmaaling, haver Bestyreren faaet bare for hans Flinkheds Skyld; thi de andre Skoler haver ingen Løjtnant. Men han er saa flink, at paa Løjtnantskolen skal han have været den allerbedste.

Skolemesteren spørger, om jeg gaar i Kirken. Sa vist gaar jeg i Kirken, for nu haver Præsten faaet en Kapellan, og han præker, saa alle i Kirken ser meget rædde, og det er en Fornøjelse at høre. Han er af den nye Religion, som de haver i Kristiania, og Folk synes, han er for stræng, men det have de godt af.

Nu for Tiden lærer vi megen Historie, som vi ikke have læst før, og det er besynderligt at se alt, som er foregaaet i Verden, men især hos os. For vi haver bestandig vundet, undtagen naar vi har tabt, og da haver vi været meget mindre. Nu har vi Frihed, og det

har ingen andre Folkeslag saa meget af som vi, undtagen Amerika; men der er de ikke lykkelige. Og vor Frihed skal vi elske højest over alle Ting.

Nu vil jeg slutte for denne Gang; thi jeg haver skrevet meget langt. Skolemesteren læser nok Brevet, og naar han svarer for eder, saa skal han sige mig noget nyt om en og anden; thi det gjør han ikke. Men vær nu flittig hilset fra eders hengivne Søn,

D. Thoresen.

Kjære Forældre!

Nu maa jeg sige eder, at her har været Examen, og jeg har staaet mig udmærket godt i mange Ting og meget godt i Skrivning og Landmaaling, men temmelig godt i Udarbejdelse i Modersmaalet. Det kommer deraf, siger Bestyreren, at jeg har ikke læst nok, og han har foræret mig nogle Bøger af Ole Vig, som er mageløse, for der forstaar jeg altsammen. Bestyreren er meget god mod mig, han fortæller os saa mange Ting. Altsammen her er saa ganske smaat imod, hvad det er i Ulandet; vi forstaar næsten ingen Ting, men lærer alt af Skotlænderne og Schweizerne, men af Hollænderne lærer vi Havedyrkning. Mange rejser over til disse Lande, i Sverige er de ogsaa meget flinkere end vi, og der har Bestyreren selv været. Nu har jeg været her snart et Aar, og jeg syntes, at jeg havde lært meget, men da jeg hørte, hvad de kunde, som gik ud ved Examen, og tænker paa, at heller ikke de kan noget, naar de kommer sammen med Udlændingen, saa bliver jeg ganske bedrøvet. Og saa er Jorden saa daarlig her i Norge imod, hvad den er i Ulandet; det lønner sig slet ikke, alt det, vi gjør med den. Folket vil desuden ikke

tage efter. Om de ogsaa vilde, og om Jorden var meget bedre, saa har de jo ikke Penge til at dyrke med. Det er mærkbærdigt, at det er gaaet, som det er gaaet.

Nu er jeg i øverste Klasse og skal være der et Aar, før jeg er færdig. Men mine fleste Kammerater er rejst, og jeg længes hjem. Det er, ligesom jeg synes, at jeg staar alene, endskjønt jeg slet ikke gjør det; men det er saa underligt, naar en har været længe borte. Jeg trode engang, jeg skulde blive saa flink her, men det ser daarlig ud dermed.

Hvad skal jeg nu tage mig for, naar jeg kommer herifra? Først vil jeg naturligvis hjem, siden maa jeg vel søge mig noget, men det maa ikke være langt borte.

Ved nu vel, kjære Forældre! hils dem, som spørger efter mig, og sig dem, at jeg har det godt, men at jeg nu længes hjem igjen.

Eders hengivne Søn,

Dyvind Thoresen Bladsen.

Kjære Skolemester!

Herved tilspørger jeg dig, om du vil oversende indlagte Brev og slet ikke sige det til nogen. Og vil du ikke, saa faar du brænde det.

Dyvind Thoresen Bladsen.

Til

velagtede Pige Marit Knudsdatter Nordistuen paa
Dvre=Hejdegårdene.

Du vil nok blive meget forundret ved at modtage Brev fra mig, men det skal du ikke, for jeg vil bare spørge, hvorledes du har det. Derom maa du underrette mig snarest mulig og i alle Maader. Om mig selv er at sige, at jeg bliver færdig her om et Aar.

Erbødigt

Dyvind Bladsen.

Til

Ungkarl Dyvind Pladsen paa
Landbrugsffolen!

Dit Brev har jeg rigtig faaet af Skolemesteren, og jeg vil svare, siden du beder mig. Men jeg er ræd for det, da du er saa lærd, og jeg haver en Brevbog, men den vil ikke passe. Saa maa jeg prøve, og du faar tage Viljen for Gjerningen; men du maa ikke vise det frem, for da er du ikke den, jeg tænker. Du skal heller ikke gjemme det, da kan nogen let faa se det, men du skal brænde det, og det skal du love mig. Det var saa mange Ting, jeg vilde skrive om, men som jeg ikke rigtig tør. Vi haver faaet en god Høst, Poteten staar i høj Pris, og her paa Hejdegaardene har vi nok af den. Men Bjørnen har været slem med Bussaben i Sommer; for Ole Nedregaardene slog han ned to Naut, og for vor Husmand skamferte han eet, saa hun maatte slagtes. Jeg væver paa en meget stor Væv, den er ligesom det skotske Tøj, og det er vanskeligt. Og nu vil jeg fortælle dig, at jeg endnu er hjemme, og at andre gjerne vilde have det anderledes. Nu haver jeg ikke mere at skrive om for denne Gang, og derfor maa du leve vel.

Marit Knudsdatte.

D. u. s.

Du maa endelig brænde dette Brev.

Til

Agronom Dyvind Thoresen Pladsen!

Det haver jeg sagt dig, Dyvind, at den, som vandrer med Gud, han er i den gode Arvedel. Men nu

skal du høre mit Raad, og det er ikke at tage dig Verden med Længsel og Gjenvordighed, men stole paa Gud og ej lade dit Hjærte fortære dig; thi da haver du en Gud foruden ham. Det maa jeg dernæst sige dig, at din Fader og din Moder befinder sig vel; men jeg haver ondt i en Hofte; thi nu slaar Krigen op igjen og alt det, man der haver lidt. Hvad Ungdommen faar, det Alderdommen høfter, og det baade i Manden og i Legemet, som nu svider og værker og frister til idel Klage. Men klage skal Alderdommen ikke; thi Værdom rinder af Saa-rene, og Taalmod prædiker Værken, at Mennesket kan blive stærkt nok mod den sidste Kejsse. I Dag haver jeg grebet Pennen for mange Aarsfagers Skyld, og først og fremst for Marits Skyld, som er en gudfrygtig Pige bleven, men er let paa Foden som en Ren og af mange Forsæt. Thi hun vil gjærne holde sig til eet, men kan det ikke for sin Natur, men det haver jeg ofte set, at med slikt svagt Hjærtetøj er Vorherre lemfældig og langmodig og lader ej friste over Formue, saa hun brækkes i Stykker; thi hun er meget skjør. Brevet gav jeg hende rigtigten, og hun skjulte det for alle undtagen sit eget Hjærte. Og vil Gud give den Sag sin Fremme, saa haver jeg intet derimod; thi hun er en Velbehagelighed for unge Mandfolk, som tydelig kan ses, og hun haver fuldt op af jordiske Goder, og de himmelske har hun ogsaa i sin Ustadighed. Thi Gudfrygtigheden i hendes Sind er som Vandet i en grund Dam; det er der, naar det regner, men det er borte, naar det skinner Sol.

Nu taaler mine Djne ikke mere; thi de ser godt paa Bidderne, men faar ondt og rinder fulde i det smaa. Til sidst vil jeg sige dig, Dyvind, at i hvad du attraar og arbejder, da tag din Gud med; thi som

skrevet staar: En Haandfuld med Rolighed er bedre end begge Næver fulde med Møje og Landsfortærelse (Salomons Præd. 4, 6).

Din gamle Skolemester,
Baard Andersen Opdal.

Til

velagtede Pige Marit Knudsdatter Hejdegårdene!

Du skal have Tak for dit Brev, som jeg haver læst og brændt, saaledes som du siger. Du skriver om meget, men slet ikke om det, som jeg vilde, du skulde skrive om. Heller ikke tør jeg skrive om noget vist, før jeg faar vide noget om, hvordan du har det i alle Maader. Skolemesterens Brev siger intet, som en kan holde sig til, men han roser dig, og saa siger han, du er ustadig. Det var du ogsaa før. Nu veed jeg ikke, hvad jeg skal tro, og derfor maa du skrive; thi jeg har det ikke godt, før du har skrevet. I denne Tid husker jeg mest, at du kom paa Berget den sidste Kvæld, og hvad du da sagde. Mere vil jeg ikke sige denne Gang, og derfor maa du leve vel.

Erbødigst

Dyvind Bladsen.

Til

Ungkarl Dyvind Thoresen Bladsen!

Skolemesteren haver givet mig et nyt Brev fra dig, og det haver jeg nu læst. Men jeg forstaar det slet ikke, og det kommer vel deraf, at jeg ikke er lærd. Du vil vide, hvordan jeg har det i alle Maader, og jeg er sund og frisk og fejler slet ingen Ting. Jeg spiser meget godt, helst naar jeg faar Mælkemad; om Natten sover

jeg og somme Tider om Dagen ogsaa. Jeg har danset meget nu i Vinter; thi her har været mange Lag, og der har været meget gildt. Jeg gaar i Kirken, naar der ikke er for megen Sne, men den har været thf i Vinter. Nu har du vel faaet vide altsammen, og har du det ikke, saa veed jeg ikke rettere, end at du faar skrive mig til een Gang endnu.

Marit Knudsdatter.

Til

velagtede Pige Marit Knudsdatter Hejdegårdene!

Dit Brev har jeg modtaget, men du synes at ville lade mig være lige klog. Kanste dette ogsaa er et Svar, jeg veed det ikke. Jeg tør ingen Ting skrive af det, jeg vilde skrive; thi jeg kjender dig ikke. Men kanste heller ikke du kjender mig.

Du maå ikke tro, jeg længer er den bløde Ost, som du krystede Vand ud af, da jeg sad og saa dig danse. Jeg har lagt paa mange Hylde for at tørre siden den Tid. Ej heller er jeg som de langhaarede Hunde, der hænger strax med Dreene og skyr Folk, saadan som jeg fordum gjorde; jeg lader det staa til nu.

Dit Brev var skjæmtfomt nok; men det skjæmte, hvor det slet ikke skulde skjæmte; thi du forstod mig godt, og da kunde du skjønne, at jeg ikke spurte for Spøg, men fordi jeg i den senere Tid ikke kan tænke paa andet end det, hvorom jeg spurte. Jeg gif i megen Angst og ventede, og da kom der bare Fjas og Latter.

Farvel, Marit Hejdegårdene, jeg skal ikke se for

meget paa dig, saaledes som paa hin Dans. Gid du baade maa spise godt og sove godt og faa din nye Bæve færdig, og gid fremfor alt du kan skosle Sænen væk, som ligger foran Kirkedøren.

Ærbødigt

Dyvind Thoresen Bladsen.

Til

Agronom Dyvind Thoresen,
Landbrugsskolen.

Til Trods for min gamle Alder og Dienes Svag-
hed og Værken i min højre Hofte maa jeg dog give
efter for Ungdommens Baatrængelighed; thi den bruger
os gamle, naar den selv haver rendt sig fast. Den
lokker og græder, til den er bleven løs, men saa render
den strax igjen fra os og vil slet ikke videre høre.

Nu er det Marit; hun skaber sig med mange søde
Ord, at jeg skal skrive til Følgeskab; thi hun trøster sig
ikke til at skrive alene. Jeg haver læst dit Brev; hun
tænkte, at hun havde Jon Hatlen eller en anden Mar
for sig, og ikke en, som Skolemester Baard har op-
draget; men nu kniber det. Dog haver du været for
stræng; thi der er visse Kvindfolk, som spørger for ikke
at græde, og der er ingen Forskjel mellem begge. Men
det synes jeg om, at du tager det alvorlige alvorligt;
thi ellers kan du ikke le ad det, som er Fjas.

Anlangende eders Hu, at den staar til hinanden,
da er dette nu synligt af mange Ting. Hende haver
jeg ofte tvivlet om, thi hun er som Vindens Gang;
men nu saa veed jeg, at hun haver dog modstaaet Jon
Hatlen, hvorover hendes Bedstefader er optændt i stor

Brede. Hun blev glad, da dit Tilbud kom, og naar hun spøjte, var det ikke af ondt, men af Glæde. Hun haver taalt meget, og det haver hun gjort for at vente paa den, som hendes Hu stod til. Men da vil du ikke tage hende, men kaster hende som en uartig Unge.

Dette var det, jeg maatte fortælle dig. Og det Raad maa jeg lægge til, at med hende bør du komme vel overens, thi du kan faa nok at stride med alligevel. Jeg er som den gamle, der haver set tre Slægter; jeg kjender Daarstaberne og deres Løb.

Din Moder og Fader skal jeg hilse dig ifra, de venter paa dig. Men derom har jeg ikke før villet skrive, at du ej skulde blive hjærtesaar. Din Fader kjender du ikke; thi han er som Træet, det giver ikke Suk, før det hugges. Men kommer du engang noget til, da skal du lære ham at kjende, og du skal undre dig som paa et rigt Sted. Han haver været trykket og taus i det verdslige, men din Moder haver lettet hans Sind for verdslig Angst, og nu klarer det ud over Dagen.

Nu dummes mine Øjne, og Haanden vil ikke mere. Derfor befaler jeg dig til ham, hvis Øje altid vaager, og hvis Haand aldrig trættes.

Baard Andersen Opdal.

Til

Dyvind Bladsen!

Du synes at være vred paa mig, og det gjør mig meget ondt. Thi jeg mente det ikke saaledes, jeg mente det godt. Jeg kommer i Hu, at jeg ofte ikke har været rigtig mod dig, og derfor vil jeg nu skrive dig til, men

du maa ikke vise det til nogen. Engang fik jeg det, som jeg vilde have det, og da var jeg ikke snil; men nu holder ingen af mig mere, og nu har jeg det meget ondt. Jon Hatlen haver digtet en Ridvise om mig, og den synger alle Gutter, og jeg tør ikke komme paa nogen Dans. Begge de gamle veed om det, og jeg hører onde Ord. Men jeg sidder alene og skriver, og du maa ikke vise det.

Du haver lært meget og kan raade mig, men du er nu langt borte. Jeg haver ofte været nede hos dine Forældre, og din Moder haver jeg talt med, og vi ere blevne gode Venner; men jeg tør ikke sige noget, for du skrev saa underlig. Skolemesteren gjør bare Nar af mig, og han veed ingen Ting om Ridvisen; thi ingen i Bygden tør slynge sligt for ham. Nu er jeg alene og har ingen at tale med; jeg husker paa, da vi var Børn, og du var saa snil med mig, og jeg fik bestandig sidde paa din Kjælke. Men nu vilde jeg ønske, at jeg var Børn igjen.

Jeg tør ikke mere bede dig svare mig; thi det tør jeg ikke. Men vilde du svare mig blot een Gang til, saa skulde jeg aldrig glemme dig det, Dyvind.

Marit Knudsdatter.

Kjære, brænd dette Brev; jeg veed næsten ikke, om jeg tør sende det.

Kjære Marit!

Tak for Brevet; det har du skrevet i en god Stund. Nu vil jeg sige dig, Marit, at dig holder jeg af, saa jeg næsten ikke kan være her længer, og holder du saa sandt af mig igjen, saa skal Jons Ridviser og andre onde Ord bare være Blade, som Træet bærer for mange.

Siden jeg fik dit Brev, er jeg som et nyt Menneske, for der er kommen dobbelt Kraft i mig, og jeg er ikke ræd for nogen i hele Verden. Da jeg havde sendt det forrige Brev, saa angrede jeg det, saa jeg deraf blev næsten syg. Og nu skal du høre, hvad dette blev Aarsag til. Bestyreren tog mig affides og spurte mig, hvad der fejlede mig; han trode, jeg læste for meget. Da sagde han mig, at naar mit Aar var ude, skulde jeg saa være her eet til og ganske frit; jeg skulde hjælpe ham med et og andet, men han skulde lære mig mere. Da tænkte jeg, at Arbejdet var det eneste, jeg kunde holde mig til, og jeg takkede meget; og endnu angrer jeg det ikke, skjønt jeg nu længes til dig; thi jo længere jeg er her, med desto større Grund kan jeg engang begjære dig. Hvor glad jeg nu er, jeg arbejder for tre, og aldrig skal jeg staa tilbage i nogen Ting! Men du skal saa en Bog, som jeg læser; thi der staar meget om Kjærlighed. Om Kvælden læser jeg i den, naar de andre sover, og da læser jeg ogsaa dit Brev over igjen. Har du tænkt dig, naar vi skal mødes? Det tænker jeg saa ofte paa, og det skal ogsaa du prøve og se, hvor det er dejligt. Men jeg er glad, at jeg har travlet og skrevet saa meget, skjønt det før var saa tungt; thi nu kan jeg sige dig, hvad jeg vil, og smile derved i mit Hjærte.

Mange Bøger skal jeg give dig at læse, saa du kan se, hvor megen Gjenvordighed de har haft, som holdt rigtig af hinanden, saa at de heller er døde af Sorg end have givet hinanden op. Og saaledes skal ogsaa vi gjøre, og gjøre det med stor Glæde. Vel bliver det næsten to Aar, til vi ser hinanden, og endnu længere, til vi faar hinanden; men med hver Dag, som

gaar, er det dog een Dag mindre; saaledes skal vi tænke, mens vi arbejder.

Mit næste Brev skal blive om saa mange Ting, men i Kvæld har jeg ikke mere Papir, og de andre sover. Saa vil jeg lægge mig og tænke paa dig, og det vil jeg gjøre, lige til jeg sover.

Din Ven,
Dyvind Bladsen.

Niende Kapitel.

En Lørdag Midsommers rode Thore Bladsen over Bandet for at hente sin Søn, som om Eftermiddagen skulde komme fra Landbrugs-skolen, hvor han var færdig. Moderen havde haft Lejekoner flere Dage i Forvejen, alt var rent og skuret, Kammeret var gjort istand for lang Tid siden, Døn var sat ind, og der skulde Dyvind bo. 3 Dag har Moderen friskt Løb derind, lagde rent Linned tilrette, redede op Sengen og saa ud alt imellem, om nogen Baad skulde ro over Bandet. Inde var stor Opdækning og altid noget, som manglede, eller Fluer at jage væk, og i Kammeret var Støv, bestandig Støv. Endnu kom ingen Baad: hun hvilede sig paa Binduskarmen og saa udover; da hørte hun Skridt tæt ved sig oppi Bejen og vendte Hovedet; det var Skolemesteren, som langsomt kom nedover støttende sig til en Stok; thi Høften var daarlig. De kloge Djne gik rolig i Hovedet; han stansede og hvilede, nikkede til hende: „Endnu ikke kommen?“ — „Nej, jeg venter dem hvert Øjeblik.“ — „God Høstørke i Dag.“ — „Men hedt at

gaa for gammelt Folk." — Skolemesteren saa smilende paa hende: „Har ungt Folk været ude i Dag?" — „Har saa, men er gaaet igjen." — „Ja vist, ja; skal vel træffes i Kvæld etsteds." — „Skal vel saa, ja; Thore siger, de skal ikke mødes i hans Hus, før de har de gamle Samtykke." — „Rigtig, rigtig." — Om en Stund raabte Moderen: „Der tror jeg næsten, de kommer." — Skolemesteren saa længe bortover. „Jo, det er dem;" hun gif fra Vinduet, og han gif ind. Da han havde hvilt lidt og druffet, drog de ned til Sjøen, mens Baaden pilte fremover mod dem med stærk Fart; thi baade Fader og Søn rode. De roende havde kastet Trøjen, det hvidnede under Aaren, derfor var Baaden snart Side om Side med dem, Dyvind vendte Hovedet og saa op, han traf de to ved Støden, hvilte Aarerne og raabte: „God Dag, Mor, god Dag, Skolemester!" — „For voxent Maal han har faaet," sagde Moderen, hun tindrede i Ansigtet; „aa nej, aa nej, han er lige lys," lagde hun til. Skolemesteren tog Stød mod Baaden; Faderen lagde Aarerne ind, Dyvind sprang forbi ham og op, gav først Moderen Haanden, saa Skolemesteren, han lo og lo igjen, og ganske mod Bønders Skik fortalte han strax i en rivende Strøm om Examen, Rejsen, Bestyrerens Attest, gode Tilbud; han spurte om Marsvæxten, Kjendinger, undtagen een; Faderen holdt paa og bar op af Baaden, men vilde nok ogsaa høre, mente derfor, det kunde staa hen, og fulgte med. Og saa bar det opover, Dyvind lo og fortalte, Moderen lo med, for hun vidste slet ikke, hvad hun skulde sige. Skolemesteren drog sig langsomt ved Siden og saa klogt paa

ham, Faderen gif ærbødig lidt længer borte. Og saadan kom de hjem. Han var glad over alt, han saa, først over, at Huset var malet, saa over, at Kværnhuset var udvidet, saa over, at Blyvinduerne var udtagne i Stuen og Kammeret, hvidt Glas kommet i Stedet for grønt og Vinduskarmen større. Da han kom ind, var alting saa forunderlig smaat, som han slet ikke havde husket det, men saa muntert. Klokkerne kaffede som en fed Høne, Stolene var udskaarne, næsten som de vilde snakke, hver Kop paa det dækkede Bord kjendte han, Gruen smilte saa hvidkalket: Velkommen; Lov stod og duftede langs Væggene, Ener laa strøet paa Gulvet og talte om Højtid. De satte sig ned for at spise; men der blev dog ikke stort spist, thi han snakkede uden Ophør. De betragtede ham nu hver enkelt med mere Ro, opdagede Forskjel og Righed, saa paa det, som var aldeles nyt ved ham, lige til de blaa Klædesklæder, han gif i. Engang han havde fortalt en lang Historie om en af sine Kammerater og endelig sluttede, saa der blev en liden Stans, siger Faderen: „Seg forstaar næsten ikke et Ord af, hvad du siger, Gut; du taler da saa overhændig fort.“ — De slog i en Latter allesammen, og Dyvind ikke mindst; han vidste meget godt, det var sandt, men det var ham ikke muligt at tale langsommere. Alt det ny, han paa sin store Udfart havde set og lært, havde saaledes grebet hans Indbildningskraft og Opfatning og saaledes jaget ham ud af vante Forhold, at Kræfterne, der længe havde hvilet, var som opstræmte, og Hovedet kom i uafsladeligt Arbejde. End videre lagde de Mærke til, at han havde for Bane hist og her rent vilkaarlig at tage to, tre Ord op igjen, atter og atter op igjen af lutter Travelshed; det var, som han snublede

over sig selv. Somme Tider faldt det latterlig, men saa lo han, og glemt var det. Skolemesteren og Faderen sad og spejdede, om noget af Dmtanken var gaaet bort; men det lod ikke saa: han huskede alt, var selv den, som mindede om, de burde løse Baaden, pakkede strax ud sit Tøj og hængte op, viste frem sine Bøger, sit Uhr, alt det nye, og det var vel bevaret, sagde Moderen. I sit lille Bærelse var han overmaade glad; han vilde være hjemme for det første, sagde han, hjælpe til med Hø-Mannen og læse. Hvor han siden skulde hen, vidste han ikke; men det var ham akkurat det samme. Han havde faaet en Raskhed og Kraft i Tænkningen, som forfriskede, og en Eiblighed i at udtrykke sin Følelse, som gjør den saa godt, der hele Aaret igjennem blot lægger an paa at holde tilbage. Skolemesteren blev 10 Aar yngre.

„Nu er vi komne saa langt med ham,“ sagde han straalende, da han rejste sig for at gaa.

Da Moderen var kommen ind fra det sædvanlige Følge til Stenhellen, bad hun Dyvind ud i Kammeret. „Der er en, som venter paa dig Kl. 9,“ hviskede hun. — „Hvor?“ — „Oppaa Berget.“

Dyvind saa paa Klokken, og den gik til 9. Inde kunde han ikke vente, men gik ud, kløv op over Berget, stansede der oppe og saa. Hustaget laa tæt opunder; Bustene paa Taget var blevne store, alt Ungtræ omkring, hvor han stod, var ogsaa voxet, og han kjendte hvert et. Han saa ned over Bejen, som gik langs Berget og havde Skogen paa den andre Siden. Bejen laa graa og alvorlig, men Skogen stod med alt Slags Rø;

Træerne var høje og bent voxne, inde i den lille Bugt laa et Fartøj for slappe Sejl; det var ladet med Planfer og ventede Vind. Han saa ud over Vandet, som havde baaret ham frem og tilbage; det laa stille og blankt, nogle Sjøfugle fløj over, men uden Skrig; thi det var sent. Faderen kom gaaende fra Kværnen, stansede paa Stenhellen, saa udover ligesom Sønnen, gik derefter ned mod Vandet for at forstnye Baaden mod Natten. Moderen kom ud paa den ene Side af Huset; thi hun kom fra Køkkenet; hun saa op mod Berget, idet hun gik over Tunet med noget til Hønsene, saa atter op og nynnede. Han satte sig ned for at vente; Smaaskogen voxte tæt, saa han ikke kunde se langt indover, men han lyttede til den mindste Støj. Længe var det blot Fugl, der fløj op og narrede ham, snart igjen et Skorn, som hoppede over i et andet Træ. Men endelig knager det længer borte, stanser lidt, knager igjen; han rejser sig, Hjærtet banker, og Blodet sprøjter ham til Hovedet; da bryder det i Buskene tæt ved ham, men det er en stor, laadden Hund, som kommer og ser ham, stanser da paa tre Ben og rører sig ikke. Det var Hunden paa Øvre-Hejdegårdene, og tæt bag den knager det igjen, Hunden vender Hovedet og logrer; nu kommer Marit.

En Busk holdt Kjolen, hun vendte sig for at løse, og saadan stod hun, da han først saa hende. Hun havde bart, oprullet Haar, saadan som Senterne plejede at gaa i Hverdagslaget, hun havde en stærk, rudet Livkjole uden Ermer, intet om Halsen uden den nedfaldende Linnedkrave; hun havde stjaalet sig lige fra Markarbejdet og

havde ingen Bynt turdet gjøre. Nu saa hun op paa Skaffe og smilte; det lystede i de hvide Tænder og under de halvlukkede Øjelaag; hun stod saadan lidt og pillede, men saa kom hun og blev mere og mere rød for hvert Skridt. Han gik hende til Møde, tog hendes Haand mellem begge sine. Hun saa dybt ned, og saadan stod de.

„Tak for alle dine Breve,“ var det første, han sagde, og da hun nu saa op lidet Gran og lo, følte han, at hun var det mest skjælmste Trolld, han kunde møde i en Skog; men han var fangen, og hun var det nok ikke mindre. „Hvor stor du er bleven!“ sagde hun, men mente noget ganske andet. Hun saa mere og mere paa ham, lo mere og mere, han lo ogsaa; men de sagde ingen Ting. Hunden havde sat sig paa Skrænten og saa ned paa Gaarden; Thore bemærkede dette Hundehoved nede fra Vandet og kunde for sit Liv ikke begribe, hvad det var, som viste sig oppaa Berget.

Men de to havde nu sluppet hinanden og begyndte saa smaat at tale. Og da han først havde begyndt, blev han snart saa kringmælt, at hun maatte le ham ud. „Ja, ser du, det er, naar jeg er glad, rigtig glad, ser du; og da det blev godt mellem os to, da var det, som der sprang op en Laas indeni mig, sprang op, ser du.“ Hun lo. Siden sagde hun: „Alle de Breve, du sendte mig, kan jeg næsten udenad.“ — „End jeg dine da! Men du skrev bestandig saa kort.“ — „Fordi du bestandig vilde have det saa langt.“ — „Og naar jeg vilde, vi skulde skrive mere om en Ting, saa svang du bort.“ — „Jeg tager mig bedst ud, naar du ser Halen, jagde Huldren.“ — „Men det er sandt; aldrig har du

sagt mig, hvorledes du blev kvit Jon Hatlen?" —
 „Jeg lo.“ — „Hvorledes?" — „Jo; veed du ikke, hvad
 det er at le?" — „Jo, le kan jeg!" — „Faa se!" —
 „Har du hørt slikt! Jeg maa da have noget at le ad."
 — „Det behøver ikke jeg, naar jeg er glad." — „Er
 du glad nu, Marit?" — „Ler jeg nu da?" — „Ja,
 det gjør du!" han tog begge hendes Hænder og slog
 dem sammen, Klask i Klask, mens han saa paa hende.
 Her begyndte Hunden at knurre, siden rejste den Haar
 og satte i at gå bent ned, den blev sintere og
 sintere, tilsidst ganske rasende. Marit sprang for-
 skrækket tilbage, men Dyvind frem og saa ned. Det
 var hans Fader, den gøde paa; han stod tæt under
 Berget med begge Hænder i Lommen og saa op paa
 Hunden. „Er du der, du ogsaa? Hvad er det for en
 gal Hund, du har der oppe?" — „Det er en Hund fra
 Hejdegårdene," svarede Dyvind noget forlegen. —
 „Hvordan Bøkker er den kommen der op?" — Men
 Moderen havde set ud fra Køkkenet; thi hun havde hørt
 den skrækelige Støj, og hun forstod alt, lo og sagde:
 „Den Hunden farer her hver Dag, saa det er ikke noget
 underligt." — „Det var da ogsaa en glubst Hund." —
 „Den bliver bedre, naar en klapper den," mente Dy-
 vind og gjorde saa; Hunden taug, men knurrede. Fa-
 deren gif trostkyldig ned, og de to var frelst for Op-
 dagelse.

„Det var nu den Gang," sagde Marit, da de atter
 mødtes. — „Bliver det værre siden, mener du?" — „Jeg
 kjender en, jeg, som vil passe os op." — „Din Bedste-
 far?" — „Netop." — „Men han skal ikke gjøre os
 noget." — „Aldrig det Slag." — „Og det lover du?"
 — „Ja, det lover jeg, Dyvind." — „Hvor vakker du

er, Marit!" — „Saa fa' Ræven til Rævnen og fik Østen." — „Du kan tro, jeg ogsaa vil ha' Østen." — „Men du faar den ikke." — „Men jeg ta'r den." Hun vendte Hovedet, og han tog den ikke. — „Jeg skal sige dig eet, jeg, Øyvind!" hun saa op fra Siden. — „Nu?" — „Hvor styg du er bleven!" — „Du vil nok gi' Østen alligevel." — „Nej, det vil jeg ikke," hun vendte sig paa ny.

„Nu maa jeg gaa, Øyvind." — „Jeg skal følge dig, jeg." — „Men ikke ud af Skogen; da kan Bedstefar se dig." — „Nej, ikke ud af Skogen. Kjære, løber du?" — „Vi kan da ikke gaa Side om Side her." — „Men sligt er da ikke Følgeskab?" — „Tag mig da!" — Hun løb, han efter, og hun hang snart fast, saa han tog hende. — „Har jeg nu taget dig for bestandig, Marit?" han havde Haanden om hendes Liv. — „Jeg tror det," sagde hun sagte og lo, men var baade rød og alvorlig. Nej, nu maa det ske, tænkte han, og han tog og vilde kysse hende; men hun bøjede Hovedet ned under hans Arm, lo og løb. Hun stansede dog borte ved de sidste Træer; „naar skal vi saa mødes igjen?" hvistede hun. — „I Morgen, i Morgen!" hvistede han tilbage. — „Ja, i Morgen!" — „Farvel!" hun løb. — „Marit!" og hun stansede. — „Du, det var rart, at vi mødtes først oppe paa Berget." — „Ja, det var saa;" hun løb igjen.

Han saa længe efter hende, Hunden foer foran og gøde, hun efter og hyskede. Han vendte sig, tog Huen og kastede ende op, tog den igjen og kastede;

„nu tror jeg nok, jeg begynder at blive glad, jeg,“
sa' Gutten og sang hjemover.

Tiende Kapitel.

En Eftermiddag ud paa Sommeren, da Moderen og en Pige ragede Hø sammen, Faderen og Dyvind bar ind, kom en liden barfodet og barhovedet Gut hoppende ned over Bakkerne og bortover Marken til Dyvind, som han gav en Seddel. „Du løber godt, du!“ sa' Dyvind. „Jeg har Betaling for det,“ svarede Gutten. Paa Spørgsmaal, om han skulde have Svar, lod det nej, og han tog Vejen hjem igjen over Berget; thi der kom nogen efter ham oppi Vejen, sagde han. Dyvind aabnede brydsomt Seddelen; thi den var først lagt sammen i en Strimmel, dernæst var den knyttet, saa forsegleet og tilhakket, og i Sedlen stod:

„Nu er han paa Marsen; men det gaar langsomt.
Spring paa Skogen og gjem dig!

Den, du veed.“

„Nej, om jeg gjør,“ tænkte Dyvind og saa trodsig op over Bakkerne. Det varede heller ikke længe, før en gammel Mand viste sig øverst i Bakkerne, hvilte, gif lidt, hvilte igjen; baade Thore og Konen stansede for at se paa. Men Thore smilte snart, Konen derimod skiftede Farve. „Kjender du ham?“ — „Ja, her er just ikke let at tage fejl.“

Fader og Søn begyndte paa ny at bære Hø; men den firdste passede det saa, at de altid fulgtes. Den gamle oppi Bakken kom langsomt nærmere ligesom et

tungt Bestenbejr. Han var meget høj og noget forlig; han havde onde Ben og gik Fod for Fod med svær Holdning og Stav. Han kom snart saa nær, at de kunde se ham nøje, han stansede, tog Huen af Hovedet og tørrede Sveden med et Tørklæde. Han var ganske skallet langt bagover; han havde et rundt, sammenfoldet Ansigt, smaa gnistrende, plirende Øjne, bukkede Bryn og alle Tænder i Munden. Naar han talte, var det med en skarp, gnældrende Stemme, der hoppede som over Grus og Sten; men paa et og andet „R“ hvilte den med stort Velbehag, trillede saa hen over det i flere Aens Længde og gjorde i det samme et vældigt Hop i Tonen. Han havde i yngre Dage været bekjendt som en munter, men hidsig Mand; paa sine gamle var han ved mange Slags Modgang bleven ilter og mistænkelig.

Thore og Sønnen gjorde mange Venderrejser, før Ole kunde vinde frem; de forstod begge, at han ikke kom for det godes Skyld, derfor var det saa meget pudsigere, at han aldrig naade. De maatte begge gaa der meget alvorlige og tale ganske sagte, men da dette aldrig tog Ende, blev det løjerligt. Blot et halvt Ord, som træffer, kan under saadanne Omstændigheder tænde Ratter, og allerhelst, naar der er Fare forbunden med at le. Da han tilfidsst var nogle Favne borte, men som aldrig tog Ende, sagde Øyvind ganske tørt og sagte: „Han maa føre tungt Læs, den Mand,“ — og mere skulde der ikke til. „Jeg mener, du er ikke klog,“ hvistede Faderen, skjønt han nok selv lo. — „Hm hm!“ kræmte Ole oppi Bakken. „Han lager Halsen til,“

Gnældrende o: skarp, strigende.

Bj. Bjornson: Fort. II.

hviskede Thore. Dyvind faldt paa Knæ foran Høsaaten, stak Hovedet ind i Høet og lo. Faderen bøjede sig ogsaa ned. „Lad os gaa ind paa Laaben,“ hviskede han, tog et Fang Hø og travede i Vej; Dyvind tog en liden Duff, sprang efter, kroget af Latter, og slap sig først ned indpaa Laaben. Faderen var en alvorlig Mand, men fik nogen ham ind paa Latteren, smaaflunkede det først i ham, derpaa blev det altid længere, men afbrudte Triller, indtil de flød sammen i en eneste, lang Uld, hvorefter der kom Bølge paa Bølge med altid længere Sug. Nu var han kommen i Vej, Sønnen laa paa Gulvet, Faderen stod over, og begge lo, saa det bragede. De havde sig engang imellem slegt Lattertag; men „dette kom ubelejligt,“ sagde Faderen. Til sidst vidste de ikke, hvorledes dette skulde gaa, thi den gamle maatte jo være kommen tilgaards. „Jeg vil ikke ud,“ sagde Faderen; „jeg har ingen Ting med ham at bestille.“ — „Ja, saa gaar heller ikke jeg,“ svarede Dyvind. — „Hm-hm,“ lød det lige udenfor Laabevæggen. Faderen truede til Gutten: „Vil du ud med dig!“ — „Ja, gaa du først!“ — „Nej, vil du bare pakke dig!“ — „Ja, gaa først!“ — og de børstede af hverandre og gik meget alvorlige frem. Da de kom nedenfor Kloppen, saa de Ole staa vendt mod Røkkendøren, som han betænkte sig; han holdt Huen i den Haand, hvormed han holdt Staven, og tørrede med et Tørklæde Sveden af det skallede Hoved, men rustede ogsaa op i Bustene bag Dret og i Nakken, saa de stak ud som Pigger. Dyvind holdt sig bag Faderen; denne maatte derfor staa stille, og for at gjøre en Ende paa det sagde han uhyre alvorlig: „Er saa

gammelt Folk ude og gaar?" Ole vendte sig, saa kvast paa ham og satte Huen tilrette, før han svarede: „Ja, det læg's til.“ — „Du kan være træt, vil du ikke gaa ind?“ — „Na, jeg kan hvile her, jeg staar; jeg har ikke langt Vrende.“ — Der var en, som ghyttede paa Røkkendøren; imellem hende i Røkkendøren og Thore stod gamle Ole, med Hueskjærmen ned over Djnene; thi Huen var for stor nu, siden Haaret var gaaet bort. For at kunne se hældede han Hovedet dygtig bagover, Staven holdt han i højre Haand, og den venstre holdt han spændt i Siden, naar han ikke gestikulerte, men det gjorde han aldrig stærkere end ved at sende den halvt ud ifra sig og holde den stille der som en Vagt om sin Værdighed. „Er det Søn din, som staar bag dig?“ begyndte han med raft Stemme. — „De siger saa.“ — „Dyvind hedder han, ikke saa?“ — „Ja, de kalder ham Dyvind.“ — „Han har været paa en af disse Uger-skolerne der syd paa?“ — „Det var noget sligt, ja.“ — „Nej, Benten min, hun, Datterdatter min, Marit ja, hun er bleven gal paa det sidste.“ — „Det var lejt.“ — „Hun vil ikke gifte sig.“ — „Nu da?“ — „Hun vil ingen ha' af alle de Gaardgutter, som bh'r sig til.“ — „Ja saa?“ — „Men det skal være hans Skyld, hans, som staar der.“ — „Ja saa?“ — „Han skal have gjort hende hovedtullen; ja, han der, Søn din, Dyvind.“ — „Det var som Pokker.“ — „Ser du, jeg liker ikke, at nogen ta'r Hestene mine, naar jeg slipper dem tilfjælds, liker heller ikke, at nogen ta'r Døtrene mine, naar jeg slipper dem til Dans, liker det slet ikke.“ — „Nej, det forstaar sig.“ — „Jeg kan ikke gaa efter; jeg er gammel, jeg kan ikke passe

Lej o: sæl. Hovedtullen o: tummelumft.

paa." — „Nej=nej; nej=nej!" — „Ja, ser du, jeg vil holde Skif og Orden; der skal Stabben staa, og der skal Dren ligge, og der Kniven, og der skal de sope, og der skal de kaste ud, ikke udenfor Døren, men der i Krogen, der netop, ja, og ikke noget andet Sted. Altsaa, naar jeg siger til hende: ikke ham, men ham! saa skal det være ham — og ikke ham!" — „Naturligvis." — „Men sliq er det ikke; i tre Aar har hun sagt nej, og i tre Aar har det ikke været godt imellem os. Dette er ondt; og er det ham, som er Grunden, saa vil jeg sige ham, saa du hører det, du, som Far er, at det nytter ham ikke; han faar slutte." — „Ja ja." — Ole saa en Stund paa Thore, da sagde han: „Du svarer saa kort?" — „Den Pølse er ikke længer."

Her maatte Dyvind le, skjønt hans Sind ikke var til det. Men hos frejdige Mennesker staaer Frygten altid paa Grænsen af Latter, og nu fik han Hældning til det sidste. „Hvad ler du ad?" spurte Ole kort og skarpt. — „Jeg?" — „Ler du ad mig?" — „Bed Gud bevare mig!" men hans eget Svar gav ham Latterhst. Dette saa Ole og blev aldeles rasende. Baade Thore og Dyvind vilde bøde af med alvorligt Ansigt og Bøn om at gaa ind; men det var tre Aars Harm, som søgte Luft, og derfor var den ikke til at stanse. „Du maa ikke tænke at gjøre Nar af mig," begyndte han; „jeg gaar i lovligt Vrende, jeg sørger for mit Barnebarns Lykke, saaledes som jeg forstaar den, og Hvalpungers Latter hindrer mig ikke. En opdrager ikke Benter for at kaste dem ned i den første Husmandsplads, som vil lukke op, og man styrer ikke Hus i fyrrethve

Har for at levere altsammen til den første, som narrer Benten. Datter min gif og skabte sig saa længe, til hun fik gifte sig med en Fark, og han drak dem overende, begge to, og jeg maatte tage Barnet og betale Moroen; men, dyre Død, om det skal gaa Datterdatter min paa samme Maade, nu veed du det! — Jeg skal sige dig, at saa sandt jeg er Ole Nordstuen paa Hejdegårdene, skal Præsten før lyse til Bryllups for Huldrefolket oppe i Nordalsfjogen, end han skal slippe slige Navne ned fra Prækestolen, som Marits og dit, din Julebuk! — Skal du kanske gaa og skræmme skikkelige Friere fra Gaarden, du? Ja, prøv paa at komme, saa skal du saa slig en Rejse ned over Bakkerne, at Skoene skal staa bag efter dig som en Røg. Din Klire-Mikkel! Du tror kanske, jeg ikke veed, hvad du tænker paa, baade du og hun. Jo, I tænker, at gamle Ole Nordstuen skal vender Næsen i Vejret bortpaa Kirkegaarden, og saa vil I trippe frem til Alteret. Nej, nu har jeg levet i 66 Aar, — og jeg skal bevise dig, jeg, Gut, at jeg skal leve, saa I skal faa Blegfot af det, begge to! Jeg skal give dig det til, jeg, at du skal faa lægge dig omkring Husvæggene som Nysne og endda ikke se hendes Gudsfaaler, for jeg sender hende ud af Bygden, jeg sender hende did, hun er tryg, saa kan du flakke om her som en Latter-Skrife og gifte dig med Regn og Nordenvind. Og saa taler jeg ikke mere til dig; men nu veed du, som Fark er, min Menning, og vil du hans Vel, som det her gjælder, da maa du faa ham til at bøje Elven did, den kan løbe; over min Ejendom er det forbudt.“ — Han vendte sig med smaa, forte Skridt, idet

Fark o: Landstryger. Latter-Skrife o: Dgenavn for en vis Fugl.

han løftede højre Fod lidt stærkere end venstre og smaa=skjændte for sig selv.

Der var falden fuldkommen Alvor over de tilbage=staaende, et ondt Barsef havde blandet sig i deres Spøg og Latter, og Huset stod et Djeblif tomt som efter en Skræk. Moderen, som fra Køkkendøren havde hørt alt, saa bekymret paa Dyvind, næsten til Taarer, og hun vilde ikke gjøre det thyngre for ham ved at sige et eneste Ord. Da de alle stiltiende var gaaet ind, satte Faderen sig ved Vinduet og saa ud efter Ole med megen Alvor over sit Uafsyn. Dyvinds Dje hang ved hans mindste Minespil; thi i hans første Ord maatte jo næsten de to unges Fremtid ligge. Satte Thore sit nej sammen med Oles, stod det næppe til at komme forbi. Tanken løb skræmt fra Hindring til Hindring; han saa et Dje=blif bare Fattigdom, Modvilje, Misforstaaelse og krænk=ket Vresfølelse, og enhver Støtte, han vilde tage til, gled under Tanken. Det forøgede hans Uro, at Mo=deren stod med Haanden paa Køkkendørsklinken, uvis, om hun havde Mod til at være inde og vente Opgjør, og at hun tilsidst ganske tabte Modet og listede ud. Dyvind saa ufravendt paa Faderen, som aldrig vilde drage Blikket ind; Sønnen turde heller ikke tale, thi den anden maatte jo saa tænke fuldt ud. Men netop i samme Stund havde Sjælen løbet sin Angstens Bane helt ud og tog Holdning igjen; „ingen uden Gud kan dog til syvende og sidst skille os,“ tænkte han ved sig selv og saa paa Faderens rynkede Bryn; — nu kom der snart noget. Thore drog et langt Suk, rejste sig, saa indover og traf Sønnens Blik. Han stansede og saa længe paa ham. — „Min Vilje var det, at du opgav hende; thi man skal nødvendigvis tigge eller true sig frem. Vil

du ikke afstaa derfra, saa tør du ved Lejlighed sige mig til, og kanske jeg saa kan hjælpe dig." — Han gik til sit Arbejde, og Sønnen fulgte.

Men om Kvælden havde Dyvind sin Plan færdig; han vilde søge om at blive Amtsagronom og bede Bestyreren og Skolemesteren at hjælpe sig. „Holder saa hun ud, skal jeg med Guds Hjælp vinde hende gjennem mit Arbejde.“

Han ventede forgjæves paa Marit den Kvæld; men han sang, mens han gik der, den Sang, han holdt mest af.

Løft dit Hoved, du raske Gut!
Om et Haab eller to blev brudt,
blinker et nyt i dit Øje,
strax det faar Glans af det høje!

Løft dit Hoved og se dig om!
Noget er der, som raaber: kom! —
noget med tusende Tunger,
som om Frejdighed sjunger.

Løft dit Hoved; thi i dig selv
blaaner ogsaa et udstrakt Hælv,
hvor der med Harper klinger,
jubler, toner og svinger!

Løft dit Hoved og sjung det ud!
Aldrig fuer du Baarens Skud;
hvor der er gjærende Kræfter,
skyder det Aaret efter.

Løft dit Hoved og tag din Daab
af det høje, straalende Haab,
som over Verden hvælver
og i hver Livsgnist skælver!

Elleve Kapitel.

Midt i Middagshvilen var det; Folkene sov paa de store Hejdegaaarde, Høet laa fastet efter dem paa Bolden, og Riberne stod stagede i Jorden. Nedenfor Laavekloppen stod Høslæderne, Seletøjet laa affsprættet ved Siden, og Hestene gif i Tjor et Stykke derifra. Foruden disse og nogle Høns, som var komne borti Ageren, faas ikke et levende Væsen paa den hele Slette.

I Fjældet over Gaardene var der et Skard, og der gif Vejen ind til Hejdegaaardsætrene, store græsrigge Fjældfletter. Oppe i Skardet stod i Dag en Mand og sa ned over Sletten, ret som om han ventede nogen. Bag ham laa et lidet Fjældvand, hvorfra den Bæk løb ned, som gjorde Skard i Fjældet; omkring dette Vand gif paa begge Sider Kreaturveje indover mod Sætrene, som han kunde se langt borte. Det hulkede og gøde fremover mod ham, Bjælderne skingrede mellem Aasene; thi Rørene skinede og søgte Vandet, Hunde og Gjætere vilde samle dem, men forgjæves. Rørene kom sættende med de underligste Fagter, gjorde nødtvungne Kast og løb med korte, olme Brøl og Halen i Vejret lige ned i Vandet, hvor de blev staaende; deres Klokker kinede over Vandet, hver Gang de bevægede Hovedet. Hundene drak lidt, men blev tilbage paa fast Land, Gjæterne kom efter og satte sig paa det varme, glatte Berg. Her tog de frem deres Mistemad, byttede med hverandre, skrød af hinandens Hunde, Dyr og Husfolk, klædte sig fiden af og sprang i Vandet ved Siden af Rørene. Hundene

Bold o: Græslette. Skard o: Skar, Klost. Skine o: hilsje. Dim o: uvane

vilde ikke ud, men sluntede doovne omkring med hængende Hoved, hebe Øjne og Tungen paa den ene Side. Rundt i Riberne saas ingen Fugl, ingen Lyd hørted uden Børnens Samsnak og Klokkelim; Rynget stod forbrændt og affvedet, Solen hedede op Bergsiderne, saa alt kovede i Varme.

Men Øvind var det, som sad der oppe i Middagsfolen og ventede. Han sad i Skjortærmerne tæt ved den Bæk, som randt ud af Vandet. Ingen viste sig endnu paa Hejdegaaardsfletten, og han begyndte saa smaat at blive bange, da pludselig en stor Hund kom tungt dragende ud af en Dør i Nordstuen og efter den en Jente i Skjortærmerne; hun sprang bort over Boldene op mod Berget, han havde stor Øyst til at haufe ned, men turde ikke. Han saa opmærksomt paa Gaarden, om nogen tilfældig skulde komme ud og bemærke hende, men beskyttet var hun, og han rejste sig flere Gange af Utaalmodighed.

Saa kom hun endelig, arbejdende sig frem langs med Bækken, Hunden lidt foran og lugtende i Luften, hun med Tag i Smaabuskene og trættede og trættede Gang. Øvind sprang nedover, Hunden knurrede, og der blev hysset paa den, men strax Marit saa ham komme, satte hun sig paa en stor Sten, rød som Blod, træt og forkommen af Varme. Han hidde sig op paa Stenen ved Siden af: „Tak for det, du kom!“ — „For Varme og Vej! Har du ventet længe?“ — „Nej. Siden de passer os op om Kvælden, maa vi bruge Middagen. Men herefter tænker jeg, vi ikke skal tage det saa hemmeligt og møjsomt; det er netop derom, jeg

vil tale med dig." — „Ikke hemmeligt?" — „Jeg veed nok, at alting behager dig mest, som gaar hemmelig til; men at vise Mod behager dig ogsaa. 3 Dag kommer jeg til at tale længe med dig, og nu maa du høre." — „Er det sandt, du søger om at blive Amtsagronom?" — „Ja, og jeg bliver det nok. Dermed har jeg en dobbelt Hensigt, først den at vinde Stilling, men dernæst og især den at udrette noget, som din Morfar kan se og skjønne. Det træffer sig saa heldig, at de fleste Opsiddere paa Hejdegårdene er unge Folk, som vil Forbedringer og forlanger Hjælp; Penge har de ogsaa. Saa begynder jeg der; jeg skal rette paa alt, fra deres Fjøs til deres Vandledninger, jeg skal holde Foredrag og arbejde, jeg skal saa at sige belejre Gamlingen med gode Gjæringer." — „Dette er kjæft talt; mere, Dyvind!" — „Ja, det andet skal handle om os to. Du maa ikke rejse." — „Naar han befaler det?" — „Og ikke have noget hemmeligt, hvad os to angaar." — „Naar han plager mig?" — „Men vi opnaar mere og beskytter os bedre ved at lade alt blive offentligt. Vi skal netop være saa meget under Folks Øjne, at de altid maa tale om, hvor vi holder af hverandre; des snarere ønsker de, at det maa gaa os vel. Du maa ikke rejse. Der er Fare for dem, som stilles, at der kan bryde Snak ind imellem dem. Vi tror ikke noget det første Aar, men vi kan begynde saa smaat at tro det andet. Vi to skal mødes een Gang om Ugen og le bort alt det onde, som de vil sætte mellem os; vi skal kunne mødes paa en Dans og træde Takten, saa det synger, mens de sidder rundt om, som bagtaler os. Vi skal mødes ved Kirken og hilse til hverandre, saa alle de ser paa det, som kunde ønske os hundre Mile fra hverandre

Digter nogen en Vise om os, saa sidder vi sammen og prøver paa at lage en, som kan svare; det maa altid gaa, naar vi hjælpes ad. Ingen kan naa os, naar vi holder sammen og ogsaa viser Folk, at vi holder sammen. Al den ullykkelige Kjærlighed tilhører enten rædde Folk eller svage Folk eller syge Folk eller beregnende Folk, som gaar og venter paa en vis Lejlighed, eller listige Folk, som tilsidst svider for sin egen List, eller sanselige Folk, som ikke holder saa vidt af hverandre, at Stand og Forskjel kan glemmes, — de gaar og stiffer sig væk, sender Breve, skælver ved et Ord, og Frygten, denne bestandige Uro og Stikken i Blodet, tager de saa tilsidst for Kjærlighed, føler sig ullykkelige og løses op som Sukker. Byt, sa'n, holdt de rigtig af hverandre, saa frygtede de ikke; saa lo de; saa gik de aabent lige paa Kirkeporten i hvert Smil og hvert Ord. Jeg har læst om det i Bøgerne, og jeg har set det selv ogsaa; det er skraat med den Kjærlighed, som gaar Bagveje. Den maa begynde i Hemmelighed, fordi den begynder i Undseelse; men den maa leve i Aabenhed, fordi den lever i Glæde. Det er som i Løvsiftningen, at det ikke kan gemme sig, det, som skal voxe, og i alt Fald saa ser du, at alt det, som er tørt paa Træet, falder af i den samme Stund, Løvsprættet begynder. Den, som faar Kjærlighed, slipper, hvad han holdt fast af gammelt, dødt Løjeri, Safterne sprætter og springer, og da skulde ingen mærke det? Ho-i, Jente, de skal blive glade af at se os glade; to forlovede, som holder ud, gjør Folk en Velgjerning, for de giver dem et Digt, som deres Børn lærer udenad til de vantro Forældres Skam. Jeg har læst om saa mange saadanne, der lever ogsaa nogle i Folks Mund her i Bygden, og netop Børnene af

dem, som engang forvoldte alt det onde, er det, som nu fortæller og røres. Ja, Marit, nu skal vi to give hinanden Haanden, saadan, ja, og saa skal vi love hinanden at holde i Hob, saadan, ja, og saa skal det gaa, Hurra! —“ Han vilde have fat i Hovedet, men hun vendte det væk og lod sig glide ned af Stenen.

Han blev siddende, hun kom igjen, og med Armene paa hans Knæ blev hun staaende og talte med ham, idet hun saa op. „Hør nu, Dyvind, naar han nu vil, jeg skal rejse, hvad saa?“ — „Saa skal du sige nej, rent ud.“ — „Kjære, gaar det an?“ — „Han kan da ikke bære dig ud i Bognen.“ — „Om han ikke netop gjør det, saa kan han paa mange andre Maader tvinge mig.“ — „Det tror jeg ikke; Lydighed er du jo pligtig, saa længe den ikke er Synd; men du er ogsaa pligtig at lade ham vide fuldt ud, hvor tungt det denne Gang er dig at være lyd. Jeg mener, han betænker sig, naar han ser det; nu tror han som de fleste, at det bare er Barnefjas. Vis ham, det er noget mere.“ — „Du kan tro, han er ikke grej. Han vogter mig som en tjoret Gjed.“ — „Men du slider Tjoret flere Gange om Dag.“ — „Det er ikke sandt.“ — „Jo, hver Gang du hemmelig tænker paa mig, saa slider du det.“ — „Ja, saadan. Men er du ogsaa vis paa, at jeg tænker saa ofte paa dig?“ — „Ellers sad du ikke her.“ — „Kjære, du sendte jo Bud, at jeg skulde komme?“ — „Men du gif, fordi Tankerne drev.“ — „Heller, fordi Vejret var saa vakkert.“ — „Du sagde nylig, det var for varmt.“ — „Til at gaa imod Bakkerne, ja; men ned igjen?“ — „Hvorfor gif du saa op?“ — „For at kunne springe

Han er ikke grej o: han er ikke til at spøge med.

ned." — „Hvorfor er du ikke alt sprunget?" — „Fordi jeg maatte hvile." — „Og tale med mig om Kjærlighed?" — „Jeg kunde gjerne gjøre dig den Glæde at høre paa." — „Mens Fugle sang," — „og de andre sov," — „og de Klokker klang" — „i den grønne Skov."

Her saa de begge Marits Bedstefader at komme ruslende ud paa Gaarden og at gaa hen til Klokketoren for at ringe Folkene op. Folkene drog sig frem af Laaver, Skjul og Stuer, gik søvnige til Hestene og Riberne, spredte sig paa Marken, og om en Stund var alt Liv og Arbejde paa nyt. Kun Bedstefaderen gik ud af det ene Hus og ind i det andet, tilsidst op paa den højeste Laaveklop og saa udover. En liden Gut kom springende hen til ham, ventelig havde han raabt paa ham. Gutten ganske rigtig nedover i den Retning, Pladsen laa, Bedstefaderen imidlertid rundt om Gaarden, idet han ofte saa opover, og anede vel mindst, at det forte oppe paa „Skorstenen" var Marit og Dyvind. Men anden Gang var Marits store Hund til Ulejlighed. Den saa en fremmed Hest kjøre ind paa Hejdegårdene, og idet den trode, at den stod midt i sin Gaardsforretning, gav den sig til at gø af alle Livsens Kræfter. De hysfede paa Hunden, men den var bleven vred og vilde ikke holde op, Bedstefaderen stod nede og stirrede ende i Vejret. Men det blev endnu værre, thi alle Gjøaternes Hunde hørte med Forbauselse den fremmede Stemme og løb til. Da de saa, at det var en stor, graabenlignende Ræmpe, forenede alle de stridhaarede Finnehunde sig om denne ene; Marit blev saa forstræffet, at hun løb uden Farvel, Dyvind midt op i Slags-

maalet, spændte og slog, men de bare flyttede Kampplads og saa atter isammen under grusomt Hyl og Spark, han efter paa nyt, og saaledes lige, til de valsfede sig bort til Bækkebrinken, da løb han til, hvoraf Følgen var, at de væltede allesammen ned i Vandet just et Sted, hvor det var rigtig dybt; drog sig da skamfulde fra hverandre, og saaledes endte dette Skogslag. Dyvind gif Skogen bortover, til han naade Bygdevejen, men Marit mødte Bedstefaderen oppe ved Skigarden; det havde Hunden forboldt hende.

„Hvor kommer du fra?“ — „Fra Skogen!“ — „Hvad gjorde du der?“ — „Blukkede Bær.“ — „Det er ikke sandt.“ — „Nej, det er det heller ikke.“ — „Hvad gjorde du da?“ — „Jeg talte med en.“ — „Var det med Bladsegutten?“ — „Ja.“ — „Hør nu, Marit, i Morgen rejser du.“ — „Nej.“ — „Hør nu, Marit, jeg vil bare sige dig een eneste Ting, bare een: du skal rejse.“ — „Du kan ikke løfte mig i Bognen.“ — „Ikke? Kan jeg ikke?“ — „Nej, for du vil ikke?“ — „Vil jeg ikke? Hør nu, Marit, bare for Moro, ser du, bare for Moro vil jeg fortælle dig, at jeg skal slaa Rygstykferne i Stykker paa den Fillegutten din.“ — „Nej, det tør du ikke.“ — „Tør jeg ikke? Siger du, jeg ikke tør? Hvem skulde gjøre mig noget, hvem?“ — „Skolemesteren.“ — „Skol=Skole=Skolemesteren? Bry'r han sig om ham, mener du?“ — „Ja, det er ham, som har holdt ham paa Agronomskolen.“ — „Skolemesteren?“ — „Skolemesteren!“

„Hør nu, Marit, jeg vil ikke vide af dette Kænd, du skal ud af Bygden. Du gjør mig bare Sorg og

Bedrøvelse, saa var det med Mor din ogsaa, bare Sorg og Bedrøvelse. Jeg er en gammel Mand, jeg vil se dig godt forsynet, jeg vil ikke leve i Folkesnak som en Nar for den Sags Skyld; jeg vil bare dit eget Bedste; du skal skjønne paa det, Marit. Snart er det forbi med mig, saa staar du der; hvordan vilde det have gaaet Mor din, havde ikke jeg været? Hør nu, Marit, vær vitug, lyd paa, hvad jeg siger; jeg vil bare dit eget Bedste." — "Nej, det vil du ikke." — "Saa? Hvad vil jeg da?" — "Have din Vilje frem, det vil du; men du spørger ikke om min." — "Du skulde kanske have Vilje, du, din Maaseunge? Du skulde kanske forstaa dit eget Bedste, du, din Nar? Jeg skal give dig lidt Ris, skal jeg, saa stor og lang du er. Hør nu, Marit, lad mig godsnakke med dig. Du er i Grunden ikke saa gal, men du er forsthyret. Du skal høre paa mig, jeg er en gammel og fornuftig Mand. Vi skal godsnakke lidt, det staar ikke saa rart til med mig, som Folk tror; en fattig, løs Fugl kan snart flyve væk med det lille, jeg har; Far din tog haardt paa det, han. Lad os sørge for os selv i denne Verden, den er ikke bedre værd. Skolemesteren har godt for at snakke, for han har Penge selv; det har Præsten med, de kan præke, de. Men vi, som skal trække for Jøden, med os er det en anden Sag. Jeg er gammel, jeg veed meget, jeg har set mange Ting; Kjærlighed, ser du, det kan være vel nok, saadan til at snakke om, ja, men det duer ikke; det er godt nok for Præstefolket og de Dele, Bønderne maa tage det paa en anden Maade. Først Maden, ser du, saa Gudsord og saa lidt Skrivning og Regning og saa lidt Kjærlighed,

hvis det saa kan lade sig, men det nyttier Bitter=Død ikke at begynde med Kjærligheden og ende med Mæden. Hvad svarer du nu, Marit?" — „Jeg veed ikke.“ — „Veed du ikke, hvad du skal svare?" — „Jo, det veed jeg.“ — „Nu da?" — „Skal jeg sige det?" — „Ja vist skal du sige det!" — „Jeg holder meget paa den Kjærligheden." Han stod et Øjeblik forfærdet, hufkede saa hundre lignende Samtaler og med lignende Udfald, rystede paa Hovedet, vendte Ryggen til og gik.

Han ægledede sig ind paa Husmændene, overfusede Benterne, bankede den store Hund og skræmte næsten Livet af en liden Høne, som var kommen i Ageren; men til hende sagde han intet.

Den Kvæld var Marit saa glad, da hun gik op for at lægge sig, at hun aabnede Vinduet, laa i Rarmen, saa ud og sang. Hun havde faaet en liden, fin Kjærlighedsvisse, den sang hun:

Holder du af mig,
holder jeg af dig
alle mine Levedage;
Sommeren var kort,
Græsset blegner bort,
kommer med vor Leg tilbage.

Hvad du sa' ifjor,
hufker jeg i Aar,
sidder som en Fugl i Rarmen, —
falker paa og slaar,
synger lidt og spaar
Lykke under Solevarmen.

Litli=litli=lu!
 Hører du mig nu,
 Gutten bagved Birkehejen?
 Ordene vil gaa, —
 Mørket falder paa, —
 kanste kan du vise Vejen?

Sjo=i, sjo=i, hys,
 sang jeg om et Kys? —
 Nej, det gjorde jeg vist ikke.
 Hørte du det, du?
 Kom det ej i Hu, —
 jeg vil lade Afbud stikke.

O, god Nat, god Nat!
 Drømmen har mig fat,
 den om dine milde Dine
 og de tause Ord,
 som af Krogen foer, —
 o, de vare saa forspøjne!

Nu jeg lukker til.
 Er det mer, du vil?
 Tonerne tilbage trille,
 loffer mig og ler, —
 vilde du mig mer?
 Aftnen er saa varm og stille.

Tolvte Kapitel.

Nogle Aar er gaaet hen siden sidste Optrin.

Det er ud paa Høsten, Skolemesteren kommer gaaende op til Nordistuen, lukker op den ydre Dør, finder ingen hjemme, lukker op een til, finder ingen hjemme, gaar saa stedse videre ind til det inderste Kammer i den lange Bygning; der sidder Ole Nordistuen alene foran Sengen og ser paa sine Hænder.

Skolemesteren hilser og hilses; han tager en Kraf og sætter sig foran Ole. „Du har sendt Bud paa mig,“ siger han. — „Jeg har saa.“

Skolemesteren bytter Skraa, ser sig om i Kammeret, tager en Bog, som ligger paa Bænken og blader i den. „Hvad var det, du vilde mig?“ — „Jeg sidder just og tænker paa det.“

Skolemesteren giver sig god Tid, leder frem sine Brillen for at læse Bogens Titel, tørrer dem og sætter dem paa. „Du bliver gammel nu, Ole.“ — „Ja, det var derom, jeg vilde tale med dig. Det gaar bagover; jeg ligger snart.“ — „Da faar du se til, at du kan ligge godt, Ole,“ — han lukker Bogen og sidder og ser paa Binduet.

„Det er en god Bog, den, du der har imellem Hænderne.“ — „Den er ikke ilde; — er du ofte kommen forbi Bermen, Ole?“ — „Nu paa det sidste, saa —“

Skolemesteren lægger Bogen bort og gemmer Brillerne. „Du har det nok ikke, som du vil, nu, Ole?“ — „Det har jeg ikke haft saa langt tilbage, som jeg kan mindes.“ — „Ja, det var ogsaa længe sliig med mig. Jeg levede usams med en god Ven og vilde, at han skulde komme til mig, og saa længe var jeg ulykkelig. Da fandt jeg paa at gaa til ham, og siden har det været brav.“ — Ole ser op og tier.

Skolemesteren: „Hvorledes synes du, det gaar med Gaarden, Ole?“ — „Bagoover som med mig selv.“ — „Hvem skal tage den, naar du gaar bort?“ — „Det er

dette, jeg ikke veed; det er ogsaa dette, som graver mig." —

„Med Naboerne dine gaar det godt nu, Ole." —
„Ja, de har den Agronomen til Hjælp, de."

Skolemesteren, mens han ligegyldig vender sig mod Vinduet: „Du skulde have Hjælp, du ogsaa, Ole. Stort kan du ikke gaa, og lidet kjender du af det nye Stel." — Ole: „Der er nok ingen, som vil hjælpe mig." — „Har du bedet om det?" Ole tier.

Skolemesteren: „Jeg havde det længe sliq med Vorherre, jeg. — Du er ikke god mod mig, du, sa' jeg til ham. — Har du bedet mig om det? spurte han. Nej, jeg havde ikke det; saa bad jeg, og fiden har det rigtig gaaet godt." — Ole tier, men nu tier ogsaa Skolemesteren.

Endelig siger Ole: „Jeg har et Barnebarn; hun veed, hvad som vilde glæde mig, før jeg bares bort, men hun gjør det ikke." — Skolemesteren smiler: „Kanskje det ikke vilde glæde hende?" Ole tier.

Skolemesteren: „Der er mange Ting, som graver dig, men, saa vidt jeg kan forstaa, drejer de sig dog tilfidsst allesammen om Gaarden." — Ole siger stille: „Den har gaaet gennem mange Etled og er god i Jorden. Alt det, Far efter Far har slidt sammen, ligger i den; men nu grov det ikke. Ej heller veed jeg, naar de kjører mig bort, hvem som skal kjøre ind. Af Etten bliver han ikke." — „Hun, som er Datterdatter, vil opholde Etten." — „Men han, som tager hende, hvorledes vil han tage Gaarden? Dette maatte jeg vide, før jeg lagde mig. Det har Hast, Baard, baade med mig og Gaarden." —

De tier begge; da siger Skolemesteren: „Skal vi gaa

lidt ud og se paa Gaarden i det gode Vejr?" — „Ja, lad os det; jeg har Arbejdsfolk oppe i Viden, de tager Lov, men arbejder ikke, uden hver Gang jeg ser paa.“ Han stolprex hen efter den store Hue og Stokken og siger imidlertid: „De liker nok ikke at arbejde hos mig; jeg forstaar det ikke.“ Da de vel var komne ud, og de bøjede om Huset, stansede han. „Her, ser du? Ingen Orden; Beden slængt udover, Øxen ikke hugget i Stabben,“ han bøjede sig med Brydri, løftede den og hug den fast. „Her ser du en Fæld, som er falden ned; men har nogen hængt den op?“ Han gjorde det selv. „Og her Stabburet; mener du, Trappen er tagen bort?“ han bar den til Side. Da stansede han og saa paa Skolemesteren og sagde: „Saaledes hver eneste Dag.“ —

Som det gik opover, hørte de en munter Sang fra Viderne. „Nu, de synger til Arbejdet,“ sagde Skolemesteren. — „Det er lille Knut Østistuen, som synger; han tager Lov for sin Fader. Derborte arbejder mine Folk; de synger nok ikke.“ — „Det er ikke af Bygdens Biser, dette?“ — „Nej, jeg hører det.“ — „Øyvind Bladsen har været meget derborte i Østistuen; kanske det er af dem, han har ført til Bygden; thi der følger megen Sang med ham.“ Herpaa svarede ikke.

Marken, de gik over, var ikke god; den savnede Pleje. Skolemesteren bemærkede dette, og da stansede Ole. „Jeg har ikke Magt til mere,“ sagde han næsten rørt. „Fremmede Arbejdsfolk uden Tilsyn falder for kostbart. Men det er tungt at gaa over sliig Mark, kan du tro.“

Da der blev Tale fremover mellem dem om, hvor

stor Gaarden var, og hvad som mest trængte Dyrkning, besluttede de at gaa op i Viden for at overse det hele. Da de langt om længe vare naaede op til et højt Sted og tog det i Djeslyn, var den gamle bevæget: „Jeg vilde ret ikke gjerne gaa fra den slig. Vi har arbejdet der nede, baade jeg og mine Forældre, men det vides ikke.“ —

Da skar der en Sang lige ned over deres Hoveder, men med den ejendommelige Skarphed, som en Guttestemme har, naar den rigtig stormer paa. De var ikke langt fra det Træ, i hvis Top lille Knut Østtuen sad og fældte Lov for sin Fader, og de maatte lye paa Gutten.

Naar du vil paa Fjældesti
og skal Nisten snøre,
læg saa ikke mere i,
end du let kan føre!
Drag ej med dig Dalens Evang
i de grønne Lider,
fyld den i en frejdig Sang
ned ad Fjældets Sider!

Fugle hilse dig fra Gren,
Bygdesuakket viger,
Luften bliver mere ren,
højere du stiger.
Fyld dit glade Bryst og syng,
og smaa Barneminder
nikke vil blandt Busk og Lyng
frem med røde Kinder.

Stanser, lytter du engang,
vil du saa at høre
Ensomhedens store Sang
bruse til dit Øre.

Blot en Fjældbæk risler kvift,
 blot en Smaasten ruller,
 føres hid din glemte Pligt
 med en Verdens Bulder.

Bæv, men bed, du bange Sjæl,
 mellem dine Minder!
 Gaf saa frem: den bedre Del
 du paa Toppen finder.
 Der som før gaar Jesus Krist
 med Elias, Moses;
 ser du dem, skal ganske vist
 Farten evig roses.

Ole havde sat sig ned og gjemt Hovedet i sine Hænder. „Her vil jeg tale med dig,“ sagde Skolemesteren og satte sig ved Siden.

Nede paa Pladsen var Dyvind netop kommen hjem fra en længere Rejse, Skjydsen var endnu for Døren, da Hesten hvile. Skjønt Dyvind nu havde god Fortjeneste som Amtsagronom, bode han endnu i sit lille Kammer nede paa Pladsen og hjalp til i hver Mellemtid. Pladsen var opdyrket fra Ende til anden, men den var saa liden, at Dyvind kaldte det hele Duffespillet til Mor; thi det var især hende, der drev med Jordbruget.

Han havde netop nu byttet, Faderen var kommen ind fra Møllen, hvid af Mel, og havde ogsaa byttet. De stod just og snakkede om at gaa lidt før Kvældsmaden, da Moderen kom ganske bleg ind: „Her gaar rart Fremmedfolk til Hus; kjære, se ud!“ — Begge Mænd til Vinduet, og Dyvind var den, som først udbrød: „Det er Skolemesteren og — ja, jeg tror det næsten; — jo vist er det ham!“ — „Jo, det er gamle Ole

Nordistuen," sagde ogsaa Thore, idet han vendte sig fra Vinduet for ikke at ses; thi de to var alt foran Huset.

Dyvind fik et Blik af Skolemesteren, i det samme han forlod Vinduet; Baard smilte og saa tilbage paa gamle Ole, der strævede i Bej med Stok og de smaa, korte Skridt, hvortil et Ben stadig løftedes højere end det andet. Udenfor hørtos Skolemesteren at sige: „Han er nok nylig kommen hjem," og Ole to Gange at sige: „Naa-naa."

De stod længe stille ude i Gangen, Moderen var krøben op til den Krog, hvori Mælkehylben stod, Dyvind havde sin Yndlingsplads, nemlig Ryggen lænet op til det store Bord og Ansigtet mod Døren, Faderen sad der ved Siden af. Endelig bankede det paa, og indtraadte da Skolemesteren og strøg Hatten af, siden Ole og strøg Huen af, hvorefter han vendte sig mod Døren for at lukke den; han var lang i Bendingen, han var aabenbart undselig. Thore rejste sig, bad dem sidde indpaa; de jatte sig Side om Side paa Bænken foran Vinduet, Thore satte sig ned igjen.

Men saaledes som nu skal fortælles, gif Frieriet til.

Skolemesteren: „Vi fik et vakkert Bejr alligevel i Høst." — Thore: „Det har laget sig nu paa det sidste." — „Han staar nok ellers længe, siden han er sprunget over paa den Kant." — „Er I færdige med Høstningen der oppe?" — „Ikke det; Ole Nordistuen her, som du kanske kjender, ønskede gjerne din Hjælp, du Dyvind, hvis ellers intet var i Bejen?" — Dyvind: „Naar den bliver begjært, skal jeg gjøre, hvad jeg kan."

— „Ja, det var ikke saa ganske for det snare, han mente. Det gaar ikke frem med Gaarden, synes han, og han tror, det er den rette Driftsmaade og Tilsyn, som mangler.“ — Dyvind: „Jeg er saa lidet hjemme.“ — Skolemesteren ser paa Ole. Denne føler, han nu maa rykke i Jlden, rømmer sig et Par Gange og beghynder fort og fort. „Det var, det er — ja, — det er Meningen, at du ligesom skulde have fast — at du skulde, ja, ligesom have det hjemme der oppe hos os, — være der, naar du ikke var ude.“ — „Du skal have mange Tak for Tilbudet, men jeg vil gjerne bo, hvor jeg bor.“ — Ole ser paa Skolemesteren, som siger: „Det gaar nok ligesom i Bulder for Ole i Dag. Sagen er, at han har været her een Gang før, og Erindringen derom lægger Ordene lidt i Kors for ham.“ — Ole rask: „Saaledes er det, ja; jeg foer Galmandsfærd, jeg droges saa længe med Bentungen, til Træet flisede sig. Men glemt skal være gjemt; Vind bryder Kornet ned, men ikke Sno; Regnbakken løser ikke stor Sten; Sneen i Maj bliver ikke længe liggende; det er ikke Tordenen, som slaar Folk ihjel.“ De ler alle fire; Skolemesteren siger: „Ole mener, at du skal ikke huske dette længer, og heller ikke du, Thore.“ Ole ser paa dem og veed ikke, om han tør beghynde igjen. Da siger Thore: „Klungeren tager i med mange Tænder, men river ikke Saar. I mig sidder vist ingen Tækker igjen.“ — Ole: „Jeg kjendte ikke Gutten den Gang. Nu ser jeg, det gror, der han saar; Høst svarer Vaar; der sidder Penge i Fingerenderne paa ham, og jeg vilde gjerne have fat i ham.“ —

Thvind ser paa Faderen, denne paa Moderen, hun fra dem paa Skolemesteren, og saa alle paa ham. „Ole mener, at han har en stor Gaard —“ Ole afbryder: „Stor Gaard, men ilde brugt; jeg kan ikke mer, jeg er gammel, og Venene gaar ikke Hovedets Vreender. Men det kan lønne sig at tage i der oppe.“ — „Den største Gaard i Præstegjældet og vel saa det,“ falder Skolemesteren ind. — „Den største Gaard i Præstegjældet; det er netop Ulykken; for stor Sko falder af; det er brav, Geværer er godt, men det maa kunne løstes. (Med raske Bending mod Thvind.) Du kunde kanske tage et Tag i med, du?“ — „Seg skulde altsaa være Gaardsbestyrer?“ — „Netop, ja; du skulde saa Gaarden.“ — „Skulde jeg saa Gaarden?“ — „Netop, ja; saa skulde du styre den.“ — „Men —“ „Vil du ikke?“ — „Jo, naturligvis.“ — „Ja ja, ja ja; saa er det afgjort da, sa' Sønnen, hun fløj paa Bandet.“ — „Men —“ Ole ser forundret paa Skolemesteren. — „Thvind spørger nok, om han ogsaa skal saa Marit?“ — Ole fort: „Marit paa Kjøbet, Marit paa Kjøbet!“ — Da slog Thvind i en latter og hoppede ende op, efter ham lo alle tre, Thvind gned Hænderne, foer frem og tilbage paa Gulvet og gjentog uophørlig: „Marit paa Kjøbet, Marit paa Kjøbet!“ Thore lo med dybe Klunk, Moderen oppe i Krogen med Dine uafvendt paa Sønnen, til de fik Taarer.

Ole meget spændt: „Hvad mener du om Gaarden?“ — „Ypperlig Jord!“ — „Ypperlig Jord, ikke sandt?“ — „Mageløs Buhavn.“ — „Mageløs Buhavn! Det kan gaa?“ — „Det skal blive den bedste Gaard i

Amtet!" — „Den bedste Gaard i Amtet! Tror du det? Mener du det?" — „Saa sandt jeg staar her!" — „Ja, er det ikke det, jeg har sagt?" De talte begge lige fort og passede hinanden som to Hjul. — „Men Penge, ser du, Penge? Jeg har ingen Penge." — „Det gaar langsomt uden Penge, men det gaar!" — „Det gaar! Ja vist gaar det! Men havde vi Penge, gif det fortere, siger du?" — „Mange Gange fortere." — „Mange Gange? Vi skulde haft Penge! Ja ja; den kan ogsaa tygge, som ikke har alle Tænder; den kommer ogsaa frem, som kjører med Dyr."

Moderen stod og blinkede til Thore, der saa kort, men ofte paa hende fra Siden af, mens han sad og vuggede med Overkroppen og strøg sine Hænder ned over Knæene; Skolemesteren plirede til ham, Thore havde Munden oppe, fræmtede lidt og forsøgte, men Ole og Dyvind talte uafsladelig i Munden paa hverandre, lo og støjede, saa en ikke kunde faa Lyd.

„J faar tie lidt; Thore har noget, han vil sige," falder Skolemesteren ind; de stanser og ser paa Thore. Denne beghnder endelig ganske sagte: „Det har været sliq paa denne Plads, at vi har haft en Kværn; i den sidste Tid har det været sliq, at vi har haft to. Disse Kværne har altid givet en liden Skilling mellem Aar og Dag; men hverken Far min eller jeg har brugt af de Skillinger uden den Gang, Dyvind var borte. Skolemesteren har sthyret med dem, og han siger, at de har trivedes godt, der de stod; men nu er det bedst, Dyvind faar dem til Nordistuen." Moderen stod borti Krogen og gjorde sig ganske liden, mens hun med tindrende Glæde betragtede Thore, som sad meget alvorlig og saa næsten dum ud; Ole Nordistuen sad overfor ham med

gabende Mund; Dyvind var den første, som kom sig af Forbauselsen, brød ud: „Er det ikke, som Lykken følger mig?“ gik dermed over Gulvet til Faderen, slog ham paa Skulderen, saa det sang. „Du Far!“ sagde han, gned Hænderne og gik videre.

„Hvor mange Benge kan det være?“ spurte endelig Ole, men sagte Skolemesteren. — „Det er ikke saa lidt.“ — „Nogle Hundre?“ — „Lidt til.“ — „Lidt til? Dyvind, lidt til! Gud bevare mig, for Gaard det skal blive!“ Han rejste sig og storlo.

„Jeg maa følge med dig op til Marit,“ siger Dyvind; „vi bruger Skjdsen, som staar udenfor, saa gaar det fort.“ — „Ja, fort, fort! Vil du ogsaa have alting fort?“ — „Ja, fort og galt.“ — „Fort og galt! Affkurat som da jeg var ung, affkurat!“ — „Her er Huen og Stoffen; nu jager jeg dig!“ — „Du jager mig, ha, ha! men du følger, ikke sandt, du følger? Kom 3 andre med; i Kvæld maa vi sidde sammen, saa længe der er Blod i Kullet; kom med!“ — De lovede dette, Dyvind hjalp ham i Bognen, og de kjørte afsted op til Nordistuen. Der oppe var ikke den store Hunden den eneste, som blev forundret, da Ole Nordistuen kjørte ind paa Gaarden med Dyvind Pladsen. Mens Dyvind hjalp ham ud af Bognen, og Tjenere og Lejefolk gabede paa dem, kom Marit ud i Gangen for at se, hvad Hunden gøde saa vedholdende paa, men stansede som fasttryllet, blev sprudende rød og løb ind. Gamle Ole raabte imidlertid saa forfærdelig paa hende, da han kom i Stuen, at hun maatte møde frem igjen. „Gaa hen og fli dig, Tente; her er han, som skal have Gaarden!“

„Er det sandt?“ siger hun uden selv at vide af det og saa højt, at det klang. „Ja, det er sandt!“ svarer Dyvind og klapper i Hænderne; dermed svinger hun om paa Taaen, kaster det, hun har i Haanden, langt fra sig og løber ud; men Dyvind efter. —

Snart kom Skolemesteren, Thore og Konen; den gamle havde faaet Ejs paa Bordet, dækket med hvid Dug; Vin og Ol bødtes, og selv gif han bestandig omfring, løftede Benene endnu højere end sædvanlig, men dog bestandig højre Fod længer op end venstre.

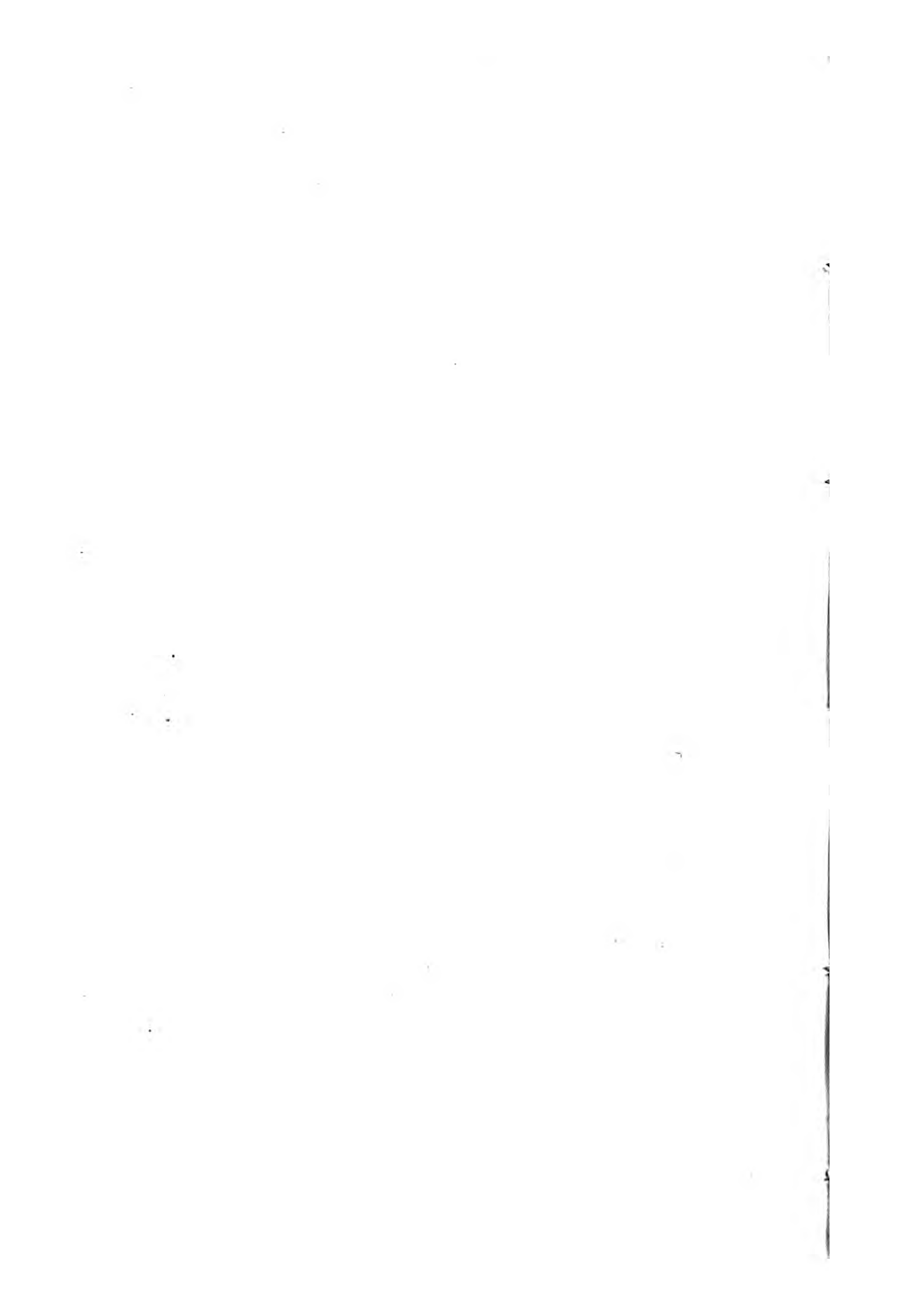
Førend denne lille Fortælling ender, kan meldes om, at fem Uger efter blev Dyvind og Marit viede i Sognets Kirke. Skolemesteren styrede selv Sangen den Dag, da hans Hjælpeløkker var syg. Han var brusten i Maalet nu, for han var gammel; men Dyvind syntes, det gjorde godt at høre ham. Og da han havde givet Marit Haanden og ført hende op til Alteret, nikkede Skolemesteren mod ham fra Koret, akkurat som Dyvind havde set det, da han sørgmodig sad ved hin Dans; han nikkede igjen, mens Taarerne vilde op.

Sine Taarer ved Dansen var Indgangen til disse her, og imellem dem laa hans Tro og hans Arbejde.

Her ender Fortællingen om en glad Gut.

Fiskerjenten.

(1867—68.)

Forste Kapitel.

Hvor Silden i lang Tid har haft stadig Indsig, danner sig efterhaanden en By, naar Lejligheden for Resten er der. Ikke alene kan man sige om slike Byer, at de er kastet op af Havet, men paa stor Afstand ser de ogsaa ud som opskyllet Tømmer og Brag eller som en Flok hvælvede Baade, som Fiskerne har trukket over sig til By en Stormnat; naar man kommer nærmere, ser man, hvor tilfældig det hele har bygget sig, idet der ligger Fjæld midt inde i Færdselen, eller Flækken deles af Vand i tre, fire Stumper, mens Gaderne kroger og kravler. Kun een Betingelse er fælles for dem alle: der er By paa Havnen for de største Skibe; der er lunt som i en Daase, og derfor er disse Indelukker gode at finde for de Skibe, der med forrevne Sejl, forflaaet Skanseklædning kommer drivende fra Storsjøen for at søge Pusterum.

I en saadan liden By er stille; alt, som støjer, er henbist til Bryggerne, hvor Bøndernes Baade har bidt fast, og Skibene lader og løser. Langs Bryggerne i vor lille By ligger den eneste Gade; de hvid- og rød-

malede een og to Stagers Huse følger denne paa den anden Side, dog ikke Væg i Væg, men med smukke Haver imellem; det er altsaa en lang, bred Gade, som for øvrigt i Paalandsvind lugter af det, som er paa Bryggerne. Her er stille — ikke af Frygt for Politiet; thi her er i Regelen intet, — men af Frygt for Dm-tale, saasom alle Mennesker er kjendte. Gaar man ned over Gaden, maa man hilse ind til hvert Vindu, hvor der ogsaa gjerne sidder en gammel Dame, som hilser igjen. End videre maa man hilse dem, man møder; thi alle disse stille Mennesker gaar og tænker paa, hvad der passer sig i Almindelighed, og for dem i Særdeleshed. Den, der overskrider det Maal, der er sat hans Stand eller Stilling, taber sit gode Rygte; thi man kjender ikke alene ham, men hans Fader og hans Farfader, og man leder op, hvor der i Familien før har vist sig Hang til det ufømmelige.

Til denne stille By kom for mange Aar siden vel-agtede Mand Per Olsen; han kom fra Landet, hvor han havde næret sig af at drive med Kram og spille Violin. I Byen aabnede han for sine gamle Kunder en Bod, hvor han foruden Kram folgte Brændevin og Brød; man hørte ham gaa op og ned og spille Springdanse og Brudemarscher i „Bagværket“ bag Bodden; han glyttede ind gennem Glasgluggen i Døren, hver Gang han drev forbi, og var der saa kommen en Kunde, afsluttede han Spillet med en Tremulant og gif ind. Handelen gif hypperlig, han giftede sig og fik en Søn, som han opkaldte efter sig selv, dog ikke Per, men Peter. Ville Peter skulde blive, hvad Per følte, han ikke var,

et dannet Menneske, hvorfor Gutten blev sat ind paa Latinskolen. Naar nu hine, som skulde være hans Kammerater, bankede ham hjem fra deres Lege, fordi han var en Søn af Per Olsen, saa bankede Per Olsen ham ud til dem igjen; thi paa anden Maade kunde Gutten ikke blive dannet. Lille Peter følte sig følgelig forladt paa Skolen og blev doven og efterhaanden saa lige nøjd med det altsammen, at Faderen hverken kunde slaa Smil eller Graad af ham. Da opgav Per Bankningen og satte ham i Boden. Hvor undredes han ikke, da han her saa Gutten give enhver, hvad han forlangte, uden at give et Korn for meget, aldrig selv spise en Sveske, men veje, tælle, indføre uden at ændre en Mine, helst uden at tale, og meget langsomt, men med ubrødelig Nøjagtighed. Faderen fattede atter Haab om ham og sendte ham med en Silbestude til Hamborg for at gaa paa et Handelsinstitut og for at lære fine Manerer; han var borte i otte Maaneder, det maatte vel være nok. Da han kom tilbage, havde han forsynet sig med sex nye Sæt Klæder og bar ved Landstigningen det ene Sæt udenpaa det andet; „thi det, man gaar og staar i, kan ikke fortoldes.“ Men, Tykkelsen undtagen, gjorde han omtrent samme Figur, da han Dagen efter kom paa Gaden. Han gik stiv og lige, med Hænderne ret ned, han hilste med et pludseligt Ryk, han bukkede, som var han ledløs, for atter strax at blive stiv, han var bleven den virkeliggjorte Høflighed, men altsammen uden at mæle et Ord, og hurtig, med en vis Skyhed. Sit Navn skrev han ikke længer Olsen, men Ohlsen, hvilket gav Byens vittige Hoved Lejlighed til følgende Spørgsmaal: „Hvor langt kom Peter Olsen i Hamborg?“ Svar: „Til det første Bogstav.“ Han pønsede ogsaa

paa at kalde sig „Pedro“; men da han døjede saa megen Harm for h'ets Skyld, opgav han det og skrev sig P. Ohlsen. Han udvidede Faderens Handel og ægtede allerede i sit to og tyvende Aar en rødhændet Butiksjomfru, for at hun skulde holde Hus; thi Faderen var just bleven Enkemand, og det var sikrere at have Kone end Husholderste. Aarsdagen derefter fik hun en Søn, som Ugedagen derefter hed Pedro. Da værdige Per Olsen var bleven Bedstefader, følte han som et indre Kald til at blive gammel. Han overlod derfor Handelen til Sønnen, satte sig udenfor paa en Bænk og røg Skraa-
tobak af en Snabbe. Og da han en Dag tog paa at kjede sig der ude, ønskede han, at han snart maatte faa dø, og ligesom alle hans Duster stilsfærdig var gangne i Opfyldelse, saaledes gif ogsaa dette.

Havde nu Sønnen Peter arvet udelukkende den ene Side af Faderens Evne, Handelsfluheden, saa syntes Sønnesønnen Pedro udelukkende at have arvet den anden, Tonevikheden. Han lærte meget sent at læse, men meget tidlig at synge, han blæste Fløjte saa godt, at man maatte være bleven det vaer, han var fin af Syn og blød af Sind. Men dette kom bare Faderen til Ulejlighed, saasom hans egen travle Nøjagtighed skulde opdrages i Gutten. Naar han saa glemte noget, blev han ikke udfjændt og banket, som Faderen var bleven, men han blev klepet. Dette skete ganske stille, med en Venlighed, man næsten kunde kalde høflig, men det skete ved hver mindste Lejlighed. Moderen talte hans blaa og gule Pletter hver Kvæld, hun klædte ham af, og kysfede paa dem, men hun gjorde ingen Modstand; thi

hun blev selv klepet. For hver Rist paa hans Klæder, der var Faderens omskede Hamburgere, for hver Blet i Skolebøgerne stod hun i Skyld. Det hed derfor altid: „Ikke det, Pedro! vogt dig, Pedro! husk, Pedro!“ — han var ræd Faderen og blev kjed Moderen. Blandt Kammeraterne døjede han ikke ondt, da han strax græd og bad for sine Klæder; men han blev kaldt Bissenpind og ikke videre vhrdt. Han lignede en syg, fjerløs Andunge, som alle Steder hinkede efter Flokken og sprang langt affides med den lille Bid, han kunde stjæle sig til; ingen delte med ham, derfor delte han heller ikke med nogen.

Men snart opdagede han, det var anderledes blandt Byens simple Børn; thi de gav sig Taalmod med ham, fordi han var finere end de selv. En høj, kraftig Sente, som herskede over hele Flokken, tog sig af ham. Han kunde ikke blive mæt af at se paa hende: hun havde ravnfort Haar, som stod i een Krul og var aldrig kæmmet anderledes end med Fingrene; hun havde stærkt blaa Djne, kort Bænde, det hele Ansigt samlede sig i eet og fløj lige paa. Hun var altid i Opstyr eller Arbejde, om Sommeren barbenet, bararmet og brunstegt, om Vinteren klædt som andre til Sommerbrug. Hendes Fader var Lods og Fisker; hun fløj om og solgte hans Fisk, hun andøvede hans Baad, og naar han lodse, drev hun Fiskeriet alene. Enhver, som saa hende, maatte vende sig og se een Gang til; thi hun var selvhjulpen. Hun hed Gunlaug, men kaldtes Fiskerjenten, en Titel, hun tog imod som sin Rang. Hun hjalp i

Byrde o: agte. Opstyr o: urolig Bevægelse. Andøve o: holde Robaaden stille mod Vind og Strøm. Krul o: Krøl.

Legene altid de svage, hun havde Trang til at tage sig af andre, og nu tog hun sig af denne fine Dreng.

I hendes Baad kunde han blæse Fløjte, som var bleven banlyst hjemme, siden man trode, den tog Tanken fra hans Lektier. Hun rode ham ud paa Fjorden, hun tog ham med paa sine længere Fiske-ure, snart gjorde han ogsaa Natteturene med. Da rode de ved Solnedgang udover i den lyse Sommerstilhed. Han blæste Fløjte eller hørte paa hende, som fortalte ham alt, hun vidste, om Havmænd, Draug, Forlis, fremmede Lande og sorte Folk, saadant, som Sjømændene havde fortalt. Hun delte sin Mad med ham, som hun delte sin Kundskab, og han modtog alt uden at give noget igjen; thi han havde ingen Mad med hjemmefra og ingen Fantasi med fra Skolen. De rode, til Solen gik ned over Snefjældene, lagde saa til Land ved en Holme og gjorde Ild op, d. v. s. hun samlede Kvist og Kvas i Hob; han sad og saa paa. En af sin Faders Havtrøjer og et Nakklæde havde hun slæbt med til ham, deri blev han indpakket. Hun passede Ilden, og han sovne-ede ind; hun holdt sig vaagen ved at synge Stumper af Viser og Salmer; hun sang med stor, klar Røst, indtil han sovne-ede, siden sagte. Naar Solen atter stod op paa den anden Side og som Forbud skød en gulld Øsning foran sig over Fjældene, vækkede hun ham. Skoggen stod endnu sort, Engen mørk, men begyndte at blive brunrød og blinkende, indtil Fjældkammen glødede, og alle Farver kom skyllende. Saa drog de Baaden paa Vandet igjen, den skar Stribe i den sorte Morgenbris, og snart laa de paa Grunden i Lag med andre Fiskere.

Da Vinteren kom, og Turene stansede, søgte han hende i hendes Hjem; han kom jævnlig igjen og saa paa hende, mens hun arbejdede; men hverken hun eller han talte stort; det var, som sad de sammen og ventede Sommeren. Da den kom, blev desværre ogsaa denne nye Udsigt til Liv taget fra ham; Gunlaugs Fader døde, og hun forlod Byen, og Gutten blev paa Lærernes Raad sat i Boden. Der stod han sammen med Moderen; thi Faderen, som efterhaanden havde faaet Farve af de Grøn, han vejede, maatte tilfængs i Bagværelset. Derfra vilde han dog endnu være med i alt, maatte høre, hvad hver især folgte, lod, som han ikke hørte, til han fik dem saa nær, at han kunde klype dem. Og da Bagen var bleven ganske tør i denne lille Lampe, saa sluknede den en Nat. Konen græd uden at vide bestemt hvorfor, men Sønnen kunde ikke klype en Taare. Da de havde Penge nok at leve af, hævede de Handelen, udrykkede hvert Minde og gjorde Boden om til Dagligstue. Der satte Moderen sig ind ved Vinduet og strikkede Strømper; Pedro satte sig i det Værelse, som var paa den anden Side af Gangen, og blæste Fløjte. Men strax Sommeren kom, købte han en liden, let Sejlbaad, drog over til Holmen og laa, hvor Gunlaug havde ligget.

Og som han en Dag hvilede der borti Lynget, saa han en Baad styre lige mod, lægge til ved Siden af hans og Gunlaug stige ud. — Hun var aldeles den samme, blot fuldvoksen og højere end andre Kvindfolk. Men netop som hun nu fik Øje paa ham, veg hun ganske langsomt; hun havde ikke tænkt sig, at ogsaa han var bleven voksen.

Dette blege, magre Ansigt kjendte hun ikke; det var ikke længere ihjeligt og fint, det var fløvt. Men

ved at se paa hende fik Djet en stille Lysning ud af fordums Drømme; hun gik atter paa, og for hvert Skridt, hun kom, faldt der som et Aar af ham, og da hun stod hos ham, hvor han var sprunget op, da lo han som et Barn, da talte han som et Barn; det gamle Ansigt laa over et forgjemt Barn; han var nok bleven ældre, men han var ikke voxet.

Dog — netop dette Barn søgte hun, og nu, da hun havde fundet det igjen, vidste hun ikke, hvad hun videre skulde gjøre: hun lo og blev rød. Uvilkaarlig følte han som en Magt i sig; det var første Gang i hans Liv, han blev smuk i samme Stund, det varede maaske blot et Øjeblik, men i dette Øjeblik var hun taget.

Hun var af de Naturer, som blot kan elske, hvad der er svagt, hvad de har baaret paa sine Hænder: hun havde tænkt at være i Byen i to Dage, hun blev i to Maaneder. I disse to Maaneder voxede han mere end i al sin øvrige Ungdom; han løftedes saa vidt op af Drøm og Døs, at han lagde Planer; han vilde bort, han vilde lære at spille! Men som han atter en Dag htrede dette, blev hun bleg og sagde: „Ja, — men saa maa vi gifte os først.“ Han saa paa hende, hun saa vist igjen, de blev begge ildrøde, og saa sagde han: „Hvad vilde Folk sige til det?“

Gunlaug havde ikke tænkt over, at han kunde ville andet end det, hun vilde, fordi hun aldrig kunde ville andet end det, han vilde. Men nu saa hun det lige ind i Sjælen paa ham, at han aldrig en Stund havde tænkt paa at dele andet med hende end det, hun gav. Hun opdagede i et Minut, at saadan havde det været hele deres Liv. Hun havde begyndt i Medlidenhed og

sluttet i Kjærlighed til det, som hun selv havde været god imod. Havde hun nu haft Sindighed blot en liden Stund; thi han saa hendes opluende Harm, blev ræd og raabte: „Seg vil!“ — hun hørte det; men Harmen over egen Dumbhed og hans Ufelhed, over egen Skam og hans Fejghed kogte i en saadan glødende Hast op mod Sprængningens Stund, — at aldrig er en Kjærlighed, begyndt i Barndom og Aftensol, vugget af Bølger og Maanekkin, ledsaget af Fløjte og sagte Sang, endt bedrøveligere; thi hun greb ham med begge sine Hænder, løftede ham og ret af Hjærtens Fylde rundjulede ham, rode derpaa tilbage til Byen og gif over Fjældene med det samme.

Han var sejlet ud som en forelsket Yngling, der er paa Vej at erobre sin Manddom, han rode hjem igjen som en Olding, der ingen Manddom har haft. Kun een Erindring ejede hans Liv, og den havde han daarlig tabt; kun eet Sted i Verden havde han at tage tilbage til, og did turde han ikke mere komme. I Grubleriet over sin egen Glendighed, og hvordan egentlig dette alt-sammen var kommet, faldt hans Foretagksomhed ned som i en Myr og kom aldrig mere op. Byens Smaagutter, som havde mærket sig hans Underlighed, begyndte snart at plage ham, og da han var Byen en uklar Person, saasom ingen rigtig vidste, hverken hvad han levede af eller tog sig for, saa faldt det heller ingen ind at værge ham. Han turde snart ikke mere gaa ud, i alt Fald ikke paa Gaden. Hans hele Tilværelse blev en Kamp med Smaagutter; de øvede maaske samme Nytte som

Rundjule o: giennembanke. Myr o: Mose.

Myg i Sommerbarmen; thi han vilde uden dem være sunken hen i en uafsladelig Døs.

Gunlaug kom ni Aar efter til Byen lige saa uventet, som hun var kommen væk. Hun havde da en Tente med sig paa otte Aar, ganske som hende selv fordem, kun at alt var finere og ligesom overdraget af en Drøm. Gunlaug havde været gift, sagdes der, havde nu arvet og kom til Byen for at sætte et Værtskab for Sjømand.

Hun styrede dette saaledes, at til hende søgte Kjøbmænd og Skippere for at faa Folk, til hende Matroserne for at faa Hyre. End videre bestilte hele Byen sin Fisk der. Hun tog aldrig en Skilling for denne sin Mellemhandel, men brugte despotisk Magten, den gav hende. Hun var ganske bestemt Byens mægtigste Mand, skjønt hun var en Kvinde, og skjønt hun aldrig forlod sit Hus. Hun kaldtes „Fiske-Gunlaug“ eller „Gunlaug i Bakken“; Titelen „Fisferjenten“ gik over paa Datteren, som sprang om i Spidsen for Byens Smaagutter.

Hendes Historie er det, som skal fortælles; hun havde noget af Moderens Naturkraft, og hun fik Lejlighed til at øve den.

Andet Kapitel.

Byens mange yndige haver duftede efter Regn i sin anden og tredje Blomstring. Solen gik ned over de evige Snefjælde, hele Himlen der borte var Ild og Røg, og Snetinderne gav dæmpet Gjenstien. De nærmere Fjælde stod i Skygge, men lysnede dog af sin mangefarvede Høstfug; Holmene, som midt i Fjorden,

een efter een, fulgte hverandre indover, ret som kom de roende, gav i sin tætte Skog endnu stærkere Farvespil end Fjældene, fordi de laa nærmere. Søen var blifstille, et stort Skib varpede indover. Folk sad ude paa fine Trætrapper, halvt dækkede af Rosenbuske paa begge Sider; man talte til hverandre fra Trap til Trap, flyttede ogsaa over, eller man vexlede Hilsener med de spaserende, som søgte udenfor til de lange Alleer. Et Piano kunde tone ud af et aabent Vindue, ellers hørtes næppe en Lyd mellem Samtalerne; det sidste Solskin over Søen øgede Følelsen af, at her var stille.

Da rejste sig med een Gang midt i Byen sliq en Støj, som om Byen blev stormet. Gutter skreg, Jenter hvinte, andre Gutter raabte Hurra, Kærringer skjændte og kommanderede, Politibetjentens store Hund gøde og alle Byens Bixjer svarede; de, som var inde, maatte ud, ud! — Støjen blev saa uhyre, at selv Amtmanden maatte vende sig paa sin Trap og lade disse Ord falde: „Der maa være noget paafærde.“

„Hvad er det?“ overfaldt man dem med, som stod paa Trapperne, naar man selv kom fra Alleerne. — „Ja, hvad er det?“ svarede de, som sad paa Trapperne. — „Kjære, hvad er det?“ spurte nu alle, naar nogen kom udover fra Midten af Byen; men da denne By ligger i Halbmaane om en Bugt i magelig Bøjning, saa varede det meget længe, før alle Mennesker i begge Ender havde hørt Svaret: „Det er bare Fisterjenten.“

Denne foretagsomme Sjæl, som var skyttet af en frygtelig Mor, og som var vis paa hver Sjømands

Bixje o: Hund (egtl. Hundhund).

Forsvar (thi for ſaadant fik de altid en fri Dram hos Moderen), havde i Spidsen for ſin Hær af Smaagutter overfaldet et stort Ebletræ i Pedro Dhlsens Frugthave. Slagplanen var følgende: Nogle Gutter ſkulde drage Pedro hen til Forſiden af Huſet ved at lade hans Roſenbuſke klaſke mod Ruderne; ſamtidig ſkulde en rhyſte Træet, ſom ſtod midt i Haven, og de andre kaſte Ebleterne i alle Retninger over Gærdet, ikke for at ſtjæle dem — langtſra! — bare for at have Moro. Denne ſindrige Plan var ſamme Aften udklækket bag Pedros Have; men nu vilde Lykken, at Pedro ſad indenfor Gærdet og hørte hvert Ord. Noget før beſtemt Tid fik han ſaa Dyens fordrufne Politibetjent og hans ſtore Hund ind i Bagværelſet, hvor begge blev trakteret. Da Fisſterjentens Haarkrul ſaas over Plankeværket, og ſamtidig en Mængde ſmaa Fjæs tittede over paa alle Kanter, lod Pedro hine Gavthve foran Huſet klaſke hans Roſenbuſke, alt de orkede, — han ventede rolig i Bagværelſet. Og da alle i Haven i ſtor Stilhed var ſamlet om Træet, og Fisſterjenten barbenet og forreven oppe for at rhyſte, ſprang Biſlagdøren op, og Pedro og Politibetjenten ſtormede ud med Stokke og den uhyre Hund bagefter! Et Forfærdelſens Skrig rejſte ſig blandt Gutterne; en Flok Smaajenter, ſom i al Uſkyldighed legede „Sidſten“ udenfor Plankeværket, trode, nogen blev myrdet derinde, og gav ſig til at hvine paa det frygteligſte; de Gutter, ſom var undsluppet, raabte Hurra, de, der endnu hang paa Plankeværket, ſkreg under Stokkenes Dans, og for at alt ſkulde være fuldſtændigt, ſteg op af Dybet, ſom altid, hvor Gutter ſkriger, nogle gamle Rærringer og ſkreg med. Pedro og Politibetjenten blev ſelv forfærdede og maatte

forhandle med Rørringerne; men imidlertid løb Gutterne. Hunden, som Gutterne var mest ræd, satte efter over Gærdet, — thi dette var noget for ham! — og nu fløj de som vilde Vænder, Gutterne, Jenterne, Hunden og Skrigene, ud over al Byen.

Under dette sad Fiskerjenten ganske stille i Træet og tænkte, at ingen havde lagt Mærke til hende. Sammenkrøben i det allerøverste, fulgte hun Stridens Gang gennem Løvet. Men da Politibetjenten i Kaseri var gaaet udenfor til Rørringerne, og Pedro Ohlsen stod alene i Haven, gik han lige under Træet, saa op og raabte: „Kom ned med dig paa Timen, dit Skarn!“ — Det gav ikke et Sny fra Træet. — „Vil du komme ned med dig, siger jeg! Jeg veed, du er der!“ — Den fuldstændigste Stilhed. — „Jeg skal gaa ind efter Geværet mit og skyde op, skal jeg!“ Han gjorde Mine til at gaa. — „Hu-hu-hu!“ begyndte det oppi Træet. — „Ja, du kan gjerne tudskraale, for du skal faa en hel Hagladning op i dig, skal du!“ — „U-hu, hu, hu-hu!“ svarede det i Ugletone, „jeg er saa ræd!“ — „Na, du er Fanden, er du. Du er den værste Uhykkesunge i hele Flokken, men nu har jeg dig!“ — „Na, kjære, go'e, snille Dere! Jeg skal aldrig gjøre det mere,“ — i det samme kylede hun et raaddent Æble lige i Næsen paa ham, og en rig Tubellatter trillede efter! Æblet kagede sig udover, og mens han pillede sig ren, hoppede hun ned; hun hang alt i Plankværket, før han kunde komme efter, og hun havde hevet sig over, hvis hun ikke var bleven saa ræd, at han var bagefter, saa hun slap sig i Stedet for rolig at arbejde videre. Men da han tog hende, satte hun i et Hvin; det skar, skingrede,

røt og ræmjede, han blev forfærdet og slap. Paa hendes Rædselsignal stimeede Folk til udenfor Blankeværket, hun hørte det og fik strax Mod. „Lad mig gaa, eller jeg siger det til Mor!“ truede hun og var bare Syn og Lue. Da kjendte han dette Uafsyn og skreg: „Din Mor? Hvem er din Mor?“ — „Gunlaug i Bakken, Fiske-Gunlaug,“ gjentog Ungen triumferende, hun saa, han var ræd. Han havde, nærsynet som han var, aldrig set Jenten før nu, han var den eneste i Byen, som ikke vidste, hvem hun var; han vidste ikke engang, at Gunlaug var i Byen. Som besat skreg han: „Hvad hedder du?“ — „Petra!“ raabte den anden endnu højere. — „Petra,“ hvinte Pedro, vendte sig og løb ind mod Huset, som om han havde talt med Fanden. Men da den blegeste Rædsel og den blegeste Brede ser ligedan ud, trode hun, at han styrtede ind efter Geværet, Frygten tog hende, hun følte alt Haglene bag, og da man i det samme havde brudt op Porten udefra, foer hun igjennem, hendes mørke Haar laa bag hende som en Forstrækkelse, Djene skød Ild, Hunden, som hun just traf, vendte og fulgte gøende, og saadan faldt hun ind over Moderen, som kom fra Køkkenet med et Suppefad, og Jenten op i Suppen, og Suppen paa Gulvet, og et „saa til Helvede!“ efter dem begge. Men der hun laa i Suppen, skreg hun: „Han vil skyde mig, Mor, skyde mig!“ — „Hvem vil skyde dig, dit Trolde?“ — „Han, Pedro Dhlsen, vi tog Ebler fra ham,“ — hun turde aldrig sige andet end Sandhed. — „Hvem taler du om, Barn?“ — „Om Pedro Dhlsen, han er efter mig med

Ryte (røt) og ræmjede: hujede og hvinede.

et stort Gevær, han vil skyde mig!" — „Pedro Ohlsen!" rasede Moderen og lo, hun var bleven saa stor. Barnet tog paa at græde og vilde fly. Men Moderen sprang over hende, de hvide Tænders Rovlyst lyste, hun greb hende ved Skuldrene og lattede hende: „Sagde du ham, hvem du var?" — „Ja, ja, ja, ja!" Barnet holdt Hænderne bedende op. Da rejste Moderen sig i hele sin Størrelse: „Saa han fik det at vide! — — Hvad sagde han?" — „Han løb ind efter et Gevær, han vilde skyde mig." — „Han skyde dig!" lo hun i høj Haan. — Barnet havde forstræmt og overstænket af Suppe sneget sig hen i Krogen, stod og tørrede sig og græd, da Moderen atter kom. „Dersom du gaar til ham," sagde hun og tog og rystede hende, „eller taler med ham, eller hører paa ham, saa Gud hjælpe baade ham og dig! — Sig ham det fra mig!" gjentog hun truende, da Barnet ikke strax svarede. — „Ja, ja, ja, ja!" — „Sig ham det fra mig!" gjentog hun saa endnu engang, men sagte og nikkende til hvert Ord, idet hun gik.

Barnet vaskede sig, byttede og satte sig i sine Søndagsklæder udenfor paa Trappen. Men som hun huffedes Forfærdelsen, hun havde været i, hikkede Graaden op igjen. — „Hvad græder du for, Barn?" spurte en Stemme saa venlig som ingen, hun før havde hørt. Hun saa op: foran hende stod en fintbygget Mand med højt Ansigt og Briller. Hun stod strax op; thi han var Hans Degaard, en ung Mand, for hvem hele Byen rejste sig. „Hvad græder du for, Barn?" Hun saa paa ham og sagde, at hun havde villet tage Ebler af Pedro Ohlsens Have sammen med „nogle andre Gutter"; men saa var Pedro og Politibetjenten komne

og saa —; hun husede, at Moderen havde gjort hende usikker paa hint med Skydningen, saa hun turde ikke fortælle det; men hun gav et langt Suk i Bederlag. „Er det muligt,“ sagde han, „at et Barn i din Alder kan være med at gjøre en saa stor Skynd?“ Petra saa paa ham; hun havde nok vidst, det var Skynd, men hun havde altid hørt den forkyndt paa følgende Maade: „Din Helvedes Unge, din forkrøllede Satan!“ Nu blev hun skamfuld. — „At du ikke gaar paa Skole og lærer Guds Bud til os om, hvad der er godt og ondt!“ Hun stod og strøg paa Kjolen og svarede, at Mor vilde ikke, hun skulde gaa paa Skole. — „Du kan maaske ikke engang læse?“ Jo, læse kunde hun. Han tog op en liden Bog og gav hende. Hun saa i den, vendte den og saa udenpaa den; „jeg kan ikke læse saa fin Stil,“ sagde hun. Men hun maatte til og blev med eet inderlig dum; Dine og Mund hang, alle Lemmer slappedes: „G=u=d H=r=r Gud Herren f=a=g, Gud Herren sagde til M=M=“ — „Men bevar os: kan du endnu ikke læse! Og du er et Barn paa 10—12 Aar. Vil du ikke gjerne lære at læse?“ Hun slæbte efterhaanden frem, at det vilde hun nok. „Saa kom med mig, vi maa strax tage fat!“ Hun rørte paa sig, men for at se ind i Huset. „Ja, sig det til din Mor,“ sagde han. Moderen gik netop forbi, og da hun saa Barnet tale med en fremmed, kom hun ud paa Stenhellen. „Han vil læse med mig,“ sagde Barnet tvivlsomt, med Djnene paa Moderen. Denne svarede ikke, men satte begge Hænder i Siden og saa paa Ddegaard. „Deres Barn er et vankundigt Barn,“ sagde han; „De kan ikke forsvare for Gud eller Mennesker at lade hende gaa saaledes.“ — „Hvem er du?“ spurte Gunlaug

Karpt. — „Hans Degaard, Søn af eders Præst.“
Hendes Ansigt klarnede lidt, hun havde hørt idel godt om ham. Han begyndte igjen: „Naar jeg engang imellem har været hjemme, har jeg lagt Mærke til dette Barn. 3 Dag er jeg bleven mindet om hende paa nh. Hun maa ikke længer øve sig bare paa det, som er slet.“
Moderens Ansigt udtrykte thdelig: „Hvad rager det dig?“ Men rolig spurte han: „Hun skal jo dog lære noget?“ — „Nej.“ — En let Rødme fløj over hans Afsyn: „Hvorfor ikke?“ — „Er de kanske bedre, de, som lærer noget?“ Hun havde kun gjort een Erfaring, men den holdt hun fast. — „Det undrer mig, at noget Menneſte kan spørge derom!“ — „Ja vist; — jeg veed, de er ikke bedre;“ hun gik ned ad Trappen for at faa Ende paa dette Tøv. Men han gik lige i Bejen for hende: „Her er en Pligt, som De ikke skal gaa forbi. De er en uforſtandig Mor.“ Gunlaug maalte ham fra Top til Taa; „hvem har sagt dig, hvad jeg er?“ sagde hun, idet hun gik forbi ham. — „Det har De ſelv, og netop nu; thi De maatte ellers have ſet, at dette Barn gaar til Grunde.“ Gunlaug vendte ſig, Dje mødte Dje; hun ſaa, han vedſtod, hvad han havde ſagt, og hun blev ræd. Hun havde kun omgaaedes Sjømænd og Forretningsfolk; et ſaadant Sprog havde hun aldrig hørt. „Hvad vil du mit Barn?“ spurte hun. — „Lære hende, hvad der hører til hendes Sjæls Frelſe, og ſaa ſe, hvad hun ſkal blive.“ — „Mit Barn ſkal ikke blive andet end det, jeg vil.“ — „So hun ſkal; hun ſkal blive det, Gud vil.“ — Gunlaug blev dum; „hvad vil det ſige?“ ſagde hun og kom nærmere. — „Det vil ſige, at hun ſkal

lære, hvad hun har faaet Evner til; thi derfor har Gud givet dem." — Nu kom Gunlaug ganſte nær; „ſkal jeg da ikke raade for hende, jeg, ſom er hendes Mor?“ ſpurte hun, ſom vilde hun virkelig læres. — „Det ſkal De, men De maa agte paa andres Raad, ſom veed bedre; De maa agte paa Vorherres Vilje.“ — Gunlaug ſtod en Stund ſtille. „End om hun lærer for meget," ſagde hun; „Fattigmands Barn!" lagde hun til og ſaa ømt paa Datteren. — „Lærer hun for meget for ſin Stand, har hun dermed naaet en anden Stand." — Hun fattede ſtrax hans Mening, men ſagde ſom for ſig ſelv, idet hun ſaa mere og mere tungſindig paa Barnet: „Dette er farligt." — „Derom er ikke Spørgſmaal," ſagde han mildt, „men om, hvad der er ret." — Hendes stærke Dine fik et underligt Udtryk: hun ſaa atter gjennemtrængende paa ham; men der laa ſaa megen Sandhed i hans Stemme, Ord, Maſyn, at Gunlaug følte ſig ſlagen. Hun gik hen til Barnet, lagde Hænderne om hendes Hoved og kunde ikke tale.

„Jeg ſkal læſe med hende fra nu af, til hun er konfirmeret," ſagde han ſom for at hjælpe hende; „jeg ønſker at tage mig af dette Barn." — „Og ſaa vil du tage hende fra mig?" Han ſtansede og ſaa ſpørgende paa hende. „Du forſtaar det viſt bedre end jeg," kæmpede hun frem; „men var det ikke, fordi du nævnte Vorherre," — hun ſtansede; hun havde klappet Datterens Haar tilrette, nu tog hun et Tørklæde af ſig ſelv og bandt hende om Halsen. Hun ſagde ikke paa anden Maade, at Barnet ſkulde ſaa følge ham, men hun ſkyndte ſig bag om Huſet, ſom vilde hun ikke ſe det.

Han følte ved denne Adfærd en pludſelig Frhgt for det, han i ungdommelig Iver her havde paataget

fig. Men Barnet følte Frygt for den, som første Gang havde overbundet hendes Moder, og med denne gjensidige Frygt gif de til deres første Undervisningstime.

Fra Dag til Dag syntes han imidlertid, at hun voksede i Kløgt og Kundskab, og hans Samtaler med hende tog stundum af sig selv en ganske egen Retning. Han førte ofte Personerne af Bibel- og Verdenshistorien frem paa den Maade, at han pegte paa det Kald, Gud havde givet dem. Han dvælede ved Saul, der drev vildt omkring, og ved en Gut som David, der vogtede sin Faders Hjord, til Samuel kom og lagde Herrens Haand paa dem. Størst var dog Kaldet, da Herren selv gif paa Jorden, stansede ved Fischerlejet og kaldte. Og den fattige Fischer rejste sig og gif med — til Nød som til Død, men altid i Glæde; thi Følelsen af Kald bærer gennem alle Gjenbordigheder.

Denne Tanke fulgte hende, og hun kunde tilsidst ikke holde den ud, men spurte ham om sit eget Kald. Han saa paa hende, til hun blev rød, svarede saa, at gennem Arbejde naar man sit Kald; det kan være beskedent og lille, men det er der for alle. Nu kom der stor Iver over hende; den drev hendes Arbejde med den voksnes Kraft, den tumlede hendes Lege og asmagrede hende selv. Hun fik æventyrlige Længsler: at klippe sit Haar, klæde sig som Gut, drage ud og kæmpe! Men da hendes Lærer en Dag sagde, at hendes Haar var saa smukt, naar hun kun vilde flide det, fik hun sit Haar kjært, og for sit lange Haars Skyld ofrede hun Heltenavnet.

Siden blev det hende mere end før at være Pige, og roligere skred hendes Arbejde frem, oversvævet af skiftende Drømme.

Tredje Kapitel.

Hans Ddegaards Fader var som Unggut vandret ud fra Ddegaard Bygd i Bergens Stift; Folk havde taget sig af ham, og han var nu en lærd Mand og streng Prædikant. Han var tillige en myndig Mand, ikke saa meget i Tale som i Gjærning; thi han „huskede godt“, som man sagde. Denne Mand, som med Sejs-
hed fik alt sit frem, skulde imidlertid stanses et Sted, hvor han mindst ventede det, og hvor det gjorde mest ondt.

Han havde tre Døtre og en Søn. Sønnen, Hans, var Skolens Kys; Faderen forberedte ham selv og tog daglig Glæde deraf. Hans havde en Ven, som han hjalp til at blive sin Sidesammerat, og som derfor elskede ham næst sin Moder over alt paa Jorden. De gik sammen paa Skole og sammen til Universitetet; de gjorde sammen de to første Examina, skulde nu sammen tage fat paa det samme Embedsstudium. En Dag som de efter aftalt Kæseplan gik frejdige ned ad Trappen, vilde Hans i Følelse af godt Mod og Glæde kaste sig paa Sammersatens Ryg, men bragte derved denne til et Fald, som nogle Dage senere gav Døden. Den døende bad sin Moder, som var Enke og nu mistede sit eneste Barn, om at gjøre ham til Vilje og tage Hans op i Sønns Sted. Moderen døde næsten samtidig med Sønnen, men ifølge Testamente tilfaldt hendes meget betydelige Formue Hans Ddegaard.

Det varede næsten Aar og Dag, før Hans kunde komme til sig selv efter dette. En længere Udenlandsrejse løftede ham saa vidt, at han kunde holde sit theolo-

gisse Studium frem, til han blev færdig; men han var ikke at formaa til at gjøre Brug af sin Examen.

Faderens hele Haab havde staaet til at se ham som Hjelpepræst, men nu var han ikke engang at formaa til at stige paa Prækestolen en eneste Gang; han gav altid det samme Svar: han følte intet Kald. Dette var Faderen en saa bitter Skuffelse, at den gjorde ham flere Aar ældre. Han var kommen sent til, var alt en gammel Mand og havde arbejdet strængt og altid med hint Maal for Dje. Nu sad Sønnen ovenover ham i samme Hus, bode stadfælig gjennem mange Værelser; men nedenunder i det lille Kontorkammer ved Lampen, som lyfte ind i Alderdommens Nat, sad den altid arbejdende gamle Præst. Han hverken kunde eller vilde efter denne Skuffelse tage fremmed Hjælp, ej heller vilde han føje sin Søn og slutte; han kjendte derfor ingen Hvile Sommer eller Vinter; men Sønnen gjorde hvert Aar en længere Udenlandsrejse. Naar han var hjemme, omgikkes han ingen, uden for saa vidt han i større eller mindre Taushed spiste Middag ved Faderens Bord. Men vilde nogen tale med ham, mødtes de af en overlegen Klarhed og en Sandhedsiver, som altid gjorde Samtalen ængstelig. Han var aldrig i Kirke; men han gav mere end sine halve Indtægter til velgjørende Dje-med og altid med den mest bestemte Forskrift for deres Brug.

Denne Godgjørenhed var i sin Storartethed saa forskjellig fra denne lille Bys snævre Sædvaner, at den overvældede alle. Kom hertil hans Tilbageholdenhed, hans bestandige Udenlandsrejser og alles Frygt for at tale med ham, saa kan man skjønne, at han blev noget hemmelighedsfuldt, som man tillagde alle mulige Evner

og ſin egen bedre Dom. Da denne Mand nedlod ſig til at tage Fisſterjenten op i ſin daglige Omſorg, var hun adlet.

Nu vilde den ene ſom den anden ogſaa tage ſig af hende, iſær Kvinder. Hun kom en Dag klædt i alle Regnbuens Farver: hun havde taget alle ſine Foræringer paa ſig og trode, hun rigtig var efter hans Smag, da han altid vilde have hende pæn. Men aldrig før ſaa han hende, før han forbød hende nogensinde at tage mod noget; han kaldte hende forſængelig, toſſet: hun ſatte ſig bare tomme Maal og tog ſin Glæde af Narreſtreger. Da hun næſte Morgen kom med forgrædte Øjne, tog han hende med paa en Spaſeretur ovenfor Byen. Nu fortalte han hende om David, ſaaledes ſom han idelig tog nu denne, nu hin Skikkelse og gjorde det velkjendte nyt for hende. Førſt ſkildrede han ham i hans Ungdom, ſom han gik der, ſkøn og rig paa Kræfter og i ſorgløs Tro. Derfor kom han med i Triumftog, før han endnu var voksen. Han blev fra Hyrde kaldet til Konge, han bode i Huler, men han endte med at bygge Jeruſalem. Han ſad i fagre Klæder og spillede for den ſyge Saul, men da han ſelv var bleven en ſyg Konge, spillede og ſang han for ſig ſelv, klædt i Angerens Bjalter. Da han havde øvet ſine Storbærk, hvilede han ud hos Synden, ſaa kom Profeten og Straffen, og han blev atter Barn. David, ſom kunde løfte alt Herrens Folk op i Lovſang, laa ſelv ſønderknuſt for Herrens Fod. Var han ſkjønneſt, naar han ſejerkronet dansede foran Arken efter ſine egne Sange, eller naar han i ſit Kønſammer betlede om Naade af den ſtraffende Haand?

Hun havde Natten efter denne Samtale en Drøm,

som hun hele sit senere Liv ikke glemte. Hun var nemlig kommen op paa en hvid Hest i Triumftog, men samtidig dansede hun selv foran Hesten i Pjalter.

God Tid efter var det, at Pedro Ohlsen, som hun siden hin Dag i Haven havde set komme altid nærmere, en Kvæld, hun sad ved Skogkanten ovenfor Byen og læste sine Lektier, gik tæt forbi og med et underligt Smil hvistede: „God Kvæld!“ — Stjont Nar var gaaet, stod Moderens Forbud mod at tale med ham saa stærkt for hende, at hun ikke svarede. Men Dag efter Dag gik han forbi paa samme Maade og altid med samme Hilsen; tilsidst ventede hun ham, naar han ikke kom. Snart gjorde han et lidet Spørgsmaal i Forbigaaende, lidt efter voksede det til to, og endelig blev det til Samtaler. Efter en saadan lod han en Dag en Sølvdaler glide ned i hendes Fang og løb sjæleglad med det samme. Nu var det imod Moderens Bud at tale med ham; det var mod Odegaards at tage mod Gaver af nogen. Det første Bud havde hun efterhaanden overtraadt, men mindedes det nu, da det havde ledet til ogsaa at overtræde det andet. For at fri sig for Pengene, fik hun fat i nogen, som hun trakterede dem paa; det var dem dog ikke muligt trods al Umage at spise for mere end 4 Ort. Men saa angrede hun bagefter ogsaa dette, at hun havde ødelagt Daleren i Stedet for at give den tilbage. Den Ort, som laa igjen i Lommen, svød, som kunde den brænde Hul paa Klæderne: hun tog og kastede den i Sjøen. Men dermed var hun ikke kvit Daleren. Hendes Tanker var brændte af den. Naar hun tilstod, maatte det gaa over, det følte hun; men Moderens forfærdelige Raseri fra sidst og Odegaards inderlig gode Tro til hende stod hver paa

sin Maade lige skræmmende. Mens Moderen intet saa, opdagede Degaard snart, at hun droges med noget, som gjorde hende ulykkelig. I Omhed spurte han en Dag, hvad det var, og da hun i Stedet for Svar brast i Graad, trode han, at der var Mangel hjemme, og gav hende 10 Species. Nu gjorde dette, at hun trods sin Skyld imod ham fik Penge af ham, et stærkt Indtryk, og da hun oven i Kjøbet havde faaet Penge, som hun aabent kunde give Moderen, ærlige Penge, saa følte hun dette som Frigjørelse for Brøden og overgav sig til den stærkeste Glæde. Hun tog hans Haand med begge sine, hun takkede, hun lo, hun hoppede paa Pletten, der hun stod, Henrykkelsen straaledede gjennem Taarerne, mens hun saa paa ham, saadan som en Hund ser paa sin Herre, naar den skal følge ham ud. Han kjendte hende ikke igjen; hun, som ellers sad borte i det, han jagde, tog Magten fra ham; for første Gang følte han en stærk, vild Natur oplade sig, for første Gang sendte Livets Kilde sin røde Strøm ud over ham, og han veg purpurhed tilbage. Men hun foer paa Døren og op ad Bakkerne for at tage Bejen fra Byen hjem. Der lagde hun Pengene paa Bagstehellen foran Moderen og faldt hende selv om Halsen. „Hvem har givet dig Penge?“ sagde Moderen og var allerede vred. — „Det har Degaard, Mor; han er det største Menneske paa Jorden!“ — „Hvad skal jeg med dem?“ — „Det veed jeg ikke; — Gud, Mor, dersom du vidste —“ hun kastede sig atter om Halsen paa hende, hun kunde nu sige, og hun vilde nu sige hende alt. Men Moderen frigjorde sig med Utaalmod: „Vil du have mig til at

tage Fattighjælp? Bring ham Pengene strax tilbage! Har du indbildt ham, at jeg trænger, har du løjet!" — „Men Mor?" — „Bring ham paa Stedet Pengene, siger jeg, eller jeg gaar selv til ham med dem og kaster dem i ham, ham, som har taget mit Barn fra mig!" Moderens Mund dirrede efter de sidste Ord; Petra begav sig tilbage, mere og mere bleg, aabnede Døren sagte og gik sagte ud af Huset. Før hun ret vidste deraf, var Tispecieffedlen bleven til Stumper mellem hendes Fingre. Opdagelsen heraf forløstes i et Udbrud af Harm mod Moderen. Men Degaard maatte intet vide, — jo, han skulde vide alt! Før ham maatte ikke lyves! — Et Øjeblik efter stod hun i hans Hjem og fortalte ham, at Moderen ingen Penge vilde modtage, og at hun i sin Harm over at skulle gaa tilbage med dem havde revet Sedlen itu. Hun vilde fortælle mere, men han tog saa koldt imod hende, han bad hende nu gaa hjem, idet han gav hende den Advarsel med, at vise sin Moder Ædighed, selv hvor den faldt tung. Dette syntes hende dog underligt; thi saa meget vidste hun, at han ikke gjorde, hvad Faderen helst vilde! Paa Hjemvejen brast det løs, og netop da mødte hun Pedro Ohlsen. Ham havde hun al denne Tid skyet og vilde det samme nu, thi fra ham kom Ulykken. „Hvor har du været?" spurte han og fulgte. „Er noget gaaet dig imod?" Bølgegangen i hendes Sind var saa høj, at den kunde kaste hende, hvor hen det skulde være, og ret overtænkt, saa forstod hun ikke, hvorfor Moderen netop skulde forbyde hende at omgaaes ham; det var vel et Udfald, det ene som det andet. „Veed du, hvad jeg har gjort?" sagde han næsten ydmyg, da hun var stanset. „Jeg har kjøbt en Sejlbaad til dig; — jeg tænkte, du kunde

have Lyft til at sejle," og han lo. Hans Godhed, som havde noget af den fattiges Bøn, kunde netop nu røre hende; hun nikkede, — og da fik han travelt, han hviskede ivrig, at hun skulde gaa udenom Byen i Alleen til højre lige til det store, gule Møst; der bagom skulde han komme og hente hende; der kunde ingen se det. Hun gik, og han kom, glad, men ærbødig som et gammelt Barn, og tog hende ind. De sejlede en Stund rundt i den lette Bris, lagde saa til ved en Holme, hvor de gjorde Baaden fast og steg op. Han havde forskjelligt godt med til hende, som han med frygtsom Glæde gav hende, og han tog sin Fløjte frem og spillede. Hun glemte en Stund sin Sorg ved at se paa hans Glæde, og da svage Folks Glæde gjør vemodig, kom hun med det samme til at holde af ham.

Efter denne Dag havde hun en ny og stadig Hemmelighed for Moderen, og dette gik snart over til at holde Moderen udenfor alt. Gunlaug spurte ikke; hun trode helt, til hun engang mistrode helt.

Men ogsaa for Ddegaard havde Petra Hemmelighed fra denne Dag; thi hun modtog mange Gaver af Pedro Dhlsen. Ej heller Ddegaard spurte, hele Undervisningen blev Dag for Dag holdt paa fjærnere Hold. Petra var altsaa nu delt mellem tre; hos den ene talte hun ikke om de andre, og hun havde noget, hun dulgte for hver især.

Men under dette var hun bleven voksen uden selv at vide deraf, og en Dag meldte Ddegaard hende, at hun skulde konfirmeres.

Dette Budskab fyldte hende med stor Uro; thi hun

vidste, at med Konfirmationen tog Undervisningen Slut, og hvad skulde det saa blive til? Moderen lod et Kvistværrelse bygge paa sit Hus; hun skulde efter sin Konfirmation faa eget Rum; den uafsladelige Hamring og Bankning mindede hende smertelig. Degaard saa hende blive mere og mere stille, undertiden saa han ogsaa, at hun havde grædt. Religionsundervisningen gjorde under disse Omstændigheder meget Indtryk, skjønt Degaard med stor Omhu undveg alt, som kunde røre hende. Af den Grund afsluttede han en fjorten Dages Tid før Konfirmationen Undervisningen med den korte Bæst, at dette var den sidste Time. Hermed mente han den sidste med ham; thi han vilde nok videre sørge for hende, men ved andre. Hun blev imidlertid siddende, der hun sad, Blodet veg tilbage, Djnene kunde ikke komme løs, og uvilkaarlig bevæget skyndte han sig at give en Grund: „Det er jo ikke alle unge Piger, som er voksne ved Konfirmationen; — men du føler vel, at saadan er det med dig.“ Om hun havde staaet i Skindet af en stor Fld, kunde hun ikke være bleven rødere, end hun blev ved disse Ord; Barmen bølgede, Djnene saa usikkert og fyldtes, og jaget videre skyndte han sig: „Skal vi kanske holde frem alligevel?“ Han vidste først bagefter, hvad han havde foreslaaet; det var urigtigt; han vilde tage det tilbage; men hun løftede allerede Djnene imod ham, hun sagde ikke ja med Læberne, men større kunde det ikke siges. For at undskylde sig for sig selv ved at give et Paaskud, spurte han: „Der er vel saa noget, du især ønsker at tage fat paa nu, noget, du“ — han bøjede sig mod hende — „føler Kald for, Petra?“ — „Nej!“ svarede hun saa hurtig, at han rødmede og faldt afkølet

tilbage i sine egne, aarlange Overvejelser; hendes uventede Svar havde vakt dem igjen.

At der rørte sig noget ejendommeligt i hende, havde han ikke tvivlet paa, lige fra hun var Barn, og han saa hende marschere sngende i Spidsen for Byens Guttekompanier. Men jo længere han underviste hende, desto mindre Forstand fik han paa hendes Begavelse. I hver Kørelse var den tilstede; hvad hun tænkte, hvad hun vilde, forkyndte Aand og Legeme, begge paa een Gang, af Magtens Fylde, med Skjønhedens Blink derover. Men sat i Ord, og især i Skrift, blev det kun Barnslighed. Hun saa ud som lutter Fantasi, men han fornåm den rigtignok især som Uro. Hun var meget flittig, men hendes Læsning gik mindre ud paa at lære end paa at komme frem; hvad der stod paa næste Side, fysiske hende mest. Hun havde religiøs Sans, men, som Provsten udtrykte sig, „intet Anlæg for et religiøst Liv“, og Degaard var ofte bekymret for hende. Nu stod han netop ved Udgangspunktet, uvilkaarlig flyttedes han i Tanken foran Stentrappen, hvor han havde modtaget hende, han hørte Moderens skarpe Stemme lægge Ansvar paa ham, fordi han havde nævnt Vorherre. Efter at have gaaet nogle Gange op og ned, tog han sig sammen. „Nu rejser jeg til Udlandet,“ sagde han med en vis Skyhed; „jeg har bedt mine Søstre tage sig af dig saa længe, og naar jeg kommer tilbage, skal vi videre prøve. Farvel! — Vi ses nok, inden jeg rejser!“ Han gik saa hurtig ind i næste Bærelse, at hun ikke engang fik tage ham i Haanden.

Hun saa ham igjen, hvor hun mindst havde ventet det, nemlig i Præstestolen ved Koret, lige foran sig, da hun i Flokken stod fremme paa Gulvet for at kon-

firmeres. Hun blev derover saa spændt, at hendes Tanker længe var borte fra den hellige Handling, hvortil hun i Nidmyghed og Bøn havde forberedt sig. Ja, om det var Degaards gamle Fader, saa stansede han og saa længe paa ham, da han traadte frem for at begynde. Snart skulde Petra een Gang til blive opskræmt i Kirken; thi noget nedenfor sad jo Pedro Dhlfen i nye, stive Klæder: han strakte netop Hals for at se over Gutternes Hoveder hen i Pigeflokken til hende! Han dukkede strax ned igjen; men gjentagende saa hun ham stikke det thndhaarede Hoved op for atter at dukke; dette bortkaldte hendes Tanker, hun vilde ikke se, men hun saa, og der, — netop som alle de andre vare dybt grebne, mange i Taarer — forfærbedes Petra ved at se Pedro stige op, men stivne, aabne Mund og Djne, blive klomset, uden Evne til at sætte sig eller flytte sig; thi overfor ham stod Gunlaug ret op i sin fulde Højde. Petra gøs ved at se hende; thi hun var hvid som Alterdugen. Hendes sorte, krusede Haar syntes at rejse sig, mens Djnene pludselig fik en frastødende Kraft, som kunde de sige: „Bort fra hende, hvad vil du hende!“ Han sank ogsaa sammen paa Bænken under dette Blik, og en Stund efter listede han ud af Kirken.

Siden fik Petra Ro, og jo længere det skred frem, desto stærkere kom hun med. Og da hun vendte tilbage efter at have givet Løftet og gennem Graad saa til Degaard som den, der stod alle hendes gode Forsætter nærmest, lovede hun i sit Hjærte, at hun ikke vilde gjøre hans Tro til Skamme. Det trofaste Dje, som saa lysende tilbage paa hende, syntes at bede om det samme; men

Klomset o: lammet, stivnet af Stræl.

da hun var kommen paa sin Plads og endnu engang vilde finde ham, var han borte. Hun gik snart hjem med Moderen, som undervejs lod falde: „Nu har jeg gjort mit; — nu faar Vorherre gjøre sit.“

Da de havde spist sammen, de to alene, sagde hun videre, idet hun rejste sig: „Saa faar vi vel gaa hen til ham, — Præstesønnen. Skjønt jeg ikke veed, hvad det bli'r til, det, han farer med, saa har han vel ment det godt. Tag saa paa dig igjen, Barn!“

Vejen til Kirken, som de to saa ofte havde gaaet sammen, gik ovenover Byen, men paa Gaden havde de aldrig før gaaet sammen; Moderen havde vel næppe været der, siden hun var kommen tilbage. Nu bøjede hun imidlertid ned paa Gaden, hun vilde gaa hele Gaden igjennem, hun vilde gaa den med sin vorne Datter!

Om Eftermiddagen paa Konfirmations søndagen er en saadan liden By paa Vandring, enten fra Hus til Hus paa Byskønsning eller op og ned ad Gaden for at se og ses. Der hilses og stanses for hvert Skridt, Haandtryk veksles, og gode Budskab bæres; den fattiges Barn møder i den riges aflagte Klæder og vises frem for at takke. Byens Sjømænd i udenlandsk Stads, med Huen paa tre Haar, og Byens Fis, Handelsbetjentene, hilsende paa alle, gik i Flok; Latinskolens halvvoorne Gutter, hver med sin bedste Ven i Verden under Armen, slæntrede efter i opløben Kritik; — men alle maatte de i Dag i sit stille Sind vige for Byens Løve, den unge Rjebmand, Byens rigeste Mand, Yngve Bold, der netop i Øjeblikket var hjemkommen fra Spanien, fix og færdig til fra i Morgen at overtage sin Moders store Fiskehandel. Med en lys Hat over sit lyse Haar straaledede han i Gaderne, saa de unge Konfirmander næsten

Blev glemt, alle hilste ham velkommen, han talte med alle, lo til alle, — i Gaden frem og tilbage saa man den lyse Hat over det lyse Haar og hørte den lyse Datter. Da Petra og hendes Moder kom ud, var han den første, de stødte paa, og som om de virkelig havde stødt til ham, foer han tilbage for Petra, som han ikke kjendte igjen.

Hun var bleven høj, ikke som Moderen, men dog højere end de fleste, let, fin og kjæk, Moderen og ikke Moderen i bestandigt Vexelblink. Selv den unge Kjøbmand, som blev ved at følge, kunde ikke længer drage de spaserendes Blikke til sig; de to, Moder og Datter tilsammen, var et mere fremmed Syn. De gik hurtig uden at hilse, fordi de sjældent hilstes af andre end Sjømænd, men kom endnu hurtigere ud over Gaden igjen; thi de hørte, at Ødegaard netop havde taget hjemmefra til Dampskibet, som strax skulde gaa. Petra skyndte især paa; hun maatte, hun maatte faa hilse og takke ham, før han rejste, det var jo Skyld af ham at rejse saaledes fra hende! Hun saa paa ingen af alle dem, som saa paa hende, det var Dampskibsrøgen over Tagene, hun saa, og den syntes hende at fjærne sig. Da de kom til Bryggen, lagde Dampbaaden netop ifra, og med Graaden i Halsen ilede hun videre ud i Alleen, hun mere sprang end gik, og Moderen skridtede efter. Da Dampbaaden havde brugt Tid til at vende paa Havnen, kom hun snart nok til at kunne springe ned i Fjæren, stige op paa en Sten og vifte ud med sit Lomme-tørklæde. Moderen stod igjen i Alleen og vilde ikke gaa

ned; Petra viftede, højere og højere viftede hun; men der var ingen, som viftede igjen.

Da kunde hun ikke mere, men maatte for Graads Skuld gaa de øvre Beje hjem. Moderen fulgte, men i Taushed. Det Kvistværrelse, Moderen havde skjænket hende i Dag, og hvor hun havde sovet første Gang i Nat og imorges med saa stor Glæde iført sig sin nye Dragt, modtog hende nu i Kvæld opløst i Graad og uden et Blik omkring sig; hun vilde ikke gaa ned, hvor Sjømænd og Gæster var komne, sin Konfirmationsdragt tog hun af, hun sad paa sin Seng, til det blev Nat, og at være bleven voksen syntes hende det ulykkeligste, som kunde være.

Fjerde Kapitel.

Strax efter Konfirmationen gik hun en Dag over til Ddegaards Søstre, men skjønnede snart, at dette maatte være en Fejltagelse af Ddegaard; thi Provsten gik, som han ikke saa hende, og Døtrene, begge ældre end Ddegaard, holdt sig stive. De nøjedes med at give en sparsom Underretning fra Broderen om, hvad hun nu skulde tage sig for. Hele Formiddagen skulde hun nemlig deltage i Husholdningen i et Hus udenfor Byen og om Eftermiddagen gaa i Skole: hun skulde sove samt have Frokost og Aftensmad hjemme. Hun gjorde, som det var ordnet, og fandt sig ret vel deri, saa længe det var nyt, men siden, og især da det blev Sommer, begyndte det at kjede hende; thi paa denne Tid havde hun siddet oppe ved Skogen hele Dagen, havde læst i sine Bøger, dem hun nu af Hjærtet savnede, som hun savnede Ddegaard, som hun savnede Samtale. Følgen

Blev, at hun tilsidst tog den, hvor den fandtes. Ved den Tid kom nemlig en ung Pige ind paa Skolen, som hed Lise Vet, d. v. s. Lise, men ikke Vet; thi Vet hed en ung Kædet, som havde været hjemme i Juleferien og forlovet sig med hende paa Isen, da hun bare var en Skoletøs. Lise vilde dø paa, det var ikke sandt, og græd, strax man nævnede det; imidlertid hed hun siden Lise Vet. Den lille vævre-Lise Vet græd ofte og lo ofte; men enten hun græd eller lo, tænkte hun paa Kjærlighed. En Bisværn af Tanker, nye, underlige, fyldte snart hele Skolen; straktes Haanden ud efter Snællen, saa var det for at bejle, og Snællen sagde ja eller gav Afslag; Naalen blev forlovet med Traaden, og Traaden ofrede sig, Sting paa Sting, for den grusomme; den, der stak sig, udgød sit Hjærteblod, den, der byttede Naal, var svigefuld. Hvissede to af Pigerne sammen, var det om noget mærkeligt, der var hændt dem; snart hvissede to til, saa atter to; enhver havde sin fortrolige, og der var tusende Hemmeligheder; det var ikke til at holde ud.

En Eftermiddag i Skumringen, i saadan sin Regn, som man kalder Smaarust, stod Petra med et stort Kæstetørklæde over Hovedet udenfor Huset hjemme og saa ind i Gangen, hvor en ung Sjømand stod og blistrede paa en Bals. Hun holdt Tørklædet sammen med begge Hænder tæt under Hagen, saa bare Djuene og Næsen saas, men Sjømanden opdagede med Lethed, at hun blinkede til ham, og han hoppede strax ned, hvor hun stod. „Hør, Gunnar, vil du gaa en Tur?“ — „Men det regner?“ — „Bht, er det noget!“ og saa gik de til et lidet Hus længer oppe. „Køb med et Par Kager til mig — af

dem med Flødeskum." — „Altid skal du have Rager." — „Af dem med Flødeskum!" Han kom ud igjen med nogle; hun stak den ene Haand frem under Tørklædet, drog dem ind til sig og gif spifende videre. Da de var komne op over Bhen, sagde hun, idet hun gav ham et Stykke Rage: „Hør, Gunnar! Vi har nu altid holdt saa meget af hverandre, vi to; jeg har altid holdt mest af dig blandt alle Gutter! Du tror det ikke? Men jeg forsikrer dig, Gunnar! Og nu er du Understyrmand og kan snart faa Skib at føre. Nu synes jeg, du skulde forlove dig, Gunnar! — Kjære, spiser du ikke den Ragen?" — „Nej, jeg har begyndt at thgge Straa." — „Nu, hvad svarer du saa?" — „Na, men det haster da ikke." — „Haster ikke? Du skal jo rejse i Overmorgen!" — „Ja, jeg kommer da vel igjen?" — „Men det kan rigtignok være uvist, om jeg da har Tid, for du veed ikke, hvor jeg kan være da, du?" — „Det skulde ogsaa være med dig?" — „Ja, Gunnar, det maatte du da forstaa, men du har nu altid været saa dum, derfor blev du bare Sjømand ogsaa." — „Na, jeg angres ikke paa det; det er ganske godt at være Sjømand." — „Ja, din Mor ejer jo Skib. Men hvad siger du nu? Du er saa dorst af dig!" — „Ja, hvad skal jeg sige?" — „Hvad du skal sige? Ha-ha-ha, kanske du ikke vil ha' mig!" — „Na, Petra, det veed du godt, jeg vil. Men jeg tror ikke, jeg kan være tryk paa dig." — „Jo, Gunnar, jeg skal være dig saa tro, saa tro!" — Han stod en Stund stille: „Faa se dig i Ansigtet Petra!" — „Hvorfor det?" — „Jeg vil se, om du ogsaa mener det." — „Tror du, jeg gaar og fjafer, Gunnar?" hun var fint og løftede Tørklædet. — „Ja, Petra, skal det være rigtig, ordentlig Alvor, saa giv mig et Kys paa det, for det veed en,

hvad er." — „Er du gal?" hun lukkede Tørklædet til og gik videre. — „Vent, Petra, vent! du forstaar ikke det. Naar vi er Kjæresten" — „Na, Tøv med dig!" — „Ja, da veed jeg dog, hvad der er Brug, mener jeg, for, hvad det angaar at have Verdenserfaring, da er jeg din Overmand mange Gange. Husk alt det, jeg har set —" — „Na, du har set som en Tul, har du, og snakker, som du har set." — „Hvad mener du med at være Kjæresten, du da, Petra? Jeg maa rigtig spørge om det. At rende alle Hougene op efter hverandre er da ikke ligt til noget." — „Nej, det er for Resten sandt," lo hun og stansede. „Men hør nu, Gunnar! Mens vi staar her og puster — huf! — skal jeg sige dig, hvordan Kjærestefolk bærer sig ad. Saa længe du er i Byen, skal du vente udenfor Sykkolen hver Aften og følge mig hjem til Døren, og er jeg ude andensteds, skal du vente paa Gaden, til jeg kommer. Men naar du er rejst, skal du skrive mig til og købe Ting og sende mig. Det er sandt: et Par Ringe, med dit Navn i den ene og mit i den anden og saa Arstal og Dag, skal vi give hverandre; men jeg har ingen Penge, saa du maa købe dem begge to." — „Det skal jeg nok, men —" — „Hvad er det nu for men igjen?" — „Herre Gud, jeg mente bare, saa maatte jeg saa Maal af Fingeren din." — „Ja, det skal du saa strax," hun rev et Straa af, maalte og bed af; „kast det saa ikke væk!" Han lagde det i et Stykke Papir og Papiret i sin Tegnebog; hun saa paa, til Tegnebogen atter var vel gjemt. „Lad os nu gaa, jeg er kjed af at staa her længer." — „Men jeg synes rigtignok, at dette er ligesom lidt snaudt, Petra!" —

Tul o: Tøsehoved. Houg o: Høj. Snaudt o: knapt, lurvet.

„Ja vil du ikke, Far, saa kan det akkurat være det samme!“ — „So vist vil jeg. Det er ikke det; — men skal jeg ikke engang saa tage dig i Haanden da?“ — „Hvortil det?“ — „Til Bished paa, at vi nu virkelig er forlovede.“ — „Saadant Tøv, er det mere Bished, det, at tage hverandre i Haanden? — Ellers kan du gjerne saa Haanden, der er den! — Nej, Tak, ingen Klemning, Far!“ — Hun drog atter Haanden indenfor Tørklædet, men nu løstede hun pludselig Tørklædet med begge Hænder, Ansigtet kom helt tilsynne: „Siger du det til nogen, Gunnar, saa siger jeg, det er ikke sandt, nu veed du det!“ Hun lo og gik nedover igjen. — — Noget efter stansede hun og sagde: „I Morgen slutter Skolen først Kl. 9, saa kan du saa staa bagenom Haven, du.“ — „Godt.“ — „Ja, men nu maa du gaa!“ — „Vil du ikke engang give mig Haanden til Afsked?“ — „Jeg forstaar ikke, hvad du altid vil med den Haanden; — nej, nu faar du den ikke. — Farvel!“ raabte hun og sprang fra ham.

Næste Kvæld lagede hun det saa, at hun blev den sidste paa Skolen. Klokken var strax 10, da hun gik, men — da hun kom udenfor Haven, stod Gunnar der ikke. Hun havde tænkt sig alle Uheld, men ikke dette; hun blev saa stødt, at hun selv ventede, bare for ordentlig at give ham, naar han endelig kom. Hun havde ellers godt Selskab, der hun gik op og ned bag Haven; thi de handlendes Sangforening havde netop i et Hus i Nærheden begyndt sine Dvælses for aabent Bindu; en spansk Sang lokkede i den milde Kvæld for hendes Tanker saa længe, til hun var i Spanien og hørte sin Prissynge fra den aabne Altan. Spanien var hendes Længsel; thi hver Sommer kom de mørke spanske Skibe paa

Havnen, de spanske Sange i Gaderne, og paa Degaards Bægge hang en Række skønne Billeder fra Spanien, han var der maaste nu igjen, og hun var hos ham! Men hun kaldtes i et Nu hjem; thi der bag Bletræet kom endelig Gunnar farende, hun styrtede lige mod — ikke Gunnar, men den fra Spanien hjemkomne lyse Hat over det lyse Haar. „Ha, ha, ha, ha,“ lo den lyse Læster, „tager De mig for en anden?“ Hun nægtede ibrig, hastig og løb i Brede, men han løb efter og snakkede i eet væk, mens han løb, overordentlig hurtig og med den sammenløbne Udtale, Folk faar, som bruger flere Sprog. — „Ja, jeg kan godt holde Følge, for jeg løber udmærket, — det nytter Dem ikke; jeg maa tale med Dem, jeg gaar her paa ottende Kvælden.“ — „Paa ottende Kvælden!“ — „Paa ottende Kvælden, ha, ha, ha, jeg skulde gjerne gaa her i otte til, for vi to passer sammen, ikke sandt? Det nytter Dem ikke, jeg slipper Dem ikke, for nu er De træt, kan jeg se.“ — „Nej, jeg er ikke.“ — „Jo, De er!“ — „Nej, jeg er ikke.“ — „Jo, De er! Tal da, hvis De ikke er træt!“ — „Ha, ha, ha!“ — „Ha, ha, ha, ha! Ja, det er ikke at tale!“ — og saa stansede de. De skiftede nogle raske Ordtag, halvt i Skjæmt og halvt i Alvor; derpaa pristede han Spanien, det ene Billede jog det andet; til Slut bandte han Smaabøgen under deres Fødder, — det første fulgte Petra med lyfende Dine, det andet suste for hendes Øren, mens hendes Dine gled op og ned efter en Guldkjæde, han havde to Gange om Halsen. „Ja, den,“ sagde han ilfomt og drog frem det sidste Stykke af Kjæden, hvortil et Guldkors var fæstet, — „se, den tog jeg med i Kvæld for at vise frem i Sangforeningen, den er fra Spanien. De skal høre dens Historie!“ Og nu fortalte han: „Da jeg

var i det sydlige Spanien, kom jeg til en Skyttefest og vandt denne Præmie; den blev ved Festen overrakt mig med følgende Ord: Tag den med til Norge og skjænk den fra spanske Kavallerer som ærbødig Hylsning til den skjønneste Kvinde i deres Hjemstavn. Derpaa Raab og Fanfarer, Fanerne viftede, Kavallererne klappede, og jeg modtog Gaven!" — „Nej, hvor ypperligt!" udbrød Petra; thi for hendes Syn lyste strax den spanske Fest med de spanske Farver og Sange, Spanierne stod brune under Vinhøjene i Aftensolen og sendte sine Tanker til den skjønneste Kvinde i Snelandene. Han var en godmodig ung Mand med al sin underlige Travelhed og Selvindbildning, og nu blev han staaende her og fortælle hende. — Det ene Billede efter det andet øgede hendes Længsel, og, ganske hensat i det vidunderlige Land, begyndte hun at nynne den spanske Sang, hun nylig havde hørt, og lidt efter lidt at bevæge sine Fødder i dens Takt. „Hvad? De kan danse de spanske Danse," raabte han. — „Ja," nynnede hun i Dansetakt, slog Smæld med Fingrene for at efterligne Kastagnetter; thi hun havde set spanske Sjømænd danse. — „De fortjener de spanske Kavallerers Gave," udbrød han som tændt af en lys Tanke; „De er den skjønneste Kvinde, jeg har mødt!" — han havde løftet Guldkjæden af sin Hals og kastede den med lette Hænder flere Gange om hendes, før hun endnu forstod det. Men da hun forstod det, overdroges hun af den dybe Skamrødme, som var hende egen, og Taarerne vilde briste frem, — saa han, som var falden fra Under i Under, nu grebes af den største Skamfuldhed over, hvad han havde gjort, og ikke vidste, hvad han mere vilde, men følte, han burde gaa, og gif.

Endnu Klokken 12 stod hun i sit aabne Kvistvindu

med Kjæden i Haanden. Eftersommernatten laa venlig over By og Fjord og fjærne Fjælde; fra Gaden lød atter den spanske Sang; thi Foreningen havde fulgt Yngve Bold hjem. Ord for Ord hørtes; de gik om en fager Krans. Kun to Stemmer sang Ordene, de andre gav med Munden Guitarakkompagnement:

Tag imod Kransen, den er til dig,
tag imod Kransen, tænk lidt paa mig!

Her er det grønnefte
Græs til den skjønneste,
her er den hvideste
Blomst til den blideste,
her er den fuldeste
Knop til den huldeste,
her er et eneste
Blad til den renefte.

Tag imod Kransen, den er til dig,
tag imod Kransen, tænk lidt paa mig!

Da hun om Morgenen slog Djnene op, havde hun været i en af Sol paa alle Kanter gjennemskinnnet Skog, hvor alle Træer var det, man kalder Guldregn, og hang med lange, lyse Dufte, som næsten rørte ved hende, naar hun strøg igjennem. Strax hufkede hun Kjæden, greb den og hang den over sit Kinned. Saa lagde hun et sort Tørklæde over Kinnedet og Kjæden derover; thi den tog sig bedre ud paa sort. Beständig siddende i sin Seng spejlede hun sig i et lidet Haandspejl: — skulde hun virkelig være saa smuk? Hun stod op for at flide sit Haar og saa atter spejle sig, men kom i Hu Moderen, som endnu intet vidste, hvorfor hun skyndte sig; hun maatte jo ned og fortælle. Netop som hun var færdig og skulde hænge Kjæden om Halsen, faldt det

hende ind, hvad Moderen vilde sige, hvad alle Menneſker vilde sige, og hvad hun ſkulde ſvare, naar de ſpurte, hvorfor hun bar denne koſtbare Kjæde. Da Spørgsmaalet var meget rimeligt, kom det alvorligere og alvorligere igjen, indtil hun ledte frem en liden Œſte, lagde Kjæden i den, ſtaf Œſten i Kommen — og følte ſig for første Gang i ſit Liv fattig.

Hun kom ikke did, hun ſkulde, den Formiddag; thi ovenfor Øhen, omtrent hvor hun havde ſaaet Kjæden, blev hun ſiddende med den i Haanden, og med en Følelſe, ſom havde hun ſtaalet den.

Om Kvælden ventede hun bag Haven endnu længere paa Yngve Bold, end hun den foregaaende Kvæld havde ventet paa Gunnar; hun vilde give ham Kjæden tilbage. Men ligesom det Skib, Gunnar foer med, uventet havde lettet forrige Dag, fordi det i næſte Øy havde ſaaet hyperlig Fragt, ſaaledes maatte Yngve Bold, ſom ejede Skibet, i Dag afſted i ſamme Ørende; han tog flere Forretninger med, hvorfor han blev borte i tre Uger.

I diſſe tre Uger var Kjæden efterhaanden flyttet fra Kommen til Kommodeskuffen og derfra atter ind i en Konvolut, og Konvolutten i et hemmeligt Rum. Men hun ſelv var flyttet fra den ene ydmygende Opdagelſe ind i den anden. For første Gang blev hun tilfulde vaer den Afſtand, ſom ſkilte hende fra Øhens fornemme Damer; diſſe kunde have baaret Kjæden, uden at nogen havde ſpurat hvordan eller hvorfra. Men til en ſaadan havde Yngve Bold ikke vovet at byde Kjæden, uden han havde budt ſin Haand med det ſamme: det var blot med Fisterjenten, han vovede det. Om han havde villet give hende noget, hvorfor da ikke, hvad hun havde Brug for;

men han havde villet haane hende saa meget dybere ved at gibe hende, hvad hun slet ikke kunde bruge. Historien med „den skjønneste“ maatte være Digt; thi havde Kjæden af den Grund været æslet hende, saa var han ikke kommen i Skjul og Aften. — Harm og Skam gnagede sig saa meget dybere ind, som hun havde vænnet sig selv af med at tro sig til nogen. Intet Under derfor, at hun, første Gang hun traf ham igjen, ham, som alle disse brede og skamfulde Tanker drejede sig om, blev saa stærkt rød, at han maatte misthede det, og da hun følte dette, endnu rødere.

Hurtig bøjede hun hjem igjen, rev Kjæden til sig, og skjönt det endnu var Dag, satte hun sig ovenfor Bjen for at vente paa ham: nu skulde han saa den tilbage! Hun felte sig sikker paa, han vilde komme; thi ogsaa han var bleven rød ved at se hende, og han havde været borte den hele Tid. Men snart begyndte disse samme Tanker at tale til Fordel for ham. Han var ikke bleven rød, hvis hun havde været ham ligeghldig; han var kommen før, havde han før været hjemme. Det tog paa at blive noget skymt; thi paa disse tre Uger havde det mørknet stærkt. Men med Mørkningen vender ofte vore Tanker. Hun sad tæt ovenfor Bejen mellem Træerne; hun kunde se, men ikke ses. Da det havde været en Stund, og han ikke kom, vilde modstridende Følelser lue op; snart i Harm, snart i Angst lyttede hun; hver, som kom, hørte hun længe, før hun saa, men det var aldrig ham. Fugle, som byttede Sæde i Halvsøvne mellem Bladene, kunde skræmme hende, saa spændt som hun sad; hver Lyd fra Bjen, hvert Raab drog hende til sig. Et

stort Skib hejsede Anker under Opsang, det vilde varpe udover i Matten for at faa godt af den første Morgenbris. Kunde hun følge med paa Storsjøen, hun længtes! Opsangen blev hendes egen, de klingende Tag i Spillet gav Løstekraft, hvortil, hvor hen? — Da stod den lyse Hat paa Bejen, lige foran hende, hun sprang op, og uden videre løb hun, og under Løbet huskede hun, at hun ikke burde have løbet; det var Fejl i Fejl, derfor blev hun staaende. Da han traadte til, hvor hun stod mellem Træerne, stod hun og aandede, saa han hørte hvert Drag, og den samme Magt, som hun den forrige Gang i sin Frejdighed havde haft over ham, øvede hun i Dag i sin Frygt; han saa meget undselig, ja, forvirret ud og hviskede: „Vær ikke bange!“

Men hun skald, det saa han. Da vilde han give hende Tillid ved fast at tage hendes Haand, men ved den første Kjendsel af hans Haand sprang hun op som brændt af Ild — og afsted paa ny, — mens han blev staaende.

Hun løb ikke langt, hun havde ikke mere Bejr, det jagede, brændte i hendes Tindinger, hendes Bryst vilde springe, hun trykkede Hænderne imod — og lyttede. Hun hørte Gang i Græsset, Knæk i Løbet, han kom, og lige imod, han saa hende? — nej, han saa ikke! — jo, han saa! — nej, han gik forbi! Hun var ikke ræd, det var ikke derfor; men hun var i Oprør, og da hun følte sig sikker, tabte hun ogsaa Kræfterne med Spændingen, hun segnede om i Udmattelse og Tomhed.

Om længe rejste hun sig og gik langsomt nedover, stansede og gik, som havde hun intet Maal. Da hun atter naade Bejen, sad han der og ventede taalmodig, han rejste sig nu! Hun havde ikke set ham, hun gik som

i en Taage, der undslap hende intet Ord, hun rørte sig heller ikke, hun lagde kun sine Hænder for Øjnene og græd. Dette overvældede Yngve Bold i den Grad, at hans ellers saa travle Tunge stansede. Og saa sagde han med ejendommelig Bestemthed: „I Kvæld taler jeg til min Mor; i Morgen skal alt være klaret, og om nogle Dage skal du til Udlandet for saa at blive min Hustru.“ Han ventede Svar, han ventede i alt Fald, hun skulde se op; men det gjorde hun ikke. Han fortolkede det paa sin Maade: „Du svarer ikke? Du kan ikke! Godt! — Stol paa mig, thi fra nu af er du min! — God Nat!“ og han gik.

Hun stod tilbage som i en Taage, en let Angst gled ind i den og vilde skille den, men atter Taage.

Saa stærkt som Yngve Bold igjennem tre Uger havde fyldt hendes Tanker, stod alle Overgange rede til at ordne dette ny Under ind i en ny Fantasirække. Han var Byens rigeste Mand, af dens ældste Familie, og han vilde løfte hende til sig op over alle Hensyn. Dette var noget saa uventet andet end det, hun i lang Tids Lidelse og Harm havde tænkt, at allerede det maatte gjøre hende lykkelig! Men hun blev det mere og mere, efter som hun drog ind under sit Syn de nye, i alle Henseender overvældende Forhold. Hun saa sig alles Lige og alle sine uklare Vængsler nær! Hun saa først og fremst Yngve Bolds største Skib halet ud som Flag-skib paa hendes Bryllupsdag, hun saa det efter Minut-flud og Fyrværkeri tage dem ombord og bære dem til Spanien, hvor Bryllupsfolen glødede!

Da hun den næste Dag vaagnede, kom Bigen op og fortalte, at Klokken var halv tolv. Petra følte voldsom Hunger, fik Mad, mere Mad, følte Hovedpine og Træthed og sovned ind igjen. Da hun henimod Kl. tre paa Eftermiddagen atter vaagnede, følte hun sig vel; Moderen kom op og sagde, hun vistnok havde sovet sig fra en Sygdom; thi det plejede hun selv at gjøre. Men nu maatte hun op for at gaa paa Skole. Petra sad oprejst i Sengen, lænende Hovedet paa sin Arm; hun svarede uden at se op, at hun ikke mere skulde gaa paa Skole. Moderen tænkte, hun er vel ligesom lidt orst endnu, og gif ned efter en Pukke og et Brev, som en Skibsgut havde bragt. Der kom allerede Gaverne! Petra, som igjen havde lagt sig, rejste sig i en Fart og aabnede, da hun var alene, med en vis Højtidelighed, først Pukken, — som indeholdt et Par franske Sko. Noget skuffet vilde hun sætte dem fra sig, da de kjendtes tunge i Taaen. Hun stak Haanden ind og drog af den ene frem en liden Pukke, indviklet i fint Papir; det var et Guld Armbaand; — af den anden ligeledes en Pukke, omhyggelig forvaret; det var et Par franske Handsker, — og ud af den højre Handske drog hun igjen en Papirtut, som gjemte to glatte Guldringe. „Allerede!“ tænkte Petra, hendes Hjærte bankede, hun saa ind efter Indskriften og læste i den ene ganske rigtig: „Petra“ samt Aarstal og Dag — og i den anden: „Gunnar“. Hun blev bleg, kastede Ringene og den hele Pukke paa Gulvet, som havde hun brændt sig paa den, og rev Brevet op. Det var dateret Calais, — og hun læste:

„Kjære Petra!

Efter at være kommen hertil, med god Vær fra 61de Bredegrad til 54de og senere med stærk Bidevind lige hid, som er usædvanligt selv for bedre Fartøjer end vort, som er et stolt Skib for Sejl. Men nu maa du vide, at al Vejen har jeg tænkt paa dig og det, som sidst foresaldt mellem os to, og er harmeligt, at jeg ikke fik tage stikkelig Farvel med dig, hvorfor jeg gik ombord med Harm, men glemte dig aldrig siden, uden stundum engang imellem; thi en Sjømand har det haardt. Men nu er vi komne hid, og jeg har brugt al min Høre til Foræringer til dig, som du bad om, og de Penge, jeg fik af Mor, har jeg ogsaa, saa nu har jeg intet. Men faar jeg Lov, saa kommer jeg lige saa fort som Foræringerne; thi saa længe det er hemmeligt, er det ikke vist for andre, især unge Mandfolk, hvoraf der er mange; men jeg vil have det vist, saa ingen tør undskyldes sig, men tage sig i Agt for mig. Du kan nok saa en lifere end mig, for du kan saa, hvem du vil; men du kan aldrig saa en troere, og det er mig. Nu vil jeg slutte, for jeg har brugt op to Ark, og Bogstaverne bliver saa store; thi det er det værste, jeg gjør, men jeg gjør det alligevel, naar du vil det. Og saa vil jeg til Slut sige dig, at det var vel alvorligt; for var det ikke alvorligt, saa var det stor Skynd og kan blive til Ulykke for mange.

Gunnar Aft,

Understyrmand paa Briggen: „den norske Grundlov“.

En stor Frygt overvældede hende, hun var i et Nu kommen op af Sengen og paaklædt. Hun maatte ud,

som gaves der etsteds et Raad; thi alt var blevet uklart, usikkert, farligt. Jo mere hun tænkte, jo mere løb Traaden i Floke for hende, en maatte hjælpe at rede, eller hun kom ikke løs! Men hvem turde hun tro sig til? Det kunde ingen anden blive end Moderen. Da hun efter lang Kamp stod i Røkkenet hos hende, ræd, graadfuld, men stærk i at ville være fuldt fortrolig for at faa fuld Hjælp, sagde Moderen uden at vende sig og derfor uden at lægge Mærke til Petras Ansigt: „Nu har han været her; — han er kommen hjem igjen.“ — „Hvem?“ hviskede Petra og holdt sig fast; thi var Gunnar alt nu kommen, saa var ogsaa alt Haab væltet. Hun kjendte Gunnar; han var tung og godmodig, men, een Gang i Brede, blev han affindig. „Du skal strax komme der hen, sagde han.“ — „Der hen?“ skald Petra, hun forstod øjeblikkelig, at saa havde han alt sagt det til sin Mor, og hvad vilde saa ske? — „Ja, til Præstegaarden,“ sagde Moderen. — „Til Præstegaarden? — Er det Degaard, som er kommen hjem?“ — Moderen vendte sig nu imod hende: „Ja, hvem ellers?“ — „Degaard!“ jublede Petra, og Glædens Storm jog Luften ren i et Blink; „Degaard er kommen, Degaard, o, Gud i Himmelen, han er kommen!“ hun var ude af Døren og op over Markerne. Hun stormede frem, hun lo, raabte højt; det var ham, ham, hun trængte til; havde han været hjemme, var intet ondt sket! Hos ham var hun tryk; blot hun tænkte paa hans høje, lyse Ansigt, hans milde Stemme, ja paa de stille, billedrige Bærelser, hvori han bode, kom hun i fredeligere Takt og følte Sikkerhed igjen. Hun gav sig

Stunder og samlede sig. Det straaede over By og Landskab i den faldende Høstkvæld, især laa Fjorden i en mægtig Glans; derude i Sundet hvirvlede den sidste Røg væk af det Dampskib, som havde bragt Ødegaard. O, blot at vide, han var hjemme igjen, gjorde hende god, hel, dygtig; hun bad Gud om at hjælpe, saa Ødegaard aldrig maatte slippe hende mere. Og just som hun var løftet i dette Haab, ser hun ham komme smilende imod sig: han havde vidst, hvad Vej hun vilde tage, og gik til Møde! Dette rørte hende, hun sprang imod ham, greb begge hans Hænder og kysede dem; han blev skamfuld; da han saa nogen komme langt borte, drog han hende med fra Bejen opover mellem Træerne, han holdt hendes Hænder i sine, og hun sagde hele Bejen: „Hvor dejligt, at De kom! Nej, jeg kan ikke tro, det er Dem, o, De maa aldrig mere rejse bort! Forlad mig ikke, nej, forlad mig ikke!“ Her styrtede hendes Taarer frem, han bøjede hendes Hoved sagte ind til sig som for at dække dem, han vilde give hende Ro; thi han trængte, hun var rolig. Men hun lagde sig ind til ham som Fuglen under den Binge, der løfter sig for den, og hun vilde ikke mere frem igjen. Overtalt af denne Tillid lagde han Armen over hende, som vilde han tilfige hende det By, hun søgte; men næppe fornam hun det, saa løstede hun sit forgrædte Ansigt op imod ham, hendes Øjne mødte hans, og alt, som kan stifte i et Blik, naar Anger møder Kjærlighed, naar Taknemmelighed møder Giverens Glæde, naar ja møder ja, det fulgte rask paa hinanden; han omfattede hendes Hoved og trykkede sine Læber mod hendes; han havde tidlig mistet sin Moder, han kysede for første Gang i sit Liv, og det samme gjorde hun. Ingen af dem kunde

løse sig fra det, og da det skete, var det for atter at synke sammen. Han skald, men hun straaledede og blusfede, hun kastede Armene om hans Hals, hun hang sig ved ham som et Barn. Og da de satte sig, og hun kunde faa røre ved hans Hænder, hans Haar, hans Brystnaal, Halstørklæde, alt dette, hun paa Afstand ærbødig havde set paa, og da han bad hende sige du og ikke De, og hun ikke kunde, og da han vilde fortælle hende, hvor rig hun havde gjort hans fattige Liv fra første Stund, hvor længe han havde kæmpet imod for ikke at stanse hende ved dette, ikke tage sig betalt saaledes, og da han opdagede, at hun ikke var istand til at forstaa eller samle et Ord af, hvad han sagde, og da han selv heller ingen Forstand længer fandt deri; da hun vilde flytte hjem med til ham strax, og han leende maatte bede hende vente et Par Dages Tid, saa skulde de rejse sin Vej bort fra det altsammen; — da følte de, da sagde de, som de sad inde mellem Træerne, med Fjord og Fjæld i Aftensolen foran sig, mens et Horn lød fjærnt og Sang, at dette var Thykke.

Det første Nødes Sødme
 det er som Sang i Skoven,
 det er som Sang paa Boven
 i Solens sidste Nødme, —
 det er som Horn i Uren
 de tonende Sekunder,
 hvori vi med Naturen
 forenes i et Under.

Femte Kapitel.

Næste Morgen sad Petra paa sit Bærelse halvt paaflædt og kunde den hele Dag ikke komme længer.

Hver Gang hun paa ny tog fat, sank Armene i hendes Fang. Som fuldmodent Ax, som rige Klokker paa Marken bøjede sig hendes Tanker. Stilhed, Tryghed, bølgende Syner laa over de lyse Slotte, hvori hun bode. Hun levede op igjen Mødet fra igaar, hvert Ord, hvert Blik, hvert Haandtryk, hvert Kys; hun vilde gaa hele Fremgangen efter fra Møde til Afsted, men kom aldrig til Ende; thi hver enkelt Erindring blaanedes bort i Drøm, og alle Drømme kom tilbage med Forjættelse. Saa sød nu denne var, maatte hun skrybe den fra sig for atter at kunne huske, hvor hun slap; men strax hun huskede det, var hun atter borte i det vidunderlige.

Da hun ikke kom ned, tænkte Moderen, at hun igjen havde taget fat paa Læsningen, siden Degaard var kommen hjem; hun fik sin Mad op og skulde være i Fred den hele Dag. Først mod Kvælden rejste hun sig for at gjøre sig rede; hun skulde gaa sin Kjærlighed til Møde. Hun tog paa det bedste, hun ejede, hele sin Konfirmationsstads; den var ikke rig, men det følte hun først nu. Hun havde haft saa liden Sans for Bynt, men fik den i Dag: det ene Stykke gjorde det andet stygt, til de rette Stykker var sammenfundet, og da var dog det hele ikke smukt! I Dag vilde hun have givet stort for at være den skønneste, — med Ordet gled en Erindring ind, som hun afviste med Haanden; intet, intet maatte træde nær, som turde give Uro. Hun gik selv stille; sagte ordnede hun et og andet paa sit Bærelse, da Tiden endnu ikke var der. Hun aabnede Vinduet og saa ud; røde, varme Skyer laa i Vejre over Fjældene, men en kølende Strøm slog ind med Budskab fra den

nære Skog. Ja, nu kommer jeg, nu kommer jeg! hun gif endnu engang tilbage foran Spejlet for at hilse paa sin Brudfølelse.

Da hørte hun Degaards Stemme nedenunder hos Moderen, hørte, at der blev vist ham, hvor Bærelset laa: han kom for at hente hende! En undselig Glæde slog op om hende, hun saa ud over alt, om det stod i Orden for ham; derpaa gif hun mod Døren.

„Kom ind!“ svarede hun sagte paa den sagte Banken og traadte selv et Par Skridt tilbage.

Den samme Morgen havde Degaard, da han ringede efter Kaffe, faaet høre, at Kjøbmand Yngve Bold allerede to Gange om Morgenens havde søgt ham. Det misstemte ham, at han skulde blande Sind med en fremmed netop nu; men den, der søgte ham saa tidlig, maatte vel have vigtigt Errende. Han var ogsaa næppe paaflædt, før Yngve Bold kom igjen. „De undrer Dem sagtens? Jeg gjør det selv. God Dag!“ Man hilstes, og han lagde sin lyse Hat. „De sover længe, jeg har været her to Gange før; jeg har noget vigtigt paa Hjærte, jeg maa tale med Dem!“ — „Vær saa god, tag Plads!“ han satte sig selv i en Bænestol. — „Tak, Tak, jeg gaar helst, jeg kan ikke sidde, jeg er i Bevægelse. Siden i Forgaars er jeg fra Forstanden, rent tullet, hverken mere eller mindre. Og deri er De Skyld!“ — „Jeg?“ — „Ja, De. Pigen har De draget frem, ingen havde tænkt paa hende, ingen lagt Mærke til hende uden Dem. Men nu har jeg heller aldrig set, nej, saa sandt jeg er til, aldrig set noget saa mageløst, noget saa — ja, ikke sandt? Nej, over hele Europa har jeg ikke set noget saa

forbandet, krushaaret vidunderligt, — har De? jeg fik ikke Fred, jeg var fortryllet, overalt og altid var hun i Vejen, jeg rejste bort, kom igjen, umuligt — ikke sandt? Vidste først ikke, hvem hun var — Fisterjenten, sagde de, — Spanierinden, skulde de have sagt, Zigeunersten, Hexen, bare Ild, Dine, Barm, Haar, — hvad? — Funker, gnistrer, hopper, ler, traller, rødmer, — noget Satans noget! — Løb efter hende, ser De, op imellem Træerne i Skogen, stille Aften, — hun stod, jeg stod, nogle Ord, Sang, Dans — og saa? — ja, saa gav jeg hende min Kjæde, jeg havde, saa sandt jeg lever, et Minut i Forvejen ikke tænkt paa det! — Næste Gang samme Sted, samme Sprang, hun var ræd, og jeg: — ja, vil De tro det? — jeg kunde ikke sige et menneskeligt Ord, turde ikke røre ved hende; men da hun saa kom igjen, vil De tænke? saa fride jeg, jeg havde ikke tænkt paa det et Sekund i Forvejen! Du prøvede jeg mig selv igaar, vilde være fra hende, men saa min Sjæl og Tro er jeg gal, ja, — jeg kan ikke, jeg maa være hos hende; faar jeg hende ikke, skyder jeg mig, ret og slet, se, det er Historien. Mor bryr jeg mig Fa'n om, heller ikke Byen, det er en Filleby, rent en Filleby, Filleby, — hun skal bort, ser De, bort og højt over denne By, hun skal blive comme il faut, hun skal til Udlandet, Frankrig, Paris, jeg koster Rejsen, De arrangerer. Jeg kunde ogsaa rejse med selv, bosætte mig ude, ikke længer være i dette Hul; men ser De: Fisten! Jeg vil gjøre noget af Byen, den ligger i Dvale, tænker ikke, spekulerer ikke, men Fisten! Man skjøtter ikke Fisten; Spanierne, Udlandet klager, maa tages paa ny Maade, anden Tørring, anden Skjotsel, anderledes, Byen skal op, Forretningerne ta' Fart, Fisten skal skabe Millioner!

— Hvor var det, jeg slap? Fisken, Fisferjenten, — det høver ellers: Fisken, Fisferjenten, ha, ha, — altsaa jeg betaler, De arrangerer, hun bli'r min Kone, og saa —“

Længer kom han ikke; han havde ikke under denne Tale lagt Mærke til Ddegaard, som nu ligbleg havde rejst sig og faldt over ham med et fint Spanstrør i Haanden. Den andens Forbauselse var ikke til at skildre; han bødede af de første Slag; „vogt Dem, De kan slaa mig!“ sagde han. — „Ja, jeg kan slaa Dem! Ser De: spansk, Spanstrør, det høver ogsaa!“ — og Slagene faldt over Skuldre, Arme, Haand, Ansigt, hvor det bedst traf; den anden foer omkring: „Er De gal, — er De fra Forstanden, — jeg vil gifte mig med hende, hører De, gifte mig!“ — „Ud!“ skreg Ddegaard, som ejede han ikke mere Kraft, og den lysshaarede ud af Døren, ned ad Trapperne, bort fra denne vanvittige — og stod snart paa Gaden skrigende op efter sin lyse Hat. Den blev fastet ud af Vinduet til ham; derpaa var alt stilt.

„Kom ind!“ svarede Petra paa den sagte Banken om Kvælden og traadte selv et Par Skridt tilbage for bedre at kunne se den kjære, idet han traadte ind. Som en isnende Styrtning over hende, som om Jorden gled bort under hende, fornam hun det Afsyn, der mødte i Døren! Hun tumlede tilbage og greb fat i Sengestolpen, men fastet fra Afgrund til Afgrund slap Tanken; i mindre Tid end et Sekund var hun styrtet fra Jordens lykkeligste Brud til dens største Synderinde; hun hørte det tordne ud af dette Afsyn: han kunde i Tid og Evi-ghed ikke tilgibe hende! —

„Seg ser det: du er skyldig!“ hviskede han næppe hørlig, han lænede sig til Dørfarmen og holdt fast ved Laasen, som kunde han uden det ikke staa. Stemmen bævede, Taarerne trillede ned over hans Ansigt, skjønt det var aldeles roligt.

„Veed du ogsaa, hvad du har gjort?“ og hans Dine trykkede hende til Jorden. Hun svarede ikke — ikke engang med Graad; hun var lammet af en fuldstændig, haabløs Afmagt. „Seg har givet min Sjæl bort een Gang før, og han, til hvem jeg gav den, døde for min Skyld. Jeg kunde ikke komme op igjen af den Sorg, uden at en vilde række sig ud over mig og give mig sin Sjæl helt igjen. Det har du gjort, — og saa har du gjort det paa Skramt.“ Han stansede, han vilde forgjæves begynde et Par Gange igjen, men saa med et pludseligt Ryt af Smerte: „Og du kunde være istand til at kaste alt det, jeg i disse Aar, Tanke for Tanke, har lagt sammen, overende, som var det et Billede af Ver! Barn, Barn, kunde du ikke forstaa, at jeg arbejdede mig selv op i dig? Nu er det forbi!“ — Han prøvede at styre sin Smerte.

„Nej, du er for ung til at fatte det,“ sagde han igjen; „du veed ikke, hvad du har gjort. — Men at du har bedraget mig, maa du forstaa. — Sig mig, hvad har jeg gjort dig, at du kunde være istand til noget saa grusomt? Barn, Barn, havde du endda igaar sagt mig det! Hvorfor, hvorfor løj du saa frygtelig?“

Hun hørte ham, og det var sandt altsammen, han sagde. — Han var vaklet hen til en Stol, som stod ved Binduet, for at saa læne Hovedet mod et Bord, som stod ved Siden. Han stod op igjen, det hulkede i ham af Smerte, saa fatte han sig atter ned og var stille.

„Og jeg, som ikke er god til at hjælpe min gamle Far,“ hvistede han for sig selv, „jeg kan ikke, jeg har ikke Kald til det. Derfor skal ingen hjælpe mig, alt skal gaa i Stykker for mig, alt.“ Han kunde ikke mere, hans Hoved laa i hans højre Haand, den venstre hang slap ned; han saa ud, som kunde han ikke røre sig, — og saaledes blev han siddende, og han sagde intet. Da følte han noget varmt paa sin nedhængende Haand og foer skræmt isammen, det var Petras Aande; hun laa med bøjet Hoved paa Knæ ved Siden af ham, nu foldede hun Hænderne og saa med den usigeligste Bøn om Barmhjørighed op paa ham; han saa ned paa hende igjen, og ingen veg med sit Blik. Da løftede han Haanden afværgende imod hende, som følte han ved dette Blik en Dvertalelsens Stemme i sit Indre, han ikke vilde høre, og hurtig, heftig bøjede han sig efter sin Hat, som var faldet af, og ilede mod Døren. Men endnu hurtigere var hun i Vejen for ham, kastede sig ned, klamrede sig om hans Knæ og naglede sine Djne i hans, altsammen uden en Lyd; men han baade saa og følte, hun kæmpede for Livet. Da blev hans gamle Kjærlighed for stærk; han saa paa hende endnu engang med et fuldt, men smerteligt Blik, han omfattede hendes Hoved med begge sine Hænder. Men det græd og sang i hans Bryst ligesom i Orglet efter det sidste Uddrag, naar der vel er Luft igjen, men ikke mere Tone. Saa drog han Hænderne tilbage og paa en saadan Maade, at hun maatte føle, hvad han tænkte derved: det var for bestandig. „Nej, nej! — Du kan hengive dig; men du kan ikke elske!“ Han overvældedes: „Ulykkelige Barn, din Fremtid kan jeg ikke raade; Gud tilgibe dig, at du har ødelagt min!“ Han gik forbi hende, hun rørte sig

ikke; han lukkede Døren op og lukkede den igjen, hun ſagde intet; — hun hørte ham i Trappen, hun hørte hans ſidſte Skridt paa Stenhellen og ned ad Bejen, — da fik hun Forløsning, hun ſlog ud i et Skrig, et eneste eet; men paa det kom Moderen.

Da Petra blev ſig ſelv mægtig, fandt hun ſig liggende i ſin Seng, afflædt og vel plejet, men foran hende ſad Moderen med Armene paa ſine Knæ, Hovedet i begge Hænder og ſine Øjne fæſtede paa Datteren. „Har du nu læſt nok med ham?“ ſpurte hun. — „Har du nu lært noget? — — Hvad er det, du nu ſkal blive?“ Den anden ſvarede med et Udbrud af Graad. Længe, meget længe ſad Moderen, hørte paa dette og ſagde ſaa med en egen Højtidelighed: „Herren, han inderlig fordømme ham!“ — Datteren foer op: „Mor, Mor! Ikke ham, ikke ham, men mig, mig — ikke ham!“ — „Na, jeg kjender Pakket! Jeg veed, hvem der ſkal have det!“ — „Nej, Mor, han er bedraget, og det af mig, — det er mig, ſom har bedraget ham!“ — Hun fortalte det ſkyndsomt og hulkende altsammen; han maatte ikke et Øjeblik være miſtænkt; hun fortalte om Gunnar, hvad hun havde bedet ham om og ikke rigtig forſtaaet ſig paa, dernæſt om Yngve Bolds ulykkelige Guldkjæde, ſom havde viklet hende ind, og ſaa om Ødegaard, at hun havde glemt det altsammen, da hun ſaa ham. Hun forſtod ikke, hvorledes det var gaaet til, men at det var en uhyre Skyld imod dem alle og iſær mod ham, ſom havde taget hende op og givet hende alt, hvad et Menneſke kan give det andet, det forſtod hun. Efter at have henſiddet i lang Tausked ſvarede Moderen: — „Og imod mig er det ingen Skyld? Hvor har jeg været i al denne Tid, at du ikke har ſagt et Ord

til mig?" — „O, Mor, hjælp mig, vær ikke haard imod mig nu; jeg føler det, at jeg skal bøde for det, saa længe jeg lever; men derfor vil jeg ogsaa bede Gud om snart at maatte saa dø! — Kjære, kjære Gud," begyndte hun strax, idet hun foldede Hænderne op imod ham, „kjære, kjære Gud, hør mig, jeg har allerede forspildt Livet; det har ikke mere for mig, jeg er ikke saadan, jeg kan leve, jeg forstaar ikke Livet, kjære Gud, lad mig saa saa dø!" — Der var en sliq gribende Underlighed i Bønnen, at Gunlaug, som alt havde haft haarde Ord oppe, svælgte dem og lagde sin Haand hen over Datterens Arm for at bøje den ned fra denne Bøn: „Styr dit Sind, Barn, frist ikke; du maa leve, fordi om det svider." Hun rejste sig, og hun satte aldrig sin Fod oftere paa Kvistværket.

Odegaard var faldet i en Sygdom, der saa ud til at blive farlig. Under denne flyttede hans gamle Fader op til ham, tog sit Studereværse ved Siden af og sagde til alle, som bad ham spare sig, at det kunde han ikke; hans Gjerning var at vaage over Sønnen, hver Gang Sønnen tabte rogen af dem, som han elskede højere end sin Far.

Saaledes stod det, og nu kom Gunnar hjem!

Han skræmte mest Livet af sin Moder ved at vise sig længe før Skibet, han foer med; hun trode, det var hans Gjenfærd, og ikke stort ligere gif det hans Kjendinger. Paa alle undrende Spørgsmaal gav han kun daarligt Svar. Man fik dog strax bedre; thi endnu samme Dag, han kom, blev han jaget ud af Gunlaugs Hus, og det af hende selv. Paa Trappen skreg hun efter ham, saa det drønedes ned igjennem Hulvejen: „Kom ikke mere hid; vi har faaet nok af det Slags nu!"

Han var ikke naaet langt, før en Tente satte efter ham med en Pafke; Tenten havde een til, men gav nu fejl, og Gunnar fandt i sin en stor Guldkjæde; han stod og vejede paa den og saa paa den; ikke havde han før forstaaet Gunlaugs Raseri, men endnu mindre forstod han nu, hvorfor hun sendte ham en Guldkjæde. Han raabte Tenten tilbage; hun maatte saa vel have givet fejl, og hun spurte, idet hun gav ham den anden Pafke, om det da var denne. Pakken viste sig at indeholde hans Gaver til Petra. Ja, den var det nok; men hvem skulde saa have Guldkjæden? Det skulde Kjøbmand Bold, svarede Tenten og gik med den. Gunnar stod igjen og tænkte: „Kjøbmand Bold? giver han Foræringer? Det er altfaa ham, der har stjaalet hende fra mig — Yngve Bold — nu, saa skal han da ogsaa —“ hans Spænding, hans Harm maatte forløses, noget maatte han slaa i Stykker — og saa blev det Yngve Bold.

Den uhyggelige Kjøbmand blev endnu engang aldeles uventet overfaldet, og det paa sin egen Trap. Han løb fra den gale Mand ind paa Kontoret; men Gunnar efter. Her kastede alle Kontorister sig over Uroftisteren, som imidlertid sparkede og slog til alle Sider; Stole, Borde og Pulte væltede; Breve, Papirer og Aviser fløj om som Røg; Hjælp kom endelig fra Yngves Brygger, og efter stor Kamp kastedes Gunnar ud paa Gaden. Men her begyndte det først for Alvor. Der laa to Skibe ved Bryggen, et uden- og et indenlandsk, og det var netop i Middagshvilen, saa Matroserne tog gjerne denne Moro med. De kom øjeblikkelig i Slagsmaal, Mandskab mod Mandskab, Udlanding mod Indlanding, flere Mandskaber hentedes og kom løbende i Stormskridt, Arbejdsfolk drev til,

Rørringer og Unger, tilsidst var der ingen, som vidste, hvorom eller mod hvem man sloges. Forgjæves bandte Skipperne, forgjæves befalede værdige Borgere, at der maatte gaa Bud efter Byens eneste Politibetjent; han laa den Gang ude paa Fjorden og fiskede. De løb til Byfogden, som tillige var Postmester; men han havde stængt sig inde med Posten, som nylig var kommen, og svarede ud igjennem Vinduet, han kunde ikke møde; Postbetjenten var i Begravelse, de maatte vente. Men da de ikke kunde vente med at slaa hinanden ihjel, til Posten var forteret, raabte flere, især ængstede Koner, at Arne Smed skulde hentes. Det istemtes af de værdige Borgere, nu gif hans egen Kone efter ham, „for Politien var ikke hjemme.“ Han kom til Jubel for alle Skolegutter, og han gjorde et Par Tag ind i Flokken, hentede frem en rask Spanier og slog i Flæng med ham til alle de andre.

Da alt var færdigt, kom Byfogden gaaende med en Stok. Han fandt nogle gamle Rørringer og Børn samtalende paa Valpladsen. Disse befalede han med Strængighed at gaa hjem og spise Middag, hvilket han ogsaa selv gjorde.

Men Dagen efter begyndte han at optage Forhør; det fortsattes en Tid, skjønt ingen vidste ringeste Bested om, hvem der havde slaades. Kun vare alle enige om, at Arne Smed havde været med, da de havde set ham slaa de andre med en Spanier. For dette Forhold maatte Arne Smed betale 1 Spd. i Mulkt, hvorfor hans Kone, som havde ført ham op i det, fik Præg eller Søndag efter Trefoldighed, det maatte vel hun huske. Dette var den eneste juridiske Følge, Slagsmaalet fik.

Men den fik andre. Den lille By var ikke længer en stille By, Fisserjenten havde sat den i Oprør. Der kom de sælsomste Rhytter i Omløb, — fra først af i skinsyg Harm over, at hun havde kunnet drage til sig Byens bedste Hoved og dens to rigeste Gifter og endda have „flere“ i Baghaand; thi Gunnar blev efterhaanden til „flere unge Mennesker“. Men snart rejste sig en almindelig moralsk Storm. Skammen af et stort Gadeslagsmaal og Sorg i tre af Byens bedste Familier hvilte over den unge Pige, som for kun et halvt Aar siden var konfirmeret; tre Forlovelser paa een Gang, og den ene med hendes Lærer, med hendes Livs Belgjører; nej, Harmen flommede over. Havde hun ikke været Byen en Forargelse fra Barn af, havde hun ikke alligevel faaet dens Forventning i Gave, da Degaard tog sig af hende, og havde hun ikke nu haanet dem alle, knust ham og ret efter sin Naturs Trang kastet sig utæmmet ind paa en Bane, der førte til at blive et Udskud af Samfundet med Alderdom i Tugthuset? Moderen maatte være hendes medskyldige, i hendes Sjømandshus havde Barnet lært Vetsindet. Man vilde ikke længer taale det Nag, Gunlaug lagde over Byen, man vilde ikke længer taale dem iblandt sig, hverken Moder eller Datter, man enedes om at fordrive dem.

En Kvæld samlede Sjøfolk, som skyldte Gunlaug Penge, fordrufne Arbejdsfolk, som hun ikke vilde skaffe Arbejde, Unggutter, hun intet vilde borge, oppt Bakken, og bedre Folk førte dem. De peb, de hujede, de raabte paa „Fisserjenten“, paa „Fisser-Gunlaug“; snart foer en Sten mod Døren, snart en anden ind gjennem Kvistvinduet. Man skiltes først over Midnat. Bag Vinduerne var alt mørkt og stilt.

Næste Dag vilde ikke et Menneske mere se ind til Gunlaug, ikke engang et Barn gik forbi oppi Bakken. Men om Kvælden samme Dpløb, kun at nu alle uden Forskjel var med; man traadte ned, man knuste alle Binduer, man rykkede op Havegærdet, man fastede unge Frugttræer om, og saa fang man:

Mor, jeg har fisset en Sjømand, Mor!

„Saa har du det?“

Mor, jeg har fisset en Kjøbmand, Mor!

„Naa, har du det?“

Mor, jeg har fisset en, Præst skal bli'!

„Ej, saa drag i!“ —

Na Kling og Klang,

den Næsen bli'r lang!

Det nytter ej, de store Fiske bider paa,
naar'n flettes ikke kan dem oppi Baaden faa.

Mor, han har gaaet, han, Sjømand, Mor!

„Naa, har han det?“

Mor, han har gaaet, han, Kjøbmand, Mor!

„Saa, har han det?“

Mor, han vil gaa, han, Præst skal bli'!

„Ej, saa drag i!“

Na Kling og Klang,

den Næsen bli'r lang!

Det nytter ej, de store Fiske bider paa,
naar'n flettes ikke kan dem oppi Baaden faa.

Man raabte især paa Gunlaug, man glædede sig stort til at høre hendes magtesløse Naseri larme.

Gunlaug sad ogsaa indenfor og hørte hvert Ord; men hun taug; thi man skal kunne taale noget for sit Barn.

Sjette Kapitel.

Petra havde været paa sit Bærelse, da Raabene, Bibningen og Hujningen første Kvæld begyndte. Hun var sprunget op, som om Huset rundt om hende stod i Brand, eller som om alt skulde styrte sammen over hende; hun løb i sit Rum som pistet af gloende Kis, det svød, det brændte over Sjælen, hendes Tanker stormede efter en Udvej; men ned til Moderen turde hun ikke komme, og foran det eneste Bindu stod de! En Sten kom flyvende igjennem og faldt i hendes Seng, hun gav et Skrig og løb i en Krog, bag et Gardin og gjemte sig blandt sine gamle Klæder. Der sad hun sammenkrøben, luende af Skam, skælvende af Frygt; Synet af ukjendt Rædsel drev forbi, Luften stod fuld af Ansigter, gabende, stogrende Ansigter, de kom ganske nær, det regnede med Ild omkring dem; — oho, det var ikke Ild, men Djne, det regnede med Djne, store, gloende og smaa, tindrende, — Djne, som stod, Djne, som løb op og ned, — Jesus, Jesus, frels mig! —

O, hvilken Lise, da de sidste Raab døde hen i Natten, og det var ganske mørkt og ganske stilt. Hun vovede sig frem, hun kastede sig paa sin Seng og gjemte sig i Buderne, men Tankerne vilde ikke vige; Moderen kom frem i dem, truende, uhyre, som Uvejrsstjerner samlede sig over Fjældene; thi hvad maatte Moderen ikke lide for hendes Skyld! Der faldt ikke Blund paa hendes Djne eller Fred i hendes Sjæl, og Dagen kom, men ikke med Lindring. Hun gik frem og tilbage, frem og tilbage og tænkte blot paa, hvorledes hun kunde fly; men ikke turde hun møde Moderen, ikke turde hun gaa

ud, ſaa længe det var Dag, og med Kvælden vilde de komme igjen! Dog maatte hun vente; thi før Midnat var det endnu farligere at fly. Og hvor hen ſaa? Hun ejede intet, og hun vidſte ingen Vej; men der fandtes vel barmhjørige Menneſter etſteds, ſom der var en barmhjørig Gud. Han vidſte, at hvad hun end havde forbrudt, var det ikke i Ondſkab; han kjendte hendes Anger, han kjendte ogſaa hendes Hjælpeløſhed. Hun lyttede efter Moderens Skridt nedenunder, men hun hørte dem ikke, hun ſkalv for at høre hende paa Trapperne, men hun kom ikke. Jenten, ſom gik der, maatte vel være løbet ſin Vej; thi der kom ingen op med Mad. Selv vovede hun ikke at gaa ned, heller ikke at gaa til Vinduet; thi der kunde ſtaa nogen udenfor og vente paa hende. Den ituſlagne Rude gav Kulde ind om Morgen og endnu mere, da det atter blev Kvæld. Hun havde pakket ſammen en liden Bylt med Klæder, og hun havde klædt ſig godt paa for at være færdig. Men hun maatte vente paa den rafende Hob og gjennemgaa, hvad der vilde komme.

Der var de igjen! Bibningen, Raabene, Raſtene, værre, langt værre end forrige Kvæld; hun krøb i ſin Krog, foldede ſine Hænder og bad og bad. Blot ikke Mor gik ud til dem, blot de ikke brød ind! Da begyndte de at ſynge, det var en Smædeviſe, og ſkjønt hvert Ord ſkar hende med Kniv, ſaa maatte hun dog høre og lytte; men ſtrax hun fattede, at Moderen var blandet ind med, at de havde gjort ſig ſkyldige i en ſaa ſkammelig Uretfærdighed, da rejſte hun ſig op, da ſtrykte hun frem, hun vilde tale ud til det fejge Pak eller kaſte ſig ned over dem; — men en Sten og nok en Sten og ſaa en hel Hagl fløj igjennem Vinduet, Glas-

stumperne singlede, Stenene drev rundt i Rummet, og hun krøb atter bag. Hun svedede, som stod hun i den hedeste Sol; men hun græd ikke længer og var ikke længer ræd.

Efterhaanden sagtnede Larmen; hun vovede sig frem, og saa snart hun intet hørte, vilde hun til Vinduet for at se; men hun traadte paa Glasstumperne og gik tilbage, hun traadte saa paa Stenene og stod stille, for at det ikke skulde høres; thi nu gjaldt det at liste bort. Efter at have ventet endnu en god halv Time, drog hun sine Sko af, tog Blyten og aabnede sagte Døren. Atter ventede hun en fem Minutter, og saa gik hun stille ned ad Trapperne. Hun kjendte Smerten ved, efter at have forvoldt sin Moder denne Sorg, at maatte forlade hende uden Afshed; men Rædselen jog videre. „Farvel, Mor! Farvel, Mor!“ hviskede hun til sig selv for hvert Skridt, hun gjorde i Trappen. „Farvel, Mor!“ — Hun stod nede, drog Pusten tungt et Par Gange for at faa Luft, og saa mod Gangdøren! Da greb en hende i Armen bagfra, hun gav et let Skrig og vendte sig, det var Moderen. Gunlaug havde hørt Døren aabnes, forstod strax, hvad hun vilde, og ventede paa hende her. Petra følte, at hun ikke kunde komme hende forbi uden Kamp. Forklaring vilde ikke nytte; hvad Ord hun end fandt, det vilde ikke blive troet. Vel, saa fik hun kæmpe, intet i Verden var værre end det værste, og det havde hun nu oplevet. Moderen spurte sagte: „Hvor skal du hen?“ Hun svarede lige saa sagte med bankende Bryst: „Jeg vil fly.“ — „Hvor hen vil du fly?“ — „Det veed jeg ikke; — men jeg vil bort herfra!“ — Hun

trykkede Blyten fastere ind til sig og gik paa. „Nej, følg med mig!“ svarede Moderen holdende hendes Arm; „jeg har sørget for det altsammen.“ Strax slap Petra sig selv, som man slipper et altfor tungt Tag; hun pustede ud som efter en Kamp og overgav sig til Moderen. Denne gik foran hende ind i et lidet Kott bag Køkkenet, hvor intet Vindu fandtes, og hvor der brændte Uds; — her havde hun siddet gjemt, mens de larmede udenfor. Kottet var saa trangt, at de knap kunde røre sig der; Moderen tog frem en Blyt, noget mindre end den, Petra bar, aabnede den og drog ud et Sæt Sjømandsflæder. „Tag disse paa dig,“ hvistede hun. Petra skjønnede strax, hvorfor hun skulde det, men at Moderen ikke nævnte Grunden, rørte hende. Hun klædte af sig og tog paa sig, Moderen hjalp til og kom derved engang nær Udspraasen, saa Petra kunde se hendes Ansigt og saa for første Gang, at Gunlaug var gammel. Var hun bleven det i disse Døgn, eller havde Petra ikke før set det? Barnets Taarer trillede ned over Moderen, men hun saa ikke op, hvorfor den anden heller ikke fik Ord. En Sydvest var det sidste, som hun modtog, og da hun havde sat den paa, tog Moderen Blyten fra hende, blæste Udsen ud og hvistede: „Kom nu!“

De gik atter ud i Gangen, men ikke igjennem Gadedøren; Gunlaug lukkede op til Gaarden og læste siden igjen. De gik igjennem den nedtraadte Have, over de fastede Træer, det sønderbrudte Gærde. „Du faar se dig om nu,“ sagde Moderen, „du kommer vel aldrig mere hid.“ — Den anden gøs og saa sig ikke om. De gik den øvre Vej, langs Skogen, der, hvor hun havde

haft sit halve Liv og hin Kvæld med Gunnar, hine med Yngve Bold og den sidste med Degaard. De gik i visne Blade, som nu var begyndt at falde; det var natkoldt, og hun fros i sin uvante Dragt. Moderen bøjede ned mod en Have; Petra kjendte den strax, skjønt hun ikke havde staaet paa dens øvre Side efter hin Dag, hun som Barn havde stormet den; det var Pedro Ohlsens Have. Til den havde Moderen Nøgle og sukkede dem ind.

Det havde kostet Gunlaug at gaa til ham om Formiddagen, det kostede ogsaa nu at komme med den ulukkelige Datter, hun selv ikke længer kunde give Hjem. Men det maatte til, og det, som maatte til, kunde Gunlaug gjøre. Hun bankede paa Bislagdøren, og næsten strax hørte de Trin og saa Lys; efter en Stund blev der Luffet op af Pedro, som stod indenfor i Rejsestøvler og Rejsedragt, bleg og ræd. Han holdt et Talglys i Haanden og sukkede, da hans Øje faldt paa Petras Ansigt, som var ophovnet af Graad; hun saa op paa ham; men da han ikke vovede at kjende hende, saa vovede heller ikke hun at kjende ham. „Han her har lovet at hjælpe dig til at komme bort,“ sagde Moderen uden at se paa nogen af dem, idet hun gik et Par Trin op til Gangen og lod de andre følge efter ind i Pedros Bærelse paa den anden Side. Bærelset var lidet og lavt, en ejendommelig, indestængt Luft slog dem i Møde og gav Petra Kvalme; hun havde jo nu i over et Døgn hverken spist eller sovet. Midt under Loftet hang et Bur med en Kanariefugl i; man maatte gaa rundt for ikke at støde til det. De gamle, tunge Stole, et svært Bord, et Par store Bondefkabe, som naade Taget, trykkede alt ned, saa det blev endnu mindre. Paa Bordet

laa Moder og en Fløjte over dem. Pedro Ohlsen slæbte om i de store Støvler, som havde han noget at gjøre; en svag Stemme lød fra Bagværelset: „Hvem er det? — Hvem er inde?“ — hvorpaa han gik endnu snarere rundt, idet han mumlede: „Na, det er — hm, hm, — — det er — hm, hm,“ og derpaa ind, hvor Stemmen kom fra.

Gunlaug sad ved Vinduet med begge Albuer paa Knæene og Hovedet i sine Hænder, stirrende ned i Sandet, som var strøet over Gulvet; hun talte ikke, men hun drog stundum et tungt Suf. Petra stod ved Døren med sammenslaaede Ben og med begge Hænder over Brystet; thi hun følte sig syg. Et gammelt Slaguhr hakkede. Tiden isønder, Talgklyset paa Bordet stod og randt med lang Tane. Men Moderen vilde give en Grund for deres Ophold her og sagde: „Jeg har kjendt denne Mand engang.“

Ikke flere Ord og intet Svar. Pedro vedblev at være borte, Klyset randt sørgelig, og Uhret hakkede. Kvalmen tog Petra mere og mere, og derigjennem susede uophørlig Moderens: „Jeg har kjendt denne Mand engang!“ — Uhret fik fat i det og begyndte at gaa med det: „Jeg=har=kjendt=den=ne=Mand=en=gang.“ Siden, hvor som helst hun mødte indklemt Luft, stod Stuen for hende med en Mindelse af Kvalme og Uhrets: „Jeg=har=kjendt=den=ne=Mand=en=gang.“ Hun kom aldrig ombord i et Dampskib til Djelugten, til Stanken af det raadne Sjøvand under Rahytgulvet, til Maddampen, før hun strax blev sjøsyg og idelig gjennem Sjøsygen ved Nat, ved Dag saa Stuen og hørte Uhrets: „Jeg=har=kjendt=den=ne=Mand=en=gang.“

Da Pedro kom ind igjen, havde han faaet en ulden

Hue paa og en gammeldags stiv Kappe slaaet op over Ørerne. „Ja, jeg er færdig,“ sagde han og drog Botter paa; det var, som han skulde ud i den tykkeste Vinter. „Men vi maa ikke glemme“ — han vendte sig — „Kappen til — til —“ han saa paa Petra og fra hende paa Gunlaug, som tog en blaa Kavaj, der hang over en Stolryg og hjalp nu Petra den paa; men da den kom hende under Næsen, var det Stuens Lugt i saadan Styrke, at hun bad om frisk Luft; Moderen saa, hun fik ondt, luffede op og ledte hende ilfsomt ud i Haven. Her drak hun i den friske Nat nogle fulde, lange Drag af den klare Høstluft. „Hvor skal jeg hen?“ spurte hun, da hun begyndte at komme sig. „Til Bergen,“ svarede Moderen og hjalp hende med at knappe Frakken; „det er en stor By, hvor ingen kjenner dig.“ Da hun var færdig, stillede hun sig ved Porten: „Du faar 100 Spd. med; om det ikke skulde gaa godt, saa har du dog noget i Baghaand. Han laaner dig dem, han her“ — „gi'r, gi'r,“ hvistede Pedro, som gik forbi dem ud paa Gaden — „laaner dig dem,“ gjentog Moderen, som om han intet havde sagt; „jeg skal betale ham dem igjen.“ — Hun tog et Tørklæde af sin Hals, bandt det om hendes og sagde: „Du skal skrive, strax det gaar dig godt, men ikke før.“ — „Mor!“ — „Dg saa rør han dig ombord paa Fartøjet, der ligger udenfor.“ — „D, Gud, Mor!“ — „Ja, saa er det ikke mere. Jeg følger ikke længer.“ — „Mor, Mor!“ — „Herren være nu med dig. Lev vel!“ — „Mor, tilgiv mig, Mor!“ — „Dg forkøl dig ikke paa Sjøen!“ — hun havde faaet hende lempelig udenfor Haveporten og luffede nu.

Petra stod udenfor og saa paa den lukkede Port. Hun følte sig saa usel og ensom, som det vel er muligt for et Menneske; men netop da skød en Anelse, en Tro op af Forstydelsen, af Uretten, af Graaden, — som Glimt af Ild, tændt og slukt, stort ivejrstigende og atter ganske sammensunket, men i et Øjeblik herlig overstraalende, — hun slog sine Dine op og stod atter i tykt Mørke.

Stille gjennem den lille By's øde Gade, forbi de stængte, afbladede Haver, forbi de lukkede og slukkede Huse drog hun sig langsomt efter ham, som slæbte luddende frem i de store Støvler og i Rappen uden Hoved. De kom ud i Alleen, hvor de atter traadte i visfent Løb og saa de spøgelseagtig opstrakte og udgribende Grene, der tog efter dem. De kravlede ned over Berget bag det gule Køst, hvor Baaden laa, den han gav sig ifærd med at øse; han rode hende udover ved Landet, der nu var sammendraget i en fort Hob, hvorpaa Himlen havde lagt sig tungt ned. Alt var udslettet, Marker, Huse, Skog, Fjæld; hun saa intet mere af det, hun fra sin Barndom til igaar hver Dag havde set; det havde lukket sig inde, ligesom Byen, ligesom Menneskene, i den Nat, hun blev udstødt, og hun fik intet Farvel.

Paa Skibet, som laa for Anker lige under Land, ventende Morgenbrisen, gik en Mand op og ned; strax, han fik se dem under Vaaringen, firede han Trappen, hjalp dem ombord og varskode Kaptejnen, som ogsaa strax kom op paa Dækket. Hun kjendte dem, og de hende, men uden Spørgsmaal, uden Medlidenhed, blot som sædvanlig Sag blev alt sagt hende, som hun nu

skulde vide, nemlig hvor hun skulde ligge, og hvad hun skulde gjøre, naar hun ønskede noget eller følte sig syg. Det sidste gjorde hun næsten i det samme, hun kom ned, hvorfor hun ogsaa, strax hun var omklædt, gik op igjen. Her kjendte hun Lugten — o, af Chokolade og fik en umaadelig Hunger, det rev, det sugede i Brystet, og da kom den samme Mand, som havde modtaget dem, ud af Kabyssen med en hel Bolle fuld og Rager til; det var fra hendes Moder, sagde han. Mens hun spiste, fortalte han videre, at ogsaa en Kiste med hendes bedste Klæder og Vinned og Uldtøj var sendt ombord af Moderen, desuden Mad og andet godt. Hun fik i samme Stund en stærk Grindring af sin Moder, et storladent Billede, som hun aldrig før havde haft, men som hun herefter beholdt sit Liv. Og foran Billedet en Forjættelse, fikker og dog vemodig i Bønnen, at hun engang kunde give sin Moder nogen Glæde for al den Sorg, hun nu havde voldt hende.

Pedro Ohlsen sad hos hende, naar hun sad, og gik hos hende, naar hun gik, idelig sysselsat med at være af Vejen for hende og derved netop idelig i Vejen paa det af Varer overlæssede Dæk. Hun saa af hans Ansigt kun den store Næse og Djnene, og heller ikke disse tydelig, men han gav Indtryk af at gaa knuget af noget, han vilde sige, men ikke kunde. Han sukede, han satte sig, han rejste sig, han gik omkring hende, satte sig igjen, men ikke et Ord kom frem, og hun talte ikke. Endelig maatte han opgive det, han drog fatteslig op et Uhyre af en Læder-Tegnebog, idet han hviskede, at heri laa de 100 Species — og lidt til. Hun gav

Fatteslig o: arm, usel.

Haanden ud og takkede ham og kom derved hans Ansigt saa nær, at hun saa, hans Dine hang ved hendes i fugtig Glans. Thi med hende rejste jo den Rest af Liv, som var levnet hans hendøende Tilværelse. Han vilde dog gjerne have sagt hende noget, som kunde give ham en kjærlig Tanke, naar han snart ikke var mere; men det var ham forbudt, og skjønt han desuagtet vilde sige det, saa kunde han ikke komme sig til; thi hun hjalp ham ikke! Petra var jo saa træt, og Erindringen om, at han havde faaet hende til at begaa den første Synd mod hendes Moder, vilde netop nu ikke forlade hende. Hun kunde ikke mere med ham; det blev værre og ikke bedre, ja længer han sad; thi naar man er træt, da ledes man. Stakkelen følte det; han maatte nok rejse, og saa fik han endelig hvistet Farvel, idet han drog den tørre Haand ud af Botten. Hun lagde sin varme i den, de rejste sig begge. „Tak — og hils fra mig!“ sagde hun. Han drog et Suk eller et Klunk, et Par saadanne til, slap, vendte sig og steg baglængs og stille ned ad Trappen. Hun gik til Rælingen, han saa endnu op, hilste, satte sig og rode langsomt bort. Hun stod, til han var Mørke i Mørket. Men da gik hun ogsaa ned under, hun kunde næppe staa af Træthed, og skjønt hun følte sig syg, strax hun kom ned, havde hun næppe lagt Hovedet til Buden og sagt de to, tre første Bønner af sit Fadervor, før hun sovne.

Oppe ved det gule Røst sad til samme Tid Moderen; hun var gaaet langsomt efter dem den hele Vej og havde sat sig bag Røstet, just som hine lagde fra Land.

Paa samme Plet havde Pedro Ohlsen i fordums Dage lagt fra Land med hende; det var meget længe siden; men hun maatte huske det nu, da han rode Datteren bort.

Saa snart hun saa ham komme ene tilbage, rejste hun sig og gik; thi saa vidste hun, at Datteren var kommen vel ombord. Hun tog ikke Bejen hjem, men længer udover; der fandt hun i Mørket Stien, som førte over Fjældene, og slog ind paa den. I Byen stod hendes Hus tomt og sønderslaget i over en Maaned; hun vilde ikke tilbage, før hun havde faaet godt Brev fra sin Datter.

Men i denne Tid var Stemningen imod hende ogsaa prøvet. Alle Slags lavere Naturer føler en hidsende Glæde i at slaa sig sammen til Forfølgelse af de stærke, men kun saa længe disse kan gjøre Modstand; naar de se, at de lade sig rolig mishandle, gaar der en Følelse af Skam over dem, og der hyskes ad dem, som endnu sender en Sten. Man havde her glædet sig til at høre Gunlaugs mægtige Røst larme i Hulvejen, man havde tænkt sig hende paakalde Sjøfolkernes Hjælp og opbyde til Gadefrig. Da hun ikke viste sig, blev Folk den tredje Kvæld næppe til at sthyre, man vilde ind efter hende, man vilde kaste de to Fruentimmer ud paa Gaden, følge dem af Byen, jage dem! Binduerne var ikke istandsat siden forrige Nat; under Mængdens Hurra krøb to Mænd igjennem for at aabne Døren — og ind stormede Skaren! De ledte i alle Rum, oppe og nede, de sprængte Døre, de slog i Stykker, hvad der stod i Bejen, de søgte i hver Krog, tilsidst i Kjælderens, efter Moder eller Datter, men intet Menneske fandtes. En øjeblikkelig Stilhed faldt over Folk, saa snart denne Opdagelse var gjort; de, der var

inde, kom ud, een efter een, og glemte sig bag de andre. Om lidt var Pladsen tom.

Snart fandtes der dem i Byen, som sagde, at dette havde været uværdig Fremgangsmaade mod to værgeløse Kvindfolk.

Man drøftede saa længe det foresaldne, til man blev enig om, at hvad end Fisferjenten havde forbrudt, saa havde Gunlaug ikke Skyld deri, hvorfor der var gjort hende stor Uret. Hun blev haardt savnet i Byen; Slagsmaal og Optøjer paa Grund af Drukkenskab tog paa at høre til Dagens Orden; thi Byen havde tabt sit Politi. Man savnede ogsaa hendes mægtige Skikkelse i Døren, naar man gik forbi; især savnede Sjømændene hende. Ingensteds blev det dog som hos hende, sagde de; thi der var hver bleven behandlet efter Fortjeneste, havde haft sin Rang i hendes Tiltro og hendes Hjælp i, hvad der kom paa. Hverken Sjøfolkene eller Skipperne, hverken Arbejdsherrerne eller Husmødrene havde forstaaet, hvad hun var værd, før nu, hun var kommen bort.

Derfor drog et eneste Glædesbudskab gjennem Byen, da en havde set hende sidde i sit Hus og stege og koge som før. Enhver maatte op for selv at overtyde sig om, at Ruderne var sat ind, at Døren var hel, at Røgen slog op af Røben. Jo, det var sandt! Der sad hun igjen! — Man kravlede op paa den anden Side af Hjulvejen for at se bedre; hun sad foran Bagstehellen, hun saa ikke op eller ud, Øjet fulgte Haanden, og Haanden arbejdede; thi hun var kommen tilbage for at tjene ind igjen, hvad hun havde tabt, og først de 100 Spd., hun skyldte Pedro Ohlsen. I Begyndelsen lod man det blive med saaledes at se ind paa hende; man turde længe

ikke gaa ind for ſin onde Samvittighed. Men efterhaanden kom de, — først Huſmødrene, de venlige, de gode; de fik dog ingen Lejlighed til at tale om andet end Forretninger med hende; thi Gunlaug hørte ikke andet. Saa kom Fiſkerne, ſaa Kjøbmændene og Skipperne for at høre Folk og ſaa vedkommendes Skudsmaal — og endelig den første Søndag Sjømændene. Det maatte være efter Aftale; thi ud paa Kvælden blev Huſet med een Gang ſaa overfyldt, at ikke alene begge Stuer optoges, men de Borde og Stole, ſom om Sommeren ſtod i Haven, maatte tages frem og ſættes op i Gangen, i Køkkenet, i Bagværelſet. Ingen, ſom ſaa denne Forſamling, ſkulde ane, med hvilke Følelſer diſſe Folk ſad her; thi Gunlaug havde taget ſin tauſe Kommando over dem i ſamme Stund, de atter traadte over hendes Tærſkel, og den brede Sikkerhed, hvormed hun gav hver ſit, bøjede ned hvert Velkommen, hvert Spørgsmaal. Hun var den ſamme; kun var hendes Haar ikke længer fort, og hendes Færd noget mere ſtille. Men da Sjøfolkene tog paa at blive glade, kunde de ikke længer dy ſig, og der blev nu, hver Gang hun og Jenten var ude, tilraabt Knud Baadsmand, ſom altid havde været hendes Yndling, at han ſkulde drikke hendes Staal, naar hun kom ind igjen. Heller ikke han fik Mod til det, før han blev noget varmere i Hovedet; ſaa endelig, da hun kom ind for at ſanke tomme Flaſker og Glas iſammen, rejſte han ſig og ſagde, „at det var bra', hun var kommen igjen. For det var rigtignok viſt, at — at det var bra, hun var kommen igjen!“ Dette ſyntes dem vel talt; de rejſte ſig og raabte: „Ja, det var bra!“ og de i Gangen og de i Køkkenet og de i de andre Rum rejſte ſig ogſaa og brød ind og iſtemte det, og

Baadsmanden gav hende Glas og raabte Hurra, og saa raabte de nogle Hurra, saa Taget kunde løftes og fare vildt i Skjerne. Snart forkyndte en, at de havde gjort hende skammelig Uret, saa bandte en anden paa det samme, og snart bandte og fordømte hele Huset sig paa, at de havde tilføjet hende den skammeligste Uret. Da der endelig blev Stilhed, fordi de længtes efter et Ord fra hende selv, saa sagde Gunlaug, at de skulde have saa mange Tak; „men,“ fortsatte hun, idet hun videre samlede de tomme Glas og Flaster i Hob, — „saa længe jeg ikke siger noget derom, saa behøver vel heller ikke I.“ Hun gik ud, da hun havde samlet, hvad hun kunde bære, og kom atter ind efter Resten. Men fra denne Stund var hendes Magt ubrødelig.

Syvende Kapitel.

Om Aavælden og i Mørke kastede Fartøjet Anker paa Bergens Havn. I en halv Rus efter Sjøshgen fortes Petra i Kaptejnens Baad mellem en Mangfoldighed af Skibe, store og smaa, op til den Sjou af Færgemænd paa Bryggerne, af Bønder og Gadegutter i de smalle Smug, hvorigjennem Vejen gik. De stansede foran et smukt, lidet Hus, hvor en gammel Kone paa Kaptejnens Bøn tog sig hjærtelig af hende. Hun trængte Mad og Søvn og fik begge disse Krav opfyldt. Hun vaagnede den næste Dags Middag, kvik og munter, til nye Lyd og en ny Sprogklang og, da Gardinet kom op, til en ny Natur rundt omkring, til nye Mennesker og en ny By. Hun var selv bleven ny, syntes hun, da

hun stansede foran Spejlet, — dette Ansigt var ikke det gamle. Hun kunde vel ikke udrede sig Forskjellen og forstod ikke, at i hendes Alder gjør Sorg og Ny- stelse finere og aandigere; men ved at se sig selv i Spejlet maatte hun dog huske de sidste Nætter, og ved Erindringen skald hun. Derfor skyndte hun sig at blive færdig for at komme ned til det ny, der ventede paa hende. Hun traf sin Bærtinde og flere Damer, der først tog hende grundig i Djesyn og saa lovede at tage sig af hende; til en Begyndelse vilde de følge hende rundt i Byen. Adskilligt skulde hun jo med det samme have kjøbt og sprang derfor igjen op efter sin Tegnebog, men hun skammede sig for at tage den tykke, kluntede Bog ned og aabnede den derfor der oppe for at tage Pengene ud. Hun fandt ikke 100 Spd., men 300! Det var altsaa atter Pedro Dhlsen, som tvært imod Modersens Vidende og Vilje gav hende Penge. Saa liden Forstand havde hun paa disses Værd, at Summens Størrelse ikke undrede hende; derfor faldt det hende heller ikke ind at tænke videre over Grunden til saa stor Gæmildhed. I Stedet for en glædestraalende Tak- skrivelse med anende Spørgsmaal fik Pedro Dhlsen et Brev skicket ned fra Gunlaug, skrevet til hende selv, hvori Datteren med slet dulgt Brede forraadte sin Bel- gjører og spurte, hvad hun skulde gjøre med den ind- smuglede Gave.

Det første Indtryk af Byen var et stærkt Natur- indtryk. Hun kunde ikke komme fra den Følelse, at Fjældet stod saa nær ind paa hende, at hun maatte tage sig i Agt. Hun følte Thyngsel, hver Gang hun løftede Djet, og saa atter en Drift til at strække Haanden ud og banke paa. Undertiden igjen var det, som ingen

Udgang mere gaves. Solforladt og mørkt stod Fjældet der, Skyerne hang tæt nedpaa eller jagede derover; Vind og Regn i uophørligt Skifte; fra Fjældet kom det, Fjældet slap det ud over Byen. Men over Mængden af Mennesker rundt om hende var der ingen Tvingfel. Hun blev snart glad iblandt dem; thi der var i deres Travelhed en Frihed, Lethed og Lystighed, som hun ikke kjendte, og som hun efter det, hun havde oplevet, følte som Smil og Velkommen. Da hun næste Dag ved Middagsbordet htrede, at hun helst vilde være der, hvor der var mange, svarede man, at saa burde hun gaa i Theatret; der traf hun flere Hundre i eet Hus. Saa, det vilde hun; Billet blev kjøbt, Theatret laa lige ved, og paa bestemt Tid blev hun fulgt der hen, og Plads vist hende paa Balkonens første Bænk. Hun sad i stor straalende Belysning blandt mange Hundre glade Mennesker, livlige Farver omkring og en Samtale fra alle Kanter brusende ud over sig med Larm af Storshøen.

Hvad hun her skulde faa at se, havde Petra ingen Anelse om. Hun vidste jo kun, hvad Dodegaard havde sagt hende, og hendes tilfældige Omgang lært hende. Men om Theatret havde Dodegaard ikke nævnt et Ord; Sjømændene havde talt om et Theater, hvor der var vilde Dyr og Beridere, og Gutterne faldt det ikke ind at tale om Skuespil, selv om de fra Skolen vidste en Del derom; thi den lille By havde jo selv intet Theater, ikke engang et Hus, der kaldtes saa; rejsende Dyr-tæmmere, Linedansere og Bajadsere brugte enten en Sjøbod eller den frie Mark. Hun var saa ubidende, at hun ikke forstod at spørge; hun sad frimodig og ventede noget mærkeligt f. Ex. Kameler eller Aber. Lidt efter lidt optaget heraf, begyndte hun at se Dyr i hvert

Ansigt omkring sig, Heste, Hunde, Kæbe, Ratter, Mus, og morede sig. Derfor samlede Orkestret sig, uden at hun lagde Mærke dertil. Hun hoppede skræmt i Vejret; thi et kort, skarpt Drøn af Pauker, Trommer, Basuner og Horn begyndte Duvturen; hun havde i sit Liv aldrig hørt mere Musik paa een Gang end af et Par Violiner og maasse en Fløjte. Denne brusende Herlighed fik hende til at blegne, den havde noget af en kold, sort Styrtesjød; hun sad i Angst for det næste, at det skulde blive endnu værre, og dog vilde hun ikke, det skulde slutte. Snart gav mildere Harmonier Lys, og snart aabnede sig Udsigter, hun aldrig havde drømt, Melodier buggede hende did over, Lidelighed og Leg fløjtede rundt i Luften, det hele Tog svang i lange Bingeslag opad, det dalede sagtelig, det samlede sig mægtigt, det delte sig hurt og iltet — indtil et stort Mørke faldt over og dækkede alt; det var, som det hvirvledes bort i en bragende Fosselfarm. Saa atter en enkelt Tone som Fugl paa den vaade Gren ved Dybet; vemodig, ræd begyndte den, men Luften over den klarnede ved dens Sang, lidt Sol kom frem, — og atter var de lange, blaanende Udsigter fyldt af hin underlige Gynge og Flagren bag Solstraalerne. Da dette havde varet en Stund, se, da sagtnede det i mild Fred; de jublende Skarer togede længer og længer bort, intet saas uden Solstraalerne, som sivede og smeltede gennem Luften; over hele den uendelige Flade kun Sol, alt lysvævet og stille — og i denne Salighed drømte det hen. Hun rejste sig uvilkaarlig, da det var færdigt; thi hun var ogsaa færdig! O Under, der gif den skønne, malede

Bæg midt imod hende lige i Taget! Hun var i en Kirke, en Kirke paa Buer og Søjler, en Kirke i Orgelbrus og Festglans, og Folk skred ind mod hende i Dragter, hun ikke kjendte, og de talte — ja, de talte i Kirken, og i et Sprog, hun ikke forstod. Hvad? de talte ogsaa bag hende. „Sid ned!“ sagde de, men der var jo intet at sidde paa, de to i Kirken blev ogsaa ganske rigtig staaende, og jo længer hun saa paa dem, jo klarere blev det hende, at disse Dragter var de samme, som hun havde set paa et Billede af Olaf den hellige, — og der, der nævnede de jo hellig Olafs Navn! — „Sid ned!“ hørte hun atter bag sig; „sid ned!“ raabte flere; der er kanske noget der bag ogsaa, tænkte Petra og vendte sig rask om. En Mængde rasende Ansigter, nogle ligefrem truende, mødte hende; alt dette gaar ikke rigtig til, tænkte Petra og vilde bort; da drog en gammel Kone, som sad ved hendes Side, lemsældig i hendes Kjole. „Men saa sid ned, Barn,“ hviskede hun; „de bagenfor kan jo ikke se!“ I et Nu var hun paa sin Plads; thi naturligtvis: Theatret er der inde, og vi ser paa, — ja vist, Theatret! hun gjentog Ordet som for ret at erindre sig selv. Hun saa da atter ind i Kirken; men den, der talte, kunde hun trods al sin Møje ikke forstaa; først da hun ret blev vaer, at han var en smuk, ung Mand, forstod hun ogsaa et og andet af hans Ord, og da hun hørte, han talte om Kjærlighed og var forelsket, forstod hun det meste. Der kom en tredje ind, som i Øjeblikket drog hende bort fra ham; thi hun vidste fra Tegninger, han maatte være en Munk, og Munkene havde hun meget længtes til at se. Munken gik saa sagte, var saa stille, ja, han havde et ret gudfrygtigt Væsen, han talte redelig, langsomt, hun fulgte hvert Ord. Men med eet

vender han sig og siger det modsatte af, hvad han sagde før. — Gud, det er en Skurk! hør, han er en Skurk, han ser jo ogsaa saadan ud! At ikke den unge, smukke Mand kan skjønne det! han kunde da i alle Fald høre det! „Han bedrager Dem!“ hviskede hun halvhøjt. „Hys,“ sagde den gamle Kone. Nej, den unge Mand hørte det ikke, han gik bort i farlig Tillid, de gik alle, — kun en gammel Mand kommer ind. Hvad er det? Naar denne gamle Mand taler, er det, som den unge talte, og dog er det den gamle Mand, — o, se der! se der! Et lyfende Tog af hvidklædte Piger, lydøst, to og to, gaar langsomt gennem Kirken; hun saa dem længe, efter at de var forbi, — og for hendes Erindring svævede et lignende Syn fra hendes Barndom. Hun havde en Vinter fulgt sin Moder over Fjældet; vadende frem i den nyfaldne Sne skræmte de uforvarende op et Kuld Nyper, som med eet fyldte Luften foran dem; hvide var de, hvid var Sneen, hvid Skogen, — længe efter strøg alle Tanker hvide forbi, og nu her en Stund ligesaa.

Men een af disse hvidklædte Kvinder gaar frem alene med en Krans i Haanden og knæler; den gamle har ogsaa knælet, og hun taler til ham. Han har jo Bud og Brev med til hende fra fremmede Lande, han tager det frem, man kan se det paa hende, at det er fra en, hun har kjær, o, hvor dejligt, de elsker jo allesammen her! Hun aabner det — det er ikke noget Brev, det ligger jo fuldt af Musik — ja, se, ja, se: han er jo selv Brevet; den gamle Mand er den unge, og han er den, hun elsker! De omfavner hinanden, ved Gud, de kysker hinanden — Petra følte, hun blev sprudrød, og gjemte for sig med sine Hænder, mens hun videre fulgte; hør, han fortæller hende, at de strax skal ægte hinan-

den, og hun rykker leende i hans Skjæg og figer, han er bleven en Barbar, og han figer, hun er bleven ſaa ſkøn, og han giver hende en Ring, og han lover hende Skarlagen og Fløjl, gyldne Sko og gyldent Bælte, han tager muntert Afſked og gaar til Kongen for at tale om Bryllup. Hans Fæſtemø ſer efter ham, ſaa det lyſer, — men da hun vender ſig uden ham, er det blevet ſaa tomt.

Da glider Bæggen hurtig ned igjen. Forbi nu? Netop, ſom det begyndte? Bluffende vendte hun ſig til den gamle Dame: „Forbi?“ — „Nej, nej, Barn, det er første Akt. Der er fem ſaadanne, ja, det er der,“ gjentog hun ſukkende; „der er fem ſaadanne.“ — „Om det ſamme?“ ſpurte Petra. — „Hvad mener De med det?“ — „De ſamme kommer ind igjen, og det hele gaar videre?“ — „De har nok aldrig været paa Komædie, De?“ — „Nej.“ — „Na nej, det er vel ikke mangeſteds, de har Theater; det er ſaa dyrt.“ — „Men hvad er det for noget?“ ſpurte Petra spændt, ſtirrende, ſom kunde hun ikke vente Svar; „hvem er diſſe Mennesker?“ — „Det er det Selſkab, ſom Direktør Naſo har, et udmærket Selſkab; han er ſaa flink.“ — „Er det ham, ſom finder det op? Eller hvad er det? — Gud, ſvar mig dog!“ — „Kjære Barn, veed De ikke, hvad et Skueſpil er for noget? Hvor er De fra?“ — Men da Petra mindedes ſin Fødeby, mindedes hun ogsaa ſin Skam, ſin Flugt, hun taug og turde ikke mere ſpørge.

Anden Akt kom, og med den Kongen, ja, det var Kongen, her fik hun ogsaa ſe en Konge! Hun hørte ikke, hvad han ſagde, hun ſaa ikke, hvem han talte med, hun ſaa paa Kongens Klæder, Kongens Læder, Kongens Miner; hun vaktes først, da den unge Mand kom ind,

og nu droge de alle afsted for at hente Bruden! — Saa maatte hun atter vente.

I Mellemakten læner den gamle Kone sig over til hende. „Synes De ikke, at de spiller dejlig?“ sagde hun. Petra ser forbauset paa hende. „Spiller — hvad vil det sige?“ Hun lagde ikke Mærke til, at alle rundt om saa paa hende, at den gamle Kone var udsendt for at spørge; hun hørte ikke, man sad og lo ad hende. — „Men de taler ikke som vi?“ spurte hun, da hun ikke fik Svar. — „De er jo danske,“ svarede Konen og begyndte ogsaa at le. Da fattede hun, at den gode Kone lo ad hendes mange Spørgsmaal, og hun taug; hun saa uafbrudt paa Tæppet.

Da det atter gik op, fik hun den store Glæde at se en Erkebiskop. Det gik nu som før: hun fortabte sig saaledes i Synet af ham, at hun ikke hørte et Ord af, hvad han sagde. Men da lød Musik, o, saa stille, saa langt borte fra, men den kom nærmere; det var Sang af Kvinder, Spil af Fløjter og Violiner og af et Instrument, det var ikke Guitar og dog som mange Guitarer, men blødere, fuldere, mere svingende Toner, den hele samlede Harmoni skyllede ind i lange Bølger, — og da alt var blevet vuggende Farver, kom Toget, Soldater med Hellebarder, Kordrenge med Køgelselar, Munkke med Lys og Kongen med Krone paa og ved hans Side Brudgommen, klædt i hvidt, — saa atter de hvide Kvinder, strøende Roser og Musik foran Bruden, som var i hvid Silke og med rød Krans paa Haaret; ved hendes Side gik en høj Kvinde i Purpurflæb med Guldkroner og med en liden straalende Krone paa Haaret, det maatte være Dronningen! Den hele Kirke fyldtes af deres Sang og Farver, og alt, som nu skete,

lige fra Brudgommen førte Bruden til Brudeskammelen, hvor de knælede, mens hele Følget knælede rundt om, og til Erkebispens kom i Optog med sine Korsbrødre, var blot nye Slyngninger i den farvede Musikkjede. —

Men som nu Bielsen skulde foregaa, rakte Erkebispens sin Stav i Vejret og forbød den: deres Bielse var imod de hellige Forrifter, de kunde aldrig i Livet faa hinanden, — o, himmelske Fader, forbarm dig! — Bruden segnede, og Petra faldt ogsaa med et skærende Skrig; thi hun havde rejst sig!

„Vand, kom med Vand!“ raabtes rundt om. — „Nej,“ svarede den gamle Kone; „hun er ikke besvimet, det behøves ikke!“ — „Det behøves ikke,“ gjentog man; „stille!“ — „Stille!“ raabtes nede fra Parket; „stille paa Balkonen!“ — „Stille!“ svarede paa Balkonen. — „De maa ikke tage Dem det saa nær; det er bare Digt og Tøv altsammen,“ hvistede den gamle Kone; „men Madam Najo spiller udmærket.“

„Stille!“ raabte nu ogsaa Petra; hun var allerede dybt inde i Handlingen; thi den djævelske Munk var kommen til med et Sværd, de to elskende maatte tage et Klæde, og han skar det isønder imellem dem, som Kirken skar, som Smerten skar, som Sværdet over Paradisets Port skar hin første Dag. Grædende Kvinder tog Brudens røde Krans og gav hende en hvid; med den var hun fæstet til Klostret for Livstid. Han, hvem hun tilhørte over Tid og Evighed, han skulde vide hende i Live, men ikke faa hende, vide hende der inde, men aldrig se hende; hvor sønderrivende de sagde hinanden Farvel, der var ingen større Nød paa Jorden end deres! —

„Herre Gud!“ hvistede den gamle Kone, da Tæppet faldt; „vær dog ikke naragtig; det er jo bare Madam

Nafo, Direktørens Kone." Petra spillede Djnene og saa og saa paa den gode Kone; hun troede, hun var gal, og da Konen længe havde troet det samme om Petra, vedblev de af og til at se noget sky til hinanden, men talte ikke mere.

Da Tæppet atter gik op, kunde Petra ikke følge med; thi Bruden bag Klosters Mure og Brudgommen ved Dag og Nat udenfor i Fortvivlelse var det, hun saa, hun led deres Pine og bad deres Bønner; men det, som foregik for hendes Dine, gled farveløst forbi. Da blev hun hidkaldt ved, at der faldt manende Stilhed; det tomme Kirkerum blev stort, Klokkens tolv Slag gik alene igjennem. Det drøner under Hvælvingerne, Murene skælver, den hellige Olaf har rejst sig af sit Strin i Vigdragt, høj og forfærdelig; med Sphd i Haand kommer han skridende, Bagten flygter, Tordenen falder, og Munken gjennembores af det udstrakte Sphd, hvorpaa alt bliver mørkt, og Synet er sunket. Men Munken ligger igjen som en Hob Afke, hvor Lynilden slog ned.

Petra havde uden at vide det holdt sig fast ved den gamle Kone, som var bleven meget ræd under dette krampagtige Tag og nu ved at se hendes stigende Bleg-
hed skyndte sig at sige: „Gud velsigne Dem, Barn, det er jo bare Knutsen; dette er den eneste Rolle, han kan spille, for han har saa tykt et Mæle.“ — „Nej, nej, nej, nej, jeg saa Luer omkring ham,“ sagde Petra, „og Kirken skalv under hans Trin!“ — „Men saa stille da!“ raabes fra flere Kanter; „ud med den, som ikke kan være stille!“ „Stille paa Balkonen!“ raaber Parket; „stille!“ svarer Balkonen. Petra var krøbet sammen, som kunde hun skjule sig, men glemte dem strax alle-

sammen; thi se, de elskende er der igjen, Synnilden har brudt op for dem, de vil fly! De har hinanden, de omfavner hinanden, beskyt dem nu, Gud i din Himmel!

Da rejser sig en Varm af Raab og Lure, Brudgommen ribes fra hendes Side, der kæmpes for Fædrelandet, han saares, han hilser i Døden til sin Brud; — Petra fatter først, hvad her er sket, da Bruden stille kommer gaaende ind — og ser hans Lig! Da er det, som alle Smertens Skyer vil samle sig over et eneste Punkt; men et Blik adspreder dem: Bruden ser op fra den dødes Bryst og beder om selv at maatte faa dø! Himlen aabner sig over dette Blik, Lysning falder, Bryllupsfalsen er der oppe, luf Bruden ind! Ja — hun kan allerede se der ind; thi fra hendes Dine udgaar Fred som hin paa høje Fjælde. Da synker Djenlaagene: Kampen havde højere Løsning, deres Trofasthed en større Kroning; hun er nu hos ham.

Petra sad længe stille; Hjærtet var løftet i Tro, Styrke af det store faldte hende. Hun rejste sig fra alt, der var smaat, hun rejste sig op over Frygt og Smerte, hun rejste sig med Smil til alle, de var Brødre og Søstre; det onde, som adskiller, var ikke til, det laa knust under Tordenen. Man lo tilbage til hende; det var jo hende, som havde været halvgal under Komedien; — men hun saa ikke andet i deres Smil end Gjenstik af den Sejer, hun selv bar. I den Tro, at de smilte i Samfund med hende, smilte hun saa straalende tilbage, at de maatte smile med hendes Smil; hun skred ned ad de brede Trapper mellem to vigende Rækker, der gav Glæde tilbage af hendes Glæde og Skjønhed af den Skjønhed, der lyste over hende. Straalerne i vort Andre kan undertiden blive saa stærke, at vi giver alt

Alarhed om os, skjønt vi selv ikke kan se. Dette er Verdens største Triumftog, at meldes, bæres og følges af sine egne lysende Tanker.

Da hun uden at vide deraf var kommen hjem, spurte hun, hvad dette dog havde været. Der var flere tilfede, som kunde forstaa hende og give hjælpende Svar. Og da hun havde faaet sikker Betsed om, hvad Skuespil var, og store Skuespillere evnede, da rejste hun sig og sagde: „Dette er det største paa Jorden, dette vil jeg være.“

Til deres Forundring tog hun paa sig og gif ud igjen; hun maatte være alene og i det frie. Hun gif bort fra Bhen og i stærk Vind ud paa den nærliggende Bhynt. Der larmede Sjøen opunder, men Bhen laa paa begge Sider af Bugten i en Ustaaage, bag hvilken de utallige enkelte Blink arbejdede sammen uden at kunne mere end gjennemlyse Floret, de kunde ikke løfte. Dette blev hendes Sjæls Billede. Det store dunkle under hendes Fodder gav i sin dumpe Larm Varsel fra et uigjennemtrængeligt Dyb; det gjaldt at synke did ned, eller at være med og prøve at lyse. Hun spurte sig selv, hvorfor hun aldrig før havde følt disse Tanker, og hun svarede sig selv, at det var, fordi kun Djeblikkene havde Magt i hende; men saa følte hun ogsaa, at hun havde Magt i dem. Hun saa det nu: lige saa mange Djeblikke vilde der gives hende, som der hist var tindrende Blink, og hun bad Gud om at saa gjøre Fyldest i dem alle, saa han ikke havde tændt noget for-gjæves. Hun rejste sig, fordi der gif isnende Vind; hun var ikke længe borte, men da hun gif hjem igjen, vidste hun, hvor hen hun gif.

Den næste Dag stod hun udenfor Direktørens Dør. Et stort Skjænderi lød indefra; den ene Stemme syntes hende at have Lighed med Elskerindens fra igaar, den gik rigtignok nu i en anden Toneart, men den kunde dog bringe Petra til at bæve. Hun ventede længe; da det aldrig vilde høre op, bankede hun paa. „Kom ind!“ skreg en meget vred Herrestemme, — „aa!“ hvinede en Damestemme, og idet Petra aabnede, saa hun den flygtende Skræk af et opløst Haar og en Natdragt forsvinde gennem en Sidedør. Direktøren, en lang Mand med et Par sure Øjne, for hvilke han skyndte sig at sætte et Par Guldbryller, gik frem og tilbage i Oprør. Hans lange Næse herkede saaledes over hans Ansigt, at alt det øvrige var til for dens Skyld, Øjnene stak ud som to Bøssespiber bag denne Bold, Munden var en Grav foran den og Panden en let Bro ifra den over til Skogen eller „Forhugningerne“. — „Hvad vil De?“ han stansede tvært; „er det Dem, som vil blive Koristinde?“ spurte han ilfsomt. „Koristinde, — hvad er det?“ — „Naa, saa det veed De ikke, ja saa; hvad vil De da?“ — „Jeg vil blive Skuespiller.“ — „Saa det vil De — og veed ikke, hvad en Koristinde er, ja saa. — Men De taler jo Dialekt?“ — „Dialekt, hvad er det?“ — „Naa, saa det veed De heller ikke og vil dog blive Skuespillerinde, ja saa; ja, det ligner Nordmændene. Dialekt, d. v. s., at De taler ikke som vi.“ — „Ja, men jeg har øvet mig paa det hele Morgenen.“ — „Saa det har De; se, se! Lad mig høre!“ Og Petra stillede sig op og sagde som Elskerinden igaar: „Jaj helser dej, min Kjærlighedh, godh Maaren!“ — „Jeg mener, Fanden plager Dem; er De kommen hid op for at gjøre Nar af min Kone!“ En straldende Latter lød

inde fra Sideværelset, og Direktøren lukkede Døren op og sagde derind uden Spor af Grindring af, at de for et Djæblig fiden havde skjændtes paa Liv og Død: „Her er en norsk Tøs, som vil karikere dig, kom dog ud og se paa!“ Et Damehoved med uredt, trodsigt sort Haar, mørke Øjne, stor Mund saa virkelig ind og lo. Og dog ilte Petra imod hende; thi det maatte være Elskerinden, — nej, hendes Moder, tænkte hun, da hun kom nærmere. Hun saa paa Damen og sagde: „Jeg veed ikke — om det er Dem, — eller er det Deres Moder?“ Nu lo ogsaa Direktøren; Damehovedet havde draget sig tilbage, men lo i Sideværelset. Petras Forlegenhed stod saa stærkt malet i hendes Ansigt, Stilling, Minespil, at Direktøren blev opmærksom; han saa en Stund paa hende, tog en Bog og sagde, som ingen Verdens Ting var forefaldet: „Tag her og læs, min Pige, men læs, som De selv taler.“ — Det gjorde hun strax. „Nej, nej, det er galt, — hør her!“ han læste for hende, og hun efter ham, ganske som han. „Nej, nej, det er galt, læs norsk — for en Ulykke, norsk!“ — og Petra læste atter som før. „Nej, siger jeg, det er rent ravrussende galt. Forstaar De ikke, hvad jeg mener? Er De dum?“ — Han prøvede atter og atter og gav hende en anden: „Se, det er modsat, det er komisk, læs det!“ — Ja, Petra læste, men samme Spektakel, til han blev kjed og raabte: „Nej, nej, nej! Saa hold op for Fanden! — Hvad er det, De vil ved Scenen? Hvad Pokker er det, De vil spille?“ — „Jeg vil spille det, jeg saa igaar.“ — „Aha! Naturligvis, ja! Naa, og saa?“ — „Ja,“ sagde hun og blev undselig, „jeg syntes, det var saa dejligt igaar, men i Dag har jeg dog tænkt, det vilde være endnu dejligere, om det fik en god Ende, og

det vilde jeg saa give det." — „Naa, saa det vilde De! Saa saa. Der er ingen Ting i Vejen, Digteren er død. Naturligvis er han ikke korrekt længere, og De, som hverken kan tale eller læse, vil saa digte ham om; — ja, det er norssk!" Petra forstod ikke et Ord; kun, at det gif hende imod, forstod hun og begyndte at blive bange. „Faar jeg ikke Lov?" spurte hun sagte. — „Jo, Gud bevar's, der er ingen Ting i Vejen, vær'sgo'! — Hør," sagde han i en forandret Tone, idet han gif lige til hende, „De har ikke mere Begreb om Skuespil end en Kat. Og De har ingen Evne hverken for det komiske eller tragiske, jeg har nu prøvet Dem i begge Dele. Fordi De har et kjønt Ansigt og en kjøn Figur, har Folk vel bildt Dem ind, at De kan spille meget bedre end min Kone, naturligvis, og saa vil De op i den største Rolle i Repertoiret og digte den om med det samme; — ja, saadan er Nordmændene, det er Folk, som kan gjøre det." — Petra var bleven mere og mere fortaandet og strævede og strævede; endelig vovede hun at hviske: „Faar jeg virkelig ikke Lov?" Han havde staaet og set ud af Vinduet og var vis paa, hun var gaaet; forbausset vender han sig om; men ved at se hendes Bevægelse og den forunderlige Styrke, hvormed den formede alt hendes Væsen, staaer han en Stund stille, griber pludselig efter Bogen og siger atter med en Stemme og en Mine, hvori alt foregaaende er udslettet: „Tag her, det Stykke her, og læs langsomt, lad mig bare høre Stemmen. — Naa, lad høre!" Men hun kunde ikke læse; thi hun kunde ikke se Bogstaverne. „Ikke forknøbt, naa!" — Hun læste endelig, men koldt, farveløst; han bad hende læse op igjen „med mere Følelse"; da blev det endnu værre. Saa tog han Bogen

rolig fra hende og sagde: „Nu har jeg prøvet Dem paa alle Façons, saa jeg har intet Ansvar. Jeg forsikrer Dem, bedste Jomfru, om jeg sender min Støble ind paa Scenen, eller jeg sender Dem, vil det gjøre samme Indtryk, nemlig et høist mærkeligt. — Og saa maa det være nok!“ Men som sidste Anstrængelse vovede Petra bønlig: „Jeg tror dog, jeg forstaar det, naar jeg bare faar —“ — „Ja naturligvis, — hver Fiskerflække forstaar det langt bedre end vi; det norske Publikum er det mest oplyste i Verden. — — — Ja, vil nu ikke De gaa, saa gaar jeg!“ Hun vendte sig mod Døren og brast i Graad. „Hør,“ siger han; thi denne heftige Bevægelse tændte et Lys i ham; „det er dog vel ikke Dem, som igaar gjorde Skandale i Theatret?“ — Hun vendte sig ildrød om og saa paa ham. „Jo, vist er det Dem, nu kjender jeg Dem, „Fiskerjenten“! Jeg var efter Theatret sammen med en Herre fra Deres Fødeby; han „kjendte Dem godt“. Naa, saa det er derfor, De saa gjerne vil til Theatret; De vil prøve Deres Kunster der, — saadan! — Hør: mit Theater er et anstændigt Sted, jeg frabeder mig alle Slags Prøver paa at omdanne det. — Gaa! — Vil De gaa, siger jeg!“ — og Petra paa Døren, storhullkende ned ad Trapperne og ud paa Gaden. Hun løb og græd frem igjennem Mængden, men en Dame, som ved højlys Dag løb og græd paa Gaden, gjorde, som tænkeligt, stor Opsigt. Folk stansede, Smaagutter løb efter, og snart fulgte flere; Petra hørte i denne Susen bag sig Dønninger efter hine Nætter paa Kvistværrelset, hun huffede Ansigtterne i Luften og løb. Men Erindringen vorte for hvert Skridt ligesom Varmen bag hende, og da hun havde naaet Huset og slaaet Gadedøren i, naaet Værrelset

og stærkt efter sig, maatte hun kaste sig i en Krog og værgе sig mod Ansigterne; hun slog dem tilbage med Hænder, med Trusler, sank saa udtømt sammen og fik stillere Graad — og var frelst.

Samme Eftermiddag henimod Kvælden rejste hun fra Bergen ind gennem Vandet. Hun vidste ikke selv hvor hen, men hun vilde did, hvor hun ikke var kjendt. Hun sad i en Karriol med sin Kiste spændt bag paa og en Skjoldsgut oppe paa den; det øsregnede, hun sad sammentrøben under en stor Regnhat og saa bange op- under mod Fjældet, derpaa ned igjen mod Styrtingen ved hendes Side. Skogen foran var en rugende Taagemasse, hvori det spøgede; i næste Øjeblik skulde hun derind, men Taagen veg bestandig, efter hvert som hun drog imod den. Et mægtigt Drøn, der altid blev stærkere, øgede Følelsen af, at hun færbedes i en hemmelighedsfuld Kred, hvor alt havde sin egen Lydning og dunkle Sammenhæng, og hvor Mennesket blot var en ræd gennemrejsende, der maatte se, om han kunde komme videre. Drønet kom fra flere Fosse, der i Regnvejret var voxet op til Ræmper og nu kastede sig stødvis fra Fremspring til Fremspring med uhyre Bulder. Der Bejen skulde frem, var smalle Broer over; hun saa det fuge nedenunder i Hulningerne. Snart gif det i Krumning og Slængning nedover; hist og her laa en enkelt opdyrket Flække, nogle tørvklædte Huse stod sammen; saa atter opad mod Skogen og Duren. Hun var vaad, og hun frøs, men hun vilde videre, saa længe det var Dag,

videre ogsaa den næste Dag, altid dybere ind, til hun fandt et Sted, hun turde tro sig til. Dertil vilde han selv hjælpe hende, han, den almægtige, som nu styrede gennem Mørket og Uvejret.

Ottende Kapitel.

Et mildt Efteraar kan undertiden netop inde mellem Fjældene i Bergens Stift, hvor der er lunt og frugtbart, give halve Sommerdage langt ud paa Høsten. Da slipper man en Stund midt om Dagen atter Buftaben paa Marken, selv om den allerede var indsat paa Vinterfodring: Kreaturerne er da fede og faade og gjør det livligt paa Gaarden, naar de om Eftermiddagen tages ind.

Saaledes kom de ned over Raaket, Rør, Sauer og Geder, rautende, bærende, dansende under Bjældeklang, ind til en stor Gaard, netop som Petra skulde kjøre Gaarden forbi. Vejret var smukt, den lange, hvide Træbygning lyfte med alle sine høje Ruder i Solen, og over Husene stod Fjældet, saa indpakket af Furu, Birk, Hæg og Rognetræer, og af Bildklunger ude paa Rabberne, at Husene syntes lune deraf. Foran Hovedbygningen paa Siden mod Vejen laa en Have; den stod i stærk Væxt af Æble-, Kirsebær- og Moreltræer, og langs Gange og Gærder af Ribs-, Stikkelsbær- og Solbærbusse; men ud over dem alle ragede nogle store, gamle Asketræer med bred Krone. Huset saa ud som et

Raak o: Sti for Kreaturerne. Rauter og bæker o: bøger og bræger. Rogn o: Rognetræ. Bildklunger o: vild Hybenrose. Rabbe o: Bjergpynt.

afgjemt Rede inde mellem Grenene og ikke til at naa for andre end Solen. Men netop dette afgjømte vakte Længsel i Petra, og da Solen lyfte paa Ruderne, og Bjælderne loffede lystig, og da hun hørte, det var en Præstegaard, saa greb hun rast i Tømmerne: „Nej, her maa jeg ind!“ og viklede til Siden, op langs Haven.

Et Par Finnehunde fløj rasende frem mod hende, som hun førte ind paa Gaardspladsen, der var en stor, indbygget Firkant med Fjøsset lige mod Hovedbygningen, en anden Fløj af Hovedbygningen til højre og Bryggerhus og Vorgestue til venstre. Gaardsrummet var nu fuldt af Buxkaben; men midt inde blandt den stod en Dame, temmelig høj og meget fint bygget; hun havde tæt sluttende Klæder og et lidet Silketørklæde over Hovedet; rundt om hende samt op over hende var Geder, hvide, sorte, brune, brogede Geder, hver med sin liden Bjælde, tilsammen stemt i Treklang; hun havde Navn til alle sine Geder og noget godt til dem i et Fad, som Budejen gjentagende fyldte. — Men paa den lave Trap, som fra Hovedbygningen førte ud til Gaarden, stod Provsten med et Fad Salt i Haanden, og foran Trappen Gaardens Rør, der sluffedes Saltet af hans Haand og af Stenhellen, hvorpaa han strøede. Provsten var ingen stor, men en tætbygget Mand med kort Hals og kort Pande; de bukkede Bryn laa ud over Djet, der ikke gjærne saa lige, men skød nu og da til Siden med stor Glans. Hans kortklippede, tykke Haar var graat og stod op til alle Sider, det voxte ned over Nakken næsten lige saa stærkt som paa Hovedet; han bar intet Halstørklæde, men en Skjorteknap; foran var Skjorten aaben, saa det haarrige Bryst stak frem;

ej heller var den tilknappet paa Haandleddene, saa Vinningen laa ud over de smaa, stærke, nu slimede Hænder, hvormed han gav Salt; baade Hænderne og Armenene opover var aldeles laadne. Han saa fra Siden skarpt paa den fremmede Dame, som var steget af og havde arbejdet sig frem mellem Gederne, til hun stod hos hans Datter. Hvad de to talte om, var det ikke muligt at høre for Kreaturerne, Hundene og Bjælberne; men nu saa begge Damer hen til ham, og med Gederne omkring sig kom de mod Trappen. En Gjætergut maatte paa Tegnet af Provsten jage Rørene væk. Signe, hans Datter, raabte — og Petra maatte lægge Mærke til hendes Stemmes Bellid —: „Far, her er en rejsende Dame, som gjerne vilde hvile ud hos os en Dags Tid.“ — „Hun skal være velkommen!“ raabte Provsten til Svar, gav Fadet fra sig og gik ind i Kontoret lige ved Siden af til højre, formodentlig for at vaske og flide sig. Petra fulgte Frøkenen ind i Gangen, som egentlig var en Forstue, saa lys og bred var den; Gutten blev klareret, hendes Tøj indbaaret, hun selv gjorde i et Sideværelse lige mod Kontoret lidt Omklædning og gik derpaa ud igjen i Gangen for at føres videre frem i Dagligstuen.

Hvilket lyst, stort Værelse! Næsten hele Væggen ud mod Haven var Binduer, det midterste Fag tillige Dør til Haven. Binduerne var brede, høje og løb næsten helt til Gulvet; men de var opfyldte af Blomster; Blomster stod paa Forhøjningerne helt frem over Gulvet, Blomster stod i Binduskarmen tillige, og i Stedet for Gardiner flettede Bedbend nedover fra to smaa Blomsterhække højt oppi Karmen. Da der nu stod Buske eller Blomster udenfor, baade under, ved Siden af og op efter Muren,

endelig foran, henne paa Plainen, saa var det som at træde ind i et Drivhus, bygget midt i Haven. Og dog havde man ikke været i dette Bærelse et Øjeblik, før Blomsterne ikke saas; men Kirken, frit liggende paa en Høj til højre, var det, som saas, og det blaanende Vand, som optog dens Billede og strømmede skinnende saa langt bort imellem Fjældene, at man ikke vidste, om det var en Indsø eller Arm af Havet, som buede ind. Og saa selve disse Fjælde! Intet enkelt, men Ræder af Fjælde, den ene vældige Ryg bestandig bagenom den anden, som var her det beboedes Grænse.

Da Petra atter drog Øjet til sig, var alt i Stuen blevet viet af Synet der ude; det stod rent og let og gav Blomsterramme om et storladent Maleri. Hun følte sig omgivet af noget usynligt, der gav Agt paa hendes Adfærd, ja Tanker; hun gik undersøgende omkring uden at vide deraf og rørte ved Tingene. Da saa hun over Sofaen paa den lange Væg mod Vhset et Portræt i Legemstørrelse af en Dame, der smilte ned paa hende. Hun sad med Hovedet lidt paa Hæld og med foldede Hænder, hun havde den højre Arm lænet paa en Bog, hvis Bagside med tydelige Bogstaver bar Indskriften: „Søndagsbog.“ Vhshaaret, skjærhudet skinnede hun ned og gav alt det Søndagsro, som hun skinnede paa. Smilet var Alvor, men Alvoren var Hengivenhed. Hun syntes at kunne drage til sig alle i Kjærlighed; thi hun syntes at forstaa alt, fordi hun saa i alting kun det gode. Hendes Ansigt bar Præg af Svagelighed, men denne Svaghed maatte være hendes Styrke; thi der var vist ikke det Menneske til, som turde saare den. En Evighedskrans hang rundt om Rammen; hun var død.

„Dette var min Mor,“ hørte hun mildt bag sig og vendte sig mod Datteren, som var gaaet ud og nu kommen ind igjen. Men det hele Bærelse var herefter fyldt af Portrættet, alt førte did op, alt fik sit Lys af det, alt var indrettet for det, og Datteren var dets stille Afglans. Noget tausere syntes Datteren, noget mere tilbageholden. Moderen optog alles Blik og gav dem fyldt tilbage, Datteren bøjede sit ned. Men samme Lys-
hed og Mildhed. Hun havde ogsaa Moderens Bygning, men intet Spor af Svaghed; de livlige Farver i hendes tæt sluttende Dragt, i hendes Forklæde og lille Halstørklæde, der var fæstet af en romersk Naal, gav tværtimod noget friskt tilbage til hendes Ansigt og lod en Ynde og Sans for Ynde ane, som gjorde hende til Datter af Portrættet og til Alf paa Stedet. Som hun gik der inde mellem Moderens Blomster, følte Petra stor Længsel til hende; i denne Kvindes Dmgang og paa dette Sted maatte alt godt vore, — turde hun bare komme indenfor! Hun følte sin Forladthed dobbelt; hun fulgte Signe ufravendt, hvor hun gik, og hvor hun stod; Signe følte det og undveg, men det hjalp ikke, hvorfor hun blev undselig og bøjede sig over Blomsterne. Endelig fattede Petra sin Nærgaaenhed, blev skamfuld og vilde afbede den, men der var noget ved det omhyggelig opsatte Haar, den fine Pande og det tæt sluttende ved Dragten, som bad hende være varsom. Hun saa op paa Moderen: o, hende kunde hun allerede have omfavnet! Var det ikke, som hun sagde hende velkommen! Ja, turde hun tro det? Thi saaledes havde endnu aldrig nogen set paa hende; i det Blik laa, at hun kjendte alt, som var hændt den vejfarende, og vilde dog tilgive hende. Overbærenhed trængte hun til, hun kunde ikke

slippe disse Dines Belvilje, hun fik Hovedet paa Hæld ligesom Portrættet, hun foldede Hænderne ligesom det og vendte sig saa næsten uden at vide af det; „lad mig faa være her!“ sagde hun. Signe løftede sig og vendte sig; hun kunde for Forundring ikke svare. „Lad mig faa være her!“ bad Petra igjen med et Skridt hen imod hende; „her er dejligt!“ hendes Dine fyldtes.

Den unge Dame sagde: „Jeg skal bede Far komme.“ — Petra fulgte hende med Djinene, til hun var inde gjennem Kontordøren, men strax hun var alene, blev hun ræd for, hvad hun havde gjort, og skald, da hun fik se Provstens forbausede Ansigt i Døren. Han kom, lidt bedre paaklædt end sidst og med Pibe. Han holdt om den med fast Greb, lod Spidsen slippe Læberne, hver Gang han havde draget Røgen til, og jog denne ud i tre Afdelinger, hver med et lidt Smæld; han gjorde dette op igjen nogle Gange, idet han stod lige foran Petra, midt paa Gulvet, uden netop at se paa hende, men som han ventede, hun skulde tale. Hun turde ikke foran denne Mand gjentage sin Begjæring; thi han saa stræng ud. „De vil blive her?“ spurte han, og hun fik et stort, lyst Sideblik. Skrækken gav hendes Stemme noget bævende: „Jeg har ingensteds at tage hen.“ — „Hvor er De fra?“ Petra nævnte sagte Dhen og sit eget Navn. „Hvorledes er De kommen her?“ — „Jeg veed ikke — — jeg søger — — jeg vil betale for mig — jeg, — ja, jeg veed ikke;“ hun vendte sig og kunde en Stund ikke mere, men tog atter Mod og sagde: „Jeg skal gjøre alt, I beder mig om, bare jeg faar være her og slippe for at rejse længer — — og slippe for at bede een Gang til.“ Datteren var fulgt ind, men var stanset ved Kaffelovnen, hvor hun uden

at se op stod og fingrede i de tørrede Roser, der laa. Provsten svarede ikke; man hørte kun Smældene af hans Pibe, mens han saa afvejlende paa hende, Datteren og Portrættet. Nu kan den samme Ting give forskjelligt Indtryk; thi mens Petra bad, at Portrættet maatte indgive ham Overbærenhed, syntes han, det hvistede: „Beflyt vort Barn; tag ingen ukjendt ind til hende!“ — Han vendte sig med et skarpt Sideblik til hende: „Nej, — De kan ikke være her!“

Petra blev bleg, drog et heftigt, dybt Suk, saa usikkert omkring sig — og styrtede ind i et Sideværelse, hvortil Døren stod halvaaben, kastede sig der ned over et Bord og hengav sig fuldt ud til sin Smerte og Skuffelse! — Fader og Datter saa paa hinanden; denne Mangel paa Levemaade, uden videre at storme ind i et andet Værelse og der sætte sig for sig selv, havde kun Sidestykke i den Udfærd at komme ind fra Landevejen, bede om at saa blive der og give sig til at tudskraale, saa snart hun ikke fik. Provsten gik efter hende, ikke for at tale til hende, men tværtom for at lukke Døren til bag hende. Han kom ganske rød tilbage og sagde sagte til Datteren, som endnu stod ved Døren: „Har du set Mager til Fruentimmer? — Hvem er det? — Hvad vil hun?“ — Datteren svarede ikke strax; men da det skete, var det endnu sagttere end Faderen: „Hun bærer sig bagvendt ad; men der er noget særlynt ved hende.“ — Provsten gik op op ned og saa mod Døren; endelig stansede han og hvistede: „Hun kan ikke være ved sin fulde Forstand?“ — og da Signe ikke svarede, kom han nærmere og gjentog mere bestemt: „Hun er gal,

Signe, halvtosset: det er det særshynte ved hende." Han gav sig atter til at gaa, han kom i andre Tanker, han havde næsten glemt, hvad han sidst sagde, da Datteren endelig svarede hvistende: „Det tror jeg dog ikke; men hun er vist meget ulykkelig," hun bøjede sig ned over de tørre Roser, som hun endnu fingrede i. Stemmens Klang saa vel som Bevægelsen vilde for en anden intet paafaldende have; men Faderen blev strax forandret, gif nogle Gange op og ned, seende paa Portrættet, og sagde endelig, men ganske sagte: „Mener du, fordi hun ser ulykkelig ud, — — at Mor vilde have bedet hende blive?" — — „Mor vilde ikke have svaret før om nogle Dage," hvistede Datteren og bøjede sig endnu dybere over Roserne. Den sagteste Erindring om hende der oppe kunde, naar Datteren bredte den saaledes ud, faa hint haarrige Løvehoved til at blive mygt som et Lam. Han følte strax Sandheden, han stod som en Skolegut, der er greben i Fust; han glemte at dampe og at gaa, og langt om længe hvistede han: „Skulde jeg bede hende blive i nogle Dage?" — „Du har jo nu svaret." — „Ja, men et er at optage hende, et andet at lade hende være her i nogle Dage." — Signe syntes ogsaa tænke sig om, sagde endelig: „Du faar gjøre, som du synes."

Provsten vilde nok prøve Forslaget endnu nøjere, idet han atter gif op og ned nogle Gange og røg stærkt. Endelig stansede han: „Vil du gaa ind, eller skal jeg?" — „Det gjør vist mest godt, naar du gaar," sagde Datteren og saa mildt op.

Han var just ifærd med at tage i Laasen, da en smældende Latter lød indefra, — atter stilt, og derpaa et helt Brag af Latter. — Provsten, som var veget til-

bage, foer atter frem, og Datteren efter; thi hun der inde maatte være bleven syg.

Da Døren var aabnet, saa de Petra sidde, hvor hun havde sat sig, og foran hende en opflaaet Bog, som hun havde fastet sig over uden at vide deraf. Hendes Taarer havde trillet paa dens Blad; hun saa det og vilde tørre dem bort, da hun blev vaer et Udtryk af det fastige Slags, som hun huskede fra sin Gadetid, men som hun aldrig havde troet, at nogen Bog turde tage i sin Mund. Ganske forfærdet glemte hun at græde, men stirrede ned i Bogen — hvad kunde dette dog være for Galsskab! — hun læste med aaben Mund, det blev bare værre og værre, saa groft, men saa uimodstaaelig morsomt, at det var umuligt andet, hun maatte læse mere; hun læste, til hun intet andet sansede, hun læste sig fra baade Sorg og Sut, baade Stund og Sted — hos gamle Fader Holberg; thi ham var det! Hun lo, hun skoggerlo, — selv nu, da Provsten og hans Datter stod over hende, saa hun ikke deres Alvor, huskede ikke sit Værende, men lo og spurte: „Hvad er det, hvad i Alverden er det?“ hun slog selv op Titelbladet.

Da blegnede hun, saa op paa dem og ned igjen i Bogen paa de kjendte Slynngninger; — der er Ting, der træffer Hjærtet som en Kugle, Ting, man trode at være flygtet hundre Mile ifra, men ser lige foran sig; — her paa første Blad stod skrevet: „Hans Degaard.“ Rød som Blod raabte hun: „Er Bogen hans? — Kommer han hid?“ hun rejste sig. — „Han har lovet det,“ svarede Signe, — og nu huskede Petra, at der var en Præstefamilie i Bergens Stift, som han havde været

Sut a: Belymring.

sammen med i Udlandet, hun var kun rejst i en Runding, hun var faret lige mod ham. „Kommer han kanske snart? Er han her kanske?“ hun vilde strax fly videre. „Nej, han er jo syg,“ sagde Signe. — „Ja det er sandt, han er syg,“ sagde Petra smertelig og sank sammen.

„Men sig mig,“ udbrod Signe, „De skulde da vel ikke være —“ — „Fisferjenten?“ fuldforte Provsten. Petra saa bønlig op paa dem. „Jo, jeg er Fisferjenten,“ sagde hun.

Men hende kjendte de godt; thi Degaard havde jo ikke talt om andet. „Det er en anden Sag,“ sagde Provsten — han skjønnede, her var noget i Stykker, som havde Venners Hjælp behov; — „bliv her saa længe!“ sagde han. — Petra saa op, hun saa det Blik, hvormed Signe takkede ham; dette gjorde hende saa godt, at hun gik bort, tog begge Signes Hænder (thi mere turde hun ikke) og sagde, skjönt med Undselighed: „Jeg skal sige Dem alt, strax vi to er alene.“

En Time efter kjendte Signe hele Petras Historie, som hun strax meddelte sin Fader. Paa hans Raad skrev Signe samme Dag til Degaard og vedblev dermed, saa længe Petra var i deres Hus.

Men da Petra den Kvæld lagde sig til Hvile i den svære Dunseng, i et lunt Værelse med knitrende Birkeved i Dvnen og det ny Testamente lagt mellem de to Lys paa det hvide Natbord, — takkede hun, idet hun greb Bogen, sin Gud for alt, det onde som det gode.

Provsten havde som ung Mand med en brændende Mand og Evne til Bestalenhed ønsket at blive Præst;

hans formuende Forældre havde været derimod; de saa ham helst vælge, hvad de kaldte en uafhængig Livsstilling; men deres Modstand gav ham kun større Iver, og da han var færdig, drog han udenlands for at studere videre. Under et foreløbigt Ophold i Danmark kom han til oftere at træffe sammen med en Dame, som tilhørte en Trosretning, der ikke var ham stræng nok og derfor meget imod; han vilde idelig indvirke paa hende; men den Maade, hvorpaa hun da saa paa ham og derved bragte ham til Tausshed, kunde han siden ikke glemme under hele sit Ophold i Udlandet. Da han kom tilbage, søgte han hende strax op. De omgikkes og vorte i hinandens Yndest, til de blev forlovede og strax efter gifte. Nu viste sig imidlertid, at hver havde haft sin Sidetanke; han havde foresat sig at drage hende med al hendes Ynde over i sin mørkere Lære, og hun havde været saa barnlig sikker paa at kunne saa hans Kraft og Beltaalighed over i sit Trossamfunds Tjeneste. Hans første allersagteste Forsøg blev mødt af hendes første allersagteste; — han drog sig tilbage, skuffet, mistænksom. Hun var snar nok til at se det, og fra den Dag gif han og vogtede paa hendes Forsøg, og hun gif og vogtede paa hans. Ingen af dem gjorde dog et eneste mere; thi de var begge blevne bange. Han var bange sin egen lidenskabelige Natur, og hun var bange, at hun ved et fejlagtigt Forsøg skulde forspilde sig Lejligheden til at drage ham; thi hun opgav aldrig Haabet; det var blevet hendes Livs Opgave. Men aldrig kom det til Kamp; thi hvor hun var, kæmpedes ikke. Sin arbejdende Vilje, sin sammenpressede Lidenskab maatte han dog give Udslag, — og saa skete det, hver Gang han kom paa Prækestolen og saa hende sidde nedenunder.

Menigheden droges ind med ham som i en Hvirvel, han hidfede den, og snart den ham. Hun saa det og lod sit bange Hjærte hvile ud i Belgjørenhed — og senere, da hun blev Moder, hos Datteren, som hun tog i sin legemlige og aandelige Favn og bar til sine stille Timer. Der gav hun, der modtog hun, der vuggede hun sit eget store Barn i Barnets Ufkyld, der holdt hun Kjærlighedens Fæst, og deraf kom hun tilbage til ham, den strænge, med Kvindens og Kristendommens forenede Blidhed, og da var det jo ham umuligt at sige noget, som ikke faldt godt. Han maatte jo elske hende over alt paa Jorden, men desto mere sorgfuld blev han, desto stærkere blødte det i ham, at han ikke kunde hjælpe hende i hendes Saligheds Sag. Med Moderens stille Ret tog hun ogsaa Barnet bort fra hans religiøse Undervisning; Barnets Sange, Barnets Spørgsmaal var ham snart en ny og dyb Kilde til Smerte, — og naar han nu paa Prækestolen kunde være hidset til Haardhed af sin voldsomme Sindsbevægelse, modtog Hustruen ham, idet de gif hjem sammen, blot med endnu større Mildhed; Dine talte, men Munden ikke med et Ord. Og Datteren hang sig ved hans Haand og saa paa ham med Dine, som var Moderens.

Om alt blev talt i dette Hus, kun ikke om det, som var Roden i alle deres Tanker. Men en saa ryftende Spænding kunde i Længden ikke holdes ud. Hun smilte vel endnu, men alene fordi hun ikke vovede at græde. Da den Tid nærmede sig, at Datteren skulde forberedes til Konfirmation, og han altsaa med sit Embeds Ret kunde drage hende lige saa stille over i sin Undervisning, som Moderen hidtil havde holdt hende i sin, da steg Spændingen til det yderste, og efter den

Præfensøndag, hvorpaa Indtegnning af Konfirmander var tilløst, blev Moderen syg, omtrent som man ellers bliver træt. Hun sagde smilende, at nu kunde hun ikke gaa mere, og nogle Dage senere, lige smilende, at nu kunde hun heller ikke sidde. Hun vilde altid have Datteren hos sig, skjønt hun ikke kunde tale med hende; thi hun kunde jo se hende. Og Datteren vidste, hvad hun helst vilde; hun læste for hende af Livets Bog og sang for hende hendes Barndoms Salmer, de nye, liflige fra hendes Trossamfund. Provsten fattede længe ikke, hvad her forberedte sig; men da han fattede det, tabte han alle Traade, han kunde kun samle sig i eet, at faa høre hende sige noget til ham, blot nogle Ord, men det var hun nu ikke i Stand til; hun kunde ikke længere tale. Han stod foran Sengens Fod og saa og bad; hun smilte til ham, indtil han faldt paa sine Knæ og tog Datterens Haand og lagde den i Moderens, som vilde han sige: her, behold hende, — hos dig skal hun evig blive! Da smilte hun som aldrig før, — og i dette Smil gif hun ind.

Efter dette var Provsten længe ikke at faa i Tale; en anden blev sat til at styre hans Rald, han selv gif fra Rum til Rum, fra Sted til Sted, som søgte han noget. Han gif stille; naar han talte, var det dæmpet, — og kun ved at gaa ind paa hele denne tykke Maade kunde Datteren lidt efter lidt komme i Samfund med ham. Nu hjalp hun ham at søge; hvert Ord af Moderen blev taget frem igjen; hvad hun havde villet, blev den Kettesnor, hvorefter de gif videre. Datterens Samliv med hende, det, som han havde været udenfor, blev nu først levet; — fra første Stund, Barnet kunde huske, blev alt gennemgaaet paa ny, hendes Salmer blev sun-

get, hendes Bønner bedet, de Prækener, hun havde holdt sig mest til, blev een for een læst, og hendes Udlægning og Ytringer med Tro ihukommet. Saaledes sat i Virksomhed vilde han snart videre did ned, hvor han havde fundet hende, for paa samme Maade der at gaa efter. De rejste, og han kom sig ved helt og holdent at optage hendes Liv i sig. Selv en ny Begynder fik han Sans for alle Begyndelser omkring sig, de store, nationale, de mindre, politiske, — og disse gav ham tilbage af sit eget unge Liv. Hans Kræfter strømmede ind igjen, hans Længsler med dem, — nu vilde han forkynde Ordet, saa det forberedte for Livet og ikke alene for Døden!

Forinden han atter i sin Fjældbygd stængte sig ind med denne sin kjære Gjerning, følte han Drift til at tage et større Syn af det, som var udenfor. De rejste derfor videre ud og sad nu i store Minder.

Mellem disse Mennesker levede Petra.

Niende Kapitel.

Paa det tredje Aar, en Fredag nogle Dage før Jul, sad de to Piger sammen i Aftenstumringen; Provsten var just kommen ind med sin Bibe. Dagen var tilbragt som de fleste i disse to Aar, nemlig begyndt med en Spaseretur og efter Frokosten en Times Tid Spil og Sang, dernæst Sprog eller anden Undervisning, saa lidt Syklen med i Husholdningen. Om Eftermiddagen hver for sig paa sit Bærelse, Signe netop i Dag ifærd med at skrive til Degaard, efter hvem Petra

aldrig spurte, ligesom hun aldrig vilde høre tale om Fortiden. Senimod Mørkningen en Kjælfart, og nu ind for at samtale eller synge eller senere læse højt. Det var hertil, Provsten altid kom ind. Han læste udmærket, og hans Datter ikke mindre; Petra lærte sig begges Maade, men især begges Sprog. Signes Udtale og Tonefald havde en saadan Bellhd for hendes Dre, at det gav Gjenlyd, naar hun gik alene. Petra holdt i det hele Signe saa højt, at en Mand vilde have taget Fjerdeparten for stormende Elskov; hun gjorde ogsaa ofte Signe rød. Idet Provsten eller Signe hver Kvæld læste højt (Petra var ikke at formaa dertil), havde de gjennemgaaet den nordiske Litteraturs Hoveddigtere og efterhaanden vundet videre ud i den store Litteratur. De dramatiske Bærker læstes helst. Netop som de i Kvæld skulde tænde Lamperne for at begynde, kom Røffenjenten ind og sagde, at der var en ude, som havde en Hilsen til Petra. Det viste sig at være en Sjømand fra hendes Fødeby; hendes Moder havde paalagt ham at søge hende, da han skulde paa de Kanter; han var nu gaaet en Mils Vej og maatte skynde sig afsted igjen, da Fartøjet skulde sejle. Petra fulgte ham paa Vej, hun vilde tale mere med ham; thi han var en trofast Mand, som hun kjendte. Aftenen var temmelig mørk, der var ogsaa mørkt paa Gaarden i alle Vinduer undtagen i Aldhuset, hvor de havde Storbask; paa Vejen saas intet Lys, knap nok Vejen kunde ses, før Maanen var istand til at vinde sig op over Fjældene; men hun gik tappert med og ind i Skogen, skjønt det skyggede stygt mellem Granerne. En Nyhed havde især lokket hende til at følge; Sjømanden havde nemlig fortalt hende, at Pedro Dhlsens Moder var død, hvorefter han

selv havde folgt Huset og flyttet op til Sunlaug, hvor han bode paa Petras Kvist. Dette var næsten to Aar gammelt, men Moderen havde ikke nævnt et Ord derom. Nu kunde imidlertid Petra skønne, hvem det var, som skrev Brevene for Moderen, hvorom hun ofte, men altid forgjæves havde spurt hende; thi paa hvert Brev stod stadig til Slut: „og en Hilsen fra den, som skriver Brevet.“ Sjømanden havde i Ærende at spørge, hvor længe hun skulde blive i Præstegaarden, og hvad hun videre vilde foretage sig. Petra svarede paa det første, at det vidste hun ikke, og paa det andet, at han skulde sige Moderen: der var bare eet i Verden, hun vilde, og fik hun ikke det, blev hun ulykkelig sin Levetid; men for det første kunde hun ikke sige, hvad det var.

Mens Petra gik og talte med Sjømanden, sad Provsten og Signe tilbage i Dagligstuen og talte om hende, i hvem de begge var inderlig glade. Da kom Raadsdrengen ind, og efter at have gjort Rede for Dagen, spurte han, om der var nogen af dem, som vidste af, at den fremmede Jomfru om Natten gik ned fra sit Kammer og op igjen efter en Tougstige. Han maatte gjentage det tre Gange, før nogen af dem forstod, hvad han mente; thi han kunde lige saa gjerne have meldt, at hun gik op og ned i Maanens Straaler. Der var mørkt i Stuen, og nu blev det aldeles stilt; ikke engang Provstens Pibe hørtes. Endelig maatte han spørge, og med en vis dump Klang i Stemmen: „Hvem har set det?“ — „Det har jeg set. Jeg var oppe og gav Hestene; Klokken kunde være omkring eet.“ — „Hun gik ned ad en Tougstige?“ — „Og op igjen.“ — Atter

lang Stilhed. Petra havde Bærelse ovenpaa, i det Hjørne, som vendte ud mod Indkjørselen; hun var ene der oppe, ingen havde Bærelse paa den Side uden hun. Her kunde altsaa ikke være nogen Misforstaaelse. „Det har vel været i Søvnne,“ sagde Gutten og vilde drage sig tilbage. — „Men Tongstigen kan hun dog ikke have laget i Søvnne,“ sagde Provsten. — „Nej, det var, hvad ogsaa jeg syntes; derfor tænkte jeg, det var rigtigst at sige det til ham, Far; jeg har ikke sagt det til nogen anden.“ — „Er der flere end dig, som har set det?“ — „Nej, — men om han Far tvivler, kan vel Tongstigen være Vidne; ligger den ikke der oppe, saa har vel jeg set fejl.“ — Provsten rejste sig strax. „Far!“ bad Signe. — „Kom med Lys!“ svarede Provsten paa en Maade, som ingen Modstand tillod. Signe tændte det selv; „Far!“ bad hun een Gang til, da hun gav ham det. — „Ja, jeg er ogsaa hendes Far, saa længe hun er i mit Hus; det er min Pligt at se efter.“ — Provsten gik foran med Lysen, Signe, Raadsdrengen efter. Paa det lille Bærelse var alt i Orden; kun laa paa Bordet foran Sengen en hel Række Bøger, den ene opslaget ovenpaa den anden. — „Læser hun om Natten?“ — „Jeg veed ikke; men hun slukker aldrig sit Lys før Klokken eet.“ — Provsten og Signe saa paa hinanden; man skiltes paa Præstegaarden om Kvælden Kl. ti, halv elleve, og man samlede sig igen om Morgenens Kl. sex, syv. — „Veed du noget derom?“ Signe svarede ikke. Men Raadsdrengen, som laa paa Knæ i Krogen og grov, svarede derfra: „Hun er jo ikke alene.“ — „Hvad er det, du siger?“ — „Nej, her er altid nogen hos hende, som taler med hende; ofte er de me-

get højrøstede; jeg har hørt hende baade bede for sig og true. Hun er vel i Magten paa en, Staffar!" Signe vendte sig bort, Provsten var bleven ligbleg. „Dg her er Stigen," sagde Raadsdrengen videre, han drog den frem og rejste sig. To Klædesnorer var sammenføjet af en tredje, som slog Knude, løb tværtover og slog med en halv Alens Afstand atter en Knude, og over igjen, og dette saa længe, til Stigen var laget. — Man tog den opmærksomt i Djesyn. „Var hun længe borte?" spurte Provsten. — Raadsdrengen saa paa ham: „Hvorledes borte?" — „Var hun længe borte, da hun var kommen ned?" — Signe stod og skald af Kulde og Frygt. — „Hun gif ingensteds hen; hun gif op igjen." — „Op igjen? — Hvem gif saa bort?" — Signe gjorde en Bevægelse og brast i Graad. — „Der var nok ingen hos hende den Kvæld; det var igaar." — „Ingen paa Stigen altsaa uden hende?" — „Nej." — „Dg hun gif ned og strax op igjen?" — „Ja." —

„Hun har altsaa villet prøve den," sagde Provsten og drog Pusten ligesom lidt lettet. — „Ja, før hun lod nogen anden gaa den," føjede Raadsdrengen til. — Provsten saa paa ham: „Saa mener du, dette ikke er den første, hun har laget?" — „Nej, — hvorledes kunde ellers Folk være kommen op til hende?" — „Er det længe, du har vidst, at der kom nogen til hende?" — „Ikke før i Vinter, da hun tog paa at bruge Uds; det faldt mig ikke før ind at gaa hid ned." Provsten spurte strængt: „Altsaa du har vidst det den hele Vinter; — hvorfor har du saa ikke før sagt det?" — „Jeg tænkte, det var en af Husets Folk, der var hos hende; — men da jeg igaar Nat saa hende paa Stigen, skjønnede jeg først, det maatte være andre. Havde jeg før skjønnet det, havde

jeg ogsaa før sagt det." — „Ja, det er klart nok, hun har skuffet os alle!" — Signe saa bønlig op. — „Hun burde vel ikke ligge saa langt fra Folk," mente Raadsdrenge; han viklede Stigen op. — „Hun burde ikke ligge længer nogensteds her i Huset," sagde Provsten og gik, de andre efter. Men da han var kommen ned og havde sat Lyset fra sig paa Bordet, kom Signe og kastede sig ind til ham. — — „Ja, mit Barn, dette er en haard Skuffelse."

En Stund efter sad Signe i Sofahjørnet med et Kommetørklæde for sine Øjne, Provsten havde tændt sin Pibe og gik hurtig op og ned. Da hørte de Skrig i Røkkenet, Galt i Trapperne, Sprang over Gangen ovenpaa; de ilte begge ud: der var Ild paa Petras Kammer! Af Lyset var faldet en Gnist i Krogen — thi derfra var Ilden kommen —, havde i et Øjeblik draget sig op over Bægtapetet og naaet Træværket om Binduet, da den blev set fra Bejen af en fremmed, som strax havde løbet ind i Ildhuset til dem, der vaskede. Ilden blev snart slukket; men paa Landet, hvor alt har sin jævne Gang Nar ud og Nar ind, bringer enhver Afbrudelse Sindene i Oprør; Ilden er deres største og farligste Fjende, aldrig ude af deres Tanker, og naar han saa kommer og en Nat stikker Hovedet op af Afgrunden og slikker fræsende efter Rov, stælver man og finder ikke mere Ro i Uger, somme ikke mere i sit Liv.

Da nu Provsten og Datteren stod sammen i Dagligstuen efter dette og havde faaet Lamperne tændt, følte de begge det Uhygge, som laa deri, at Petras Bærelse strax var blevet udryddet, og Minderne om hende op-

brændt. I det samme hørte de Petras klare Stemme spørge og raabe; hun sprang Trapperne op og ned, løb fra Loft til Gang, fra Gang til Køkken og kom styrte ind med Rejseklæder paa: „Gud, mit Bærelse er brændt!“ Ingen svarede, men i samme Fart spurte hun: „Hvem har været der? Naar skete det? Hvorledes er Ilden kommen op?“ Provsten sagde nu, det var dem, som havde været der; de havde søgt efter noget; — han saa skarpt paa hende. Men Petra hørte ikke mindste Tegn til at finde dette underligt, ej heller røbede hun nogen som helst Frygt for, hvad de der kunde have set. Hun fattede ikke engang Mistanke, da Signe ikke saa op fra sit Sofahjørne; hun troede, det betød Skræk efter Ildbranden, spurte uophørlig om, hvorledes det var opdaget, slukket, hvem der var kommen først, og da hun ikke fik rask nok Besked, foer hun ud, som hun var kommen. Hun kom paa ny farende ind, havde nu faaet Rejsetøjet halvvejs af sig og fortalte saa Provsten og Signe, hvorledes det altsammen var gaaet til, og at hun selv havde set Udsigten og løbet saa frygtelig, men var nu saa glad ved, at det dog ikke var værre. Hun tog under dette Resten af Tøjet af sig, bar det ud og kom atter ind og satte sig paa sin Plads ved Bordet, uafslædig fortællende om, hvad denne sagde, hin gjorde; Gaarden var jo vendt op og ned, og det var meget morsomt. Da de andre vedblev at holde sig tause, klagede hun over, at dette havde ødelagt Kvælden for dem; thi hun havde glædet sig saa stærkt til „Romeo og Julie,“ som de for Tiden læste højt, hun havde netop i Kvæld villet faa Signe til at læse op igjen den Scene, som syntes hende den smukkeste af alle: Romeos Afsted fra Julie paa Balkonen. Midt under hendes Ordstrøm kom en

af Pigerne fra Aldhuset og sagde, at de manglede Klædesnorer; der var en Bundt borte. Petra blev hastig rød og rejste sig: „Jeg veed, hvor de er; jeg skal hente dem,“ hun gik et Par Skridt, kom saa i Hu Ildbranden, stansede, blussede: — „Gud, de er vist brændt! de laa inde paa mit Bærelse!“ Signe havde vendt sig mod hende, Provsten tog fuldt Sigte fra Siden: „Hvad bruger du Klædesnorer til?“ Aandedrættet drog hastig, han kunde næppe tale. Petra saa paa ham, hans skrækelige Alvor fik hende halvt ræd, men i næste Øjeblik fristede den hende til Latter, hun strævede en Stund imod, men ved atter at se paa ham, brast hun i en saadan Hjærtens Latter, at hun ikke mere kunde stanse; — der fandtes ikke mere ond Sambittighed i den end i en rislende Bæk. Signe hørte det paa Klungen, sprang op af Sofaen: „Hvad er det, hvad er det?“ — Petra vendte sig, lo, hoppede, dukkede og vilde paa Dør. Men Signe i Bejen: „Hvad er det? Petra, sig det!“ — Petra gjemte sig hos hende, som vilde hun i Skjul, men vedblev at le over alle Grænser. Nej, saaledes bærer Skylden sig ikke ad, det kunde Provsten nu ogsaa skjønne; — han, som stod paa Sprang midt oppi Kaseriet, hoppede i Stedet ned i Latteren, og Signe efter; intet i Verden er mere smittende end Latter, og især Latter, som er aldeles ufatteligt. De forgjæves Forsøg, som snart Provsten, snart Signe gjorde paa at faa vide, hvad de lo ad, øgede Munterheden til det voldsomme; Tenten, som stod og ventede, maatte tilfids ogsaa til at skraale med; hun havde hin underlige Grubelatter med Hivning og Hejsning; hun følte selv, den passede ikke mellem saa fine Møbler og Mennesker, hvorfor hun skyndte sig paa Døren for ret at slippe løs i Røkkenet. Hun drog natur-

ligvis Smitten med sig did; snart væltede en hel Byge af Latter ind fra Køkkenet, hvor man endnu mindre vidste, hvad man lo ad, og dette tændte Stuens Latter paa ny.

Da man tilsidst var nær ved at være ødelagt, gjorde Signe et sidste Forsøg paa at faa vide Aarsagen. „Nu skal du sige mig det!“ raabte hun og holdt Petras Hænder. — „Nej, ikke for alt i Verden!“ — „Ja, men jeg veed, hvad det er!“ raabte hun igjen; Petra saa paa hende og skreg; men Signe raabte: „Far veed det ogsaa!“ Petra skreg ikke, hun hylede og sled sig løs, kom til Gangdøren, men der tog atter Signe hende; da vendte Petra sig for at kæmpe, hun vilde bort for hver Pris; hun lo, mens hun brødes, men der hang Taarer i hendes Øjne; — da slap Signe, — Petra ud, men Signe efter. Begge ind paa Signes Kammer.

Der tog Signe hende om Halsen, og Petra slog sine Arme om hende. — „Gud, veed I det?“ hvisttede hun. Og Signe hvisttede igjen: „Ja, vi var der oppe med Raadsdrengen, han havde set dig, — og vi fandt Stigen!“ — Ngt Skrig og ny Flugt, men denne Gang blot hen i Sofahjørnet, hvor hun gjemte sig. Signe kom snart efter, hun lagde sig halvt over hende og fortalte ind i Øret paa Petra den hele Opdagelsesrejse med dens brændende Følger; — det, som for en Stund siden havde kostet hende baade Taarer og Frygt, syntes hende nu saa morsomt, at hun fortalte det med Lune; Petra hørte og stoppede Ørene, saa op og gjemte sig skiftevis. Da Signe var færdig, og de atter begge havde sat sig sammen der i Mørket, hvisttede Petra: „Veed du, hvad det er? — Jeg kan umulig sove Klokken ti, naar vi gaar hver til sit; det, vi har læst, har endnu for

megen Magt over mig. Saa lærer jeg det udenad, alt det bedste af det; jeg kan paa den Maade hele Scener udenad og læser dem saa højt for mig selv. Da vi kom til Romeo og Julie, syntes mig dette det dejligste paa Jorden; jeg blev vild og gal, jeg maatte prøve hint med Lougstigen, jeg havde aldrig før tænkt, at man kunde komme op og ned ad en Lougstige — — jeg fik fat i nogle Snorer — og saa har den Skjælm staaet nede og set paa! — Ja, det er ikke til at le ad, Signe, det er saa guttet; jeg bliver heller aldrig andet end en Gut, — og nu er jeg naturligvis i Morgen til Eventyr for hele Bygden!" Men Signe, som atter var kommen i Latter, faldt over hende med Rys og Klap og løb ud: „Nej, dette maa Far vide!" — „Er du rasende, Signe!" — den ene efter den anden lige saa flyvende ind igjen, som de havde faret ud. I Stuen rendte de næsten Provsten overende, som just skulde ud for at se, hvor de var blevne af. Signe begyndte at fortælle, Petra med et Skrig ud igjen, men sansede udenfor Døren, at hun netop burde være bleven for at hindre Signe i at fortælle — vilde saa ind igjen, men Provsten holdt Døren, det var ikke at tænke paa at saa den op, og saa dunkede hun paa udenfra med begge Hænder, sang, trampede for at overdøve Signe, som blot talte højere, og da Provsten havde hørt alt og var kommen i samme Latter og Glæde som Signe over denne ny Maade at læse Klassikerne paa, aabnede han; — men da løb Petra.

Efter Aftensbordet, hvor Petra havde deltaget og bar bleven tilbørlig ærtet af Provsten, maatte hun til

Straf overhøres i, hvad hun kunde udenad. Det viste sig da, at de mest berømte Scener kunde hun virkelig og ikke blot een Rolle i dem, men alle. Hun sagde det frem, som man plejede at læse det; undertiden vilde det tage Ild, men hun dæmpede den strax. Næppe mærkede Provsten dette, før han vilde have noget mere Udtryk, men hun blev blot mere fky. Det gik bestandig videre, de holdt paa i Timevis; hun kunde de komiske Scener, som hun kunde de tragiske, de spøgende, som de alvorlige; hendes Hukommelse vakte baade Forundring og Latter, hun lo selv med og bad dem bare prøve.

„Jeg vilde ret ønske, at de stakkels Skuespillere havde blot Ottendedelen saa godt Memme som du,“ sagde Signe. — „Gud fri hende fra nogenfinde at blive Skuespiller,“ sagde Provsten og blev med een Gang alvorlig. — „Men, Far; du tror da vel ikke, at Petra tænker paa saadant?“ sagde Signe og lo; „jeg kom bare til at nævne det, fordi jeg altid ser stadfæstet, at den, som fra Ungdommen er opdraget med sit Sprog og Poesi, har slet ingen Længsel til at gaa til Scenen, mens den, som ikke kjender synderlig til Poesi, før han bliver voksen, sværmer derfor; det er den paa een Gang vakte Længsel, som forfører ham.“ — „Dette er vist meget sandt. Sjælden gaar et virkelig dannet Menneske til Scenen.“ — „Og endnu sjældnere et poetisk dannet.“ — „Ja, sker det, saa er der vel en Karaktermangel med, som gjør, at Forfængeligheden og Letfindigheden faar Overtaget. Jeg har kjendt mange Skuespillere, baade fra min Studietid og fra mine Rejser; men jeg har ikke kjendt, og jeg har aldrig hørt noget Menneske kjende en Skuespiller, som har ført et ægte kristeligt Liv. De har følt sig draget, det har jeg set;

men der er i deres Dont noget uroligt og oprivende; det har været dem umuligt at samle sig — selv længe efter, at de er gaaet derifra. Har jeg talt med dem derom, har de selv tilstaaet det og beklaget det; men snart har de dog tilføjet: „Vi faar trøste os med, at vi dog ikke er værre end saa mange andre.“ Men dette er, hvad jeg kalder en daarlig Trøst. Et Liv, som ikke paa nogen Maade magter at bygge paa Kristmennesket i os, er et syndigt Liv. — Herren hjælpe dem, og han bevare rene Hjærter derifra!”

Næste Dag, Lørdag, var Provsten som sædvanlig oppe før syv, gik sig en Morgentur rundt om til sine Arbejdere og videre ud og kom hjem i Lysningen. Han saa da, just som han gik forbi Huset ind til Gaarden, en opflaaet Stilebog eller noget saadant, som formodentlig var kastet ud igaar af Petras Vindue og ikke fundet, fordi det havde Sneens Farve. Han tog Bogen og bar den ind med paa Kontoret; da han bredte den ud for at tørre den, saa han, det var affædigede franske Stiløvelser, hvori nu stod Vers. Han tænkte ikke paa at se disse Vers, men traf det Ord: „Skuespillerinde“ skrevet op og ned, ned og op, det stod overalt, — det stod ogsaa i Versene. Han satte sig tilrette for at se nøjere paa dette.

Efter mangehaande Tilløb og Udstrygninger fandt han følgende Rimeri, der dog endnu var rettet, men kunde læses:

Seg maa sige dig eet, du kjære,
og det er, hvad jeg vil være.
Seg vil være Skuespillerinde,

jeg vil vise Verden en Kvinde,
 hvordan hun lider, hvordan hun ler,
 hvordan hun elsker, hvordan hun be'r,
 hvordan hun er, naar hun er yndig,
 hvordan hun er, naar hun er syndig.
 O Gud hjælp mig dertil
 at blive det eneste, jeg vil!

Lidt nedenfor atter følgende:

Kan jeg ikke være din Tjenerinde?
 kan jeg ikke, Gud, faa dit Minde?

Saa nedenfor, vistnok som Randglofer til en Digtning,
 de for nogle Maaneder siden havde læst:

O, at gaa som Elverpige,
 Elverpige,
 Maanestkin og Taagestige,
 Taagestige,
 lifte frem og atter vige,
 atter vige,
 dræbe ham, som ind vil fige,
 ind vil fige —
 — — nej, det var Synd, lorum, larum, ha!

Og efter mangfoldige Udstrygninger og Overskrivninger,
 Tegninger og Noder:

Hop, sa, sa, — hop, sa, sa,
 danse med dem alle, men aldrig la' sig ta'!
 Tra, la, la — tra, la, la,
 være Nummer een, men ingen ville ha'!

Derefter tydelig og klart følgende Brev:

Hierte Henrich!

Shnes dig ikke, at du og jeg ere de flogeste udi den
 hele Comoedie? Der gøres os stor Fortred, men det

vil ikke sige: jeg engrasserer dig til at gaa paa Mascaraade med mig imorgen Aften; thi jeg har endnu aldrig været der, og jeg længes efter nogen rigtige Galskaber; her udi Huset er det saa stille og traurigt.

Du est en stor Skielm, Henrich, — hvor færdes du? for her sidder

din

Bernille.

Endelig stod med store Bogstaver, tydelig og flere Gange op igjen, følgende Vers, hun maatte have fundet etsteds og nu vilde lære udenad:

Af, det store hen mig drager,
i mit Bryst det truer, jager.
Høje Tanker højt at male,
Kræfter for med Kraft at tale,
af de dulgte Kilder øse,
Løse binde, Balder løse —
dertil hjælp i Mistundhed,
du, som lagde Trangen ned!

Der stod ogsaa meget andet, men Provsten læste ikke mere.

Altsaa var det for at blive Skuespillerinde, hun var kommen i hans Hus og havde taget Undervisning af hans Datter. Det var for dette hemmelige Maal, hun hver Aftend saa begjærlig hørte dem læse højt og selv siden lærte udenad. Hun havde den hele Tid narret dem; endnu igaar, da hun syntes at aabenbare dem alt, skjulte hun noget; da hun lo som bedst, løj hun.

Og dette hemmelige Maal! Det, som Provsten ofte i hendes Nærværelse havde fordømt, udsmykkede hun med Guds Kald og vovede at bede ham velsigne! Et Liv fuldt af Udvortesked og Forsængelighed, Skinsyge og Lidenskabelighed, Dovenskab og Sanselighed, Løgn og

vogende Karakterløshed, et Liv, hvorover alle Gribbe fløj som over et Nadsel, var det, hun længtes at hengive sig til og bad Gud at indvie! Og til dette Liv skulde Provsten og hans Datter have hjulpet hende frem i den stille Præstegaard under den vakke Menigheds strænge Agtpaagivenhed.

Da Signe kom ind, klar, let som Vintermorgenen, for at hilse paa sin Far, fandt hun Kontoret fuldt af Røg. Ligesom dette altid var et Tegn paa Sindslidelse, var det et dobbelt saa tidlig paa Morgenen. Han talte heller ikke et Ord til hende, men gav hende Bogen. Hun saa strax, det var Petras; en Mindelse om Mistanke og Smerte fra igaar Aftes fløj imod hende; hun turde ikke se i den; hendes Hjærte slog saa stærkt, at hun maatte sætte sig. Men det samme Ord, som Provsten først var bleven vaer, slog ogsaa hende; hun maatte se videre og læste det saa. Hendes første Følelse derunder var Skamfuldhed — ikke over Petra, men over, at Faderen ogsaa havde set det.

Men snart følte hun den dybe Ydmygelse, som det giver at kjende sig skuffet af den, man elsker. Et Øjeblik synes den, der har kunnet det, større, opfindsommere, klogere end vi, ja, han glider ind i det hemmelighedsfulde. Men snart famler Sjælen sig i Harm; Ærligheden faar Magt af Kræfter, der ikke er hemmelige, skjønt de er usynlige; man kjender Styrke til i eet Slag at knuse hundre puslende Paafund; man foragter, hvad man før følte sig ydmyget af.

Inde i Dagligstuen havde Petra sat sig til Klaveret, og nu hørte de hende slynge:

Dagen er oppe, Glæden tændt,
Mismodets Skyborg stormet og brændt,

over de glødende Fjælde
 • Lyskongens Hærskarer tjælde.
 „Oppe, oppe!“ Fugl i Luud,
 „oppe, oppe!“ Barnemund,
 oppe mit Haab i Solen.

Saa jagedes Klaveret op i Storm, og ud af den brusede følgende Sang:

Taf for dit Raad,
 men jeg lægger min Baad
 ind i Brændingens Brus
 til det fristende Sus.
 Om end Rejsen skal blive den sidste, jeg gjør,
 jeg maa prøve, hvad ikke jeg prøvede før.
 Ej blot til Lyft
 jeg forlader din Ryst,
 jeg maa Storsjøen naa,
 jeg maa Havstyrten faa,
 jeg maa Rjølen se, naar det krængende stær';
 jeg maa friste, hvor langt og hvor længe det bær'!

Nej, dette blev Præsten for galt, han trev i Forbifarten Bogen af Signes Haand, han stormede mod Døren, og denne Gang holdt hun ham ikke tilbage. Han foer lige hen til Petra, kastede Bogen paa Pianofortet foran hende, vendte og gjorde et Slag bort over Gulvet. Da han kom tilbage, var hun staaet op, hun holdt Bogen trykket til Brystet og saa med forvildet Blik til alle Sider. Han stansede for at sige hende fuld Bessked, men hans Bredde over i to Aar at være brugt af denne snedige Ungdom, og især over, at hans varme, hengivne Datter var holdt for Nar, kom saa voldsomt, at han ikke strax fandt Ord, og da han fandt dem, selv følte, at de var for haarde. Efter at have gjort endnu et Slag bort over Gulvet og endnu engang være kommen

lige til hende, blodrød i Synet, vendte han hende Ryggen og gik uden en Ytring ind paa Kontoret. Da han kom did, var Signe gaaet.

Hele denne Dag var hver hos sig. Provsten spiste alene til Middag, ingen af Pigerne kom ind. Petra var paa Husholderstiens Bærelse, som efter Ildbranden var hende laant; hun havde forgjæves og overalt søgt Signe for at forklare sig; men Signe var næppe paa Gaarden.

Petra følte, at hun stod foran en Afgjørelse. Hendes Livs hemmeligste Tanke var slidt fra hende, og man vilde tiltvinge sig en Indflydelse paa den, som hun ikke kunde tilstede. Hun kjendte bedst selv, at skulde hun opgive dette Maal, drev hun afsted for Lejligheds Vind. Hun kunde være glad mellem glade, fortrolig mellem fortrolige, sikker i alt, men det var i Kraft af hint hemmelige Maal, — at hun nemlig engang skulde faa naa, hvad hendes Evner stundede og voxte til. Tro sig til nogen efter hint første fejlslagne Forsøg i Bergen, — nej, det havde hun ikke kunnet, selv om det havde været til Ødegaard! Hun maatte være alene om det, til det var voxet saa vidt, at det kunde taale, man aandede Tvivl paa det.

Men nu var det blevet anderledes. Provstens ildrøde Ansigt saa idelig ned i hendes skræmte Samvittighed; — det gjaldt at redde sig! — Hun ledte om efter Signe, altid heftigere og hurtigere; men endnu om Eftermiddagen var Signe ikke fundet. Jo længer det Menneske viger fra os, som vi søger, des større gjør vi ogsaa Adskillelsens Marsag, og saaledes gik det til, at hun endelig fattede, det havde været Forræderi mod Signe hemmelig at bruge hendes Venstab til det, som

Signe holdt for en stor Synd. Den alvidende Gud maatte være hendes Vidne, at dette Syn paa Forholdet havde aldrig før været oppe i hendes Sjæl; hun følte sig en stor Synderinde.

Ganske som før i sit Hjem stod hun overvældet heraf og havde en Stund i Forvejen ingen Anelse haft derom! At dette forfærdelige endnu kunde gjentage sig, at hun endnu ikke var kommen et Skridt videre, øgede hendes usikre Frygt til Rædsel; hun saa en Fremtid af Ulykke. Men i samme Forhold, som hendes egen Syndeskuld voxte, steg Signes Billede i Sjælsrenhed og storhjørteret Hengivenhed. I Sandhed, det lagde glødende Kul paa hendes Tanker; hun vilde kaste sig for Signes Fødder, hun vilde raabe og bede og ikke slippe Tag og Tale, før Signe igjen havde givet hende blot et Blik af Venlighed.

Det var blevet mørkt; Signe maatte være kommen hjem, hvor hun saa end havde været. Hun løb ned i Gangen i Fløjbygningen, hvor Signes Værelse laa, og der var aflaaet, — Tegn paa, at hun var der. Hendes Hjerter bankede, da hun atter tog i Laasen og bad ind: „Signe, lad mig saa tale med dig! — Signe, jeg holder det ikke ud!“ — Ikke en Lyd fra Værelset; Petra bøjede sig ned, lyhede, bankede paa: „Signe, o, Signe, du veed ikke, hvor jeg er ulykkelig!“ — Intet Svar; lang Lyden, men intet. Naar man slet intet Svar, tvivler man tilsidst paa, der er nogen, selv om man veed det, og er det mørkt, bliver man tillige ræd. „Signe, — Signe! Er du der, saa gjør Barmhjørterighed: svar mig! — Signe!“ Der var og blev stilt; hun tog paa at fryse og skælve. Men Røkkendøren gik op med stor, bred Rysning, og lette lystige Trin lod over Gaarden.

Dette gav Plan; hun vilde selv ud paa Gaarden, hun vilde stige op paa Listen, der laa over Stenmuren, hvorpaa Fløjbygningen stod, hun vilde gaa langs Listen, rundt hele Bygningen for at komme paa den anden Side, hvor der var meget højt. Hun vilde se ind til Signe!

Det var en blank Stjærnekvæld, Fjældet som Husene stod i skarpe Omrids, men andet end Omridsene af dem saas ikke. Sneen tindrede, de mørke Gangstier hen efter den øgede kun det lyses Skarphed; ude fra Bejen lød Dombjælder; Farten, Glansen opmandede, hun sprang op paa Listen! Hun vilde holde sig fast ved de fremspringende Bord i Bygningens Træklædning, men hun fik Overvægt og faldt ned igjen. Hun tog en tom Tønde og rullede hen til, steg op paa den og fra den paa Listen. Nu flyttede hun Haand og Fod samtidig, omtrent et Kvarter ad Gangen; der skulde en stærk Haands stærke Fingre til for at holde fast; hun fik ikke Tag; thi Bordene sprang næppe en Tomme frem. Hun var ræd, nogen skulde se hende; thi man vilde naturligvis strax sætte det i Sammenhæng med Tougstigen. Blot hun kunde komme bort fra den Side, som vendte til Gaarden, og ud paa Tværvæggen! Men da hun endelig kom did, var der ny Fare; thi der var intet for Vinduerne, og hun maatte dukke, mens hun i stor Frygt for at falde passerede under hvert Vindue. Paa Langvæggen blev det meget højt, og nedenunder, langs hele Væggen løb en Stikkelsbærhæk, som nok vilde tage hende op, hvis hun faldt. Men hun frygtede ikke. Det fved i Fingrene, Senerne skalv, hele Legemet sitrede, men hun gik paa. Nu blot nogle Skridt, saa var Vinduet naaet. Der brændte ikke Lys hos Signe, og der

var ikke rullet ned; Maanen stod lige ind, saa hun maatte kunne se den inderste Krog. Dette gav ogsaa nyt Mod; hun naade Vinduslisten, kunde saa endelig faa et Tag med fuld Haand og hvile ud; thi Hjærtet begyndte, da hun stod ved Maalet, at banke, saa det næsten tog Pusten. Men da det kun blev værre, jo længer hun ventede, maatte hun altsaa skynde sig — og lagde sig saa med een Gang helt ud over Ruderne. Et stort Skrig svarede fra Værelset. Signe havde fiddet i det ene Sofa-hjørne, stod i et Nu midt paa Gulvet og stød med begge Arme det skræmmende Syn ifra sig, vildt, affkyende, og flygtede. Denne Figur paa Ruderne og i Skin af Maanen, denne hensynsløse, modbydelige Djærvhed, Ansigtet i Maaneomridsene, hidset, funkende — Petra fattede selv i et Nu, at hendes ulykkelige Indfald alene havde indjaget Alffky, ja, at hendes Billede maaske herefter vilde blive en bestandig Stræmsel for Signe; hun tabte Sansningen og faldt med et gennemtrængende Skrig. Folk i Huset var stormet ud paa Signes Skrig, men fandt ingen, hørte nu et saadant Skrig til, hele Gaarden kom paa Benene, man søgte, man raabte uden at finde, det var rent tilfældigt, at Provsten kom til at se ud igjennem Vinduet i Signes Værelse og fik se i Maaneskinnet Petra ligge nedtrykt mellem Pustene. En stor Frygt greb dem alle, det kostede Møje at faa hende løs og op; hun blev baaret ind i Signes Værelse, da Husholderens var koldt, hun blev klædt af og lagt i Sengen, hvor man badede hendes Hænder og Hals, der var dygtig forrevne, mens andre gjorde det hyggeligt, lyst, varmt. Da hun fuldt var bleven sig selv og saa sig om, bad hun om at faa være alene.

Værelsets rolige Hygge, det fine hvide, hvormed

Winduer, Toiletbord, Seng, Stole var pyntet, mindede saa saart om Signe. Hun huskede hendes rene Elskelighed, hendes stille Stemme, der gik saa mælkehvid, hendes fine Følelse for andres Tanker, hendes bløde Belvilje. Alt dette havde hun nu lukket sig ude fra; snart skulde hun ud af Bærelset, som hun vel skulde ud af Gaarden. Og hvor skulde hun saa hen? Tredje Gang tages man ikke op af Alfavej, og selv om det kunde ske, vilde hun ikke mere; thi det vilde kun ende paa samme Maade. Ingen Menneſker kunde have Tillid til hende; hvad nu end Grunden var, saa følte hun, at det var saa. Hun var jo ikke kommen et Stykke længer; hun vilde aldrig komme et Stykke længer; thi uden Menneſkers Tillid gik det ikke. Hvor hun bad, hvor hun græd! Hun kastede og vred sig i sin Sjæls Bæven, til hun arnede sig ud og sovne.

Strax blev i Søvne alting snehvidt, lidt efter lidt tillige saa højt; hun havde aldrig nogensinde set saa højt og saadan lys Tindren af Millioner Stjærner.

Elende Kapitel.

Endnu da hun vaagnede, var hun der oppe; Dagens Tanker, som strax strømmede til, vilde efter, men toges tilfange og bares af noget, der fyldte hele Luften, — det var Klokkelangen paa Søndags-Morgen. Hun sprang op og klædte sig, hun skar sig lidt Mad i Spisekammeret, pakkede sig godt til og ilede afsted, — saa tørst efter Guds Ord havde hun aldrig været! Da

hun kom, havde de netop beghndt, og Døren var stængt; det var en kold Dag, Fingrene fved, da hun tog i Nøglen for at dreje om. Præsten stod just for Alteret, hun ventede nede ved Døren, til han var færdig, og Medhjælperen skulde tage Messeshagelen af ham, gif da opover til den saakaldte Bispestol, der stod i Koret med Gardiner for. Præstefolkets rette Stol var oppe paa Trevet; men havde man noget, for hvis Skyld man gjerne vilde sidde gjemt og ene, thde man til Bispestolen. Da hun naade den og smøg ind, saa hun Signe allerede sidde der i den inderste Krog. Hun gjorde et Skridt ud igjen, men netop da vendte Provsten sig for at gaa fra Alteret forbi hende ind i Sakristiet; hun skyndte sig atter ind i Stolen og satte sig saa yderlig som muligt; Signe havde ladet sit Slør falde. Dette gjorde Petra ondt. Hun saa ud over Menigheden, der sad pakked i de høje Træstole, Mændene til højre, Kvindene til venstre; deres Ande laa over dem i svævende Taage, paa Binduerne var tommethk Is, de tungt skaarne Træbilleder, den slæbende, svære Sang, de indpakkede Mennesker, — det hørte tilsammen, det var haardt og fjærnt; hun huffede sine Naturindrthk fra hin Eftermiddag, hun forlod Bergen; hun var ogsaa her kun en ræd gjennemrejsende.

Provsten steg paa Prækestolen, ogsaa han saa stræng ud. Hans Bøn var: led os ikke ud i Fristelse! Vi vidste, at de Evner, Gud har givet, har alle Fristelsen i sig; men han maatte være naadig og ikke prøve dem over vor Formue; det skulde vi altid huske at bede ham om; thi kun ved at ydmyge vore Evner under ham blev de

os til Frelse. Prækenen udlagde videre samme Emne, idet han gif ud ifra vor dobbelte Opgave, den at gjøre vor Livsgjerning, enhver, hvor han af sine Evner og sine Forhold var sat, — og den at udvikle Kristennemnesket i os selv og i dem, der var troet til vor Omforg. Man maatte være varsom i Valg af Livsgjerning, thi der gaves desværre den Livsgjerning, der var skyndig i sig selv; der gaves ogsaa den, der kunde blive det for os, enten fordi den ikke høvede os, eller høvede saa altfor vel vore daarlige Lyster. End videre: saa vist som enhver maatte prøve at vælge efter sine Evner, saa vist kunde et Valg, der baade var rigtigt og godt, alligevel blive vor Fristelse, naar vi, fordi Gjerningen tiltalte os, lod den opsluge al vor Tid og alle vore Tanker. Bort Kristennemneske skal ikke forfømmes, saa lidt som vore Forældrepligter mod vore Børn. Vi maa kunne være samlet i os selv, saa den Helligaand kan have sin stadige Gjerning i os; vi maa kunne plante og væрге den gode Kristensæd i vore Børn. Der gives ingen Pligt, intet Paaskud, som her kan fri os, om end Lejligheden maa lempes.

Og nu gif han videre — ind i deres Livsgjerning, som her sad, ind i deres Huse, deres Forhold, deres Meninger. Saa løftede han Exempler fra andre Bilkaar og større Gjøremaal, der kastede Strejflys hid. Provsten var, fra det Øjeblik han voxede ud paa Prækestolen, aldeles ny for den, som kun kjendte ham fra det daglige Liv. Endogsaa i det Ydre var han ny: hans sammenlagte, stærke Ansigt havde aabnet sig og var blevet gennemfigtigt for Tankernes Underløb; hans Øje

var fyldt, det saa ligefrem og fast, bringende store Bud; hele det sammenrullede laadne havde løftet sig og viste sig nu at være en Løve, hans Stemme rullede i lang Torden eller skar i korte, heftige Bendinger, faldt undertiden ogsaa i stille Ord, men kun for atter at tage Højden. Han kunde i Grunden ikke tale uden i stort Rum og med det uendelige over Tanken; thi hans Stemme havde ingen Bellid, før den streg, hans Afsyn ingen Klarhed, hans Tanke ingen slaaende Tydelighed, før den brandt af Ildhu. Ikke fordi Emnet var fundet først nu; nej, saa vist som Smerten havde draget store Forraad sammen i denne Sjæl, havde ogsaa Tænknin-gen gjort det; han var en streng, indefluttet Arbejder. Men han var til det sædvanlige ikke altid ordnet, han kunde ikke mynte Samtalens Tanker; han maatte saa Enetale, han maatte i alle Fald saa gaa stærkt op og ned. At hyppige Ordskifte med ham var nær Overfald paa vaabenløs Mand, men farligt alligevel; thi hans Overbevisning mødte strax og med saadan Boldsomhed, at han ingen Tid fik til Grunde; tvang man ham endda til at give dem, skete et af to: enten oversprøjtede han Modparten saaledes, at det kunde gaa helt ilde, eller han taug tvært, fordi han var ræd sig selv. Ingen kunde lettere bringes til Taushed end denne stærke, veltalende Mand.

Petra havde bævet, strax Provsten beghndte sin Bøn; thi hun følte, hvor den var taget. Jo længere han kom i Texten, des nærmere følte hun han kom hende selv; hun krøb sammen, og hun saa Signe gjøre det samme. Men ubarmhjærtig skar den vældige i Vej, Løven var ude efter Bytte, hun følte sig fra alle Kanter forfulgt, afstængt og indfanget, — men hvad strængt var grebet,

blev holdt mygt i Forbarmelsens Haand. Det var, som blev hun — uden et Dommens Ord — kun lagt indfanget over i Alkjærlighedens Favn. Og der bad hun, og græd hun, og hun hørte Signe gjøre det samme og elskede hende for det!

Da Provsten gik ned fra sin Sandheds Stol for at gaa forbi til Sakristiet, laa endnu Glansen over hans Ansigt fra Mødet med den høje. Hans Dje faldt lige og forstende paa Petra, men da hun saa stort op i det, gik en Mildhedsstraale hen over; han saa rast hen i Krogen til Datteren, idet han gik videre.

Signe rejste sig kort efter; Sløret var for, saa Petra ikke vovede at følge. Hun gik derfor senere. Men i Dag sad atter alle tre sammen ved Spisebordet; Provsten talte lidt, men Signe var stik. Saa snart Provsten, der øjensynlig vilde have det forefaldne paa Tale, kom med den sagteste Hentydning, undveg Signe saa blit og fint, at Provsten maatte huske hendes Moder, — blev taus og efterhaanden sørgmodig. Der skulde saa lidt til.

Nu er der intet pinligere end en mislykket Forsøningsprøve. Man rejste sig uden at kunne se lige paa hverandre, end sige takke. I Dagligstuen blev det tilsidst saa trykket, at alle tre gjerne vilde gaa ud igjen, men ingen først; — Petra for sin Del følte, at gik hun, saa var det for bestandig. Hun kunde ikke gjense Signe, naar hun ikke fik Lov at elske hende, hun kunde ikke taale at se Provsten sorgfuld for hendes Skyld. Men skulde hun rejse, maatte hun afsted uden Afsted; thi hvorledes kunde hun tage Afsted fra disse Mennesker? Blot Tanken derom jog hende op i en Bevægelse, hun med yderste Nød kunde dæmpe.

Hvert Minut, som forlænger en saadan trykket Stil-

hed, hvori vi venter paa hverandre, gjør den mere uudholdelig. Man kan ikke røre sig, fordi man føler, at det mærkes; hvert Suk høres, det høres ogsaa, at en er ganske rolig; thi det høres som Haardhed. Man kommer i Spænding, fordi der ikke siges noget, og man bærer for, at noget skal blive sagt.

Enhver følte, at dette Øjeblik aldrig kom igjen. De Mure, man sidder og bygger op imellem sig, voxer, vor egen Skyld voxer, de andres voxer, voxer med hvert Aandedrag; snart er vi i Fortvibelse, men snart i Harm; thi den, der bærer sig saaledes ad imod os, er ubarmhjærtig, ond, ikke taaler vi det, ikke tilgiver vi det, — Petra kunde ikke mere, enten maatte hun skrig eller løbe!

Da lød Dombjælder paa Bejen; snart saas en ulbestandsklædt Mand i Spidsflæde og Skyldsgut bag paa at suse forbi foran Haven og ind i Gaarden. — Alle drog Buxten lettere og lydede efter Befrielse! De hørte den kommende i Gangen, han drog Rejsestøvler og Klæder af og talte med Pigen, der hjalp ham; Provsten rejste sig for gaa imod ham, men vendte om for ikke at sætte de to Piger alene; — atter talte den fremmede i Gangen og nu nærmere, saa Stemmen bragte alle tre til at se op, men Petra til at rejse sig og nagle Øjnene i Døren; — der bankedes paa; — „kom ind!“ sagde Provsten i Bevægelse, en Mand med lyst Ansigt og Briller stod i Døren, Petra gav et Skrig og sank ned igjen: — det var jo Degaard.

Han kom ikke uventet for Provsten og Signe; thi han var ventet til Præstegaarden til Zulen, skjønt ingen havde sagt Petra det; men at han kom netop nu, var jo Forsynets Førelse, det følte strax af dem alle.

Petra sansede intet, før han stod foran hende og holdt hendes Haand. Han vedblev at holde den, men sagde intet, heller ikke hun; — hun kunde ikke engang rejse sig. Men der kom to Taarer trillende ned ad Kinderne, mens hun vedblev at se paa ham. Han var meget bleg, ellers ganske rolig og kjærlig; han drog sin Haand ud igjen, gik ned over Gulvet og siden bort til Signe, som var krøben ind imellem sin Moders Blomster i det borteſte Vindue.

Petra længtes efter at være alene, hun drog sig derfor tilbage. Signe fik travelt i Huset, hvorfor Provsten og Ddegaard satte sig paa Kontoret med et Glas, som den rejsende trængte til. Her fik han i Rorthed, hvad de ſidſte Dage havde bragt, blev meget tankefuld derved, men htrede intet. De blev ogsaa paa en egen Maade afbrudt.

Foran Vinduerne kom to Kvinder og tre Mænd gaaende, een efter een, og Provsten ſaa dem næppe, før han ſprang op: „Der er de igjen! — Nu maa vi have Taalmod.“ — Ind kom først Kvindfolkene, ſaa Mændene, langſomt, tauſt. De ſtillede ſig op langs Væggen under Boghylderne og midt imod Sofaen, hvor Ddegaard ſad. Provsten ſatte Stole frem og hentede flere fra Stuen; de ſatte ſig ogsaa alle med Undtagelſe af en ung Mand, hymæſſig klædt, ſom vægrede ſig og blev ſtaaende op efter Dørkarmen — ikke uden et trodſigt Udtryk og med begge Hænderne i Lommen.

Efter en lang Tauſhed, hvori Præſten ſtoppede ſin Pibe, og Ddegaard, der ikke røg, tog dem i Djeſyn,

begyndte endelig en Ikslet, bleg Rone paa henved 40 Aar Samtalen. Hendes Bænde var temmelig smal, hendes Øjne store, men skj; de vidste ikke ret, hvor de skulde holde sig. Nu sagde hun: „Han Far holdt en vakker Præken i Dag, det høvede, hvad vi just tænkte paa; — for vi paa Øngarene har i det sidste talt meget om Fri- stelse.“ — Hun sukkede; en Mand med et kort, knapt Underansigt og et stort, bredt Overansigt sukkede ogsaa: „Herre, vogt vore Beje! Bortvend mine Øjne, at de ikke ser til Forsængelighed!“ — Og Else, hun, som først havde talt, sukkede atter og sagde: „Herre, hvor- med skal en ung holde sin Sti ren, at han gaar efter dit Ord?“ — det klang i hendes Mund noget underlig; thi hun var ikke længer ung. Men en midaldrende Mand, som sad med Hovedet paa Skafke og vuggede og vuggede, idet Øjenlaagene aldrig var rigtig løstede, sagde som ud af Halvsøvne:

For Fristelser og Satans Stød
 ej nogen fri kan være,
 som haver Part i Jesu Død
 og Kristi Navn vil bære.

Provsten kjendte dem for godt til ikke at vide, at dette blot var Indledning; derfor ventede han, som om ingen Ting var sagt, skjont der atter faldt lang Stil- hed med Sukke.

En lav Kvinde, som blev endnu lavere derved, at hun ludede, og som var indtullet i en saa urime- lig Mængde Tørklæder, at hun saa ud som en Pakke — Ansigtet var aldeles borte —, begyndte nu at rugge og flytte og lod endelig et Par „hm, hm!“

Gar o: Gaard. Indtullet o: indpakket.

Vj. Bjørnson: Fort. II.

høre. Strax skræmtes den lyse Kone op og sagde: „Det er Slut paa al Slags Spil og Dans i Øygarene nu; — men — —“ hun stansede igjen, hvorimod Lars, han med det store Overansigt og det korte Underansigt, holdt frem: „— Men nu er der en Mand, nemlig han Hans Spillemand, som ikke vil slutte.“ — Da ogsaa Lars betænkte sig paa Resten, kom den unge Mand med den: „For han veed, at ogsaa Provsten har et Spil, hvorefter de baade danser og synger her i Præstegaarden.“ — „Det kan vel ikke være større Synd for ham, end det er for Provsten,“ sagde Lars. — „Det er saa, at Provstens Spil nok er dem til Fristelse,“ sagde Else varsomt, som for at hjælpe paa det. Men den unge Mand lagde stærkere til: „Det forarger de umyndige, som skrevet staar: hvo, som forarger en af disse smaa, ham var det bedre, at der hængtes en Møllesten om hans Hals, og at han nedstankedes paa Havsens Bund.“ — Og Lars afløste ham: „Vor Begjæring til dig er derfor, at du sender bort Spillet dit eller brænder det op, saa det ikke er til Forargelse —“ — „for dine Sognebørn,“ lagde den unge Mand til.

Provsten dampede og pustede og sagde endelig med hørligt Stræb for at være rolig: „Mig er dette Spil ikke til Fristelse, mig er det en Bederkvægelse og Friggjørelse. — Nu veed I, at det, som kan frigjøre vor Mand, bringer os nærmere til at modtage og forstaa; derfor tror jeg ganske vist, at saadant som dette Spil er mig til Hjælp.“ — „Og jeg veed, der er Præster, som ifølge Pauli Ord alligevel vilde forsvage derfra, naar Sognebørn bad derom,“ sagde den unge Mand. — „Kanste jeg ogsaa før har forstaaet hans Ord saa,“ svarede Provsten; „men nu ikke længer. Man kan vel

forfage en Bane eller et Behag; men man skal nødig gjøre sig ensidig eller taabelig med de ensidige og taabelige. Jeg handler da ikke alene ilde mod mig selv, men ogsaa mod dem, jeg skal være til Exempel; thi jeg giver dem jo et galt Exempel, et Exempel mod min Overbevisning." Provsten kunde sjælden give saa lang Udvikling udenfor Prækestolen. Han lagde til: „Jeg vil ikke udlevere mit Spil, ikke brænde det, jeg vil høre det ofte; thi jeg har ofte Trang til det, og jeg vilde ønske, at ogsaa I stundimellem i al Uskyldighed frigjorde eders Aand ved Sang, ved Spil, ved Dans; thi jeg holder saadant for godt og rigtigt.“

Den unge Mand højede Hovedet til Siden. „Evi!“ spyttede han.

Provsten blev blodrød i Ansigtet, og der blev meget stilt. Da satte den vuggende i med høj Røst:

„O Herre, min Gud, jeg finde kan,
det volder Angest og Rvide
hos fattig og rig, hos Kvind' og Mand
sit Kors taalmodig at lide.
Thi Kjød og Blod er skrøbelig',
det kunne vi alle vide. —“

Og dernæst Lars med blid Stemme: „Saa du siger, at Spil og Sang og Dans er rigtig, du; naa! — — Saa det er rigtigt at vække Satan gennem Sanserne; naa! — Saa det siger vor Præst; — ja, saa veed vi det da! — — Nej, saa han siger, at alt sligt, som sker i Lediggang og Sanselighed, er til Frigjørelse og Hjælp, — — at det, som er til Fristelse, er rigtigt!“ — Men nu skyndte Degaard sig; thi han saa paa Provsten, at dette tog galt paa Vej: „Sig mig, min gode Mand, hvad det er, som ikke er til Fristelse?“

Alle saa mod ham, fra hvem disse sikkert afklippede Ord kom. Spørgsmaalet var i sig selv saa uventet, at Lars vidste i en Haandevending ikke, hvad han skulde svare; heller ikke de andre. Da lød det som op af en Brønd eller ud af en Kjælder: „Det er Arbejde.“ — Røsten kom fra de mange Tørklæder, det var Mandi, som for første Gang lagde sit Ord ind. Et Sejerssmil drog op over Lars's korte Underansigt, den lyse Rone saa i Tro til hende, selv den unge Mand, som stod op efter Dørkarmen, mistede et Øjeblik den spodske Krumning af Læben. Ddegaard forstod, at her var Hovedet, skjønt det ikke var til at se.

Han henvendte sig derfor til hende: „For at Arbejde kan være uden Fristelse, hvordan skal det saa være?“ Hun vilde ikke svare herpaa, men den unge Mand svarede: „Forbandelsen lyder: i dit Ansigts Sved skal du æde dit Brød; det skal altsaa give Sved og Møje.“ — „Og intet uden Sved og Møje? For Exempel ingen Fordel?“ — Herpaa vilde heller ikke han svare; men nu følte det knappe Underansigt Rald: „Jo, saa megen Fordel, som du kan saa!“ — „Men saa maa der dog ogsaa ligge Fristelse i Arbejde, nemlig Fristelse til for stor Fordel?“ I denne Snævring kom Undsætningen fra det dybe: „Saa er det Fordelen, som frister, og ikke Arbejdet.“ — „Ja, hvad vil det sige, naar Arbejdet overdrives for Fordelens Skyld?“ Hun krøb ind igjen; men Lars kom ud: „Hvad vil det sige, at Arbejdet overdrives?“ — „Jo, naar det gjør dig til et Dyr, naar det binder dig i Trældom.“ — „Det skal være Trældom!“ sagde han, som vilde have Sveden. — „Men kan det som Trældom føre til Gud?“ — „Arbejde er Gudsdyrkelse!“ raabte Lars. — „Lor du sige det om

alt dit Arbejde?" Lars taug. — „Nej, vær rimelig og indrøm mig, at for Fordelens Skyld kan Arbejdet overdrives, som om vi kun levede for det. Altsaa er der ogsaa Fristelse i Arbejde.“ — „Ja, der er Fristelse i alt, Børn, — der er Fristelse i alt!“ dømte nu Provsten, idet han rejste sig og som til Afslutning slog Biben ud. Det sukede inde i de mange Tørklæder, men det svarede ikke.

„Hør,“ begyndte Døegaard igjen, — og Provsten stoppede sig en ny Bibe — „naar nu Arbejde giver Fordel, d. v. s. Frugt, saa har vi vel Lov til at nyde denne Frugt? Om den nu bliver Rigdom, har vi vel Lov til at nyde denne Rigdom?“ — Dette vakte megen Betænkelighed, den ene saa paa den anden. „Seg skal svare, mens I tænker over,“ sagde han. „Gud maa have tilladt os at prøve at forvandle hans Forbandelse til en Velsignelse; thi selv sthyrede han sine Patriarker, han sthyrede hele sit Folk til Nydelse af Rigdom.“ — „Apostlerne skulde intet eje,“ kastede den unge Mand sejerstikker ind. — „Ja, det er sandt; thi dem vilde han sætte udenfor og over alle menneskelige Vilkaar, at de kun skulde se Gud; — de var kaldede!“ — „Vi er alle kaldede!“ — „Men ikke i samme Forstand; er du kaldet til Apostel?“ — Den unge Mand's Ansigt blev ligblegt, hans Øjne blev skumle under den Mur af Bænder, som laa over; han maatte have sin Grund til at tage sig det nær.

„Men den rige skal ogsaa arbejde,“ mente Lars; „thi Arbejde er befalet.“ — „Vist skal han saa, skjønt hans Midler og Opgaver bliver andre; enhver har sine. Men sig mig: skal Mennesket idelig arbejde?“ — „Det skal ogsaa bede!“ faldt den lyse Kone ind og foldede

sine Hænder, som kom hun i Hu, at hun for længe havde forsømt det. — „Altsaa: hver Gang et Menneske ikke arbejder, skal det bede? — Kan noget Menneske det? — Hvad blev det for Bøn, og hvad blev det for Arbejde? — Skal det ikke ogsaa hvile?“ — „Vi skal først hvile, naar vi ikke kan mere; for saa fristes vi ikke af onde Tanker, — af, saa fristes vi ikke!“ sagde Else atter, og Salmisten faldt ind:

„Saa gal, I trætte Lemmer,
i Jesu Navn og nemmer,
hvor Hvilen den er sød.
Der kommer Tid og Stunder,
man ogsaa eder under
en liden Seng i Jordens Skjød! — —“

„Stille, Erik, og hør paa dette,“ sagde Provsten. Men Odegaard drog nu Rnyttet sammen: „Ser I: Arbejdet har sin Frugt og trænger sin Hvile. Men nu mener jeg om Selskabelighed, Sang, Spil og saadant, at det baade er en sød Frugt af Arbejde, og at det tillige byder Aanden styrkende Hvile.“

Her blev der Uro i Lejren; alle saa mod Randi; thi nu burde Hovedstyrken rykke frem; hun rokkede og rokkede, og endelig lød det langsomt og stille: „Der er ingen Hvile i verdslig Sang og i Spil og Dans; thi saadant hidser Kjødets i syndigt Begjær. Frugt af Arbejde kan vel heller ikke det være, som spilder Arbejdet og forveker.“ — „Af, der er stor Fristelse i saadant!“ sagde den lyse Kone med et Suk. Dette satte Erik paa et Salmeverb:

„Med Sorg hver Dag vi ser,
her voxer mer og mer
af Laster og af Lyder,
udsmykkede som Dyder,
de sagte sig indsniger
og højt i Vejret stiger —“

„Ti stille, Erik!“ sagde Provsten; „du skipler bare.“
— „Na ja, jeg gjør vel det,“ sagde Erik — og be-
gyndte igjen:

„Vil nogen øder virke paa
med fleste Ord, at I skal gaa
paa Syndens brede, banded' Vej,
da værer hans Stalbrødre ej — —“

„Nej, hold op engang, Erik! — Salmen er bra'
nok; men alt til Tid og Sted.“ — „Ja, ja, Far, det
er sandt, — alt til Tid og Sted:

At, hver en Stund og Time
paafalde du i Løn,
hvert Hjerteslag maa kime
som Klokkerne til Bøn —“

„Nej, nej, Erik, da blev jo ogsaa Bønnen til Fri-
stelse; du maatte blive Katholik og gaa i Kloster —“
— „Vorherre bevar' os!“ sagde Erik og aabnede Djnene
helt, luffede dem saa igjen og begyndte:

„Som Muld og Skarn mod ægte Guld
er Katholik —“

„Hør nu, Erik, kan du ikke tie, maa du gaa uden-
for med Kesten. — Hvor var det nu, vi slap?“ Men

Ødegaard havde med stor Munterhed fulgt Erik, og han huskede det ikke. Da lød det fredelig fra de mange Tørklæder: „Jeg sagde, at det kan ikke eje Hvile eller være Frugt af Arbejde, det, som —“ — „Nu huster jeg: som der var Fristelse i — og saa kom Erik og beviste, at der kan ogsaa være Fristelse i Bønnen. — Lad os derfor se paa, hvad hine Ting ellers kan føre med sig. Har I lagt Mærke til, at glade Folk arbejder bedre end tungsindige? Hvorfor?“

Kars mærkede, hvor dette stiledede hen, og sagde derfor: „Det er Troen, som gjør glad.“ — „Ja, naar den er lys; men har du ikke set, at Troen kan gjøre saa mørk, at Verden om os kan blive til et Tugthus?“

Den lyse Kone drog saa idelig Suk i Suk, at de mange Tørklæder tog paa at røre sig derved; Kars saa ogsaa skarpt paa hende, og hun taug. — Ødegaard gik videre: „Bestandig det samme, enten det er Arbejde, Bøn eller Leg, gjør dum og mørk. Du kan grave i Jorden, til du bliver Dyr, bede, til du bliver en Bane-Munk, lege, til du bliver en slap Vededukke. Men bland det nu! I Skiftet styrkes Sind og Tanke; derved monner dit Arbejde, og din Tro lysner.“ — „Vi skal alt-saa til at holde os glade nu!“ sagde det unge Menneske; han lo. — „Ja, da vandt du for din Del Samfund med andre Mennesker; thi først i Glæden ser du det gode hos andre og elsker det. Men kun ved at elske andre kan du elske Gud.“

Da ingen strax vilde modsigge dette, prøvede Ødegaard anden Gang paa at drage Rnyttet sammen, idet han sagde: „De Ting, som frigjør, saa den Hellig-

aand kan faa Gjerning i os — thi han har ingen Gjerning i den bundne! — de Ting, som hjælper os, maa have Betsignelse i sig, — og det gjør dette." Provsten rejste sig, han havde atter en Pibe at slaa ud.

I den Stilhed, som nu fulgte, og som var uden Sukke, faa man de mange Tørklæder arbejde, og endelig hørte man sagtmodig: „Der staar skrevet: Hvad du gjør, det gjør alt til Guds Ære; — men er verdslig Sang, Spil og Dans til Guds Ære?"

„Ligesfrem, nej; — men kan vi ikke spørge om det samme, naar vi spiser, sover, klæder os paa? Og dog maa vi gjøre saadant. Meningen kan altsaa ingen anden være, end at du skal intet gjøre, der er Synd." — „Ja, men er det ikke Synd?"

For-første Gang blev Dodegaard lidt utaalmodig; han lod det derfor blive med at svare: „Vi ser i Bibelen, at baade Sang, Spil og Dans blev brugt." — „Ja, til Guds Ære." — „Nu vel, — til Guds Ære. Men hvorfor Jøderne altid og i alt nævnte Gud, var, fordi de som Børn endnu ikke havde inddelt Tingene. For Børnene er alle fremmede Mænd „Manden," — til Barnets Spørgsmaal: „hvorfra kommer det, hvorfra det?" svarer vi altid det samme: „fra Gud;" men som voksne til voksne nævner vi det mellemstaaende tillige, vi nævner ikke blot Giveren, Gud. Saaledes kan f. Ex. en skøn Sang handle om Gud eller føre til Gud, fordi om Guds Navn ikke er nævnt; thi meget fører hid, fordi det ikke fører ligefrem. Vor Dans, naar den i Sandhed er den sundes, uskyldiges Glæde, priser — om ikke ligefrem, saa alligevel — ham, som gav Sundheden og elsker Barnet i vort Hjærte."

„Hør dette, hør dette!" sagde Provsten; han vidste

med sig selv, at han længe havde misforstaaet disse Ting og mistydet dem for andre.

Men Lars havde længe siddet og tænkt. Nu var han færdig; Kornet havde sænket sig fra den høje Bænde til det korte, knarborne Underansigt; der var det blevet knust og malet og faldt nu ud: „Er ogsaa al Slags Eventyr, Regler og Risper, al Slags Digt og Paafund, som de nutildags fylder Bøgerne med, er det ogsaa tilladt? Staar der ikke skrevet: hvert Ord, som udgaar af din Mund, skal være Sandhed?“

„Du skal ret have Tak, fordi du kom med dette. — Ser du, det er med Tanken som med det Hus, du bor i. Var det saa knapt, at du næppe fik Hovedet ind og Benene strakt, saa maatte du nok til at vide det ud. Og Digtet løfter paa Tanken og vider den ud! Skulde det Maal af Tanker, som var over det allernødtørstigste, være Løgn, saa blev nok ogsaa snart de allernødtørstigste Tanker til Løgn, de med. De vilde saaledes klemme dig sammen i dit Jordhus, at du aldrig naade Evigheden, og dog var det netop did, du skulde, og det var dem, der i Troen skulde bære dig did hen.“ — „Men Digt er jo noget, som ikke har været til, og saa er det jo Løgn?“ sagde Randi betænksomt. „Nej, det har ofte større Sandhed for os end det, som vi ser,“ svarede Degaard. Her saa de alle tvivlende paa ham, og den unge Mand henkastede: „Jeg har aldrig før vidst, at Eventhyrene om Uffeladden havde større Sandhed end det, jeg ser for mine Øjne?“ — De lo saa smaat allesammen. — „Saa sig mig da, om du altid skjønner Sammenhængen i det, du ser for dine Øjne?“

— „Jeg er vel ikke lærd nok?“ — „Na, den lærde skjøner den vist endnu mindre! Jeg mener nemlig saadanne Ting i det daglige Liv, der giver Sorg og Svie, og som vi grunder os fort over, som det hedder. Hænder der os ikke sligt?“ — Han svarede ikke, men inde fra de mange Tørklæder lød i Alvorlighed: „Jo, meget ofte.“ — „Men om du nu hørte en digtet Historie, der ligner din egen paa en saadan Maade, at idet du hørte den, saa forstod du din egen? Vilde du ikke sige om den Historie, som oplod din egen for dig, som gav dig den Trøst og Opmanding, der ligger i Forstaaelsen, — at den Historie for dig havde større Sandhed end din egen?“ Den lyse Kone sagde: „Jeg har engang læst en Historie, som hjalp mig i en stor Sorg saa vidt, at det, som længe var mig saa tungt, næsten blev til Glæde.“ Det kræmte ud fra Tørklæderne; — „ja, det er dog sandt,“ lagde hun frygtsomt til.

Men den unge Mand vilde ikke være med paa dette: „Kan Eventhyrene om Afseladden være noget Menneske til Trøst?“ — „Nu, — hvert til sit Brug. Det morsomme har stor Magt, og hint Eventyr viser paa en morsom Maade, at den, som Verden tror mindst om, ofte kan være mest, — at alt staar ham bi, som selv har godt Mod, og at den Mand kommer frem, som af Hjærtet vil. Tror du ikke, mange Børn har godt af at huske det, og mange voksne med?“ — „Men at tro paa Djævelskab og Trolde er dog Overtro?“ — „Hvem har sagt, du skal tro paa det? Det er Billedskrift.“ — „Men det er os forbudt at bruge Billeder og Tegn, ligesom alt Skin hører Djævelen til.“ — „Saa; hvor

staar det?" — „I Bibelen.“ — Her faldt Provsten ind: „Nej, det er Misforstand; thi Bibelen bruger selv Billeder.“ — Alle saa op paa ham. „Den bruger Billeder paa hver Side, saasom østerlandske Folk er stærke i saadant. Vi bruger selv Billeder i vor Kirke, vi bruger Billeder i vort Sprog, i Træ, paa Lærred, i Sten, og vi kan ikke tænke os Guddommen uden gennem Billeder. Ikke nok med det: Jesus bruger Billeder; Gud Herren selv, har han ikke paataget sig mangehaande Skikkelser, naar han aabenbarede sig for Profeterne; kom han ikke i en Vandrerens Skikkelse til Abraham i Mamre og spiste ved hans Bord? Men kan Guddommen paatage sig flere Skikkelser og bruge Billeder, saa kan Menneskene med.“ — Man maatte samtykke; men Degaard rejste sig og slog Provsten sagte paa Skulderen: „Tak! der beviste De hyperlig af Bibelen, at Skuespil er tilladt!“ — Provsten standfede forfærdet: den Røg, han havde i Munden, randt langsomt ud af sig selv.

Degaard gik videre bort over Gulvet til hende med de mange Tørklæder, bøjede sig for at saa se et Glimt af hendes Ansigt, skjønt forgjæves. „Er der mere, du vil vide?“ spurte han; „thi du synes mig at have tænkt over et og andet.“ — „Na, Gud bedre mig, jeg tænker nok ikke altid rigtig.“ — „Ja, — i den første Tid efter Omvendelsens Raade er man saa optaget af dens Underc, at alt andet synes unyttigt og urigtigt. Man er som Elsker, man forlanger kun den elskede.“ — „Ja, men se til de første Kristne, de maa dog være vort Exempel.“ — „Nej, deres strænge Vilkaar blandt Hedningerne er ikke længer vore; vi har andre Opgaver, vi maa føre Kristendommen ind i Livet,

som det nu er." — „Men der er saa mange Ord i det gamle Testamente, som taler imod hele Aanden i det, du siger," sagde den unge Mand, for første Gang uden Bitterhed. — „Ja; thi hine Ord er nu døde, de er „afstuffedede," som Paulus siger: „Vi er den nye Pagts Tjenere, ikke Bogstavens, men Aandens," — end videre: „hvor Herrens Aand er, der er Frihed". Og: — „alt er mig tilladt," siger Paulus videre, men lægger til: „Ikke alt gavner." — Nu er vi saa heldige at have en Mands Liv for os, som viser, hvad Paulus har ment. Det er Luthers. Om Luther tror I dog, at han var en god, opløst Kristen?" Det trode de. — „Luthers Tro var lys, den var det ny Testaments! Han mente om den mørke Tro, at bag den laa Djævelen helst paa Lur. Han mente om Frygt for Fristelse, at den, som frygter mindst, bliver mindst fristet. Han brugte alle de Evner, Gud havde givet, ogsaa Evnerne til Glæde, han tog under sig hele Livet. Vil I høre nogle Exempler? Den fromme Melancthon skrev engang saa ivrig paa et Forsvar for den rene Lære, at han ikke undte sig Madro. Da rykkede Luther ham Pennen af Haanden. „Man tjener ikke Gud alene med Arbejde," sagde han, „men ogsaa med Hvile og Rolighed; derfor har Gud givet det tredje Bud og indstiftet Sabbaten." End videre: Luther brugte Billeder i sin Tale, skjæmtfomme og alvorlige om hinanden, og han var fuld af gode, ofte lystige Indfald. Han oversatte ogsaa gamle, hyperlige Folkeæventyr i sit Modersmaal og sagde i Fortalen, at næst Bibelen kjendte han næppe bedre Formaninger end disse. Han spillede Cither, som I maaske veed, og sang med Børn og Venner — ikke alene Salmer, nej, ogsaa gamle, muntre Viser;

han yndede Selskabslege, spillede Skaktavl, lod Ungdommen danse hos sig; han krævede kun, at det skulde ske i Tugt og Ære. Dette har en gammel enfoldig Discipel af Luther, nemlig Præsten Johan Mathesius, skrevet op og fortalt sine Sognebørn fra Prækestolen. Han bad, det skulde blive dem til Vejledning, — og lad os bede om det samme!”

Provsten rejste sig: „Kjære Venner, nu skal vi slutte for i Dag.” Alle rejste sig. „Her er talt mange Ord til Dplysning; maatte nu Gud give Naade til denne Udsæd!”

Kjære Venner, I bor paa affides Steder; I bor højt oppe, hvor Kulden oftere stærer Kornet end Sigden. Slige Odemarker tilfjælds burde nu atter overlades til Eventhyrene og det græssende Kvæg. Aandslivet grov der oppe knapt og bliver mørkladent som Urterne. Fordommen lægger sig over Livet som Fjældene, hvorunder de avles; den skygger det og skiller det. Herren samle, Herren lyse! — Tak for i Dag, mine Venner! Det blev en Dag til større Klarhed ogsaa for mig.” Han tog hver af dem i Haanden, og selv den unge Mand gav sin i Venlighed, dog uden at se op.

„I tager over Fjældet; — naar kommer I saa hjem?” spurte Provsten, da de skulde gaa. — „Na, i Nat engang,” svarede Lars; „der har samlet sig megen Sne nu, og hvor den er afblæst, ligger Isvuld.” — „Ja, Venner, det er al Ære værd at søge Kirken paa de Vilkaar. — Maatte I nu ikke komme til Skade paa Bejen!” — Erik svarede stille:

„Er Gud for mig, saa træde
 mig, hvad der vil, imod.
 Jeg kan i Bøvnens Glæde
 det træde under Fod!“

„Det er sandt, Erik, den Gang traf du det!“

„Ja, vent dog,“ sagde Dodegaard, da de vilde til at gaa; „det er ikke underligt, at I ikke kjender mig; men jeg skulde dog nok have Slægt paa Dodegaardene.“ De vendte sig alle mod ham, selv Provsten, som vel havde vidst det, men ganske glemt det. „Jeg hedder Hans Dodegaard, Søn af Knud Hansen Dodegaard, Provsten, som engang vandrede ud fra eder med Skræppen paa Ryggen.“ — Da lød det fra de mange Tørklæder: „Herre Gud, — det er Bror min, det.“ —

De havde stanset allesammen, men ingen var god til at sige noget. Endelig spurte Dodegaard: „Det var altsaa hos dig, jeg var, da jeg engang som Smaagut fulgte Far did op?“ — „Ja, det var hos mig.“ — „Dg en Stund hos mig,“ sagde Lars; „din Far er mit Søskendebarn.“ — Men Kandi sagde med Bemod: „Saa du er han væsle Hans; — ja Tiden gaar.“ — „Hvorledes gaar det Else?“ spurte Dodegaard. — „Dette er Else,“ sagde Kandi og pegte paa den lyse Kone. — „Er du Else!“ udbrød han; „du havde en Kjæresteforg den Gang; du vilde have Bygdens Spillemand, fik du ham?“ Ingen svarede. Trods det tog paa at skumre, saa han Else blive meget rød og Mændene se bort eller ned — med Undtagelse af den unge, som saa stift paa Else. Dodegaard skjønnede, at han havde spurt galt; Provsten kom ham til Hjælp: „Nej, Hans Spillemand

er ugift; Else fik Søn til Lars, men nu er hun bleven fri igjen; hun er Enke." — Atter blev hun blussende rød, den unge Mand saa det og smilte spodsk.

Men Randi sagde: „Ja, du har vel rejst vide, du? Du har lært meget, kan jeg høre." — „Ja, hidtil har jeg læst eller rejst; men nu vil jeg blive og tage fat." — „Na ja; saa gaar det: — nogle rejser ud og kommer til Lys og Lærdom; andre sidder igjen." Og Lars lagde til: „Fædrejorden er ofte tung at vende. Arbejdet vi saa en Mand frem, som kan blive til Hjælp, saa farer han." — „Kaldet er forskjelligt; enhver maa følge sit," sagde Provsten. — „Og Borherre lægger nok Arbejdet sammen," sagde Degaard; „min Fars Arbejde gaar nok hid igjen, hvis Gud vil." — „Na ja, det gjør det vel," sagde Randi sagtmødigt; „men det er ofte tungt at vente; for det varer saa længe."

De skiltes; Provsten stillede sig ved det ene og Degaard ved det andet Vindue for at se efter dem; thi de skulde nu gaa over Fjældet; den unge Mand gik sidst. Degaard fik høre om ham, at han var fra Byen, hvor han havde begyndt paa flere Ting, men var altid røget uklar med Folk. Han trode sig kaldet til noget stort, vistnok til Apostel, men var forunderlig nok stanset oppi Degaardsbygden, — somme mente af Elskov til Else. Han var en Ildsjæl, som havde gennemgaaet mange Skuffelser og havde flere ivente.

De var nu blevne synlige i Fjældet; Fjøsøts Tag dækkede dem ikke længer. De arbejdede tungt opover, Træerne tog dem, de kom frem igjen, altid højere op. Der var ingen Vej i den dybe Sne, Træerne var Vejvisere i Uføret, og langt borte til Siden gav Snefjældene Retningen af deres Hjem.

Men inde fra Stuen kom et Par trillende Forspill
og derpaa:

Jeg giver mit Digt til Baaren,
skjønt endnu den ej er baaren;
jeg giver mit Digt til Baaren
som Længsler til Længsler lagt.
Saa slutter de to en Pagt:
at lokke paa Sol med Liste,
saa Vinteren Nød maa friste,
at slippe et Kor af Bække,
saa Sangen maa ham forstrække,
at jage ham ud af Luften
med idelig Blomsterduften. —
Jeg giver mit Digt til Baaren!

Elleve Kapitel.

Fra hin Dag af var Provsten meget lidt sammen med de øvrige; dels optog Julen ham, dels blev han ikke færdig med at udfinde, om Skuespillet var den Kristne tilladt eller ej; blot Petra viste sig, faldt han i Staver.

Mens Provsten altsaa sad inde paa Kontoret enten med sine Prækener eller en kristelig Ethik foran sig, sad Ddegaard hos Damerne, som han idelig maatte sammenligne. Petra funkede og var aldrig sig selv lig; den, der vilde følge med, blev holdt i Arbejde som over en Bog. Signe var derimod saa velgjørende i sin stadige Underlighed; hendes Bevægelser var aldrig uventede; thi de spejlede hendes Væsen. Petras Stemme havde alle Farver, skarpe og blide, og hver Styrkegrad. Signes ejede en særegen Velsyd, men var ikke veylende — uden for Faderen, som indtil Mesterskab forstod at stille. Petra var hos eet ad Gangen; var hun hos mere, var

det for at iagttage, slet ikke for at hjælpe. Signe havde Dje for alt og alle og fordelte sig, uden at man mærkede det. Talte Ddegaard med Petra om Signe, hørte han en haabløs Elsker klage; men talte han med Signe om Petra, blev Ordene meget faa. Indbyrdes talte Pigerne ofte sammen, og uden Tvang; men det var blot om ligegyldige Ting.

Han stod i stor Taknemmelighedsgjæld til Signe; thi det var hende, han skyldte, hvad han kaldte „sit ny Menneske“. Det første Brev, han modtog fra Signe i sin store Sorg, var som en blød Haand over Panden. Saa varfomt hun fortalte, at Petra var kommen til dem, misforstaaet og mishandlet, saa fint hun udlagde, at det tilfældige i hendes Komme maatte være Guds Styrrelse, „for at intet skulde gaa i Stykker,“ lød som fjærn Lokken i en Skog, naar man staar og sunder sig paa, hvor Vejen gaar.

Signes Breve fulgte ham, hvor han rejste, og var den Traad, der holdt. Hun tænkte gjennem hver Linie at styre Petra lige i hans Favn, men gjorde netop det modsatte; thi Petras Kunstnernatur steg op for ham af disse Breve; det Midtpunkt i hendes Begavelse, som han selv forgjæves havde søgt, havde Signe stadig for Dje uden at vide deraf, — og strax han forstod det, forstod han baade hendes og sin Fejltagelse og blev som et nyt Menneske derved.

Han vogtede sig nøje for at skrive til Signe om det, som hendes Breve lærte ham. Det første Ord maatte ikke komme fra Petras Dmgang, men fra hende selv, at intet skulde forhastes. Men fra den Stund, dette var gaaet op for ham, havde han ogsaa set Petra i nyt Lys. Naturligvis: disse idelig hinanden jagende

Djeblikke, hvert enkelt fuldt følt, men allesammen i det uendelig modsigende, saadan maatte jo en Kunstners Begyndelse være. Og Arbejdet maatte blive at samle dem i stærk Bæfenshelhed; ellers blev alt Stykkeværk, og Livet selv bare Kunst. Altsaa: ikke for tidlig ind paa Banen! Taushed saa længe som muligt, ja, Modstand.

Paa denne Maade optaget vidste han selv ikke af, før Petra var paa ny bleven det stadige Arbejde i hans Sjæl, — men Arbejde for et fremmed Maal. Han tog Kunsten rundt om sig i Djeslyn, men især Kunstnerne, og af disse især Scenens. Han saa meget, som maatte forfærde en Kristen. Han saa de uhyre Misbrug. Men saa han ikke det samme rundt om sig, saa han det ikke ogsaa i Kirken? Fordi der var hule Præster, var Kaldet det samme evige, store. Naar Arbejdet til Sandhed, som overalt var begyndt, fik Magt i Livet og Digtningen, — skulde det da ikke ogsaa naa Scenen?

Han var efterhaanden bleven sikker i sin Sag. Med megen Glæde saa han af Signes Breve, at Petra uddannede sig stærkt, og at Signe var den rette til at hjælpe hende. Nu var han kommen hjem for at se og takke denne Fylgje, som selv ikke vidste af, hvad hun havde været ham.

Men han var ogsaa kommen for at gjense Petra. Hvor langt var hun naaet? Ordet var sagt, han kunde altsaa tale frit med hende derom; det var dem ogsaa begge kjærkomment; thi saa talte de ikke om Fortiden.

Smidlertid forstyrredes de snart af Gæster fra Byen, indbudne og uindbudne! Sagerne stod dog allerede saa, at et eneste velnyttet Tilfælde kunde bringe Klarhed, — og dette førte Gæsterne med sig. Der gjordes nem-

lig et stort Selskab for dem, og i dette Selskab, strax efter Middagen, da Herrerne var forsamlet i Kontoret, gled Samtalen ind paa Skuespillet; thi en Stiftskapellan havde set en kristelig Ethik ligge opslaaet paa Provstens Bord og havde mødt det forfærdelige Ord: Skuespil. Der hppedes et heftigt Ordskifte, og midt i det kom Provsten til, som ikke havde været ved Middagen, da han var bleven bortkaldt til en syg; han var alvorlig stemt, han spiste ikke, han tog heller ingen Del i Samtalen; men han stoppede sin Pibe og hørte paa. Strax Degaard mærkede, at Provsten sad stille og fulgte, blandede han sig ind, men prøvede længe forgjæves at faa Mening i det; thi Stiftskapellanden havde for Bis at raabe, hver Gang et Led i Bevisrækken skulde knyttes: „Jeg nægter!“ (han vilde ikke sige be-nægter) og saa maatte først det, der skulde bevise, selv bevises; det gik folgelig baglængs; man var fra Skuespillet allerede kommen til Skibsfarten og skulde, for at faa noget beviist i Skibsfarten, netop over i Agerbruget.

Nej, saa udnævnte Degaard Provsten til Ordstyrer. Foruden ham var flere Præster tilstede, samt Kaptejnen, en liden fortsmusket en med en umaadelig Mave, men et Par smaa Ben under, der gik som et Stokkespil. Degaard gav Ordet til Stiftskapellanden, for at han i samlet Sum kunde fremføre, hvad han havde imod Skuespillet. Stiftskapellanden tog Ordet:

„Allerede retskafne Hedninger var imod Skuespillet: Platon, Aristoteles, fordi det fordærvede Sæderne. Sokrates saa rigtignok undertiden paa Skuespil, men slutter nogen deraf, at han billigede det, saa nægter jeg det; thi man maa se meget, som man ikke synes om. De første Kristne advarede ihærdig mod Skuespil, læs

Tertullian! Siden Skuespillet i nyere Tider er gjenopvaakt, har alvorlige Kristne talt og skrevet derimod; jeg nævner Navne som Spener og Francke; jeg nævner en kristelig Ethiker som Schwarz, jeg nævner Schleiermacher. („Hør!“ raabte Kaptejnen; thi dette Navn kjendte han.) De to sidste indrømmer Tilladeligheden af dramatisk Digtning, Schleiermacher mener endog, at i private Selskaber af private Skuespillere kan et godt Digt opføres; men han fordømmer Skuespilstanden. Skuespillet som Fag er for en Kristen en saa mangfoldig Fristelse, at han skal sty det. — Men er det ikke ogsaa en Fristelse for Tilskuerne? At røres af digtet Lidelse, at løstes af digtede Dydsmonstre, sligt, som man bedre kan værges sig imod, naar man læser, det lokker til at tro, man selv er, hvad man ser; det svækker Viljen, Selvarbejdet, det drager os ned i Høreløst, Skueløst, Fantasiløst. Er det ikke sandt? Hvem er især paa Komædie? Lediggængere, som vil mores, veltøstige, som vil pirres, forfængelige, som selv vil ses, Fantaster, som flygter hid fra det virkelige Liv, det de ikke tør gaa i Kæft med. Synd indenfor Tæppet, Synd udenfor! Jeg har aldrig hørt alvorlige Kristne sige andet.“

Kaptejnen: „Jeg bli'r aldeles ræd for mig selv. Har jeg været oppi en sliq Ulverede, hver Gang jeg har været paa Komædie, saa maatte Guden —“ — „Sty, Kaptejn,“ sagde en liden Pige, som var kommen ind med; „du maa ikke bande, for saa kommer du i Helvede!“ — „Ja, mit Barn, ja vist, ja vist.“ — Men Odegaard tog Ordet:

„Platon havde det samme at indvende mod Digtningen som mod Skuespillet, og Aristoteles's Mening

er tvivlsom. Jeg lader dem derfor fare. Men de første Kristne gjorde vel i at holde sig fra hedenske Skuespil, — jeg lader ogsaa dem fare. At alvorlige Kristne i den nyere Tid har sine Betænkkeligheder ogsaa ved det Skuespil, der staar paa kristelig Grund, kan jeg forstaa; jeg har selv haft dem. Men indrømmer man, at Digteren har Lov til at skrive et Drama, saa har Skuespilleren Lov til at spille det; thi hvad gjør Digteren andet, naar han skriver det, end spiller det — i sine Tanker, med Aldhu, med Eyst, og „hvo som ser paa en Kvinde med Eyst“ o. s. v. — I kjender Kristi egne Ord. Naar Schleiermacher siger, Dramaet maa blot spilles privat og af uøvede, da siger han, at de Evner, vi har faaet af Gud, skal forsømmes, mens Meningen dog er, at de skal drives op til den størst mulige Fuldkommenhed; thi derfor har vi faaet dem. Vi spiller alle hver Dag, idet vi eftergjør andre eller for Spøg eller Alvor tager os en fremmed Mening paa. Denne Evne bliver hos en enkelt alle andre overvejende, og da gad jeg dog se, naar han lod være at dyrke den, om det saa ikke snart vilde vise sig paa ham selv, at dette var Synd. Thi den, der ikke følger sit Kald, bliver uduelig til andet, uredig, vaklende — kort, et langt lettere Bytte for Fristelser, end om han fulgte Kaldet. Hvor Arbejdet og Eysten falder sammen, udelukkes megen Fristelse. — Men, siger man, Kaldet er i sig selv for fuldt af Fristelse. Ja, enhver føler det forskjelligt. For mig har det Kald den største Fristelse, som narrer en til at tro, han selv er retfærdig, fordi han bringer Bud fra den retfærdige, — til at tro, han selv er troende, fordi han taler til andres Tro, eller tydeligere talt: for mig har Præstekaldet den største Fristelse af alle.“ (Stor Varm:

Jeg nægter! Jo! Stille! Jeg nægter! Det er sandt! Stille!) Kaptejnen: „Nu har jeg aldrig hørt, at Præsterne var værre end Skuespillerne!“ Latter og Raab af alle: „Nej, det har han ikke sagt.“ Kaptejnen: „Jo, Fanden —“ — „Naa, Kaptejn, nu kommer Djævelen strax!“ — „Vel, mit Barn, meget vel!“ Ddegaard tog Traaden op:

„Al den Fristelse ved at røres i Djæbliffet, ved at synke ned i Horelyst, Fantasilyst, ved uden Arbejde at tage Dydsmonstres Liv og gjøre til sit, den er sandelig ogsaa tilstede i Kirken!“ (Samme forfærdelige Larm.)

Men Damerne kunde ikke gjentagende høre denne Larm uden at ville ind med. Nu var Døren aaben. Ddegaard saa Petra blandt dem og sagde med stærkere Stemme: „Bistnok er der Skuespillere, som røres paa Scenen og løber derfra i Kirken og røres der med, — og lige flemme er de. Bistnok er der Skuespillere, der er hule Raaberter, som ellers i Livet ingen Nytte vilde have gjort, men i dette Rald dog gjør Tjeneste som Raaberter. Men det almindelige er, at Skuespillerne i Righed med Sjømændene saa ofte er stedt i den haardeste Nød — thi Djæbliffene, før man skal ind, kan være forfærdelige! — og saa ofte kaldt til Redskab i Guds Haand, saa ofte til Møde med det uventede, det store, at de bærer i sit Hjærte en Frygt og en Længsel, en stor Følelse af Uværdighed, og det veed vi, at hos Toldere og angerfulde Kvinder fandtes Kristus helst tilstede. Jeg giver dem ikke Fribrev; sandelig, jo større Gjerning jeg tror, de har i Landet, — hvad ogsaa deraf er synligt, at der lever ikke mange store Skuespillere i et Folk! — desto større Skyld har de, naar deres Gjerning river dem hen i Hadsthed eller kaster dem af i slapt Letfind.

Men ligesom der ingen Skuespiller er, der ikke af en Række Skuffelser har lært, hvor intetsigende Bifald og Smiger er, skjønt de fleste lader, som de tror paa det, — saaledes ser vi vel deres Fejltrin og Mangler, men vi kjender ikke saa godt deres eget Forhold til dem, og derpaa kommer det dog an."

En Mængde meldte sig for at tale, de begyndte og saa allesammen paa een Gang, men —

Fjorten år tror jag visst, at jag var —

Lød inde fra Pianoet, og de strømmede ind; thi det var Signe, som sang, og Signes svenske Folkevise var noget af det dejligste, de vidste om. Den ene Vise fulgte den anden, og da nu disse Verdens første Folkevise, trofaste Bud fra et stort Folks Sjæl, havde indviet, saa de stod i Forventning, rejste Degaard sig og bad Petra at sige et Digt frem. Hun maatte være vidende om det; thi hun var ildrød. Men hun traadte strax frem, skjønt hun skald, saa hun maatte holde sig fast ved en Stolrøg, blev saa ligbleg og begyndte:

Han fik ej Lov til at lægge ud,
hans Far var gammel, hans Mor var svag,
og Bruget voxede Dag for Dag: —
„Hvad vil han ogsaa paa Vikingsfærden?
Her har han alt, som kan ønskes i Verden.“

Men Gutten længtes, naar Skyen jog;
da saa han, Kæmper til Slaget drog.
Og Gutten længtes, naar Solen sten;
da saa han, Kongen i Hallen tren.
Han stod, han glemte at gjøre Sagu,
han stod og tænkte paa gamle Sagu.

Det var en Morgen, afsted han drev
 mod yderste Skjær, mod det aabne Hav
 at se paa Legen om Strand og Rev
 og høre det Døn, som Kampen gav.
 Det var en Dag i den første Vaar,
 da Stormens Røst over Landet gaar:
 du maa ikke længere islagt sove! —
 da saa han Syn, som gav Lyst at vove.

Der laa et Langskib i staalgraa Big,
 det hvilte ud efter Stormens Krig.
 Dets Sejl var bundet, det selv fortøjet,
 men syntes derved ej vel fornøjet;
 thi Sejlet rykked, og Masten rysted,
 og Skibet huggede Skum med Brystet.

Ombord man tog sig en liden Pust;
 man sov, hvad heller holdt Maaltid just.
 Da hørte ned de fra Klippen raabe
 — det syntes Ord af en topmaalt Taabe —:
 „Lør ingen ride saa høj en Vaare,
 saa giv mig Roret; — jeg længes faare!“

Nogle saa op imod Fjældets Gang,
 andre vendte sig ej engang;
 ingen lod sig sin Madro rane.
 Da faldt en Sten og blev to Mand's Bane.

Op sprang alle fra Dæk og Tilje,
 fastede Madkar og greb til Vaaben;
 opad Pilene sang, — men aaben
 stod han paa Klippen og gav sin Vilje:
 „Høvding! giver du Skibet med Lempe,
 hvad heller lyst er dig først at kæmpe?“

Sligt at høre blot Tidsspild var,
 et Spyd blev stiftet at gaa med Svar.

Traf ham ikke. Han sagde rolig:
 „Mig venter ingen i Dødens Bolig.
 Du, som Havene alt har pløjet,
 kan gaa derind eller hjem dig skynde.
 Alt, du under dig her har højet,
 det maa du give; jeg skal begynde!
 For mig du samlede; nu mig du henter;
 min Tid er kommen; paa mig det venter.“

Den anden lo fra sin høje Løfting:
 „Skald du længes saa, som du siger,
 Fred skal du nyde. Kom, bliv min Kriger!“ —
 „Det kan jeg ikke, jeg fødtes Høvding.
 Jeg veed min Vej, og saa maa jeg byde;
 det ny kan ikke det gamle lyde.“

Forgjæves Dret mod Svar han lagde.
 Da sprang han nærmere ned og sagde:
 „I Kæmper, Høvdingen vise skylder,
 hvem Sejersfader sit Guld forlener.
 Ham, som det bliver, ham Hærmænd hylde.
 Skam den, som ikke det største tjener!“

Da blussede Høvdingens Kind af Harm;
 han sprang i Sjøen og svam mod Landet;
 den anden hoppede ned mod Vandet
 og tog ham op i de stærke Arme.

Men Høvdingen saa ham i Djet ind,
 og strax han kjendte hans høje Sind.
 „Rast Vaaben til ham, han ingen ejer,
 ombord han raabte; „hvis du faar Sejer,
 saa kan du sige, han selv dig rakte
 det Sværd, du svang, da du Fald ham bragte.“

Og Kampen rejste sig under Fjældet,
 hvert Hug gav sukkende Døn tilbage.
 Der ude snøstede den brede Drage,
 snart laa dens Høvding paa Stenen fældet.

Det gav et Skrig mod det isgraa Fjæld,
 det mylred op ifra Stævn til Stævn,
 i Sjøen sprang de, hver Mand, til Hævn
 og stod snart oppe paa Klippehæld.

Men svagt den døende Haanden svang,
 Han hød iblandt dem for sidste Gang:
 „En Mand maa falde, naar han er færdig;
 thi stort skal sluttes en Ræmpesang.
 Tag ham til Høvding; thi han er værdig!“
 Han mer ej kunde, hans Læbe blegned,
 hans Ræmper ilede til, han segned;
 ham Plads var ryddet ved Odins Bord,
 paa hin han viste, idet han foer.

Den nye Høvding var ikke sen,
 han steg paa Stenen og tog til Orde:
 „Først rejses Tegn over Heltens Ben,
 og derved mindes, hvad stort han gjorde.
 Men før det kvælder, vi Sejl maa hejse;
 ej døde hæfte paa Livets Rejse.“

Og Barden bygdes, og Sejl foer op,
 snart Dragen leged paa Bølgens Top.
 Et Minnidraapa klang over Sjøen
 til ham tilbage paa Dødningsøen,
 et Velkomstkvad mod den unge foer,
 han stod i Løftingen ved sit Kor.

Men da han Hjemmet strøg tæt forbi,
 hvor alle stormede ned mod Stranden
 med Raab, med undrende Syn paa Manden,
 som styred Dgers sjøstærke Ski, —
 faldt Kvældsøl røblig paa Sejl og Skjold
 og paa den høje bag Ræmpevold.

Han styred Skibet ret lige paa,
 saa ræd de raabte: „Han vil forgaa!“
 Han vendte Skibet, saa der stod Gov,
 og smilte mod dem: „Faar jeg nu Lov?“

Digtet sagdes bævende, højtidelig, uden Spor af
 Pral. De stod, som om der mellem dem var skudt en
 Straale op af Jorden med hundre Fods Stigning i

Regnbuglans. Ingen talte, ingen rørte sig; — men Kaptejnen kunde ikke længere holde dette ud, han sprang op, pustede, løftede sig og sagde: „Ja, jeg veed ikke, hvorledes det er med eder andre; men naar jeg tages paa den Maade, saa maa jeg Fanden —“ — „Kaptejn, nu bandte du igjen,“ sagde den lille Pige og truede med Fingeren til ham; „nu kommer Djævelen paa Timen og ta'r dig!“ — „Ja, det er det samme, Barnet mit, lad ham bare komme, for nu maa jeg, Fanden gale, have en Fædrelandsfang!“ Uden nogen slynderlig anden Indledning sad Signe en Stund efter ved Pianoet, og det gladstemte Selskab sang:

Jeg vil væрге mit Land,
 jeg vil bygge mit Land,
 jeg vil elske det frem i min Bøn, i mit Barn,
 jeg vil søge dets Gavn,
 jeg vil søge dets Gavn
 ifra Grænsen og ud til de drivende Gavn.

Her er Sommersol nok,
 her er Sædejord nok,
 bare vi, bare vi have Kjærlighed nok.
 Her er digtende Trang
 gjennem Arbejdets Gang
 til at løfte vort Land, blot vi løfter i Flok.

Vi foer vide paa Tog
 over ghygende Baag,
 rundt i Landene knejser normanniske Taarn.
 Men vort modige Flag
 flyver vid're i Dag,
 og det rødmer af Sundhed som aldrig tilforn.

Og vor Fremtid er stor;
 thi det treklov'de Nor,

det skal samles igjen, det skal blive sig selv.
 Hvad du evner, kast af
 i det nærmeste Krav,
 det skal bæres helt frem af en voxende Elv.

Denne Bostavn er vor,
 og vi elsker den for,
 hvad den var, hvad den er, hvad den bliver igjen.
 Og som Kjærlighed groer
 af den hjemlige Jord,
 skal den gro af vor Kjærligheds Frøforn igjen.

Men Signe rejste sig fra Pianoet, kom og lagde Armen om Petra og drog hende ind med paa Kontoret, hvor ingen var. — „Petra, skal vi være Venner igjen!“ —
 — „O, Signe, endelig tilgiver du mig!“ — „Nu kan jeg, hvad det skal være! Petra, elsker du ikke Degaard?“
 — „Gud, Signe!“ — „Petra! det har jeg troet fra første Dag, — og jeg har troet, at han nu endelig var kommen for at — — — alt, hvad jeg i halvtredje Aar har tænkt og gjort for eder, har været med det for Dje, og Far har troet det samme; han har nu vist ogsaa talt med Degaard derom.“ — „Men, Signe —!“
 — „Hys!“ hun lagde Haanden for hendes Mund og løb; der var nogen, som kaldte paa hende: man skulde til Aftensbordet.

Dette var dækket med Vin, fordi Provsten havde været borte fra Middagen. Men Provsten, som den hele Tid havde været meget alvorlig og meget stille, sad endnu, som om ingen var tilstede, lige til man var ved at rejse sig. Da bankede han paa Glasfjet og sagde: „Jeg har en Forlovelse at kundgjøre!“ — Alle saa mod de unge Piger, som sad sammen, og disse vidste begge ikke, om de skulde falde af Stolen eller blive siddende.

„Jeg har en Forlovelse at kundgjøre,“ tog Provsten op igjen, ſom havde han ſvært for at komme i Gang. „Jeg vil vedſtaa, at den fra først af ikke har været mig kjær;“ — alle Gæſter ſaa paa Degaard med høj Forbauselse; den blev uden Grænſe, da han ſad rolig og ſaa paa Provsten. „Jeg tænkte, oprigtig talt, at han ikke var hende værdig.“ — Gæſterne bleve her ſaa undſelige, at ingen længer turde ſe op, og da Pigerne længſt ikke havde bovet det, havde Provsten bare et eneſte Anſigt at tale til, det var Degaards, der imidlertid nød den lykkeligſte No. „Men nu,“ fortsatte Provsten, „nu, da jeg har lært ham nøjere at kjende, nu er det endt med, at jeg veed ikke, om hun er ham værdig, ſaa ſtor er han bleven mig; thi det er Kunſten, Scenens ſtore Kunſt, og hans forlovede er Petra, min Plejedatter, mit kjære Barn; maatte det gaa eder godt ſammen! Jeg bæver ved det, men hvad der hører ſammen, ſkal ogsaa ſammen. Gud være med dig, min Datter!“ Hun var i et Nu over Gulvet og ved hans Brøſt.

Da ingen af dem mere ſatte ſig, gif naturligtviſ det hele Selskab fra Bordet. Men Petra gif hen til Degaard, ſom ſtrax tog hende med til det bortefte Vindue, han havde noget at ſige hende nu, men hun maatte først ſige: „Dem ſkylder jeg alt!“ — „Nej, Petra; jeg har kun været en god Bror; det var Synd af mig, at jeg vilde være mere; thi var det ſket, havde hele din Bane været brudt.“ — „Degaard!“ De havde hinandens Hænder, men de ſaa ikke paa hverandre; en Stund efter ſlap han og gif. Men hun kaſtede ſig ned paa en Stol og græd.

Dagen efter rejſte Degaard.

Henimod Baaren modtog Petra et stort Brev med stort Embedssegel for; hun blev rent ræd det og bar det ind til Provsten, som aabnede det og læste. Det var fra Byfogden i hendes Fødeby og lød:

„„Da Pedro Ohlsen, som igaar afgik ved Døden, har efterladt et Testamente, saa lydende:

„Det, som findes efter mig, hvilket nøjagtig er optegnet i den Regnskabsbog, som ligger i det blaa Skrin, som staar paa mit Værelse i Gunlaug Namundsdaters Gaard her i Bakken, og hvortil nævnte Gunlaug har Nøglen, ligesom hun alene veed Besked om det hele, — efterlader jeg herved, saafremt hun, Gunlaug Namundsdaters, dertil giver sit Minde, hvilket hun ikke kan give, hvis hun ikke tillader, at en Betingelse, som jeg har tilføjet, hvilket hun alene, som er den eneste, der kender den, kan opfylde, bliver opfyldt, — til Somfru Petra, Datter af titnævnte Gunlaug Namundsdaters, at sige, hvis Somfru Petra vil værdiges at ihukomme en gammel, syg Mand, som hun har gjort godt, skjønt hun ikke vidste derom, hvilket hun heller ikke kunde, og som hun alene har været til Glæde i hans sidste Aar, hvorfor han har tænkt engang at gøre hende en liden Glæde igjen, som hun ikke maa forsmå. Gud være mig stakfels Synder naadig!

Pedro Ohlsen.“

saa tillader jeg mig at spørge, om De selv vil henvende Dem til Deres Moder desangaaende eller ønsker saadant af mig.““

Postdagen efter bragte Brev fra Moderen, skrevet af Provst Odgaard, den eneste, hun nu havde turdet tro sig til; det indeholdt, at hun gav sit Minde og opfyldte Betingelsen, den at meddele Petra, hvem Pedro var.

Tidenden og Summen satte hende i en egen Stemning; det var, som alt nu begyndte at lægge sig tilrette; det var en Mindelse mere om Afrejfen.

Altsaa til hendes Kunstøjemed havde gamle Per Ohlsen spillet sine første Penge sammen i Bryllupper og ved Danse, og han, Søn og Sønnesøn paa forskjellig Maade slidt og lidt. Summen var ikke stor, men den vilde magte at bære hende et Stykke længer ud i Verden og derved ogsaa hurtigere frem.

Men som Sol steg den Tanke op, at nu kunde Moderen flytte til hende, hun kunde hver Dag give sin Moder Glæde, hun kunde gjengjælde sin Moder! Hun skrev et langt Brev til hende hver Postdag, hun kunde næppe oppebie Svaret. Da det kom, var det en stor Skuffelse; thi Gunlaug takkede, men mente, „at hver sad bedst i sit.“ Nu lovede Provsten at skrive, og da Gunlaug fik hans Brev, kunde hun ikke længere dy sig, hun maatte fortælle sine Sjøfolk og andre Kjendinger, at hendes Datter skulde blive noget stort etsteds og vilde have hende til sig. Derved blev Sagen til et meget vigtigt Spørgsmaal i Byen, det blev afhandlet baade paa Brygger og Fartøjer og i alle Køkkener. Gunlaug, som til denne Tid ikke havde nævnt sin Datter, talte herefter aldrig om andet end „min Datter Petra,“ ligesom ingen herefter talte om andet til hende.

Men endnu, da det lakkede mod Petras Afrejse, havde Gunlaug ikke givet Besked, hvilket bedrøvede Datteren meget. Derimod blev det højtidelig lovet hende baade af Provsten og Signe, at de begge skulde komme ind til hende, naar hun første Gang skulde optræde.

Sneen tog paa at glide af Fjældene, det grønnedes saa smaat paa Markerne. Det Liv, som ved Baarens Komme vaagner paa en Jord mellem Fjældene, er stort, som Længselen var stor. Menneskene bliver raske, Arbejdet lettere, Rejssehugen ser ud over Fjældene. Men Petra, skjønt hun længtes, havde aldrig elsket Stedet og Tingene som nu, hun skulde skilles fra dem; ja det var, som hun indtil nu havde forsømt dem, fordi hun først nu forstod dem. Hun havde bare nogle Dage igjen der paa Gaarden, hun og Signe gik omkring og tog Farvel med alle og alt — især med de Steder, de sammen havde faaet kjære. Da meldtes dem af en Bonde, at Ødegaard var oppe paa Øhgarene, og at han agtede sig ned til dem. Pigerne blev begge ganske sky og hørte op at gaa ud.

Men da Ødegaard kom, var han saa lys og glad, som ingen før havde set ham. Hans Ærende i Bygden var at lægge en Folkehøjskole der, og i den første Tid, til han fik en Lærer, han likte, selv at styre den; senere vilde han sætte andet og mere i Gang. Han betalte paa den Maade, sagde han, noget af Faderens Gjæld til Bygden, og hans Far havde lovet ham at flytte til ham, strax Huset var færdigt. Saa vel Provsten som Signe blev overmaade glade ved dette Naboskab; Petra ogsaa, men det faldt hende dog fremmed, at netop som hun rejste, bosatte han sig.

Provsten vilde, at de Dagen før Petras Afrejse tilsammen skulde nyde den hellige Madvere. Dermed faldt en stille Højtidelighed over de sidste Dage, og naar de talte sammen, skete det halvt sagte. I Skjær af denne Stemning stod alt, Petra gav sit Øje for sidste Gang, med alvorlig Tale. Det oplevede vilde gennemgaas,

hun stod i Afregningsforhold til det; thi indtil nu havde hun aldrig set tilbage, men kun frem. Nu modte det altsammen, fra Barndommen til i Dag, de første lokkende spanske Biser sang atter, de mange Forvildelser af uredig Vængsel, som hendes Barndom og Ungdom havde draget sammen, toges atter paa og af igjen, Stykke for Stykke, som man prøver gamle Maal. Var der noget, hun glemte, saa havde en Ting i hendes Nærhed Mindelsen paa rede Haand; thi ved Synet af den havde hun engang tænkt paa det, og Tingen og Tanken var siden forenet. Især havde Pianoet saa meget at minde om, at det næsten var til Overvældelse. Hun blev fiddende ved det uden ret at kunne røre det, og spillede Signe, kunde hun næppe være inde. Hun var ogsaa helst alene; Degaard og Signe forstod det og holdt sig for sig selv; alle Mennesker saa paa hende med vemodig Venlighed, og Provsten gik i de Dage aldrig forbi hende, uden at han frøg hende over Haaret.

Endelig kom Dagen. Det var en halvklar dæmpet Dag, det tøde i Fjældene og grønnedes paa Algeren. De fire holdt sig hver paa sit Bærelse, til den Tid kom, at de sammen skulde gaa i Kirke. Der var foruden dem kun Klokkeren og en fremmed Præst tilstede. Provsten vilde selv nyde det hellige Maaltid; men tillige vilde han holde Skriftetalen; thi han havde nogle særskilte Ord at sige den bortdragende. Han talte, som naar de en Helligaften eller Fødselsdag sad ved deres Bord hjemme. Det vilde snart vise sig, mente han, om den Tid, hun med Bøn til Gud om Naade i Dag afflutede, havde lagt et Grundlag. Intet Menneske bliver fuldt sandt, før det naar sin rette Gjerning. Det var en Forkyndelsens Gjerning, hun fik, og den, der kom

med Sandhed og holdt sig selv værdig, fik den største og varigste Frugt. Gud brugte ganske vist ofte ogsaa de uværdige, saa vist som vi i højere Forstand alle var uværdige; han brugte vore Længsler. Men der er en Forkyndelse, som intet Menneske tager ud af sin Længsel alene, og den vilde hun dog vel prøve at naa; alle maatte stræbe at naa det største. Han bad hende idelig at komme tilbage til dem; thi det er Meningen af Menighed, at Samfund i Troen hjælper og styrker. Om hun fejlede, vilde hun her helst finde Barmhjærtighed, og om hun selv ikke forstod, hun var kommen bort, vilde de kjærligst kunne sige hende det.

De gik efter den hellige Handling hjem sammen, som de var komne; men Resten af Dagen var de hver for sig. Kun var Petra og Signe længe sammen paa Petras Bærelse ud over Natten.

Næste Morgen var Afrejsen. Ved Afstedsbordet tog Provsten det sømme Farsvel. „Han var enig med hendes Ven deri,“ sagde han, „at hun burde begynde saadan, som hun nu een Gang var, og begynde alene. I den Kamp, hun vilde faa, skulde hun prøve, hvor det var godt at vide, at der etsteds sad nogle Mennesker sammen, som hun var vis paa. Vare at vide med Sikkerhed, at de bestandig bad for hende, — hun skulde se, det vilde hjælpe!“ — Han henbødte efter Afsteden for Petra en Velkomst til Ødegaard. „At være forenet i Kjærlighed til en og den samme var den skjønneste Indledning til at elske hinanden.“ Provsten tænkte ved denne Skaal ganske vist ikke paa det, som i disse Ord først gjorde Signe rød, dernæst Petra; om Ødegaard var det, vidste de ikke; thi ingen bovede at se paa ham.

Men da Hestene stod for Døren, og de tre Benner

stod omkring den unge Pige, og alt Gaardens Folk omkring Bognene, hvistede Petra, da hun for sidste Gang omfavnede Signe: „Jeg veed, jeg snart faar høre stort nyt fra eder; Gud velsigne det!“

En Timestid efter saa hun kun de hvide Tinder, som viste, hvor Stedet laa.

Tolste Kapitel.

En Aften tæt før Jul var Hovedstadens Theater udsolgt; en ny Skuespillerinde skulde optræde, om hvem der gik de største Ord. Ud af Folket — hendes Moder var en fattig Fiskerkone — havde hun ved andres Hjælp, som havde set hendes Evner, nu naaet hid, og hun skulde give stort Løfte. Mellem Publikum hvistedes mangehaande Ting i den Tid, før Tæppet gik op. Hun skulde have været en skræffelig Bentunge og siden som voksen været forlovet med sex Personer paa een Gang og have holdt det gaaende i et halvt Aar. Hun skulde være bleven ledsaget ud af Byen af Politivagt, fordi den var i fuldstændigt Oprør for hendes Skyld; det var mærkeligt, at Direktionen tillod en saadan Person at træde op. Andre paastod, der var ikke mindste Sandhed deri; hun var, fra hun var 10 Aar, opdraget hos en stille Præstefamilie i Bergens Stift; hun var en dannet, elstelig Pige, de kjendte hende godt, hun maatte have et mageløst Talent; thi hun var saa smuk.

Andre sad der, som vidste bedre Bessed. Først den over hele Landet velkjendte Storhandler med Fisk — Dugve Bold. Han var kommen her tilfældig paa en Forretningsrejse; man sagde rigtignok, at den gløbende

Spanierinde, med hvem han var gift, gjorde ham Huset hjemme saa hedt, at han blot rejste for at afføle sig. Nu havde han taget Theatrets største Bøge alene og indbudt sine tilfældige Bordfæller paa Hotellet til med ham at se paa „noget Allerhelvedes noget.“ Han var i udmærket Stemning, lige til han fik se — var det ogsaa ham? — — i en Bøge i anden Række og med et helt Skibsmandskab omkring sig — nej! jo! — jo vist, det var Gunnar Aft! Gunnar Aft, som ved Moderens Benge var bleven Ejer og Fører af „den norske Grundlov,“ var paa Krydsningen ud af Fjorden kommen til at sejle Side om Side med et Skib, som førte Navnet: „den danske Grundlov,“ og da Gunnar syntes at mærke, at den vilde foran ham, kunde dog saadant aldeles ikke gaa an; han satte alle de Klude paa, han ejede, det knagede i den gamle Grundlov, og Følgen blev, at han, for at knibe saa længe og langt i Vinden som bare muligt, satte Skuden paa Grund paa et aldeles urimeligt Sted. Nu laa han ufrivillig i Bøen, mens „den norske Grundlov“ blev lappet. Han havde en Dag i Bøen truffet Petra, som indhentede ham og var saa inderlig god mod ham baade da og siden, at han ikke alene glemte sit Nag, men kaldte sig selv den største Torst, som deres fælles Fødeby nogensinde havde udfibet, at han nogensinde kunde bilde sig ind at have fortjent en saadan Bente som Petra. Han havde i Dag taget Villet til forhøjet Pris for hele sit Skibsmandskab og sad med det stille Forsæt at traktere det mellem hver Aft, og Skibsmandskabet, som alle var fra Petras Fødeby og vel set i Moderens Beværtning, dette Jordens Paradis, følte Petras Ære at være deres og sad og lovede

hverandre, at de skulde klappe, saa Folk aldrig havde hørt Mage.

Men nede i Parkettet saa man Provstens stive, tætte Haar. Han sad rolig, han havde fortroet hendes Sag til en større. Ved Siden af ham sad Signe, nu Signe Degaard. Hendes Mand, hun og Petra havde just endt en tre Maaneders Udenlandsrejse; hun saa lykkelig ud, hun sad og smilte over til Degaard; thi imellem dem sad en gammel Kone med kridhvidt Haar, der stod op om hendes brune Ansigt som en Krone. Hun var højere i Sædet end alle omsiddende, hun saas fra hele Huset, og snart var ogsaa alle Rikkerter rettet paa hende; thi man sagde, det var den unge Skuespillerindes Moder. Hun, der bar en Mand's Navn, gjorde ogsaa nu et saa vældigt Indtryk, at hun lyfte Fred over Datteren. Et ungt Folk er fuldt af Forventning; det ejer Tro paa Grundkraften i sin Natur, og Synet af denne Moder vakte Troen.

Selv saa hun ingen eller intet; hvad det var for Grejer, det hele, brød hun sig lidet om; hun vilde blot være med for at se, om Folk vare gode mod hendes Datter eller ej.

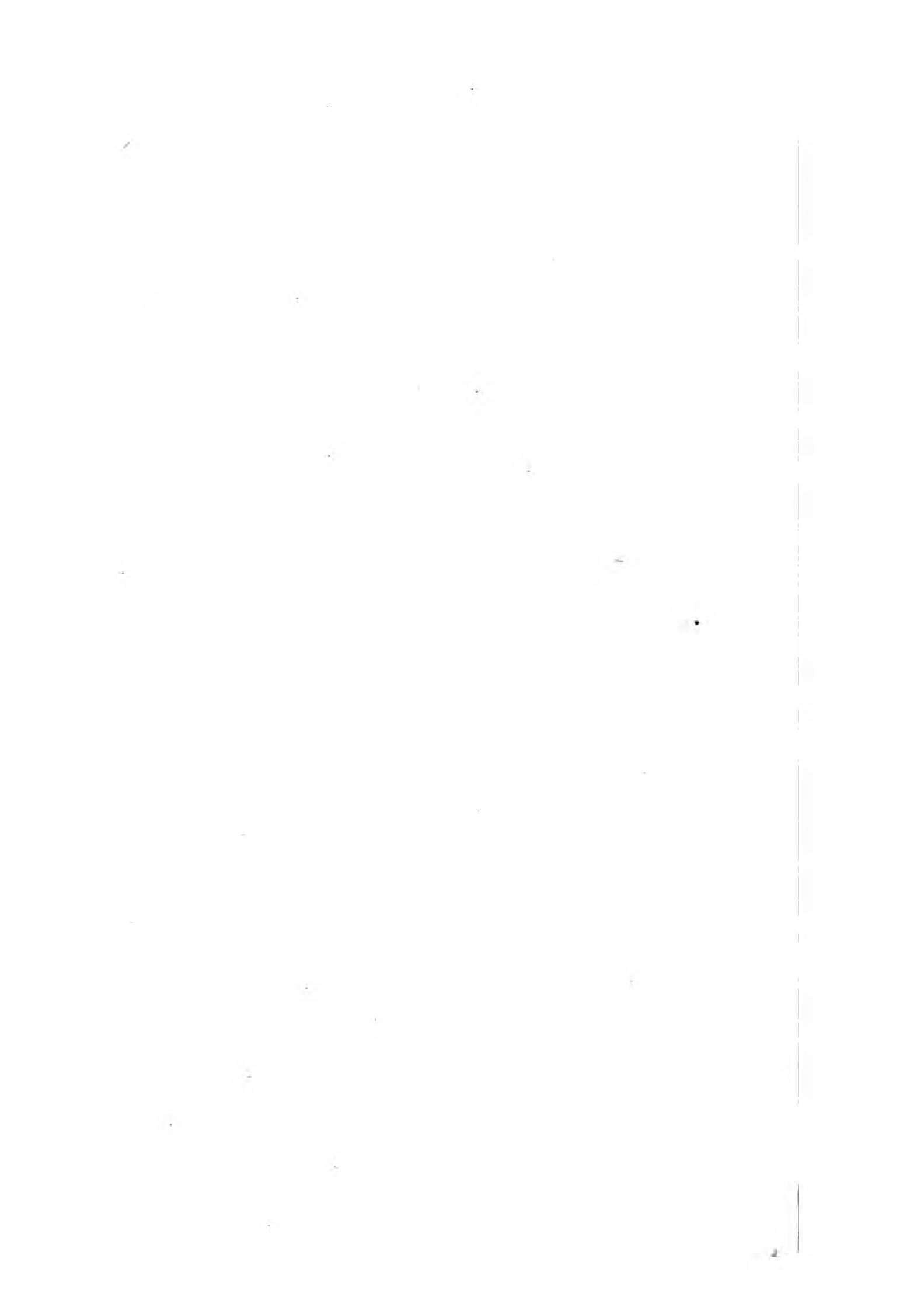
Det gik ind paa Tiden; Snakket døde hen i Spændingen, som lidt efter lidt begyndte at tage alle og at gjøre dem gode.

Et stærkt Slag af Pauker, Trommer og Horn paa een Gang begyndte Duvturen; „Axel og Valborg“ af Adam Dehlenschläger skulde gaa, og Petra havde selv bedet om denne Duvture. Hun sad bag en Kulisse og hørte paa. Men foran Tæppet sad den lille Del af

hendes Landsmænd, som Huset kunde rumme, i Væven for hende, som altid for den Begyndelse, hvor man venter noget dyrebart af sit eget at komme til Aabenbaring. Det var, som hver af dem selv skulde til; i saadanne Øjeblikke stiger mange Bønner, ogsaa fra Hjærter, som ellers sjælden beder.

Duverturen sagtede af, Fred faldt over Harmonierne, de smeltede efterhaanden hen som i Solskin. Duverturen sluttede: bange Stilhed indtraadte.

Saa gik Tæppet op.

Brude-Slaatten.

(1872.)

Til

Eventyr-Skalden,

H. C. Andersen,

i ærbødig og inderlig Hengivenhed.

Forfatteren.

I forrige Aarhundre bode i en af Norges større Fjælddale en Spillemand, som til en vis Grad senere er gaaet over i Sagnhistorien. En Mængde Toner og Slaatter tillægges ham; somme havde han ifølge Sagnet hørt af de underjordiske, een af selve Fanden, een havde han gjort for at redde sit Liv o. s. v. Den ene af hans Slaatter er bleven berømt over alle; thi dens Historie endte ikke med hans Liv, men begyndte først rigtig efter dette.

Spillemanden Ole Haugen, en fattig Pladsmand højt under Fjældet, havde en Datter Aslaug, som havde arvet hans ypperlige Hoved og ligeledes Musikken, om ikke i Spil, saa i alt sit Lag; for hun var let og frejdig i Samtale, i Sang, i Gang, i Dans og havde som hele Slægten en ejendommelig myg Røst. Der kom tilbage fra lange Rejser en Unggut, som var tredje Søn paa det gamle Etsæde Tingvold. To Brødre, ældre end han, var begge druknede i en Flom, og han skulde nu have Gaarden. Han traf Aslaug i et større Bryllup og blev indtaget af hende. Den Tid var det endnu uhørt, at en Gaardgut af saa stor og

Brude-Slaat o: Brudemarich. Lag o: Skil, Maade at være paa. Flom o: Doversømmelse.

gammel Slægt kunde bejle til en af Aslaug's Kaar og Stand. Men denne Gut havde været længe borte, og han lod sine Forældre høre, at han der ude havde, hvad han kunde leve af, — og kunde han ikke faa det, som han vilde her hjemme, maatte det gjerne være det samme med Gaarden. Der spaaedes ham almindelig, at sliq Eigegyldighed for Slægt og Slægts Grund og Gaard vilde straffe sig; der sagdes ogsaa, Ole Haugen maatte have virket dette — og kanske ved Hjælp, som alle Mennesker burde ræddes for.

Ole Haugen skal nemlig, medens Kampen mellem Gutten og Forældrene stod paa, have været ved hyperligt Lune. Men da Sejeren var vunden, havde han sagt, at han allerede havde laget dem en Brude-Slaat; den skulde aldrig mere kunne gaa ud af Metten paa Tingvold; — men Gud trøste den Brud, havde han videre sagt, som ikke fjørte lige saa glad til Kirke efter den, som Plads-Senten fra Haugen! — Heri havde Folk anet en ond Indflydelse.

Saadan lyder Sagnet, ligt saa mange andre. Men noget, som er sikrere end Sagnet, er, at endnu i Dag er der i denne Fjældbygd, ligesom i flere, en levende Sans for Musik og Viser, og i hine Dage maa den derfor have været endnu større. Den kan ikke vedligeholdes, uden at nogen øger og oppudser den arvede Skat, og Ole Haugen maa have været den hyperste i dette.

Sagnet fortæller videre, at ligesom Ole Haugens Brude-Slaat var den lykkeligste, de havde hørt, saaledes var det Brudepar, som for første Gang fjørte hjem efter den, og som førtes til Kirkedøren af den, og som der efter endt Vielse modtoges af den, det lykkeligste Par, de havde set. Og skjønt Tingvold-

Slægten altid havde været en vakker Slægt og efter denne Tid i endnu større Grad blev det, holdt Sagnet med Bestemthed fast ved, at dette Par maatte for alle Tider bære Prisen.

Vi komme nu fra Sagnet ind paa fastere Grund; thi med Ole Haugen dør Sagnene; efter ham begynder Historien. Denne fortæller, at Slatten blev et Arbestykke, forskjelligt fra alle andre, som sjælden bruges; thi dette blev brugt, d. v. s. Slatten blev paa Tingvold trallet, skraalet, blistret, blaast, spillet fra Stue til Stald, fra Forder til Udmark, og efter den Slatt blev det eneste Barn, de fik, bugget og ghyget paa Armene af Mor, af Far, af Barnejenten og øvrige Tjenere, og det første, hun selv lærte, efter sine første Kunster og Ord, var Slatten. Barnet hed Astrid. Der var Toner i Slægten, og ikke mindst i denne lille, kvikke Jente, som snart med Mesterstab kunde tralle Slatten, hendes Forældres Sejers-Raab, Slægtens Forjættelse. Det var ikke saa stort Under endda, at hun som voksen nok vilde vælge sin Kjæreste selv. Kanskje er det en Overdrivelse med alle Astrids Friere; men, sandt eller ej, saa blev den rige Pige med det fine Lag over 23 Aar og var endda ikke fæstet. Da kom der op, hvad der havde været Grunden! Moderen havde for flere Aar siden taget ind en kvik Fantegut fra Landevejen; Fantegut var han vel ikke, men kaldtes saa, og ikke mindst af Moderen, da hun fik høre, at Astrid og han i al Vidunderlighed oppe i Udmarken havde gaaet hen og forlovet sig og siden stod og trallede Brude=Slatten til hverandre, hun ned fra Staburs=Taget,

Blistre o: fløite med Munden. Blaase o: blæse. Fant o: Landstryger.

og han oppe fra Vien. Gutten kom fort nok væk; for nu viste det sig, at ingen holdt strængere paa „Ætten“ end den fordums Blads-Vente. Og Faderen maatte tænke paa Spaadommen, da han selv brød Slægts-Sædvanen; Ætten tog allerede Gifte ind fra Landevejen, hvor vilde det ende? Bygden dømte ikke mildere. Fante-gutten — Knut hed han ellers — havde slaaet sig paa Handelen, især Fæ-Handel, og var kjendt af Hvermand. Han var den første der i Bygden, ja vidtom, som drev denne i det store. Han aabnede denne Vej og skaffede derved Bygderne paa de Kanter bedre Priser og mangen Slægt Kapitaler. Men det var ikke frit, at der laa Drikkelag og Slagsmaal efter ham, der han foer, og dette var det eneste, de talte om; thi hvad han var som Handelsmand, forstod de endnu ikke. Da Astrid var 23 Aar, stod det imidlertid sliq, at enten maatte Gaarden gaa ud af den lige Æt-Vinie, eller ogsaa han ind; thi Forældrene havde ved sit eget Gifte tabt den moralske Magt, som her kanske kunde have tvunget. Saa fik Astrid sin Vilje; den muntre, vakre Knut kjørte en vakker Dag i umaadeligt Følge til Kirke med hende. Slægtens Brude-Slaat, Bedstefaderens Mesterstykke, skinnede tilbage over Toget, og de to sad, som trallede de sagte med; thi de saa meget muntre ud. Folk undrede sig over, at ogsaa Forældrene saa muntre ud. De havde dog gjort saa lang og ihærdig Modstand.

Efter Brylluppet overtog Knut Gaarden, og de gamle sattes paa Føderaad; men dette var saa stort, at ingen skjønnede, hvorledes Knut og Astrid kunde staa i det; thi Gaarden var vel den største i Bygden, men ingen-

lunde vel brugt. Ikke nok hermed: en trefold Arbejdsstyrke toges, og alting paa en ny Maade, med en paa de Kanter uhørt Beføstning. Man spaaede ham den visse Ulykke. Men „Fantegutten“, som han endda kaldtes, var lige munter, og hans Lune havde længst smittet Astrid. Den før saa fine og stille Bente var nu bleven en ferm og fed Hustru. Forældrene var fortrøstningsfulde. Endelig forstod da Folk, at Knut havde bragt til Tingvold, hvad ingen der før havde haft, Driftskapital! Han havde tillige bragt stor Erfaring fra sit omflakkende Liv og dertil en Evne til at haandtere Barer og Penge, til at holde Arbejdsfolk og Tjenere i et godsligt og muntert Lag, saa inden 12 Aar var Tingvold ikke til at kjende igjen. Husene var andre, Besætningen trefoldig og trefoldig godt stelt, og Knut selv i Klædes Langfrak, med „Merstkums=Pipe“ og Toddy=Glas om Kvælden sammen med Kaptejnen, Præsten og Lensmanden. Astrid beundrede ham som det klogeste og snilleste paa Jorden, og hun fortalte selv, at han i sin Ungdom nu og da havde slaades og drukket, bare for at der skulde gaa Ord om ham og gøre hende ræd; „for han var saa spekulert!“ Hun fulgte ham i alt, kun ikke i at skifte Klæder og Skikke; hun vilde holde ved Bondedragten og Bondedragten. Knut lod alle andre være paa den Maaden, de bedst vilde, og saa blev de heller ikke uforligte herom. Han levede med sine, og hun vartede ham op. Det var i al Tarvelighed for Resten; han var for klog til at ville gjøre Staaft eller Omkostning. Somme sagde, at han tjente paa Kortspillet og paa den Anseelse og de Forbindelser, det

 Staaft o: Støj, Dphævelser.

Bj. Bjørnson: Fort. II.

aabnede ham, mere, end han lagde ud; men det var vel bare Dagtaalelse.

De havde flere Børn, hvis Historie ikke kommer os ved; men den ældste Søn, Endrid, som skulde arve Gaarden, skulde jo ogsaa lede dens Ære videre. Han var vakker som hele Ætten; men hans Hoved var ikke mere end til Hverdagsbrug, som ofte ses med Børn efter stærkt optagne Forældre. Faderen lagde tidlig Mærke til det og vilde ved en udmærket Opdragelse bøde herpaa. Børnene fik af den Grund Huslærer, og Gutten kom som voksen ud til en af de Landbrugs-Skoler, som nu netop begyndte at komme bedre i Gang, og senere til Byen. Han kom hjem igjen som en stille, lidt forlæst Gut, med mindre By-Baner, end man skulde have troet, og Faderen ønskede. Endrid var nemlig overhovedet ikke lærenem.

Paa denne Gut blev der spekuleret baade af Kaptejnen og Præsten, som hver havde utrolig mange Døtre, — og hvis dette var Aarsagen til den stigende Opmærksomhed, som de viste Knut, saa bedrog de sig overmaade slemt; for Knut ringeagtede i den Grad et Gifte med en fattig Kaptejns- eller Provste-Datter uden Fordømmelse til at sthyre paa en stor Gaard, at han ikke engang fandt det Umagen værd at adbare Sønnen. Han havde det heller ikke behov: Gutten indsaa lige saa godt som han, at Ætten maatte op igjen i andet end Velstand, og at den nu trængte Blod af de med den i Alder og Ansæelse jævnhyrdige Ætter. Men nu vilde Ulykken, at Gutten var lidt fejtet, naar han foer i slike Ærender, saa Folk fik Mistanke. Det kunde vel endda have gaaet; men han kom i Ord for at fare efter gode Gifter, og der Ordet gaar, sthy Bonden. Endrid selv mærkede

det snart; thi var han ikke særdeles gløg, saa var han til Gjengæld meget fintfølende. Han skjønnede, at det ingenlunde forbedrede hans Stilling, at han kom by=klædt og fantelært, som det hed. Og da der var noget bravt paa Bunden i denne Gut, gjorde Krænkelsen, at han lidt efter lidt lagde baade By=Klædningen og By=Sproget til Side og tog fat paa sin Faders umaa=delige Gaard som Arbejdskarl. Faderen skjønnede alt — ja, før Gutten skjønnede det selv —, og han bad Moderen lade som ingen Ting. De talte derfor ikke til Gutten om Giftermaal, ingen lagde anderledes Mærke til den Forvandling, som foregik med ham, end at Faderen bestandig kjærligere tog ham med op i sine Planer med Gaardsbruget og det øvrige Stel og efterhaanden overlod Styret af det første helt og holdent til Sønnen. Han angrede det ikke.

Saaledes gik Gutten, til han var 31 Aar, øgede sin Faders Formue og sin egen Erfaring og Sikkerhed. I al denne Tid havde han ikke gjort, nej, ikke den mindste Tilnærmelse til at bejle til nogen Vente i eller udenfor Bygden, og nu begyndte Forældrene at blive alvorlig bange for, at han ganske havde slaaet det af Sinde. Men det havde han ikke.

Paa Nabogaarden levede i gode Aaar en Familie af Bygdens bedste Æt, flere Gange indgiftet ogsaa i den gamle Æt paa Tingvold. Der voxte op en Vente, som Endrid havde været god imod, fra hun var et lidet Barn; ventelig havde han i al Stilhed udsat sig hende, thi kun et halvt Aar efter hendes Konfirmation fride han. Hun var da 17 Aar, og han 31. Mandi, saa

hed hun, var ikke strax paa det rene med, hvad hun skulde svare til dette; hun gif til Forældrene med det, men disse overlod det ganske til hende selv. De mente, han var en brav Mand, og at han, hvad Formue angik, var det bedste Gifte, hun kunde faa. Aldersforskjellen var stor, og om hun, ung som hun var, havde Mod paa den store Gaard og de mange for hende saa ganske uvante Forhold, maatte hun selv afgjøre. Hun skjønnede nok, at Forældrene heller vilde, hun skulde sige ja end nej; men hun var virkelig ræd. Saa gif hun over til hans Moder, som hun altid havde syntes godt om. Hun tænkte, at Moderen havde vidst om det, men saa til sin Forundring, at hun intet vidste. Moderen blev saa glad, at hun af al Magt sthyrede hende til at sige ja. „Jeg skal hjælpe dig,“ sagde hun. „Far vil intet Livøre tage; han har sit, og han vil ikke, at Børnene skal ønske Livet af ham. Her bli'r strax delt med alle, og det lille, som vi herefter skal leve af, faar saa deles, naar vi er borte. Deraf kan du se, her er intet Bryderi at paatage sig lige overfor os.“ Ja, Randi vidste jo, at Astrid og Knut var snille. „Og Guttene,“ fortsatte Astrid, „er god og skjønksom.“ Ja, det havde Randi selv erfaret, hun var ikke ræd for at komme ud af det med ham; — naar hun bare selv maatte strække til!

Et Par Dage efter var det afgjort, og var Endrid glad, saa var hans Forældre ogsaa; for dette var en agtet Familie, og Tenten var jo saa vakker og vitug, at Bygden i det Stykke kanske ikke havde bedre Gifte. Brylluppet, som de gamle paa begge Sider samtalede

om, blev bestemt til at holdes lige før Høsten, for her var intet at vente efter.

Bygden tog imidlertid ikke denne Tidende op saaledes som vedkommende Parter. Man fandt, at den unge, vakre Jente havde „folgt sig“. Hun var saa ung, at hun vel næppe vidste, hvad Gifte var, og den slu Knut havde skyndt paa Sønnen, før Jenten endnu var færdig for Friere. Lidt af dette fik den unge Jente høre, men Endrid var kjærlig, og var det paa en saa stille, næsten ydmyg Maade, at hun ikke vilde brhde, men var dog lidt kølig. Begges Forældre havde vel ogsaa hørt et og andet, men lod, som alt var vel.

Bryluppet skulde holdes i stor Stil, kanske just for at trodse Snakket, og dette var af samme Grund heller ikke Randi ukjært. Knuts Omgangsvener, Præsten, Kaptejnen, Lensmanden, med hele deres store Familie var ogsaa indbudne og skulde gjøre Følge til Kirken. Af den Grund ønskede Knut ingen Spillemand, — det var for gammeldags og bondst; men Astrid holdt paa, at Slægtens Slaat maatte føre dem til Kirke og derfra tilbage til Hjemmet; de havde selv været altfor lykkelige med den til ikke nu at opleve Gjentagelsen paa deres kjære Børns Højtidsdag. Knut befattede sig ikke meget med Poesi og de Dele; han lod Konen bestemme. Brudens Forældre fik altsaa et Vink om, at Spillemandene kunde bestilles, og den gamle Slaat, som nu havde hvilet sig en Stund, fordi denne Del af Vættens arbejde uden Sang, blev begjæret.

Brylupsdagen lagde desværre til med et overhængigt Høstregn. Spillemandene maatte gjemme Felerne ned efter at have spillet fra Gaarde, og de tog dem ikke op, før de kom saa langt, at de hørte Kirkeklokkerne.

En Gut maatte da staa bag paa Vognen og holde en Regnhat over dem, og derunder sad de sammenkrogede mod hverandre og filede væk. Slaatten klang ikke i slikt Bejr, som venteligt kunde være, og det Brudefølge, som kom efter, saa heller ikke lysteligt ud. Brudgommen sad med Brudgomshatten mellem Benene og en Skydvest paa Hovedet; over sig havde han en stor Skindtrøje, og en Regnhat holdt han over Bruden, som med det ene Tørklæde over det andet, for at spare Kronen og den øvrige Stads, lignede mere en vaad Hø=Saate end et Menneſte. Saaledes kom de, Vogn efter Vogn, Mændene drøppende, Kvindfolkene bortgjemte og indpakkede, det var et Slags fortroldet Følge, hvori der ikke saas et kjendt Ansigt, men kun en Del tvækrogede, sammenstuede Uld= eller Skind=Tulle. Den særdeles talrige Almue, som stod og ventede paa det rige Følge, maatte le, i Begyndelsen modstræbende, men senere højere og højere for hver Vogn. Ved det store Hus, hvor Følget skulde stige af for at rette paa Pjnten til Kirkegangen, stod en Kramkarl, en løjerlig Karl, som hed Aſlak, paa en Høvogn, som var kjørt til Side der i Krogen ved Bislaget. Han raabte, just som Bruden blev løftet ud: „Nej, dyre Død, om Ole Haugen sin Brude=Slaat vil laate i Dag, le'!“

Mængden lo, — om ogsaa de fleste bortgjemt, det blev bare derved des bedre følt, hvad alle tænkte og vilde skjule.

Da de fik Tørklæderne af Bruden, saa de, at hun var hvid som et Lagen. Hun græd, forsøgte at le, græd saa igjen, — og saa kom det med een Gang paa

Regnhat o: Regnskærm, Paraply. Saate o: lille Stat. Tul o: Pette
 Bylt. Saate o: Lyde. Le' o: alligevel.

hende, at hun ikke vilde til Kirke! Under det Røre, som nu fulgte, maatte hun lægges paa en Seng i et Side-rum, thi hun overfaldtes af en Graad, som de blev ræd. Hendes værdige Forældre stod hos, og da hun tiggede dem om at slippe for at gaa i Kirke, sagde de, at hun maatte gjøre, som hun vilde. Da saa hun Endrid. Noget saa ulykkeligt, ja hjælpeløst havde hun aldrig set, thi for ham havde deres Foretagende haft fuld Sandhed. Ved Siden af ham stod hans Moder; hun sagde intet, og Ansigtet var ubevægelig. Men Taare paa Taare trillede ned ad det, Djnene hang ved Randis. Da lettede Randi sig op paa Albuerne, saa en Stund ret foran sig, mens hun hikkede efter Graaden; „aa nej!“ sagde hun; „jeg gaar til Kirken.“ Hun kastede sig atter bagover og græd en Stund bitterlig; men saa stod hun op. Siden føjede hun til, at hun ingen Musik mere vilde have, og det blev, som hun vilde. Men de afskedigede Spillemande gjorde ikke Historien bedre, da de kom ud blandt Almuen.

Det var et sørgeligt Brudetog, som nu gik mod Kirken. Regnen gjorde jo, at Brud som Brudgom kunde dække sine Ansigter for Mængdens Nysgjerrighed, til de kom ind i Kirken; men de følte, at de løb Spidsrod, og de følte, at deres eget store Følge var ilde tilmode over at være narret med paa et sligt Spottens Tog.

Den navngjetne Spillemand, Ole Haugen, havde sin Grav lige tæt ved Kirkedøren. Stiltiende var den bleven fredet: en af Slægten havde sat en ny Hovedstav, da den gamle var raadnet i Roden. Staven havde oventil Form af et Hjul, Ole havde selv for-

ordnet den. Graven laa paa et solbart Sted, et Mhl=ler af vilde Blomster grode her. Enhver kirkesøgende, som engang havde staaet ved denne Grav, vidste fra en eller anden Kjending, at en Mand, som paa Statens Koft havde samlet ind Urter og Blomster der i Dalen og paa Fjældene omkring, havde fundet Blomster paa denne Grav, som ellers ikke fandtes i Miles Omkreds. Dette gjorde, at Bønderne, som ellers lidet ænsede, hvad de kaldte for „Ugræs“, følte nysgjerrig Glæde ved disse Blomster, kånste ogsaa nysgjerrig Skjhed; nogle af Blomsterne var ualmindelig fagre. Men da Brudeparret gik her forbi, mærkede Endrid, som holdt Randis Haand, at det gøs i hende; thi det syntes hende, at Ole Haugen i Dag havde været oppe og spøgt. Strax efter begyndte hun igjen at græde, kom altsaa grædende ind i Kirken og lededes grædende til sin Stol. Saaledes var i ingen Mand's Minde en Brud kommen ind i denne Kirke.

Hun følte, der hun sad, at hun nu stadfæstede det Rygte, som gik, at hun virkelig var solgt. Den forfærdelige Skam for Forældrene, som laa heri, gjorde, at hun en Stund blev kold og kunde holde Graaden. Men for Alteret kom hun ved en eller anden Ytring af Præsten atter i Bevægelse, og strax stormede alt, hun i Dag havde gennemgaaet, ind paa hende; det var hende en Stund, som kunde hun aldrig mere se Folk i Djnene, og allermindst sine Forældre.

Hele Resten er det samme op igjen, og derfor skal kun meddeles, at hun ikke kunde sidde tilbords med ved Middagsbordet, og da hun var loffet og truet ned til Kvældbordet, ødelagde hun dette og maatte føres tilfængs. Brylluppet, som skulde have været i flere Dage, opløstes samme Kvæld. „Bruden er ble't syg,“ hed det.

Skjønt ingen af dem, som sagde dette eller hørte det sagt, trode det, saa var det dog altfor sandt. Hun var ikke længer frisk, og hun blev ikke frisk. Og en Følge heraf var, at deres første Barn var sygeligt. Forældrenes Hengivenhed for det blev naturligvis ikke mindre derved, at de begge forstod, at de paa en vis Maade selv var Aarsag i Barnets Lidelse. De omgikkes ingen uden dette Barn; til Kirken kom de ikke, Folk var de blevne rædde. I to Aar lod Gud dem have denne Glæde hos Barnet; men saa tog han ogsaa den.

Den første Tanke, de kunde finde sig tilrette i efter dette Slag, var den, at de havde holdt for meget af Barnet. Derfor havde de tabt det. Og da de saa fik eet til, var det, som ingen af dem vovede at give sig hen. Men Barnet, som i Begyndelsen ogsaa syntes sygt, kviknede til og var meget muntre end det foregaaende, saa det blev uimodstaaeligt for dem. De fik en ny, ren Glæde istand; de kunde glemme, hvad der var hændt, naar de sad hos det. Da Barnet var to Aar gammelt, tog Gud ogsaa det.

Enkelte Mennesker er udvalgte af Sorgen. Det er netop dem, som vi synes trænger mindst til den. Men det er ogsaa disse, som kan bære Troens og Forsagelsens Vidnesbyrd sandest ud. De to her havde tidligt søgt Gud sammen; herefter var deres eneste Møde sat hos ham. Livet paa Tingvold havde længe været thyst, nu blev det som i en Kirke, før Præsten træder ind. Arbejdet gik sin urokkelige Gang, men mellem hver Arbejdstund havde de to en liden Ophygelses-Time sammen, hvori de mødtes med hine hinsides. Det voldte ingen Afbrudelse, at Randi kort efter det sidste Tab fik en Datter; de to døde havde været Gutter, og

en Tente var dem alt af den Grund ukjær. Desuden vidste de ikke, om de skulde faa beholde hende. Men den Sundhed og Glæde, som Moderen havde nydt lige foran Tabet af den sidste Gut, var kommet Barnet, hun bar, tilgode; det viste sig snart at være en ualmindelig livlig Tente med Moderens fagre Afsyn i Knop. Fristelsen kom atter over de to ensomme Folk til at sætte sig hen med Barnet i Haab og Glæde; men det skæbnesvangre To=Mar var endnu ikke naaet, og da det naades, var det dem, som de kun havde faaet Frist. De turde ikke.

De to gamle havde holdt sig meget affides. Thi det Sind, som hine bar paa, lod sig ikke naa af Trøst eller andres Glæde. Knut var desuden altfor verdslig=livlig til at sidde længe i en Sørgestue eller stadig møde frem til Opbyggelse. Derfor flyttede han over til et Brug, han ejede, og som han hidtil havde pagtet bort; nu tog han det selv og indrettede det saa let og vakkert for sin kjære Astrid, at denne, som dog helst vilde have været paa Tingvold, blev, hvor han var, og lo med ham i Stedet for at græde med Børnene.

Da var Astrid en Dag over hos Svigerdatteren; hun saa den lille Mildrid, og hun saa, at Barnet gif ganske for sig selv; Moderen turde næppe røre ved hende. Hun saa, da Faderen kom ind, samme sorgmodige Tilbageholdenhed mod hans eget, eneste Barn. Hun dulgte sine Tanker; men da hun kom hjem til sin egen, kjære Knut, lagde hun ud for ham, hvor galt det stod til paa Tingvold; der var nu deres Plads. Lille Mildrid maatte have nogen, som turde være glad i hende; for der vorte noget saa fint og fagert op for Slægten i dette

Barn. Knut toges af hendes livlige Iver, begge de gamle pakkede sammen og flyttede hjem.

Mildrid kom altsaa over til Bedsteforældrene, og de gamle lærte Forældrene at elske hende. Men da Mildrid var fem Aar, fik de nok en Datter, som de kaldte Beret, og dette gjorde, at Mildrid holdt mest til hos de gamle.

Nu turde de skræmte Forældre atter begynde at tro paa Livet! Hertil bidrog ikke lidt den ændrede Stemning rundt om dem. Efter Tabet af det andet Barn saa Folk altid, at de havde grædt, men aldrig, at de græd; deres Sorg var ganske stille.

Det vakre, gudfrygtige Liv paa Tingvold havde holdt Tjenerne fast ved Stedet, og idel Lovord over Husbonds=Folket gik ud derifra. De fik selv Følelsen heraf. Baade Slægt og Venner begyndte at søge dem og blev ved, selv om Tingvold=Folket ikke gjorde Gjengjæld.

Men ved Kirken havde de endnu ikke været siden hin Bryllupsdag! De tog Nadvoren hjemme, de holdt selv sin Opbyggelse. Men da de fik den anden Sente, ønskede de selv at staa Fadder, og da vaagede de sig for første Gang til Kirke. Da søgte de sine Børns Grave sammen, da gik de forbi Ole Haugens sammen uden Ord eller Bevægelse, og hele Almuen viste dem Erbødighed. Men for sig selv vedblev de at leve, og en from Stilhed laa over deres Gaard.

Her hos Farmors sang lille Mildrid en Dag Brude=Slaatten. I stor Forstrækkelse stansede den gamle Astrid sit Arbejde og spurte, hvor i al Verden hun havde lært den. Barnet svarede, at hun havde lært den af hende.

Gamle Knut, som sad inde, kom i god Tatter; thi han vidste jo, at Astrid havde for Vis at nyhne paa den, naar hun havde stillefiddende Arbejde. Men nu blev lille Mildrid bedt af begge om aldrig at slynge den, naar Forældrene hørte. Et Barn spørger jo gjerne: „hvorfors?“ Men paa sine Spørgsmaal fik hun intet Svar. Da hørte hun, at den ny Gjætergut sang den, mens han en Kvæld huggede Ved. Dette sagde hun til Farmor, som ogsaa havde hørt det; men denne svarede bare: „Na, han bli'r ikke gammel her!“ — og Dagen efter maatte han ganske rigtig gaa. Der blev ingen Grund sagt ham; men han fik Betaling og Afsted. Nu blev Mildrid saa spændt, at Farmor maatte prøve at fortælle hende Brude=Slaattens Historie. Den otteaarige lille fattede den godt, og hvad hun ikke fattede den Gang, gif senere op for hende. Den fik en Indflydelse paa hendes Barndomsliv, som intet andet havde haft eller kunde faa; den grundlagde Forholdet til Forældrene.

Børn har utrolig tidlig Skjøn paa og Deltagelse for den, som ikke er lykkelig. Mildrid følte, at hos Forældrene skulde det være stille. Det var ikke tungt at efterkomme; thi de var saa milde, talte saa uafsladelig, men stille til hende om den store Barneven i Himlen, at det lagde et Tryllefjær over Stuen. Men Brude=Slaattens Historie gav hende en rørende Forstaaelse af, hvad Forældrene havde gennemgaaet. De saare Minder gif hun varsomt forbi og lagde en tilbageholdt, men inderlig Kjærlighed for Dagen i det, som hun turde dele med dem, og det var deres Gudsfrøgt, deres Sandhed, deres Stilhed, deres Arbejdsomhed. Efterhaanden som Beret voxte til, lærte hun det

samme; thi Kvindens Opdrager-Kald er vaagent lige fra Barn af.

Hos Bedsteforældrene strømmede det Liv, som ikke fik flaa ud i Stuen. Her blev sunget og danset, her blev leget og fortalt Eventyr. Og saaledes deltes da Søstrenes Tid i Opvæxten mellem den dybe Hengivenhed for deres tungsindige Forældre i den stille Stue og det glade Liv i Bedsteforældrenes; men saa lempelig deltes det, at det var Forældrene, som bad dem gaa til de gamle for at more sig, og de gamle, som bad dem gaa ind igjen „og rigtig være snille Benter.“

Naar en Bente i Alderen mellem 12 og 16 Aar tager en Søster i Alderen mellem 7 og 11 op i sin hele Fortrolighed, faar hun til Gjengjæld en stor Hengivenhed. Men den lille bliver gjerne lidt for voksen af det. Mildrid selv derimod vandt meget ved at være overbærende, trøstefuld, meddelende, modtagende, og hun vandt Forældrenes og Bedsteforældrenes stille Glæde.

Der er ikke mere at fortælle, før Mildrid kom i sit femtende Aar; thi da døde gamle Knut, hurtig og let. Overgangen fra, at han sad og spøjte i Stuen, til han laa sig, var saa godt som ingen.

Det skjønneste, Farmor fiden vidste, var at have Mildrid paa Barneffammelen ved sine Fodder, som de var vante til, fra Mildrid var liden, og da enten selv at fortælle om Knut eller at faa Mildrid til at smaa-tralle Brude-Slaatten. I dens Toner saa Astrid hans kraftige, mørke Hoved dukke op i hendes Barndom; i den kunde hun følge ham i Bierne over Gaarden, hvor han blæste Slaatten som Gjæter; i den førte hun til Kirke ved hans Side, — i den levede hans muntre, floge Billede klarest op igjen! Men i Mildrids Sjæl beghndte

den at røre sig paa en ny Maade. Mens hun sad og sang for Farmor, spurte hun sig selv: Skal den nogensinde spilles for mig?

Fra den Stund Spørgsmaalet var rejst, voxte det; Slaatten havde en stiltstraalende Lykke. Hun saa en Brudekrone blinke i dens Solskin, den gav en lang, lys Fremtid at kjøre frem i. Sæxten Aar — og hun spurte sig selv: „Skal jeg — ja, skal jeg nogensinde selv kjøre frem efter den, og Far og Mor efter mig, forbi en Almue, som ikke ler, stige glad af, hvor Mor græd, gaa forbi Ole Haugens blomstrende Grav og op til Alteret i skinnende Fryd, saa Far og Mor faar Oprejning!“ —

Dette var den første Række af Tanker, som hun ikke trode til Beret. Efterhaanden blev det flere. Beret, som nu gik i sit tolvte Aar, mærkede nok, at hun blev mere alene, men fattede ikke rigtig, at hun efterhaanden var sat udenfor, før en anden var flyttet ind i hendes Rættigheder. Det var den 18-aarige, netop forlovede Inga, deres Søskendebarn fra Nabogaarden. Naar hun saa de to slynget i hverandre, som unge Senter gjærne gaa, hvissende og leende bort over Markerne, kunde hun kaste sig ned og græde af Skinsyge.

Mildrid gik til Konfirmation; der lærte hun at kjende jævnaldrende, og nogle af dem kom om Søndagen op til Tingvold. De holdt til ude paa Markerne eller i Farmors Stue. Tingvold havde jo været et lukket, men forventningsfuldt Sted for Ungdommen. Der kom dog heller ikke nu andre end de, som havde et vist stilsfærdigt Lag; thi det kunde ikke nægtes, at der var noget dæmpet over Mildrid, som kun tildrog en-felte.

Paa denne Tid var megen Sang oppe blandt Ungdommen. Sligt er aldrig tilfældigt; men det har dog sine Tider, og disse Tider har da igjen sine Forsangere. Blandt disse var, mærkbærdigt nok, atter en af Haugen-Slægten. I et Folk, hvori engang, om ogsaa for mange Hundre Aar siden, næsten hver Mand og Kvinde har i Sangen søgt og fundet Udtryk for, hvad de stærkest levede og tænkte, og har selv kunnet lage det Vers, der har Udbruddet, — der kan Kunsten aldrig uddø anderledes, end at i et og andet Bygdelag maa den leve endnu og kan let vækkes, hvor den nu ikke mere høres. Men i denne Bygd var meget blevet dattet og meget sunget i umindelige Tider; det var ikke af intet, ej heller for intet, at Ole Haugen netop var født her. Hans Søns Søn var den, som nu igjen havde faaet Tonen. Ole Haugens Søn havde været saa meget yngre end den Datter, som blev giftet ind paa Tingvold, at denne som gift havde staaet Fadder til ham. Efter mange Skæbnens Omstiftelser havde han som meget gammel Mand faaet Faderens Selvejerplads under Fjældet, og, forunderligt nok, da først havde han giftet sig. Han fik flere Børn og deriblandt en Gut, som kaldtes Hans, og denne syntes at have Bedstefaderens Evner, dog ikke egentlig for Felespil, skjønt han spillede, men snarere for at synge gamle og tildels lage nye Viser. Sansen for dem øgedes ikke lidt derved, at saa saa kjendte ham selv, skjønt han levede midt iblandt dem. Ja, det var ligefrem ikke mange, som havde set ham. Sagen var den, at hans gamle Fader havde været Skytter, og hans Sønner var ikke store, før Oldingen sad paa Bakken og lærte Smaagutterne sine at lade og at sigte. Hans Glæde skal have været overmaade stor, da de med Ge-

været kunde tjene ind det Krudt og de Hagl, som de skød væk. Længer kom han ikke med dem. Deres Moder døde en Stund efter ham, saa Børnene maatte skjotte sig selv, og det gjorde de. Gutterne gik paa Skytteri, og Jenterne drev Pladsen under Fjældet. De vakte Opfigt, naar de en enkelt Gang viste sig i Dalen; men det var ikke ofte; for om Vinteren var det ubejsomt for dem, saa de lod sig nøje med de Ture til Bygden, som maatte foretages for at faa solgt eller fragtet frem deres Vildt, og om Sommeren laa de paa Fjældene med Rejsende. Pladsen laa højest af alle Gaarde i Bygden; den var berømt for at have hin rene Fjældluft, som kan helbrede brystsvage og nerveslidte Folk bedre end noget hidtil kjendt Lægemiddel; derfor laa der hvert Aar fuldt af Folk fra By eller Udland oppe hos dem. De byggede flere Stuer; men fulde blev de alle. Fra fattigt, ja kummerlig fattigt Folk havde denne Søskendefamilie derved svunget sig op til Velstand. Omgangen med alle de fremmede havde givet dem et særeget Præg; de kunde endog lidt af fremmede Sprog. Hans havde for flere Aar siden kjøbt Pladsen af sine Søskende, saa det hele gik i hans Navn; han var paa denne Tid 28 Aar.

Hos Slægten paa Tingvold havde ingen af dem sat sin Fod. Endrid og Randi Tingvold gjorde sig det visse ikke op; men de taalte lige saa lidt, at noget Navn derfra blev nævnt, som de taalte Slaatten. Børnenes fattige Fader havde ved Lejlighed erfaret det, og Hans havde derfor forbudt sine Søskende at søge did. Men Tingvolds-Jenterne, som var glade i Sang, længtes utrolig efter ham og følte Skam ved, at Forældrene havde forsømt Slægten. I de ny Kvindfolke-

Lag paa Gaarden blev spurgt og fortalt mere om Hans Haugen og hans Søskende end om noget andet.

I denne dejlige, sang- og selskabsfyldte Tid blev Mildrid konfirmeret, henved 17 Aar gammel. En Stund forud havde alt været stilt; en Stund efter var det ligesaa. Men til Vaaren, eller rettere Sommeren, skulde hun, som alle Benter, naar de var konfirmerede, ligge paa Sæteren med Buskaben. Hun glædede sig utrolig! Hendes forlovede Veninde Inga skulde ligge paa Nabo sæteren.

Beret skulde faa følge med til Sæteren, og Mildrids Længsel tog ogsaa hende. Men da de kom paa Sæteren, hvor Beret blev fuldt optaget af alt det uvante, havde Mildrid samme Uro. Stundesløst Arbejde med Kreaturerne og Mælke=Stellet, — men den lange Tid, hun fik tilovers, kunde hun ikke gjøre sig tillags. I Timevis var hun hos Inga og hørte om hendes Kjæreste, men i mange Dage vilde hun faa ikke der hen. Kom Inga til hende, var hun glad og kjærlig, som angrede hun sin Troløshed, — men blev derpaa snart kjed hende. Beret talte hun sjælden med, og ofte naar Beret talte til hende, fik hun intet andet Svar end ja og nej. Beret gik grædende op efter Buskaben og slog Følge med Gjøterne. Mildrid følte, at der var noget i alt dette, som var gaaet i Stykker; men hun kunde med sin bedste Vilje ikke faa det sammen igjen.

Saa sidder hun en Dag i Nærheden af Sætervolden. Nogle Geder havde set sin Kans til at lure sig fra Smaafæ=Flokken, og hun maatte passe paa dem.

Tillags o: tilpas, efter Ønske. Kans o: Lejlighed.

Det var om Formiddagen paa en varm Dag; hun sad i Skyggen under en Hej med Smaaskog og Birk; hun havde kastet Trojen af sig og taget Bindingen fat. Hun ventede Inga. Det ruslede bag hende. „Der kommer hun,“ tænkte hun og saa op.

Men en sværere Støj opstaar, end Inga synes hende at kunne gjøre, Smaabuskene brydes ned og knækkes, Mildrid blegner og rejser sig — og ser noget laaddent og et Par Blink derunder; det maa være et Bjørnehoved! Hun vil skrike, men kan ikke saa Maalet op; hun vil springe, men kan ikke røre sig. Da hørvede hint sig helt op, det var en høj, bredskuldret Mand med laadden Hue og Gevær i Haanden. Han stansede tvært i Smaaskogen og saa paa hende. Et skarpt Dje, men som strax stiftede, — han gjorde nogle Skridt frem, et Byr, og stod paa Marken ved Siden af hende. Noget rørte ved hendes Ben, hun gav et svagt Skrig; det var hans Hund, som hun ikke havde set før nu.

„Huf!“ sagde hun; „jeg trode mest, det var en Bjørn, som brød ned Smaaskogen, derfor er jeg ble't skræmt.“ Hun prøvede at le. „Ja, det er ikke frit,“ sagde han, og han talte paafaldende sagte; „Kvas og jeg var just paa Spor efter en Bjørn; men nu har vi tabt det, — og er det noget Vardøger*), som følger mig, saa er det bestemt en Bjørn.“ Han smaalø. Hun saa paa ham. Hvad er dog dette for en Karl? Høj, bredskuldret; Djinene stiftede bestandig, saa hun kunde ikke se i dem, og saa stod han hende for nær,

*) Den gamle Tro, at hver Mand har sit Vardøger i Følge med sig (usynligt Dyr, som udtrykker hans Væsen), er endnu hyppig iblandt Bønderne.

skudt op af Jorden som han var med Børse og Bilje; hun følte Trang til at sige: „Gaa fra mig!“ men i dets Sted gik hun selv et Par Skridt tilbage og spurte: „Hvem er du?“ for hun var virkelig ræd. „Hans Haugegen,“ svarede han aandsfraværende; for han lagde Mærke til Hunden, som aabenbart havde fundet Sporet igjen. Han vendte sig hurtig mod hende for at sige Farvel; men da han skulde se, stod Senten der, rød over Kinder, Hals og Bryst, drøppende rød. „Nu da!“ sagde han forundret. Hun vidste ikke, hvor hun skulde hen, om hun skulde springe eller vende sig eller sætte sig; — „hvem er du?“ spurte han. Men een Gang til blev hun stullende rød; thi at sige ham, hvad hun hed, var jo at sige ham det altsammen. „Hvem er du?“ spurte han een Gang til, som var det det naturligste Spørgsmaal af Verden og fortjente dog Svar, — og hun kunde jo ikke vægre sig, hun følte Skam over sig selv og Skam over Forældrene, at de havde forsømt sin egen Slægt; men Navnet maatte siges; „Mildrid Tingvold,“ hvistede hun og brast i Graad.

Det var sandt; nogen af Tingvold-Folket havde han med sin gode Bilje næppe hilst paa. Men dette, som nu skete, var andet, end han havde tænkt sig; han fatte et Par store Dine paa hende. Der svævede noget forbi hans Hukommelse om, at Moderen havde grædt saa i Kirken den Dag, hun blev viet; kanske det ligger til den Slægten, tænkte han og vilde bort fra det. — „Du faar undskyldde mig, om jeg har skræmt dig,“ sagde han og gik efter Hunden; det bar hastig op over Hejen.

Da hun vovede sig til at se op, havde han netop naaet Rammen og vendte sig og saa paa hende. Det var kun i et Øjeblik, for i det samme gøde Hunden paa den andre Siden, det gav et Sæt i ham, Beværet op og afsted. Mildrid stod endnu og saa did, hvor han havde staaet, da et Skud skræmte hende. Skulde det være Bjørnen? Skulde den have været hende saa nær? — Og afsted fløb hun, hvor han nylig havde fløvet, og stod, hvor han havde staaet, skyggede for Djinene med Haanden i Solen, og — ganske rigtig: halvt bag et Krat laa han paa Hug over en stor Bjørn! Før hun vidste det, havde hun hoppet ned til ham; han lo imod hende, og han fortalte, men bestandig med lav, smyg Røst, hvorledes det kunde være gaaet til, at de havde tabt Sporet, siden han dog fandtes her; han fortalte, hvorfor Hunden ikke havde kunnet faa vejre Bjørnen, før han kom lige paa ham, — og under dette havde hun glemt Graaden og Undseelsen, og han draget Kniven; han vilde flaa den strax. Kjødet var paa dette Løjte ingen Ting til, han vilde strax grave det ned; men Huden vilde han tage med. Og hun holdt i, og han flaaede; siden sprang hun til Sæteren efter Øx og Spade til ham, og skjønt hun var ræd Bjørnen, og skjønt den lugtede ilde, blev hun ved at hjælpe ham, til han var færdig. Da var det blevet over Middag, og han bød sig selv til at spise med hende. Han vaskede baade sig selv og Huden, hvilket var et drøgt Arbejde, og da han var færdig, satte han sig ind til hende i Boden; thi hun var til sin Skam ikke færdig endnu. Han pratede om et og andet, let og hyggelig, men meget lavmaalt, som de Folk

gjærne gjør, der færdes saa meget alene. Milbrid gav de knappest Svar, hun kunde; men da hun sad lige overfor ham ved Bordet, kunde hun hverken tale eller spise, saa der ofte blev stilt. Da hun var færdig, vendte han sig paa Krakken, stoppede og tændte en Snabde. Han var ogsaa bleven noget mere faamælt, og om lidt rejste han sig. „Seg har langt hjem,“ sagde han, og idet han gav Haanden ud, lagde han endnu sagtere til: „Sidder du hver Dag der, du sad i Dag?“ Han holdt Haanden lidt, som ventede han Svar. Hun turde ikke se op, end sige svare. Da følte hun, han trykkede rask til; „Tak for i Dag!“ sagde han sagte, og før hun endnu kunde samle sig, saa hun ham med Bjørnehuden over Skulderen, Geværret i Haanden, Hunden ved Siden gaa bort over Lynget. Hun saa ham mod Luften; thi Fjældene laa til Siden; hans lette kraftige Gang bar ham rask bort, hun gik ud og saa efter ham, til han var forsvunden.

Nu først lagde hun Mærke til, at hendes Hjærte slog, saa hun maatte presse Hænderne over det. En Stund efter, og hun laa paa Græsbolden med Ansigtet paa sin Arm, — og paa det allernøjagtigste eftergik hun Dagens Hændelser. Hun saa ham dukke op i Smaastogen over hende, hun saa ham staa skulderbred, med det snart skiftende Dje lige foran sig; hun følte Overtaget og sin egen Frygt og den skamfulde Graad; hun saa ham paa Hejskammen mod Solen, hun hørte Skuddet, hun stod paa Knæ foran ham, mens han flaaede; hun hørte op igjen hvert Ord, han sagde; og hans lave Stemme, som lød saa fortrolig, at det tog

Dryg o: drøj. Krak o: lille Stol (uden Ryg). Snabde o: kort Pibe
Græsbold o: Græslette.

i hende, naar hun tænkte paa den, — den hørte hun igjen fra Krakken foran Gruen, mens hun kogte, og foran Bordet, mens hun spiste; hun kjendte, at hun da ikke længere turde se ham i Dine, og hun kjendte, at hun tilsidst ogsaa havde gjort ham forlegen, for han taug. Hun hørte ham tale een Gang til, da han tog hendes Haand, og hun kjendte Haandtrykket, — det gif hende endnu lige ned i Foden! Hun saa ham gaa bort over Lynget, gaa, gaa! — Kom han nogensinde igjen? Saadan som hun havde baaret sig ad — umuligt! Nej, hvor var det ikke stærkt, skjønt, selvhjulpet, alt det, hun havde set af ham, — og hvor var det ikke dumt og ynkeligt, alt det, han havde set af hende! Ja, ynkeligt fra første Skrig for Hunden til Skamrødmens og Graadens, fra den flodsfede Hjælp, hun gav ham, til Maden, som hun ikke tidsnok fik færdig! Og at hun ikke kunde svare, ja, ikke engang naar han saa paa hende, — og saa tilsidst, da han spurte, om hun sad hver Dag under Hejen, at hun da ikke sagde nej, for hun sad jo ikke hver Dag under Hejen! Var ikke hendes Tausshed, som om hun bad, stiltiende bad ham se efter? — Hele hendes jammerlige Hjælpeløshed — maatte den ikke mistydes paa samme Maade? — — Na, hvor hun skammede sig! Det brændte over hendes Legeme, især i Ansigtet, som hun grov dybere og dybere ned, — og saa atter manede hun frem det hele Billede, hans Herlighed og hendes Ynkelyghed, og derpaa Skammen endnu stærkere!

Endnu da Bjælderne meldte, at Bussaben kom, saa hun der, men skyndte sig nu og lagde til. Beret,

som kom, saa strax, at her var noget paa Færde; thi Mildrid gav bagvendte Spørgsmaal og Svar og bar sig i det hele saa tullet ad, at Beret flere Gange stansede og saa! Og da de skulde spise tilkvælds, og Mildrid sagde, at hun ikke kunde spise, og i Stedet satte sig udenfor, fejlede det bare, at Berets Dren skulde bøje sig fremover, for at hun fuldkommen skulde ligne en Jagthund, som bliver vaer. Beret spiste og klædte sig af, de laa i samme Seng, og da Mildrid ikke kom, stod Beret oftere sagte op og saa, om Søsteren endnu sad der, og om hun sad alene. Jo, hun sad der, og altid alene. Klokken blev 11, den blev 12, den blev 1, og Mildrid sad ude, og Beret sov ikke. Hun lod rigtignok saa, da Mildrid endelig kom, og Mildrid foer saa stilt, saa stilt; men Søsteren hørte hende sukke, da hun var kommen tilfængs, hun hørte hende bede sin sædvanlige Aftenbøn saa tungt, hørte hende hviske: „Na, hjælp mig med dette, kjære, kjære Gud!“ „Hvad skal han hjælpe hende med?“ tænkte Beret. Hun kunde ikke saa sove, hun hørte ogsaa Søsteren for-gjæves lægge sig tilrette for Sønnen, nu paa den ene, nu paa den anden Side; hun saa hende tilsidst rent opgivet at skjve til Aaklædet og lægge Hænderne under Hovedet og med aabne Øjne at stirre ud for sig. Mere saa eller hørte hun ikke, for nu sovne de hun. Da hun den næste Morgen vaagnede, var Søsteren ikke længer i Sengen. Hun sprang op; Solen var højt paa Himlen, Bustaben var længst paa Færde. Hun fandt sin Mad sat af, skyndte sig at spise og gik ud og fandt Mildrid i Ar-

bejde; men hun saa medtaget ud. Beret sagde hende, at hun strax vilde finde Buxkaben og følge med. Den andre svarede ikke, men gav hende et Blik, omtrent som hun takkede. Beret grundede en Stund og gif.

Mildrid saa sig om; jo, hun var alene. Da skyndte hun sig med at sætte Kopperne tilrette, med Resten fik det gaa, som det kunde. Hun vaskede og redte sig og skyndte sig til Boden for at bytte Klæder, tog sin Binding og gif henimod Hejen.

Hun havde ikke den ny Dags ny Sthyrke, for hun havde jo næsten ikke sovet og saa godt som intet spist paa et Døgn. Hun gif i en eneste Drøm, og det var, som hun ikke kunde saa Klarhed i den, før hun kom paa den Plads, hvor hun havde fiddet igaar.

Men hun havde ikke før sat sig der, før hun tænkte: om han kom og fandt mig her, han maatte jo tro? — Hun rejste sig uvilkaarlig. Da saa hun hans Hund paa Hejen; den stansede og saa paa hende, hoppede nedover og kom logrende. Alt hendes Blod stansede. Der! Der stod han med Geværet i Solen netop som igaar; han var i Dag kommen en anden Vej! Han smilte mod hende, stod en Stund tøvende, saa kløv han nedover og stod snart foran hende. Hun havde givet et let Skrig, og saa var hun sunken i Sæde. Hun var med al sin Magt ikke istand til at rejse sig, Bindingen faldt, hun vendte sit Ansigt bort. Han mælede ikke. Men hun hørte, at han lagde sig i Græsset lige foran hende med Djnene op imod hendes, og Hunden saa hun paa den anden Side med Djnene paa ham. Hun følte, at skjont

hun sad bortvendt, kunde han nu se hendes Rødme, hendes Ansigt. Hans hastige Mandedrag jog hendes op; hun trode, hun kjendte hans Aande over sin Haand; men hun turde ikke røre sig. Hun ønskede ikke, han skulde tale, og dog var det forfærdeligt, at han taug. Han maatte jo skjønne, hvorfor hun nu sad der, og større Skam end den, hun sad i, var ikke følt. Men det var heller ikke rigtigt af ham, at han var kommen, og endnu urigtigere, at han nu sad der. Da blev een af hendes Hænder taget og holdt fast, og saa een til, hun maatte vende sig lidt ved det, — og god og stærk drog han hende lempelig til sig med Øje og Haand. Hun gled ned paa Marken ved hans Side, saaledes at hendes Hoved faldt ind til ham. Hun kjendte ham stryge hendes Haar med den ene Haand; men hun vovede ikke at se op. Hele hendes Færd var for dybt uværdig, — og saa kom hun i den heftigste Graad! — „Ja, græd du, saa skal jeg le,“ sagde han; „for det, som er hændt os to, er baade til at le og græde over!“ Men hans Stemme dirrede. Og nu hvistede han ned over hende, at han igaar, da han gik fra hende, bare kom hende bestandig nærmere. Og dette var blevet saa stærkt, at da han kom frem til sin Fjældhytte, kunde han ikke andet end lade Døfteren, sin Fælle, skjotte sig selv og drev affted tilfjælds. Saaledes havde han i Nat dels siddet, dels gaaet i Højfjældene; han havde været hjemme til Aabit, men affted igjen. Han var 28 Aar, og altsaa ingen Smaagut; men det kjendte han, at enten maatte den Benten blive hans, eller det gik ikke. Han drev hen til det Sted fra igaar, han tænkte ikke at træffe hende,

men at sidde der for sig selv en Stund. Da han saa hende, blev han først rødt, men skjønte saa, at hun maatte have det som han, og da var det strax afgjort, at han maatte prøve sig for, — og da han saa, at hun virkelig havde det som han, saa — ja, saa —“ og han løftede hendes Hoved op, og hun græd ikke, og hans Øjne havde stor Glans, og hun maatte se i dem, og hun blev rød og bøjede sig. Men han talte igjen med den hvistende, myge Røst. Solen stod i Trætoppene over Lien, Bjørkene sitrede i en let Bris, Fuglesnakket blandedes med Surllet af en Bæk i Stenrøjsen ved deres Side. Hvor længe de sad der hos hverandre, førte ingen Regning med; men Hunden var det, som skræmte begge op. Den havde gjort flere Rejser omkring og havde atter hver Gang lagt sig paa sin Plads; men nu sprang den goende nedover. De sprang begge op og stod en Stund og lyttede. Men der viste sig ingen Ting. De saa atter paa hverandre, og da tog han hende paa sin Arm. Hun havde aldrig været baaret, siden hun var Barn, og der var noget ved det, som gjorde hende hjælpeløs. Han var hendes Børn, hendes Fremtid, hendes evige Lykke, hun maatte lyde sin Følelse. Der blev ikke talt. Han holdt, og hun holdt. Han gif med hende did, hvor hun først havde siddet; der satte han sig og tog hende varsomt ned ved Siden af sig. Hun bøjede sit Hoved dybere ned og bort for ikke at komme til at ses af ham nu, da hun var saaa tagen. Han vilde just vende hende mod sig, da der lige foran dem blev raabt: „Mildrid!“ ret med et Forundrings-Raab. Det var Inga, som havde fulgt frem

efter Hunden. Mildrid sprang op, hun saa paa Beninden et Glimt af et Djeblif, gif saa til hende, lagde den ene Arm om hendes Hals og sit Hoved paa hendes Skulder. Inga tog om hende; „hvem er han?“ hvistede hun, og Mildrid kjendte, hvor hun stalt. Men Mildrid rørte sig ikke. Inga vidste jo, hvem han var, for Inga kjendte ham; men hun turde ikke tro sine egne Djne! Da kom Hans nærmere. „Jeg tænkte, du kjendte mig,“ sagde han rolig; „jeg er Hans Haugen.“ — Ved at høre hans Røst løftede Mildrid sit Hoved. Han gav Haanden ud, og hun gif hen og tog den og saa paa Beninden med Skam og Glæde i højrød Blanding.

Hans tog sit Gevær og sagde Farvel, idet han hvistede til Mildrid: „Du kan skjønne, jeg kommer snart igjen efter dette!“ — Begge fulgte ham ned til Stølen og saa ham gaa, der han gif igaar. De stod, saa længe de kunde se; Mildrid lænede sig til Inga, og denne følte, hun skulde ikke røre sig og ikke tale. Men da han bøjede bort, ludede Mildrid sit Hoved mod Ingas Skulder; „spørg mig ikke om noget,“ sagde hun, „for jeg kan ikke fortælle det.“ Hun stod en Stund ind ved hende, og saa gif de til Boden. Der hufkede Mildrid, hun havde ladet alting ufærdigt efter sig, og nu hjalp Inga hende. Under Arbejdet talte de ikke synderlig med hverandre, i alle Fald ikke om andet end Arbejdet.

Hun satte frem nogen Middagsmad, men kunde selv saa lidt spise, skjønt hun følte Trang baade til Mad og Søvn. Inga forlod hende, saa snart hun kunde; hun saa, at Mildrid helst burde være ene. Da Inga

var gaaet, lagde Mildrid sig ogsaa paa Sengen og skulde just sove. Endnu engang vilde hun dog tage frem af Dagens Hændelser noget, han havde sagt, og som var det dejligste. Hun kom derved til at spørge sig selv, hvad hun svarede paa dette. Og da stod det for hende, at hun havde ikke sagt et Ord, — nej, under hele deres Møde ikke et eneste Ord! Hun rejste sig i Sengen. Han maatte ikke have gaaet mange Steg alene, før ogsaa han havde mærket det, — og hvad vilde han saa tænke? At hun var et Menneske, som gif viljeløst i Søvn! Hvorledes kunde han i Længden drages til hende? Det var ogsaa først, da han var kommen fra hende, han kunde finde ud, at han holdt af hende; — hun bævede for, hvad han maatte finde ud i Dag. — Hun satte sig atter udenfor som igaar.

Mildrid havde jo sit Liv igjennem været vant til at passe paa sig selv; hun havde gaaet i saa vare Forhold. Derfor fandt hun i alt, hun i dette Døgn havde gjort, hverken Takt eller Overvejelse, næppe Ærbarhed. Hun kjendte ikke af Bøger eller Dmgang noget saadant; hun saa med Bondens Syn, og ingen har strængere Bedtægter. Det er sømmeligt at dæmpe sin Følelse; det er ærbart at være sen med dens Ytring. Hun, som fremfor nogen sit Liv igjennem havde været det og derfor nydt alles Agtelse, hun havde paa en eneste Dag overgivet sig til en Mand, hun aldrig før havde set! I Længden maatte jo netop han dybest overse hende! Naar det ikke engang lod sig fortælle, endog til Inga, — hvad maatte det saa ikke være?

Da Beret kom med de første Klokkelyd fra Bu-

flaben i det fjærne, fandt hun Søsteren ligesom uden Liv foran Boden. Hun stod, til Mildrid var nødt til at løfte Hovedet og se paa hende. Mildrids Dine var forgrædte, hele hendes Udtryk lidende. Men det Udtryk forvandlede sig, da hun saa paa Beret; thi Berets Afsyn var oprørt; „hvad fejler dig?“ udbød hun. „Ingen Ting!“ svarede Beret og blev staaende med saa ufravendte Dine paa Mildrid, at denne maatte slaa sine ned, vendte sig og rejste sig for at lage til. De mødtes ikke før ved Kvældsmaden, hvor de sad lige overfor hverandre. Da Mildrid ikke selv var god til at spise mere end et Par Skfulde, saa hun nu og da aandsfraværende paa de andre, men helst paa Beret, som aldrig blev færdig. Hun spiste ikke, hun slugte som en sulden Hund. „Har du ikke faaet Mad i Dag?“ spurte Mildrid. „Nej,“ svarede Beret og blev ved. Mildrid igjen om en Stund: „Har du ikke fulgt med Gjøterne?“ — „Nej,“ svarede baade hun og begge Gjøterne. I disses Nærvær vilde Mildrid ikke spørge videre, og senere gjorde hendes eget syge Sind hende saa lidet skiftet til at passe paa Søsteren, ogsaa, som hun syntes, saa lidet værdig. Dette blev kun et Tillæg til de nagende Bebrejdelser, som hun lod gaa med Slag forbi sin Sjæl, een efter een, der hun i Kvælden og Natten sad udenfor paa sin Plads ved Boden.

I den blodrøde Kvæld, i den isgraa Nat ingen Fred og slet ingen Trang til Søvn. Det arme Barn havde aldrig før været i Nød. Na, hvor hun bad! Hun slap, og hun tog paa igjen, hun brugte Bønner, som hun kunde, og hun brugte egne Ord, og aldeles udmattet tog hun endelig Sengen. Der samlede hun igjen hele sit Hjærte, men hun havde ingen Styrke

længer; hun kunde bare tage op igjen: „Hjælp mig! Kjære, kjære Gud, aa, hjælp mig!“ — og hun vedblev med det, snart svagt, snart højt; for hun stred, om hun skulde slippe ham eller ej. Da skræmtes hun, saa hun gav et Skrig; thi Beret havde lynsnart rejst sig paa Knæ og stod over hende; „hvem er han?“ hviskede hun, hendes store Djne sprudede Ild, og hendes hede Ansigt, korte Aandedræt viste et stort Sindsoprør. Mildrid, underkastet af sin Selvpinsel, udmattet paa Sjæl og Legeme, kunde ikke svare; hun var bleven saa skræmt, at hun vilde græde. „Hvem er han?“ truede den anden, nærmere ved hendes Ansigt; „det nytter dig ikke at gjemme det længer; jeg har i Dag set eder hele Tiden!“ Mildrid holdt Armene over sig som til Forsvar; men Beret tog i dem og bøjede dem ned: „Hvem er han, siger jeg!“ — hun saa hende lige ind i Djnene. „Beret, Beret!“ klagede den anden; „har jeg andet end været god imod dig, fra du var liden? Hvorfor er da du slem mod mig, nu jeg har det ondt?“ — Beret gav Armene fri, thi Søsteren græd. Men Berets Aande brandt, og Aandedrættet gik, som skulde hun sprænges. „Er det Hans Haugen?“ hviskede hun. Aandeløs Stilhed opstod. „Ja,“ hviskede endelig Søsteren og græd. Da tog Beret hendes Arme ned engang til; hun vilde se hendes Djne; „hvorfor har du ikke sagt mig det, Mildrid?“ spurte hun med samme brændende Iver. — „Beret, jeg har jo ikke vidst det selv,“ svarede den andre; „jeg har jo ikke set ham før igaar. Og strax jeg saa ham, gav jeg mig hen til ham; det er jo det, som pincer mig, saa jeg tror, jeg maa dø!“ — „Har du ikke set ham før igaar?“ streg Beret i højeste Overraskelse, ja Bantro. — „Ikke i mit Liv,“ svarede Mildrid stærkt.

„Kan du tænke dig en saadan Skam, Beret!“ Men da kastede Beret sig over hende og tog hende om Halsen og kyskede og kyskede hende; „søde, søde Mildrid, hvor det er dejligt!“ hvistede hun og gnistrede af Fryd; „nej, hvor det er dejligt!“ gjentog hun og kyskede hende, „og hvor jeg skal tie, Mildrid!“ hun knugede hende ind til sig, rejste sig derpaa igjen. — „End du, som trode, at jeg ikke kunde tie!“ og hun faldt i pludselig Bedrøvelse. „Seg ikke tie, naar det var noget om dig, Mildrid!“ Hun græd. „Hvorfor har du glemt mig paa det sidste? Hvorfor har du taget Inga for mig? Na, hvad Sorg du har voldt mig! Naar du vidste, hvor jeg holder af dig, Mildrid!“ og hun gjemte sig hos hende. Men Søsteren tog nu og kyskede hende, og saa forsikrede hun, at hun havde ikke tænkt over det før nu, og hun skulde aldrig mere skyve hende til Side, og hun skulde just tro sig til hende, som var saa god og sand, — og hun klappede hende, og den andre klappede hende igjen. Beret rejste sig atter paa Knæ; hun maatte se Søsterens Dine i Sommernattens Lys, som alt tog paa at rødme af Morgenens. „Mildrid, hvor han er vakker!“ var hendes første straalende Udraab. „Hvorledes kom han? Hvorledes saa du ham først? Hvad sa' han? Hvorledes gif det til?“ — Og hvad Mildrid for nogle Timer siden trode ikke kunde fortælles noget Menneske, det fortalte hun nu Søsteren; hun blev afbrudt ved, at Beret engang imellem kastede sig over hende og trykkede sig ind til hende; men Mildrid fik derved bare endnu mere Fryd af at fortælle; de lo, og de græd; Sønnen var gaaet dem af Minde, Solen fandt dem

saaledes, den ene liggende eller støttende sig paa Albuen, henrevet af sit eget Eventyr, den andre paa Knæ foran med halvaaben Mund, tindrende Dine, og nu og da i Subel kastende sig over Søsteren.

De stod op sammen og gjorde deres Arbejde sammen, og da de vare færdige hermed og kun for et Syns Skyld havde spist, klædte de sig begge sammen til Mødet. Han maatte jo snart komme! Begge satte de sig i sin Højtidsdragt under Hejen, og Beret syntte hende, hvor hun havde lagt igaar; — Hunden havde ofte været borte hos hende. Den ene Søsters Fortælling løste den andens af, Bejret var ogsaa i Dag godt, kun at nogle Skyer viste sig. De havde snart snakket sig ud over den Tid, hvori Hans var ventet; men de vedblev at samtale og glemte det for atter at huske det, og Beret sprang et Par Gange op paa Rammen for at spejde; men hun hverken saa eller hørte noget til ham. Begge blev utaalmodige, og Mildrid blev det med een Gang saa stærkt, at Beret skræmtes. Hun forestillede hende, at han var jo ikke sin egen Herre; to Dage havde Thyfseren maattet fiske og styde og lage Mad alene, det gik næppe den tredje, og Mildrid fandt nogen Grund heri. „Hvad tror du, Far og Mor vil sige til dette?“ sagde Beret for at bortlede hendes Tanker. I samme Stund hun havde sagt det, angrede hun det. Mildrid blev bleg og stirrede paa Beret, som stirrede igjen. Havde Mildrid ikke tænkt sig dette før nu? Jo; men som man tænker paa noget fjærnt. Frygten for, hvad Hans Hauge maatte tro om hende, Stammen over hendes egen Svaghed og Dumhed havde saaledes optaget hende, at hun havde styvet alt andet til Side. Nu gik det omvendt: Forældrene indtog med een Gang og helt al

hendes Tænkning! — Beret forsøgte atter at trøste. Naar de saa ham, vilde de give Mildrid Ret; de vilde heller ikke gjøre hende ulykkelig, som havde været deres Glæde; Farmor vilde ogsaa hjælpe hende; intet Menneske havde noget at sige paa Hans Haugen, og han vilde ikke give tabt! — Alt dette fuste forbi, men Mildrid tænkte paa noget andet, og for ret at faa overveje det, bad hun Beret stille til Middag. Beret gik langsomt fra hende og vendte sig flere Gange.

Men det, som nu Mildrid overvejede, var: Skal jeg strax sige det til Far og Mor? Døst som hun var af disse Dages uhyre Spænding, vorte Spørgsmaalet til et Bjærg. Hun fandt, at hun begik en Synd, hvis hun modtog ham nu. Hun burde jo ikke have forlovet sig uden Forældrenes Samtykke; men hun havde ikke kunnet hjælpe det. — Var det nu sket, da strax til Forældrene! Hun rejste sig, det lyfte for hendes Dine. Hvad Ret var, maatte gjøres. Naar Hans stod her igjen, maatte hun have talt med sine Forældre. Ikke sandt? spurte hun ud, dog uden at spørge, og „ja!“ syntes hun det svarede, skjönt ingen svarede. Hun ilte til Stølen for at sige det til Beret. Men Beret var ikke i Bodden, ikke paa Stølen. „Beret!“ raabte hun. „Beret — Beret!“ Gjenlyden gav hende Raabene fra alle Sider; men ingen Beret. Rundt omkring efter Søsteren uden at finde hende. Døst var hun før, skræmt blev hun nu; Berets store Dine og Spørgsmaal: „Hvad tror du, Far og Mor vil sige til dette?“ blev bestandig større. — Beret skulde dog vel ikke være gaaet til dem, hun? Det kunde ligne hende! Brusende som Beret var,

vilde hun strax have Sagen afgjort og Mildrid trøstet. Ganste vist var hun gaaet! — Men kom Beret før hende, vilde Forældrene misforstaa alt, — og hun bøjede rast ind paa Bejen mod Bygden! Een Gang paa Bejen gif hun fortere, baaret af altid stigende Spænding; hun lagde ikke Mærke til det, kun fuste det i hendes Hoved, pressede det for Brystet, Aandedrættet slog ikke til. Hun maatte sætte sig lidt og tage Hvile. Men hun fik ikke Hvile ved at sidde, hun maatte ligge. Hun kastede sig ned over sin Arm, og dermed sovne de hun.

I to Dage og Nætter havde hun næppe sovet eller spist, og hvad Magt dette havde faaet over et Barns Sjæl og Legeme, som rolig og regelmæssig til da havde taget Maaltider og Søvn i sit Fædrenehus, forstod hun ikke.

Men Beret var ikke gaaet til deres Forældre, men afsted efter Hans Haugen! Hun havde langt at gaa og tildels paa ukjendte Steder, ved Kanden af en Skog og senere højere op over Fjældflader, som ikke var helt trygge for Udyr, hvilket nylig havde vist sig. Men hun gif paa, thi Hans maatte komme, eller det gif galt med Mildrid; hun kjendte jo ikke sin Søster igjen!

Hun var frisk og glad, hendes Søsters Eventyr fulgte hoppende med. Hans Haugen var det fornemste, hun vidste i Verden, og Mildrid maatte have det fornemste! Det var ikke noget Under, at Mildrid gav sig strax til ham, lige saa lidt som at han blev taget ved Synet af Mildrid. Vilde Forældrene ikke fatte dette, saa maatte de gjøre, hvad de vilde, og de to true sig frem, som hendes Oldefader havde gjort, hendes Bedstefader havde gjort, — og hun istemte Slægtens Brude=Slaat. Den jublede ud over de øde Hejer og døde i

en halvskjævet Dag. Ovenpaa stansede hun og raabte Hurra. Kun en Strime af Bygdens borteſte og øverſte Del ſaa hun, der hun ſtod; paa denne Side ſaa hun den ſidſte Rand af Skoven, ſenere Lyng og her, hvor hun ſtod, bare Sten og Stenflader i ſtibnet Bølgegang. Hun fløj videre hen ad denne i den lette Luſt. Hun vidſte, at i lige Retning af det Sneſjæld, hvis Top ſtod over de andre, ſkulde Fjældhytten ligge, og om en Stund ſkjønnede hun, at hun ſnart ikke havde langt igjen. For at retlede ſig fløb hun op paa en ſtor, løs Sten og ſaa da et Fjældvand lige ned for ſig. Om det var en Hytte eller en Sten, det, ſom hun ſaa ved Vandet, kunde hun ikke afgjøre; thi ſomme Tider var det en Hytte og ſomme Tider en Sten. Men ved et Fjældvand ſkulde hans Fjældhytte ligge. Jo, det maatte være ved dette, thi der rode en Baad frem om Odden! To Mænd ſad i; det maatte være ham og Tyſkeren. Hun ned og afſted. Men det, ſom havde ſyntes ſaa nær, var langt borte, og hun løb og løb. Det gav Spænding at møde Hans Haugen!

Hans Haugen ſad aldeles tryk i Baaden hos Tyſkeren, uvidende om alt det Opſtyr, han havde voldt. Hans havde ſelv aldrig været ſkræmt. Han var bare glad og ſad og lagede en Sang til Brude-Slaatten.

Han var ingen rar Digter; men han fik noget iſtand om deres Kirkeſart, hvortil deres Møde i Skogen gav hvert Vers Omkvæd. Han fløjtede og fiſkede og morede ſig udmærket; Tyſkeren fiſkede og lod ham have Fred.

De hørte det nu hauke fra Stranden, og begge,

baade han og den skjægede Tysker, saa op og saa en Sente, som vinkede. De samtalede et Øjeblik og rode tillands. Her sprang Hans op og belagde Baaden, og begge bar de Geværer, Klæder, Fisk og Fiskeredskaber op; men mens Tyskeren gik lige til Hytten, gik Hans med sin Bør op til Beret, som stod paa en Sten til Siden. „Hvem er du?“ spurte han. „Beret, Mildrids Søster,“ sagde hun; han rødmede, og det gjorde hun med. Men strax blev han bleg: „Staar noget paa?“ — „Nej, ikke andet, end at du maa komme. Hun taaler ikke at være alene nu.“ Han stod en Stund og saa paa hende. Derpaa bøjede han og gik mod Hytten. Tyskeren havde stanset udenfor og hængt Fiske=Redskaberne op; Hans gjorde nu det samme, mens de samtalede. Inde fra Hytten havde, lige siden Beret hulkede, to Hunde gået af alle Livsens Kræfter. Mændene gik ind sammen; men idet de aabnede Døren, stormede de to Hunde ud, Hans's og Tyskerens, men blev begge strængt kaldt ind igjen. Det blev stilt, og det varede længe, inden Hans kom ud. Men da var han anderledes klædt, havde Geværret og Hunden med. Tyskeren fulgte ham udenfor. Og der tog de hverandre i Haand, som var det Afsked for længere Tid. Hans kom strax til Beret. „Kan du gaa fort?“ spurte han. „Ja, det er sikkert.“ Og han gik, og hun løb; Hunden foran.

Da han ikke havde tænkt andet, end at Mildrid maatte være lige saa tryk og glad ved deres Forlovelse, som han selv havde været, kom dette Bud efter ham som et Bud efter nye Tanker. Naturligvis, hun var urolig for Forældrene! Hun var ogsaa opskræmt over den

Daft, hvormed alt var gaaet til; naturligvis! Dette forstod han nu saa godt, at han i høj Grad forundrede sig over, at han ikke havde forstaaet det før, — og han gif paa! Selv paa ham havde Sammentræffet med Mildrid jo først gjort Indtrykket af et Overfald; hvad maatte saa ikke hun, et Barn, stille, tilbageholdent som Forældrenes Hus, føle ved at kastes ud i en Storm? — Og han gif paa.

Under denne jagende Marsch var Beret hoppet ved Siden, saa vidt muligt med Ansigtet vendt mod hans. Han havde nu og da skimtet hendes store Dine og blussende Kinder; men Tankerne havde slaaet for tæt Ring om ham, han havde ikke set hende tydelig, og tilsidst saa han hende slet ikke. Han vendte sig; hun var et godt Stykke bag ham, men strævede efter, alt det hun orkede. Hun havde været for stolt til at sige, at hun ikke holdt denne Marsch ud. Men da han nu stansede og ventede, til hun endelig andpusten kom efter, stod Taa=terne hende i Djnene. „Na! — gaar jeg for fort?“ og han gav Haanden ud. Hun pustede, saa hun ikke kunde svare. „Lad os sætte os lidt,“ sagde han og drog hende til sig; „kom!“ og han satte hende hos sig. Om muligt blev hun endnu rødere, og hun saa ikke paa ham; hun pustede, som skulde hun sprænges. „Jeg er saa tørst,“ var det første, hun fik sagt. De stod op igjen, og han saa sig om; men der var ingen Bæk i Nærheden. „Vi maa vente til længere frem; der er en Bæk,“ sagde han; „du har heller ikke godt af at drikke netop nu.“ Han satte sig igjen, og hun paa Stenen foran ham. „Jeg sprang hele Bejen hidover,“ sagde hun for at undskyldte sig. — „Og saa har jeg ikke spist til Middag,“ lagde hun til om en Stund; „heller ikke sovet

i Nat," føjede hun atter til. I Stedet for at høre Deltagelse spurgte han hurtig: „Saa har vel heller ikke Mildrid spist til Middag og kanske heller ikke sovnet i Nat?" — „Mildrid har vist ikke sovnet den forrige Nat heller, hun, og spist har hun ikke, det jeg har set, nej, ikke paa" — hun tænkte sig lidt om — „paa aldrig saa længe." — Han rejste sig. „Kan du nu gaa videre?" — „Jeg tænker nok det." Og han tog hende ved Haanden, den jagende Marsch begyndte igjen. Om lidt saa han, hun kunde ikke fortsætte paa den Maaden, derfor tog han Trøjen af sig, gav hende den og tog hende op og bar hende. Dette vilde hun paa ingen Maade. Men han bar hende saa let afsted, og Beret holdt sig fast ved hans Brystdugs=Kinning, hun turde ikke røre ved ham selv. Om en Stund mente hun, at nu havde hun pustet ud; nu kunde hun nok løbe igjen. Han satte hende ned, tog selv sin Trøje og hængte den over Geværet — og afsted. Ved Bækken stansede de og hvilte lidt, før hun drak. Da hun rejste sig, smilte han og saa paa hende: „Du er en vakker liden en."

Det stundede mod Kvælden, da de naade frem. Mildrid søgtes forgjæves baade ved Stolen og foran Hejen; Raabene døde i det fjærne, og begge blev rædde, da Hans lagde Mærke til, at Hunden snøftede til noget. De løb til; det var hendes Tørklæde. Strax gav Hans Tegn til Hunden, at den skulde søge hende, som Tørklædet tilhørte, — og den i Vej! De fulgte den frem over Fjældet mod den andre Siden, altsaa nedover mod Tingvold=Kanten. Skulde hun være gaaet hjem? Beret fortalte om sit uforsigtige Spørgsmaal og dets Følger, og Hans svarede, at det kunde han tænke sig. Beret tog paa at græde. Skulde de gaa efter hende eller

ej? Beret istemte: „Ja, ja!“ hun var rent forsthyret. De maatte først ind om Nabosæteren og saa Hjælp til at modtage Kreaturerne. Mens de endnu talte herom, bestandig følgende Hunden, saa de den stanse og se sig tilbage med logrende Hale. De sprang til, og der laa Mildrid!

Paa sin Arm laa hun, med Ansigtet halvt mod Lynget. De traadte sagte til, Hunden slikkede hende paa Haand og Kind, hun strøg sig og indtog en anden Stilling, men sov videre. „Lad hende da sove!“ hvissede Hans; „og gaa du hen og tag mod Kreaturerne; jeg hører Bjældeerne.“ Da Beret vilde løbe, kom han efter; „bring Mad med dig, naar du kommer tilbage,“ hvissede han. Nu satte han sig et Stykke fra hende, tog Hunden til sig, tvang den til at lægge sig, sad og holdt den for at hindre den i at gå, om en Fugl eller et Dyr skulde stryge forbi.

Aftenen var sthet, Hejerne og Bergfladerne laa graa, alt omkring var stilt; der hørttes ikke engang en Smaafugl. Han sad eller laa med Haanden paa Hunden. Hvad der skulde aftales, naar Mildrid vaagnede, var han snart færdig med. Fremtiden havde ikke en Sky: han laa ubekymret og saa op i Himlens. Han vidste, at deres Møde var et Vidunder; Gud selv havde sagt dem, at de skulde gaa Livet sammen!

Han strævede atter med Brude-Slaatten; Glæden laa dæmpet over hans Sjæl, han fangede Tankerne inde i den.

Kloffen kunde være over otte, da Beret kom tilbage og bar Mad med. Mildrid var endnu ikke vaagnet. Beret satte fra sig, saa paa dem en Stund, satte sig derpaa selv, men et Stykke fra de andre. Atter ven-

tedes der vel en Time, i hvilken Beret ofte rejste sig for ikke at falde i Søvn. Henved ti vaagnede Mildrid. Hun vendte sig nogle Gange, slog endelig Øjnene op, saa, hvor hun laa, rejste sig i Sæde, saa de andre. Hun var halvdrucken af Søvn, hvorfor hun ikke klart fattede, hvor hun var, og hvad hun saa, til Hans rejste sig og kom smilende der hen. Da gav hun begge Hænderne ud imod ham.

Han satte sig ned ved hendes Side: „Nu har du sovet, Mildrid.“ — „Ja, nu har jeg sovet.“ — „Nu er du sulten.“ — „Ja, jeg er sulten,“ — og Beret kom med Maden. Hun saa paa den og paa dem; „har jeg sovet længe?“ sagde hun. „Na ja; nu er Klokken vel ni; — se paa Solen!“ — Først nu syntes hun at gjenkalde sig det hele. — „Har I siddet længe her?“ — „Na — nej; — men spis nu!“ Hun begyndte. „Du var nok paa Bejen ned til Dalen?“ spurte Hans sagte, idet han stak Hovedet nærmere. Hun blev rød; „ja,“ hviskede hun. „I Morgen, naar du rigtig har sovet ud, skal vi gaa der ned begge to.“ Hendes Øjne fæstede sig ved hans — først store og forundrede, saa smilende, fyldte af Tak; men hun sagde intet. Herefter syntes hun at livne til; hun spurte Beret, hvor hun havde været, og Beret fortalte, hun havde været efter Hans, og han fortalte Resten; Mildrid spiste og hørte, og det var synligt, at nu kom hun efterhaanden ind i den gamle Fortryllelse. Hun blev meget munter ved at høre, at Hunden havde fundet hende og sliffet hende i Ansigtet, uden at hun havde vaagnet. Hunden sad just og fulgte graadig hver Bid, hun tog; nu begyndte hun at dele sin Mad med den.

Strax hun var færdig, gik de langsomt mod Sæ-

teren, og ikke længe efter laa Beret. De to satte sig udenfor Døren. Det beghndte at smaaregne; men Taget var fremskudt, saa de ænsede det ikke. Taagen tættede til rundt om Stølen, de sad som i en Tryllesring. Luften var selvfølgelig hellere mørk end lys. Dæmpede Ord faldt, og hvert førte Fortrolighed. For første Gang kunde de tale sammen. Han bad hende vakkert om Forladelse, fordi han ikke havde husket, at hun maatte være anderledes end han, og at hun havde Forældre at raadføre sig med. Hun tilstod sin Frygt og sagde, at fra den Stund, hun havde mødt ham, havde hun ikke været sig selv, ja havde endog glemt Forældrene; — hun havde vistnok mere at sige; men hun vilde ikke fuldføre. Men i deres bævende Glæde talte alt, lige til det sagteste Aandedræt. Den første fine Overgang af Sjæl i Sjæl beghndte, den, som hos andre oftest gaar forud for og forbereder den første Omfavnelse, men som hos disse kom efter. De første vare Spørgsmaal listede over i Tusmørket, de første vare Svar kom tilbage. Aandedlette, myge som Dun faldt Ordene og vistedes saaledes tilbage. Da var det, at Mildrid endelig, sagte, forsøgende, fik Mod til at spørge, om han ikke syntes, hun ofte havde baaret sig underlig ad. Han forsikrede, at det havde han ikke fundet, nej, ikke en eneste Gang. Om han ikke havde lagt Mærke til, at hun igaar havde tiet stille ved det hele Møde? Nej, han havde ikke mærket det. Om han ikke havde fundet (hun vilde længe ikke sige det, men saa kom det med bortvendt Ansyn og hvissende), at hun havde været for snar paa det? Nej, han havde bare tænkt paa, hvor vakkert det var gaaet til. Men hvad tænkte han ved, at hun havde grædt den første Gang? Ja,

den Gang forstod han det ikke, men nu kunde han nok skjønne det, — og han var glad ved, at det var sliq, hun var.

Alle disse Svar gjorde hende saa lykkelig, at hun trængte til at være alene. Og som han havde gjættet ogsaa dette, rejste han sig stille og bad hende sove. Hun rejste sig ogsaa. Han nikkede og gik langsomt til Fjøsset, hvor han skulde ligge; men hun ilede ind, klædte sig af, og først i Sengen tog hun sine Hænder sammen, takkede Gud — aa, hvor hun takkede ham! Takkede ham for Hans, for hans Kjærlighed, hans Overbærenhed, hans Dejlighed, hun havde ikke Ord nok; takkede saa Gud for alt, alt, altsammen, ogsaa for Smerten i disse to Dage; thi hvor havde den ikke gjort Glæden stor! — takkede for Ensomheden paa Fjældet og bad Gud følge hende ud fra den og ned til Forældrene, — vendte Tanken atter til Hans og takkede for ham, hvor hun takkede!

Da hun om Morgenens kom ud — Beret sov endnu — stod Hans paa Tunet; Hunden havde faaet Bank: den havde uroet en Rype og laa nu og gjorde sig lækker. Da Hans saa Mildrid, løste han Hunden af Forbandelsen, den sprang op over ham og op over hende, den gøde og hilsede og var et levende Udtryk for deres egen morgentylse Lykke. Hans hjalp hende og Gutterne med Morgenens Stel, og da de endelig sad ved Bordet for at spise, var Beret ogsaa opstaaet. Hver Gang Hans saa paa Beret, blev hun rød, og da Mildrid efter Bordet holdt i hans Uhrkjede, mens hun talte med ham, skyndte Beret sig ud. Hun var vanskeligt at finde, da de skulde gaa.

„Hør, Mildrid,“ sagde han et Stykke paa Bejen, idet han kom nærmere og gik sagte; „jeg har tænkt paa noget, som jeg ikke fik sagt dig igaar.“ Stemmen lød saa alvorlig, at hun saa op paa ham, han talte langsomt og uden at se paa hende: „Jeg vilde bede dig om, at du — hvis Gud vil, vi to skal saa hverandre — efter Brylluppet følger hjem til mit.“ Hun blev rød og svarede omsider undvigende: „Hvad vil Far og Mor sige til det?“ Han gik en Stund, før han svarede. „Jeg tænkte ikke, det kom saa nøje an paa dem, naar vi to var enige.“ Det var første Gang, han sagde noget, som gjorde hende ondt. Hun svarede ikke. Han syntes at vente paa hende og føjede endelig sagtere til: „Jeg vilde, at vi to skulde være for os selv, — blive vant til hverandre.“ Hun begyndte nu bedre at forstaa ham; men hun kunde ikke svare. Han gik som før, langsomt og uden at se paa hende; nu taug han ganske. Hun folte sig klemt og saa spejdende op til ham. Da var han aldeles bleg. „Men, Hans!“ udraabte hun og stansede, uden at hun selv vidste det. Hans stansede ogsaa, saa flygtig paa hende og siden paa Geværet, som han havde sat ned og nu stod og drejede. „Kan du ikke følge mig hjem?“ Stemmen var dæmpet, men Blikket kom med een Gang fuldt og fast. „Jo, det kan jeg!“ skyndte hun sig at svare. Hendes Dine hvilede rolig i hans, en Rødme fløj over hans Kinder, han skiftede Geværet til venstre fra højre Haand, som han gav ud. „Tak!“ hvistede han og trykkede hendes fast. De gik videre.

Den eneste Tanke, hun tog af dette, spandt hun videre med sig, og endelig kunde hun ikke mere være alene om den: „Du kjender ikke mine Forældre.“ Han gik en

Stund, før han svarede: „Nej; — men naar du følger med hjem til mit, faar jeg Tid til at kjende dem.“ — „De ere saa gode,“ lagde hun til. — „Det har jeg hørt alle sige.“ — Han sagde det bestemt, men koldt.

Før hun fik tænke eller sige noget mere, begyndte han at fortælle om sit Hjem, om sine Søstende, om den Nød, de havde arbejdet sig op af, om Søstendenes Duelighed, Trost, Munterhed, om de Rejsende og det Arbejde, disse gav, om Husene og især om den nye Bygning, som han nu vilde opføre, og som skulde være for dem, om, at hun nu skulde faa Opsyn over alt sammen, men ogsaa Hjælp til alt, ja at enhver vilde bære hende paa Hænderne, og han ikke mindst! Efter som han talte, gik de fortere; han talte varmt, kom hende nærmere og gik til Slut med hendes Haand i sin.

Det var sandt: hans Kjærlighed til sit og sine gjorde Indtryk paa hende, og det ukjendte drog; men der var noget igjen, noget, der føltes som Uret mod hendes ejegode Forældre. Hun begyndte derfor paa igjen. „Du, Hans! Mor, og især Far, ere ældre Folk: de har lidt meget, — de trænger til Hjælp; de har stræbet meget, og —“ hun vilde eller kunde ikke sige mere. Han gik langsommere og saa smilende paa hende. „Mildrid, du mener, de har bestemt Gaarden til dig?“ Hun blev rød, men svarede ikke. — „Nu ja, — den Tid den Sorg. Vil de engang have os til Afløsning, saa er det de, som skal bede os om det.“ — Han sagde det kjærlig; men hun kjendte nok, hvad der laa i det. Baer som hun var og vant til at føle andres Tanker før sine egne, bøjede hun sig. Men om en Stund kom de saa langt, at de saa Ting=

vold ligge nedenunder. Og da saa hun fra Gaarden op paa ham, som skulde den selv tale! De store, lyse Bakkesletter i en Ring af Skog, Husene stille i Halvsolen, men store og stærke, tog sig herlig ud. Dalen laa nedenunder, Elven bugtende, brusende igjennem den, Gaard i Gaard nede paa Sletten og borte paa den andre Fjældsiden, og Gaard i Gaard paa denne Side; men ingen, slet ingen som Tingvold, ingen saa frodig, ingen saa anselig for Synet, ingen saa gjemt i sin egen Hygge og dog saa skinnende til alle Sider! Da hun saa, at han toges af Synet, rødmede hun af Glæde. — „Ja,“ svarede han, thi hun havde jo spurt! — „ja, det er sandt, Tingvold er en vakker Gaard; den har næppe sin Mage.“ Han smilte og bøjede sig ned: „Men jeg holder mer af dig, Mildrid, end af Tingvold, — kanske ogsaa du holder mer af mig end af Tingvold?“ — Naar han tog det paa den Maaden, kunde hun jo bare tie. Han saa ellers saa glad ud, og han fatte sig, og hun ved Siden. „Nu vil jeg synge noget for dig,“ hvistede han. — Hun blev lykkelig; „jeg har aldrig hørt dig synge,“ sagde hun. — „Nej, du har ikke det, og skjönt der gaar Ord af det, maa du ikke tro, det er rart, for det er bare det ved min Sang, at jeg kjender det paa mig, nu maa jeg synge.“ Og efter at have siddet grundende en Stund sang han Brude-Færden for hende til Slægtens Slaat. Ganske sagte sang han, men sliig Jubel i en Stemme havde hun aldrig hørt! Gaarden laa for hende, den Gaard, de skulde kjøre ud ifra, Vejen fulgte hun med Djnene helt til Broen over Elven, fulgte saa Vejen paa den andre Siden til Kirken, inde i Bjørkeskogen oppe paa en Høj, og Gaardsklyngen tæt ved. Synet straaledede ikke, thi

Dagen var ikke klar; men det hovede bedst saaledes til det dæmpede Syn i hendes Indre; thi hvor mange Hundre Gange havde hun ikke gjort denne Færd i sine Tanker, kun havde hun ikke vidst med hvem! Ord og Tone fortryllede hende; den ejendommelige, varme, stille Stemme loffede op det dybeste, hun ejede; hendes Øjne stod fulde, men hun græd ikke, hun lo heller ikke; med Haanden ovenpaa hans sad hun og saa, nu paa ham, nu udover, og da der i det samme slog Røg op af Piben hjemme ved den første Tænding under Middagsgrhyderne, vendte hun sig og pegte. Hans var da færdig og blev selv siddende og se.

En Stund efter var de atter paa Færden ned gennem Bjørkescogen, og Hans havde nogen Møje med Hunden, at den skulde holde sig stille. Mildrids Hjærte begyndte at klappe. Han aftalte med hende, at han skulde være i Nærheden, men hun maatte gaa frem alene. Han bar hende over paa et Par sumpige Steder, og det kjendte han, at hendes Haand var sved. „Tænk ikke paa, hvad du skal sige,“ hviskede han, „lad det bare komme, som det vil falde.“ Hun gav ikke en Lyd til Svar, ej heller saa hun paa ham. De kom ud af Skogen, som her bestod af store, alvorlige Furuer, hvor de havde gaaet sagte, mens han hviskende fortalte om hendes Oldefaders Frieri til hans Fasters Aslaug, gamle underlige Historier, som hun bare halvt hørte, men som dog styrkede hende, — de kom ud af Skogen i Engenes og Agrenes Eysning, og da taug selv han. Nu saa hun paa ham, og hendes Frøgt var saa synlig og stor, at han blev helt ilde ved. Han fandt intet Ord til Hjælp, Sagen var for meget hans egen. De gik Side om Side; noget Krat lige overfor Husene skjulte dem

for Beboerne. Da de kom saa langt, at han syntes, hun maatte gaa videre alene, fløjtede han sagte til Hunden, og det skjønnede hun var Tegn til, at de skulde skilles. Hun stansede og saa saa ulhykkelig og forladt ud, at han maatte hviffe: „Nu skal jeg bede for dig her, jeg, Mildrid! — og saa skal jeg komme, naar du trænger mig.“ Hun takkede med Djnene, men ikke helt; thi hun kunde hverken tænke eller se helt. Og saa gif hun. Strax hun kom frem foran Kjørrene, saa hun lige ned i den store Stue i Hovedbygningen, ja, tværs igjennem den; thi Stuen havde Vinduer paa begge Sider, baade op mod Skogen og ned mod Bygden. Hans holdt paa at sætte sig bag det nærmeste Kjør med Hunden ved Siden, han kunde altsaa ogsaa se alt i Stuen, ligesom hun; men Stuen var nu tom. Hun saa sig engang om, da hun kom til Laaven; da nikkede han til hende. Hun bøjede om Laaven — og ind paa Tunet.

Her stod alt i gamle, vante Orden, og der var stille. Nogle Høns gif paa Laavebroen. Op mod Stabburs=Væggen til venstre var Høse=Veden sat frem siden sidst, anden Forandring saa hun ikke. Hun vilde bøje til højre til Farmors Stue, det var vel Frygten, som vilde tage denne Frist før Mødet med Forældrene, men midt imellem begge Stuer, ved Hugge=Stabben, stod hendes Far og stæftede en D. Han stod i Bindingsstrøje med Selerne spændt over. Hovedet var bart; det tynde, lange Haar blæste fremover i den Bris, som netop begyndte at stryge op fra Dalen. Han saa frisk, næsten munter ud ved Arbejdet, saa hun fik Mod ved

Kjør o: Bustads. Laave o: Lade. Høse o: Stillads til at tørre Hø eller Korn paa (Høseved o: Stænger til Høser). Stabbe o: Huggeblof.

at se ham. Han lagde ikke Mærke til hende, saa stilt og vart som hun kom gaaende hen over Fliserne. Hun hvistede „God Dag!“ Han saa en Stund forundret paa hende: „Kjære, er det dig? — Staar noget paa?“ føjede han hurtig til og udforskede hendes Ansigt. „Nej,“ sagde hun og rødmede let. Men hans Øjne blev hænge- gende ved hendes, og hun slog ikke sine op. Han satte Døren fra sig; „lad os gaa ind til Mor,“ sagde han. Paa Vejen did ind spurte han efter noget af hvert af Stellet paa Sæteren og fik trøstelig Bested. Nu ser Hans os gaa ind, tænkte Mildrid, da de kom frem i Gabet mellem Laaven og Stabburet paa den andre Siden. Da de kom i Stuen, gik han til Røkkendøren og aabnede den; „du faar komme ind, Mor,“ sagde han ud gennem Døren; „Mildrid er kommen ned.“ — „Kjære, staar noget paa?“ blev svaret fra Røkkenet. „Nej,“ svarede Mildrid bag Faderen og kom nu selv frem i Døren, gik derpaa ud til Moderen, som sad foran Gruen og strællede Poteter og lagde i Gryden. Moderen saa nu lige saa forstende paa Mildrid, som Faderen før, og det havde samme Virkning. Randi rejste sig efter at have sat Fadene fra sig, hun gik hen til Døren paa den andre Siden, talte ud der, kom saa igjen, tog Røkkenforflædet af, vaskede sine Hænder og kom frem; de gik alle ind i Stuen.

Mildrid kjendte jo sine Forældre, saa hun vidste, at disse Forberedelser betød, at de selv ventede paa noget ikke almindeligt. Hendes Mod var ikke stort før, og det blev nu mindre. Faderen satte sig ved Højsædet, altsaa lige ved det borteste af de Vinduer, som vendte mod Bygden. Moderen havde sat sig paa samme Bænk,

men nærmere mod Køkkenet. Mildrid tog Plads paa Forsædet, d. v. s. Langbænken foran Bordet. Der kunde Hans se hende; han kunde ogsaa se Faderen lige i Ansigtet, men næppe Moderen.

Moderen spurte, som Faderen før, om Sæterstellet, fik samme Bested og lidt til; thi hun spurte nøjagtigere. Skjønt det var øjensynligt, at begge Parter drog Samtalen ud, var Emnet snart tomt. I den Stilhed, som faldt, saa begge Forældrene paa Mildrid. Denne undveg og spurte om nyt fra Bygden. Skjønt dette Emne blev tøjet saa langt som muligt, tog ogsaa det Ende. Samme Stilhed, samme forventende Øjne paa Datteren. Denne havde ikke mere at spørge om, men begyndte at stryge med den flade Haand paa Bænken, hvorpaa hun sad. „Har Du været hos Farmor?“ spurte Moderen, hun begyndte at blive rød. — Nej, hun havde ikke det. Dette var en Tilstaaelse af, at Datteren havde et bestemt Ærende hid, og nu kunde der ikke med Sømmelighed ventes længer. — „Jeg havde nok noget, som jeg skylder at sige,“ fik hun endelig frem i bestandigt Farvesifte og med nedslagne Øjne. Forældrene saa bekymrede til hverandre. Mildrid løftede Hovedet med stort, bønfyldende Blik. „Hvad er det, Barnet mit?“ mødte Moderen i Angst. — „Jeg er forlovet,“ sagde Mildrid, sænkende Hovedet, og brast i Graad.

Der kunde ikke faldet mere bedøvende Slag inden den stille Ring! Blege, tause saa Forældrene paa hverandre. Den stø, sagtmødige Mildrid, hvis varsomme Bæsen og Lydighed Forældrene saa ofte havde takket Gud for, havde uden deres Raad, uden deres Vidende

foretaget Livets vigtigste Skridt, det, som ogsaa opgjorde Forældrenes Fortid og Fremtid. Mildrid følte i samme Stund hver Tanke, de gjorde sig, og Frygten stansede Graaden. Mildt, langsomt spurte Faderen: „Hvem er det saa med, Barnet mit?“ — Efter en Stillehed kom Svaret hvissende: „Det er med Hans Haugen.“

Noget Navn eller nogen Begivenhed fra Haugen var vel ikke nævnt der i Stuen i over tyve Aar. Som Forældrene saa Sagen, var der bare kommet ondt fra Haugen over denne Gaard. Mildrid skjønnede atter deres Tanker; hun sad ubevægelig, ventende sin Dom. Men atter mildt og langsomt sagde Faderen: „Vi kjender ikke denne Mand, — hverken jeg eller din Mor. — Ej heller vidste vi, at du kjendte ham.“ — „Nej, heller ikke jeg kjendte ham,“ sagde Mildrid. De forbausede Forældre saa paa hverandre. — „Hvorledes gif da dette til?“ Det var Moderen, som spurte. — „Ja, det veed jeg ikke selv,“ sagde Mildrid. — „Men, kjære Barn, en maa da kunne styre sig?“ Mildrid svarede ikke. — „Vi tænkte om dig,“ søjede Faderen spagfærdig til, „at vi kunde være sikre paa dig.“ Mildrid svarede ikke. — „Men hvordan gif det til,“ gjentog Moderen ivrigere; „du maa da vide det?“ — „Nej, jeg veed det ikke — — jeg veed bare, at jeg ikke kunde for det, — nej, det kunde jeg ikke;“ hun sad og holdt sig i Bænken med begge Hænder. — „Gud trøste og bedre dig, hvad har der da været over dig?“ — Mildrid svarede ikke. Da dæmpede atter Faderen Samtalen. I venlig Rolighed spurte han: „Hvorfor talte du ikke til en af os, Barnet mit?“ Ogsaa Moderen tog sig i det og sagde stille: „Du veed, hvor vi holder af Børnene, vi, som

har levet saa ensomt, — og, vi tør vel sige det, især af dig, Mildrid; for du har været mest for os." — Mildrid kjendte ikke længer Pladsen, hvorpaa hun sad. — „Ja, vi tænkte ikke, at du vilde forlade os saaledes." Det var Faderen, som talte. Om Ordene kom thst, saa gjorde de ikke mindre ondt. — „Jeg vil ikke forlade eder," stammede hun. — „Saadant maa du ikke sige," svarede han alvorligere end før; „for du har jo allerede forladt os." — Mildrid følte, at det var sandt, og dog var det ikke sandt; men hun kunde ikke rede det. Moderen sagde: „Hvad har det nu nyttet til, at vi har levet kjærlig og gudfrygtig med vore Børn? — I den første Prøve" — hun vilde for Datterens Skyld ikke sige mere. Men nu kunde ikke Mildrid holde det ud: „Jeg vil ikke forlade eder — — jeg vil ikke gjøre eder ondt — jeg kunde bare ikke — — nej, jeg kunde ikke!" hun kastede sig ned over Bordet paa sin Arm, vendt mod Faderen, og hulkede.

Ingen af Forældrene var god til at lægge noget bebrejdende Ord til den Anger, hun syntes at føle. Derfor blev der thst. Dette kunde have været længe; men Hans Haugen skjonte, der han sad, at nu maatte hun have Hjælp. Hans Tæger=Dje havde set hende kaste sig over Bordet, og han sprang op; — snart hørtes hans lette Skridt i Svalen. Han bankede paa; alle saa op, men ingen sagde: „Kom ind!" Mildrid rejste sig halvt, rød gjennem Graaden; Døren gik op, Hans med Gevær og Hund stod bleg, men rolig midt i den, vendte sig og lukkede, mens Hunden gik logrende mod Mildrid. Hans havde været for optaget til at mærke, at Hunden fulgte.

„God Dag!" sagde han. Mildrid sank tilbage i

Sædet, pustede langt ud og saa befriet paa ham; hendes Frygt, hendes onde Samvittighed var nu væk, hun havde jo Ret, ja hun havde Ret, — nu fik komme, hvad Gud vilde! —

Ingen havde svaret paa hans Hilsen; ej heller bad nogen ham træde nærmere. „Jeg er Hans Haugen,“ sagde han sagte, satte Geværet ned og stod siden og holdt det. Efter at Forældrene havde vexlet Djekast et Par Gange, blev han ved, men i Kamp: „Jeg fulgte Mildrid hid; — for har hun gjort galt, saa er Skylden min.“ Noget maatte siges, Moderen saa paa Faderen, og denne sagde endelig, at dette var kommet uden deres Vidende, og Mildrid kunde heller ikke give dem nogen Forklaring om, hvorledes det var gaaet til. Men Hans svarede, at det kunde heller ikke han give. „Jeg er ingen Gutunge,“ sagde han, „for jeg er 28 Aar, og alligevel gif det sliig til, at jeg, som aldrig har syntes om nogen før, jeg kunde ikke mere tænke paa noget andet i Verden, fra den Stund jeg saa hende. Havde hun sagt nej, — ja, jeg veed ikke, — men da havde det vel ikke været stort med mig siden.“ — Den stille, sande Maade, han sagde dette paa, gjorde godt; Mildrid bævede, der hun sad, for hun kjendte, at dette gav et andet Syn. Han havde Huen paa, for det var ikke Skif der i Dalen, at en Farmand tog Huen af, naar han kom ind; men nu tog han den uvilkaarlig af og hængte den over Geværpiben og holdt Hænderne over den. Der var noget ved hele Gutten, som bad om Høflighed. „Saa ung som Mildrid er,“ sagde Moderen, „havde ingen af os tænkt, at hun alt nu skulde begynde paa noget sliigt.“ — „Dette kan være sandt; men saa er jo jeg saa meget ældre,“ svarede han, „og Styret hjemme hos mig

er ikke stort; det rønner ikke synderlig paa, — og Hjælp har jeg nok af." — Forældrene saa paa hverandre, paa Mildrid, paa ham; „skulde hun følge med hjem til dit?" spurte Faderen vantroende, næsten med lidt Haan. „Ja," sagde Hans; „det er ikke Gaarden, jeg friv til." Han blev rød; det samme blev Mildrid.

Om Gaarden havde sunket, kunde Forældrene ikke blive mere forundrede end over, at den blev forsmædet, — og at Mildrid taug, viste dem, at hun var enig. Alligevel var det saa, at denne de unges Beslutning uvilkaarlig fatte Forældrene noget udenfor den egentlige Afgjørelse; de følte sig ydmygede. „Det var du, som sagde, du ikke vilde forlade os," bemærkede Moderen i stille Bebrejdelse, og det traf. Men Hans kom hende til Hjælp. „Forlade eder? Ethvert Barn, som gifter sig, maa vel forlade sine Forældre." Han smilte og søjede venlig til: „Rejsen bli'r ikke lang; der er lidt over tre Fjerdinger herfra til Haugen." Men det er jo ikke egentlig Ordene, det kommer an paa ved sliq Lejlighed; Tankerne tager sin Vej trods dem. Forældrene følte sig forladte, ja forraadte ved de unges Beslutning. At der kunde leves godt paa Haugen, vidste de nok; de Rejsende did havde givet Stedet Anseelse; der havde til og med staaet om det i Bladene; — men Haugen var dog Haugen, og at Mildrid, deres kjæreste Barn, vilde gjøre Slægtens Rejse tilbage til Haugen, det var dog for meget! Under disse Omstændigheder vilde maaske andre have været vrede, men disse to ønskede helst i Stilhed at komme bort fra det, som de ikke likte. De berlede derfor et forstaaende Djekast, og Faderen sagde

lempelig: „Dette er for mange Ting paa een Gang, vi kan ikke godt svare til det endnu.“ — „Nej,“ sagde ogsaa Moderen; „vi havde ikke tænkt at faa saa stor Tidende — og at faa den saaledes.“ Hans stod lidt, før han sagde: „Det er saa, at Mildrid først skulde have spurgt sine Forældre. Men naar nu ingen af os vidste noget om det, før det var for sent? Saaledes gif det nemlig til. — Vi kunde da ikke gjøre andet end at komme, strax det var gjort, begge to, og det har vi gjort. — I faar ikke tage det for strængt.“

Efter dette var der i Grunden intet at sige paa deres Færd, og den rolige Maade, han brugte, gjorde det endnu sandere. I det hele mærkede Faderen, at han stod sig ikke mod ham, og liden Tillid som han havde til sig selv, vilde han derfor saa meget hellere komme fra det. „Vi kjender dig ikke,“ sagde han og saa paa Konen; „vi maa faa betænke os.“ — „Ja, det er vist det bedste,“ mente Randi; „for den, vi skal give vort Barn, maa vi jo kjende.“ Mildrid følte Krænkelser i disse Svar, men saa bedende paa Hans. „Det er sandt,“ svarede Hans og begyndte at dreje Geværet under den ene Haand, — „skjønt jeg tror ikke, der er mange i Bygden, som er slynderlig mere kjendt end jeg. Men kanske har nogen talt ondt om mig?“ Han saa op paa dem. Mildrid sad forlegen paa Forældrenes Begne, og disse selv følte, at de havde kanske vaakt Mis-tanke, og det vilde de ikke. „Nej, vi har intet ondt hørt om dig,“ sagde derfor begge paa een Gang, og Moderen lagde i Skyndingen til, at det virkelig var saa, at de slet ikke kjendte ham, for de havde saa sjælden spurgt til Folket paa Haugen. — Hun mente intet som helst ondt med det; men først da det var kommet over

hendes Læber, fattede hun, at det var ikke heldig udtrykt, og hun mærkede baade paa Manden og Mildrid, at de mente det samme. Svaret lod en Stund vente paa sig. — „Har Slægten paa Tingvold ikke spurt til Folket paa Haugen, saa er Skylden ikke vor; — for vi har været Fattigfolk lige til de sidste Aarene.“ — I disse saa Ord laa en Bebrejdelse, som af alle tre følte at være sand, og det tilbunds. Men aldrig før nu var det faldet Mand eller Kone ind, skj og optagne af sin Sorg som de havde været, at de her havde forfømt en Pligt; aldrig havde de før nu tænkt over, at den fattige Slægt paa Haugen ikke burde have lidt for deres Vanheld; thi deri var den aldeles uskyldig. De skottede undselige til hverandre og blev siden siddende hver for sig i virkelig Skam. Hans havde sagt det varfomt, og det endskjønt Konens Svar maatte have tirket ham. Begge følte derfor, at de havde en brav Karl for sig, og at her i tofold Forstand var noget at gjøre godt igjen. Saaledes gif det til, at Faderen sagde: „Lad os tage os noget mere Tid; kan du ikke blive her og spise til Middag med os? Saa kan vi altid tales lidt ved.“ — „Du faar komme og sætte dig ind paa,“ lagde Moderen til. Begge rejste sig.

Hans satte Beværet med Huen paa fra sig og kom frem did, hvor Mildrid sad, som strax rejste sig; hun vidste selv ikke hvorfor. Moderen sagde, det var nok bedst at se til i Røkkenet, og hun gif. Faderen lod til at ville flaa Følge; men Mildrid ønskede ikke at være alene med Hans, saa længe Forældrene nægtede sit Samtykke, saa hun gif mod den anden Dør; de saa hende siden over Gaarden til Farmors Stue. Da kunde ikke

Manden lade Hans være alene, saa han vendte om og fatte sig igjen.

De to Mænd talte sammen om ligegyldige Ting; det var først om Jagten og deres Stel oppe paa Fjældet i Sommerhytterne, om Fortjenesten ved sligt o. s. v. Siden kom de til Haugen og til de Rejsende der, til Gaardsdriften der oppe, og det hele gav Faderen Indtryk af, at der nu var Velstand paa Haugen og meget Liv. Moderen gik af og til med sin Tilberedelse til Middagen, saa hun ofte hørte paa, og det var synligt paa begge de gamle, at de fra at være sthy følte sig efterhaanden noget tryggere; thi Spørgsmaalene kom lidt nærmere.

Der blev lagt Mærke til Hans's belevne Væsen ved Middagsbordet. Han sad ved Væggen, lige mod Moderen og Mildrid; Faderen sad for Enden, i Højsædet. Folkene havde spist før, og i Køkkenet, hvor de ogsaa selv plejede at spise sammen med dem. Men Sagen var nok den, at de i Dag nødig vilde vise Hans frem. Ved Bordet følte Mildrid, at Moderen saa paa hende, naar Hans smilte. Han var af dem, som havde et alvorligt Ansigt, men som blev godt, naar det smilte. Flere slige Ting lagde hun sammen hos sig selv til den Sum, hun gjerne vilde have ud. Men tryggere var hun dog ikke, end at Spændingen i Stuen var hende for stor, saa hun for sin Del gjerne vilde bort, hvorfor hun efter Bordet atter gik til Farmor.

Mændene tog en Tur omkring paa Gaarden, dog saaledes, at de kom ikke der, hvor Arbejdsfolkene var, ej heller did, hvor Farmor kunde se dem. Senere satte de sig atter i Stuen, og da var ogsaa Moderen færdig og kunde sidde med. Samtalen blev efter hvert fortro-

ligere, som venteligt kunde være, og da det led paa (men rigtignok ikke før mod Kvælden), dristede Moderen sig til at bede ham fortælle, hvorledes det dog havde gaaet til med ham og Mildrid; Mildrid havde jo selv ingen Bæfæd kunnet give. Kanskje var det mest af kvindelig Nysgjerrighed, at Moderen spurte saa, men for Hans var Spørgsmaalet overmaade velkomment.

Han fortalte ikke om deres første Møder; for det kunde han ikke; men omstændelig og med dyb Glæde fortalte han om Gaarsdagen, om Beret, som i Stormmarsch hentede ham, fordi Mildrid sad i Sjæleangst for Forældrenes Skyld; og da han kom til Mildrid selv og skildrede hendes Flugt nedover til dem, og hvorledes hun, udmattet paa Sjæl og Legeme, havde maattet hvile og var sovnet ind, forladt og ulykkelig, — da thktes det de gamle, at de kjendte sit Barn igjen. Da var det heller ikke frit, at især Moderen følte, hun havde været for streng.

Men imens Gutten fortalte om Mildrid, fortalte han jo, uden at vide det, om sig selv; thi Hans's Kjærlighed til Mildrid lyste ud af hvert Ord og gjorde Forældrene glade. Han følte det tilsidst og blev selv glad, og de to, som var uvant til saadan jævn Frejdighed og Styrke, kjendte virkelig Lykke. Denne steg bestandig, saa Moderen uvilkaarlig spurte ham, idet hun smilte: „I er vel komne helt frem til Brylluppet, I to da, kan jeg tænke, — før nogen af os er spurt?“ Faderen lo med, for at hjælpe paa Spørgsmaalet, og Hans svarede, som Lejligheden bød sig, idet han sagte nynnede en enkelt Linie af Brude=Slatten:

„Spil os frem, spil os frem, vi har Hast, jeg og du!“

Vide paa o: rykte fremad (om Tiden).

— og lo; men var besteden nok til strax at bøje bort i noget andet. Ved et Tilfælde saa han op paa Randi og saa, at hun sad aldeles bleg. Hans følte i et Blink, at han havde gjort noget galt, idet han mindede om hin Tone, og det netop nu. Endrid saa bange til Hustruene, der var i stigende Bevægelse, til den saaledes gjærede op, at hun ikke kunde være inde; hun rejste sig og gif.

„Jeg gjorde nok galt, jeg,“ sagde Hans forstræffet. — Manden svarede ikke. Aldeles uslykkelig rejste Hans sig for at gaa efter og gjøre Undskyldning, satte sig dog igjen, idet han forsilrede, at han ikke havde tænkt det mindste ondt ved det. „Na, du kunde vel ikke saa nøje kjende til det,“ svarede Endrid. — „Kan ikke du gaa efter hende og gjøre det godt igjen!“ Han havde faaet sliq Tiltro til denne Mand, at han turde bede ham om dette. Men Endrid svarede: „Nej, lad hende være alene om det; jeg kjender hende.“ Hans, som nylig havde følt sig lige ved sine Onstvers Maal, følte sig nedstyrtet i Skuffelse og var ikke til at faa i Lag, skjønt Faderen strævede taalmodig dermed. Hunden hjalp ham, idet han kom frem til dem; thi Endrid spurte vedholdende om den og fortalte fiden med Omstændelighed om en Hund, han selv havde haft, og som han havde lagt stærkt Mærke til, saaledes som det er almindeligt med ensomme Folk.

Men Randi var gaaet udenfor Døren og havde sat sig der paa Stenhellen. Datterens Forehavende gjorde jo, at Brude-Slaatten stødte endnu stærkere sammen med de Minder, hun bar. Hun havde ikke som Dat-

teren givet sig selv hen til en Mand, hun elskede! Skammen ved hendes Kirkefærd havde jo været retfærdig, thi hun havde ikke fiddet sand ved sin Brudgoms Side. Skammen og Sorgen og Børnetabene, lange Mars Videlser og Kamp stormede atter løs. Alt, hun havde læst og bedt over denne Smerte, havde altsaa ikke nyttet, hun sad i det voldsomste Oprør! At dette endnu kunde hænde hende, kastede hende i Fortvivlelse ned i dyb Selvanklage; hun følte atter Almuens Haan over hendes falske Kirkefærd; hun piskede atter løs paa sin egen Uselhed: at hun ikke kunde stanse Graaden den Gang, ikke Minderne nu, — at hun ved sin Usthyrlighed havde kastet et falskt Skin over sine Forældre, ødelagt sin egen Helbred og derved dræbt de Børn, hun bar, — og derunder hyklet en Fromhed, hun ikke ejede, for det viste hun nu! Nej, at hun ikke var videre kommen! Saa usel, usel følte hun sig, at hun ikkeovede at se op til Gud; thi hvor havde hun ikke skuffet sig selv og Ham! Men hvorfor, maatte hun spørge, — hvorfor netop nu vække al den Styghed, som havde slingret sig om hendes Sind? Var hun misundelig paa Mildrid? Misundelig paa sin egen Datter? Nej, det var hun ikke, det følte hun, — og hun begyndte igjen at rejse sig! Nu skulde Datteren just gjøre hendes egen Synd god igjen, det var dog en herlig Tanke! Kunde Børnene det? Ja, saa sandt som de var et Værk af os selv, kunde de det; thi den Sandhed, som var i Mildrid, den havde dog hun, Moderen, i sin Skrøbelighed fostret. Men skulde den nu komme hende tilgode, saa maatte hun ogsaa selv være med, i Anger, i Tak! — Og før Mandi vidste af det, kunde hun atter bede, i dyb Undseelse og Sønderknuselse bøje sig for Herren, som atter havde vist

hende, hvad hun var uden Ham. Naade bad hun om, saaledes som den beder, der beder for sit Liv; thi nu fik hun Livet een Gang til, det følte hun! Nu var Summen strøget; dette havde været det sidste Dødgjør, det havde bare overvældet hende! Og hun rejste sig og saa op, mens Taarerne strømmede: hun kjendte sig god; der var en, som nu havde løftet Smerten af hende! Havde hun ikke ogsaa ofte før følt dette? Nej, aldrig som nu, her var først Sejeren vunden! Og hun gik frem, og hun kjendte det: hun ejede sig selv! Noget var brustet, som til nu havde bundet; i hver Kærelse kjendte hun det, at nu var hun fri paa Sjæl og Legeme! — Kunde hun næst Gud takke Datteren for dette, saa skulde den da ogsaa saa nyde sin Lyksalighed fuldt ud! Hun kom i Svælen til Farmors Stue; men ingen der inde kjendte hendes Skridt. Hun tog i Klinken og aabnede, som havde det været en anden. „Mildrid, kom hid!“ sagde hun, og Mildrid og Farmor saa paa hverandre; thi det var jo ikke hende. — Mildrid sprang til: hvad var paa Færde? — Moderen trev hende ved Armen, lukkede Døren bag hende, saa de var alene, og saa kastede hun sig om hendes Hals og græd og græd, mens hun favnede hende i en Styrke og Salighed, som Mildrid, højbaaren af sin Elskov, ret af Hjærtet kunde give igjen. „Gud evig velsigne og takke dig!“ hvistede Moderen.

De to i Stuen saa dem komme Haand i Haand over Gaarden, og det saa fort, at det drog Anelser med sig. Døren gik op, og begge ind og frem. Men i Stedet for at give hende til ham eller sige noget til Faderen eller ham, tog Randi bare een Gang til Datteren

ind til sig og i ny frembrudende Bevægelse endnu en Gang: „Gud evig velsigne og takke dig!“

En Stund efter sad alle fire i Farmors Stue. Den gamle var bleven glad; hun havde jo længe af de unge været holdt i Rundskab om, hvem Hans Haugen var, og hun opfattede strax denne Pagt som en Udsoning i hendes Sønns og Svigerdatters Liv. Den livsglade gamle syntes desuden, at Hans var saa vakker! De blev alle hos hende, og Dagen sluttede med, at Faderen efter en Salme læste af en Bønnebog et Sted, som begyndte: „Herren har været i vort Hus!“

Af deres Liv videre frem skal jeg kun opsøge to Dage, og i hver af dem kun nogle Djeblikke.

Den første er de unges Bryllupsdag. Inga, Mildrids Søskendebarn, som nu selv var Hustru, var kommen for at pynte Bruden. Paa Stabburet fandt Pyntningen Sted; den gamle Kiste, hvori Slægtens Brude-sølv laa forvaret, Krone, Bælte, Smække, Søljer, Ringe, var draget frem. Farmor havde Nøglen til den, hun var selv med at aabne, og Beret fulgte hende som Adjutant. Mildrid havde allerede iført sig sin Brudekjole og al den Stads, som tilhørte hende selv, da Herligheden (som Beret og Farmor den foregaaende Uge havde pudset) kom i Dagen, skinnende og tung. Stykke efter Stykke blev prøvet. Beret holdt Spejlet for Bruden. Den gamle fortalte om, hvor mange af hendes Slægt der havde baaret dette Sølv paa sin Hædersdag, men lykkeligst af dem alle hendes egen Moder, Aslaug Haugen. I det samme lød Slægtens gamle Brude-Slaat udenfra ind til dem; alle i Stabburet stansede, lyttede,

ilede derpaa mod Døren for at se, hvad det var. Den første, de saa, var Endrid, Brudens Fader. Han havde set Hans Haugen og hans Søskende komme kjørende opover mod Gaarden; det var sjældent, at Endrid havde noget Indfald ud over det sædvanmæssige, — men denne Gang faldt det ham dog ind, at disse burde modtages med Slægtens Slaat! Han fik Spillemandene ud og til at stemme i; der stod han nu selv hos dem udenfor Stabburet, med et Sølvkrus i Haanden, fyldt af Bryllupsøllet. Nogle flere havde sluttet sig til. Hans og hans trofaste Søskende kjørte i to Vogne ind paa Gaarden, og det var slynligt paa dem, at denne Modtagelse greb dem.

En Time efter istemtes naturligtvis Slaatten atter; det var, da Brud og Brudgom og Brudens Forældre og Farmor og Beret og Brudgommens Søskende kom parvis ud med Spillemandene foran sig for at stige i Vognene. I enkelte Øjeblikke i vort Liv slaar alle Tegn til, og saaledes kjørte Brudfølget fra Tingvold i Dag frem i straalende Foraarsvej. Ved Kirken var Tilstrømningen saa stor, at ingen mindedes ved nogen Lejlighed at have set Mågen. I denne Almue kjendte hver og en Slægtens Historie, og hvorledes denne knyttede sig til Slaatten, som jublende i Solvejret nu kredsede over Brud og Brudgom og det glade Følge.

Og fordi alles Tanker mødtes i dette ene, tog Præsten ogsaa en Text for Brudevielsen, som tillod ham at udvikle, at Børnene er vort Livs Krone, som skinner af vor Hæder, vor Udvikling, vort Arbejde.

Paa Gangen fra Kirken stansede Hans foran Kirke-døren; han sagde noget; Bruden hørte det ikke i sin overjordiske Lykke, men hun anede det. Han vilde, at

hun skulde se til Ole Haugens Grav, som laa rigt klædt i Blommer. Hun gjorde det, og de gik saaledes ud, at de strøg lige forbi hans Hovedstav. Forældrene efter.

Det andet Øjeblik af deres Liv, som maa fremfalder, er Endrids og Randis første Besøg som Bedsteforældre. Hans havde jo sat igjennem, at de nvgifte flyttede til Haugen, skjønt han maatte love at tage Tingvold, naar de gamle engang ikke kunde eller vilde mere, og den ældgamle Farmor var død. Ved hele dette Besøg er der alligevel kun en eneste Ting, som vedkommer os her; det er, at da Randi efter god Modtagelse og Traktering sad med sin Datters lille Barn i Fanget, begyndte hun at bugge det og nyne til, og det var Brude-Slaatten. Datteren førte Hænderne sammen af Forundring, men beherskede sig i samme Stund og taug; Hans bad Endrid at drikke mere, hvilket denne afflog; men det var fra begge Sider kun et Paaskud for at faa vexle et Øjeblik.

Trykfejl.

1ste Del S. 346 Not. Rofte læs Rofte.

